

T 21293

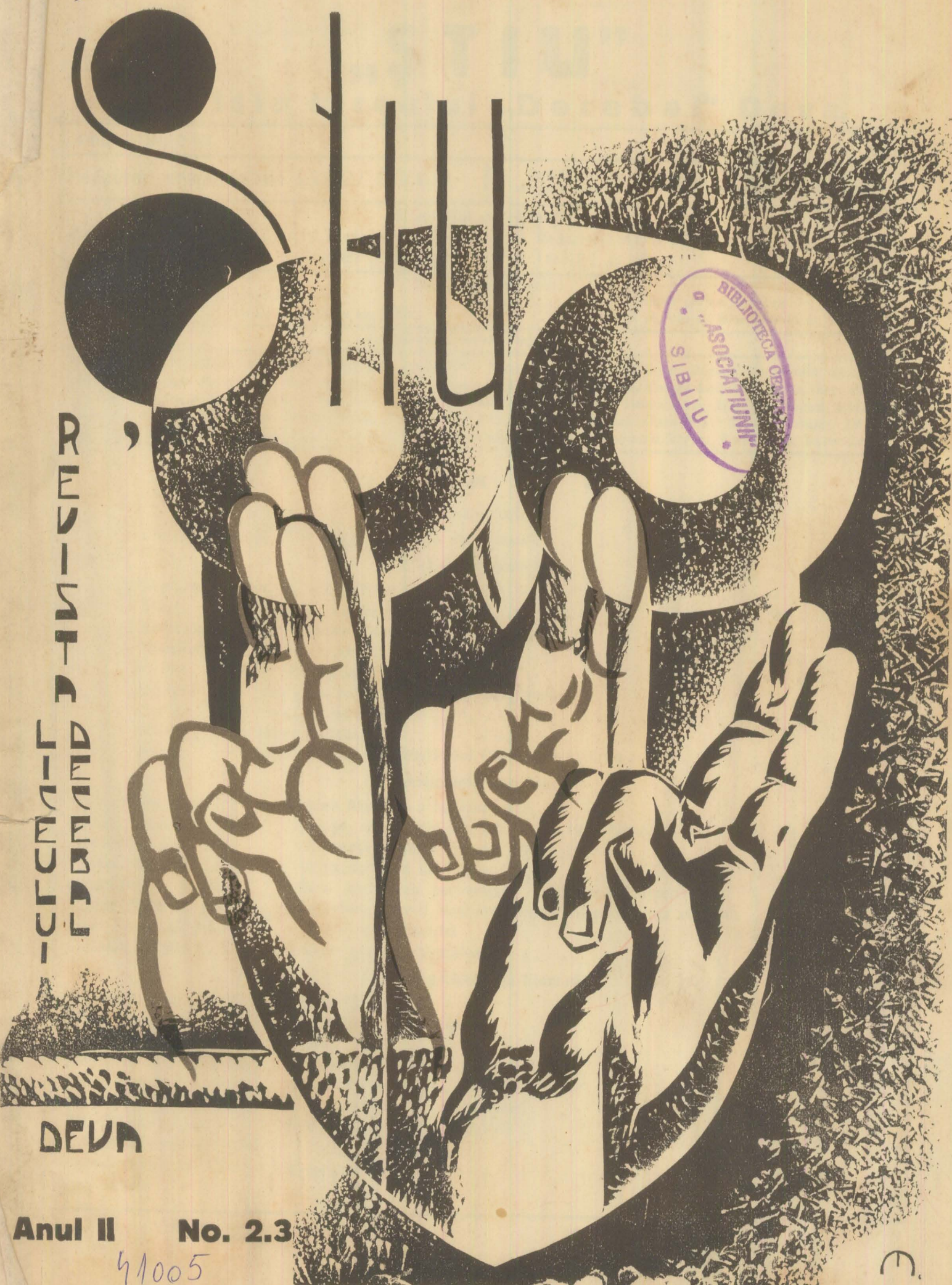
REVISTA DE
CULTURA
-CULTURAL-
REVISTA-

DEVA

Anul II No. 2.3

41005

BIBLIOTECA ORA
"ASOCIATION"
SIBIU

U

„ȘTIU”

Revista Liceului „Decebal” Deva.

Anul II. Nr. 2—3.

15 Iulie 1938.

Redactor responsabil: LIVIU SIRCA.

Comitetul de direcție: N. LUPȘOR, L. COMBI, A. MEDREA.

Comitetul de redacție:

Redactor-șef: MOȚIU TRAIAN cl. VIII-a.

Redactor: MUNTEANU MIRCEA cl. VI-a.

Secretar de redacție: POPA IONEL cl. VI-a.

Comitetele de recenzie:

Pentru partea literară

Pentru partea științifică

Popa Romulus cl. VIII-a., Pop Oliver cl. VIII-a.

Chirică Ionel cl. VIII-a., Olaru Sabin cl. VIII-a.

Administrator: Groza Petru cl. VI-a.

Colaboratori: Clasa VIII-a: Danielescu Constantin Clasa VII-a: Banyai Iuliu, Popovici Ionel, Roescu Constantin, Subulescu Gheorghe, Visirîn Petru Clasa VI-a: Bordus Cornel, Fărcaș Virgil, Breazu Mircea, Cozma Ladislau, Mețiu Ioan, Palade Emil, Stoian Sever, Suciu Victor. Clasa V-a: Câmpean Sandu Drăgan Voicu, Glăvan Ion, Hegedus Ernest, Lăzăroni Gheorghe, Nonay Pavel, Olaru Viorel, Popa Mircea Clasa IV-a.: Boldura Cornel. Clasa III-a: Almășan Bujor, Drăgan Gheorghe, Ignaton Ion, Pardos Carol, Predescu Emilian, Miron Constantin, Romanul Nerva, Toma Ioan, Vasiu Lucian.

S U M A R:

Predoslovie:

Prof. T. Chifja: Invierea lui Hristos, temelia vieții morale . . . . . Pag. 1

Pagina profesorilor:

D. Munteanu: România acuma 20 de ani . . . . . ” 2
A. Tuzu: Originea și evoluția tragediei eline . . . . . ” 6
Z. Karácsny: Publius Ovidius Naso . . . . . ” 8
G. Dănulescu: Ecuația de gradul trei . . . . . ” 11
L. Combi: Petite Histoire de France . . . . . ” 14
I. Ignaton: În pădurea inverzită (cântec devenit popular) . . . . . ” 22
E. Laslău: Teorema adunării anelor . . . . . ” 23
A. Medrea: Sculpturi (fotografate) . . . . . ” 25
L. Sirca: Reforme de adus învățământului Psihologiei în liceu . . . . . ” 26

Articolele elevilor:

Ionel Chirică cl. VIII-a: Poezia filosofică a lui Eminescu . . . . . ” 33
Romulus Popa cl. VIII-a: Dubașii, obicei din comuna Mintia (Jud. Hunedoara) . . . . . ” 37
Ioan Toma cl. III-a: Importanța Sfințelor Sinoade pentru Biserica . . . . . ” 40
Traian Moțiu cl. VIII-a: Poezia erotică a lui Coșbuc . . . . . ” 41
Oliver Pop cl. VIII-a: Iliada: caracterele personajilor, comparații și descrieri . . . . . ” 44
Traian Moțiu cl. VIII-a: Importanța Istoriei Naționale pentru mine ca viitor cetățean . . . . . ” 46
Sever Stoian cl. VI-a: Istoricul trigonometriei . . . . . ” 48
Ladislau Kozma cl. VI-a: Despre modelele zburătoare . . . . . ” 46

Pagina artistică și literară:

Mircea Popovici cl. IV-a: Mihai Viteazul . . . . . ” 53
Mircea Munteanu cl. VI-a: În câteva cuvinte (cugetări) . . . . . ” 54
Horia Srcărea cl. VIII-a: Folklor . . . . . ” 55
Ignotus cl. VIII-a Lic. Loga: Bal mascat (versuri) . . . . . ” 56
Aurel Noghiță cl. VI-a: Zbucium (versuri) . . . . . ” 56
Iuliu Banyai cl. VII-a: Unde pornești și... unde ajungi . . . . . ” 57
Tit Glăvan cl. V-a: Din viața pensionarilor publici . . . . . ” 58
Mircea Munteanu cl. VI-a: }
Cornel Bordus cl. VI-a: } Epigrame . . . . . ” 59
Leul Bătrân: }

Pagina Străjerilor :

<i>Leul Bătrân :</i>	O zi la Jamboree, actul III	Pag. 61
	Melodiile din actele I, II și III	" 63

Din compunerile elevilor :

<i>Voicu Drăgan cl. IV-a</i>	} Lucrări laureate în 1937 la concursurile de limbă și literatură franceză ale Misiunii Universitare Franceze din România, publicate de Dl Prof. <i>Louis Combi</i>	
<i>Sandu Câmpean cl. IV-a</i>		
<i>Kozma Iosif cl. VIII-a</i>		
<i>David Hotăriș cl. VIII-a</i>		
<i>Ludovic Szölösy cl. VIII-a</i>		" 65

Pagina Liceului de fete „Elena Văcărescu“ :

<i>Lucia Breazu cl. IV-a :</i>	Un suflet	" 71
<i>Pița Almășan cl. IV-a :</i>	Ghinion (versuri)	" 72
<i>Veturica Heul cl. VI-a :</i>	Un foc de tabără la Breaza	" 73
<i>Stela Fericeanu cl. IV-a :</i>	Impresii de călătorie	" 74
" " " "	Gânduri de primăvară	" 75
" " " "	Iarnă (versuri)	" 75
<i>Didi Păsculescu cl. V-a :</i>	Lupta dela Posada	" 76
<i>Pița Almășan cl. IV-a :</i>	Inceput de primăvară (versuri)	" 78
<i>Luci Breazu cl. IV-a :</i>	La restaurant (glumă)	" 78
<i>Stela Fericeanu cl. IV-a :</i>	Epigrame	" 78

Recenzii :

<i>Mircea Munteanu cl. VI-a</i>	Al. O. Teodoreanu : „Caiet“ (versuri)	" 79
<i>Ionel Chirică cl. VIII-a</i>	„Noi vrem pământ“ de Cezar Petrescu	" 81
<i>Mircea Munteanu cl. VI-a</i>	Ion I. Mioc : „Epigrame“	" 82
<i>Prof. D. Munteanu :</i>	„Sargetia“ Buletinul Muzeului, ...	" 82
<i>Sabin Olaru cl. VIII-a :</i>	„Istoria Rusiei dela origine până la 1918“ de S. Platonov	" 83
<i>Chirică Ionescu cl. VIII-a :</i>	„Conferența“ din Octomvrie 1937	" 84
<i>Mircea Munteanu cl. VI-a :</i>	Revista revistelor școlare	" 85

Pagina umoristică :

<i>Tity Glăvan cl. V-a :</i>	} Glume	
<i>Valer Boldura cl. II-a :</i>		" 87

Pagina sportivă :

<i>Gică Subulescu cl. VII-a :</i>	Activitatea elevilor noștri în sezonul de primăvară	" 89
<i>Romi Bucșa cl. VII-a :</i>	Matchul de football din 20 Martie	" 91
<i>Gică Subulescu cl. VIII-a :</i>	Alte matchuri de football și wolley-ball	" 92

Pagina informativă :

<i>Cornel Bordus cl. VI-a :</i>	Impresii culese de la concursurile „Tinerimii Române“	" 94
<i>Ionel Pop cl. VI-a :</i>	Note și impresii de la excursia „Tinerimeii Române“	" 95
<i>Direcțiunea Lic. „Debebal“ :</i>	Informații pentru anul școlar 1938—39.	" 98

Cuvinte încrucișate :

Propuse spre rezolvare :

<i>Prof. G. Dănulescu :</i>	Probleme de matematică	" 99
<i>Tity Glăvan cl. V-a :</i>	Problemă de judecată	" 99
<i>Andrei Lazăr cl. V-a :</i>	Alte probleme	" 100

Soluțiile problemelor din următorul trecut :

<i>Iuliu Szentivanyi cl. VIII-a :</i>	Problema III-a de matematică	" 100
<i>Traian Hanta cl. VII-a :</i>	Chestiuni de logică (a, dileme)	" 100
<i>Romulus Popa cl. VIII-a :</i>	" " " (b, sorit sintetic)	" 100

Cronica :

<i>de : M. Munteanu cl. VI-a :</i>	. . . . .	" 101
------------------------------------	-----------	-------

Posta redacției :

<i>Redacția :</i>	Comunicări	" 111
<i>Prof. Louis Combi :</i>	Errata pentru compunerile elevilor dela pag. 65-70.	" 111
<i>Mircea Munteanu cl. VI-a :</i>	Răspuns elevei Stela Fericeanu	" 111

Învierea lui Hristos temelia vieții morale

Preot Teofil Chiffa.

Învierea lui Hristos este cea mai puternică dovadă a dumnezeirii sale și implicit a dumnezeirii creștinismului. Putem spune chiar că, ea e piatra de temelie a întregii opere de primenire morală a vieții omenești, împlinită de Iisus!

Dacă am desbrăca viața lui Hristos de coroana strălucitoare a minunii învierii, ne-ar rămâne din ea, doar o trudă pusă în slujba binelui, dar care ar sfârși în neputință. Căci după cum zice dumnezeescul apostol Pavel: „dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este toată propovăduirea noastră“.

Dar învierea Lui, îndumnezeind, odată cu dovedirea dumnezeirii Sale, și opera Sa mântuitoare, stabilește pentru toate sufletele, care au alergat și aleargă spre El, contactul cu veșnicia.

Ea se arată a fi astfel singura cheie care deschide sufletului forța spre nemurire și îi despică posibilitatea unui drum care duce sigur la desăvârșire. Și într'adevăr, concepția creștină despre viață, clădită pe marea minune a învierii, e singura care lărgeste omului orizontul aspirațiilor sale intelectuale și morale, până la cea mai desăvârșită înălțime, conceptibilă numai prin credință; dar printr'o credință justificată real cu fenomenul învierii, în care se împletesc în chip fericit raționalul cu iraționalul — omenescul cu dumnezeescul. Căci minunea învierii, deși e un fapt istoric și real, e totuși un fapt unic și miraculos. Și tocmai prin aceasta are darul să îndreptățească prezența sentimentului de dependență față de Dumnezeu în sufletul omului și să justifice credința creștinului în asistența cerului, ca sprijin și ocrotire permanentă, chiar și în cele mai desnădăjduite momente ale vieții sale. Cu icoana învierii în suflet, creștinul nu poate cădea zdrobit de viață, nici odată. Chiar când se vede pentru moment despoiat și de cea mai elementară putere, de a se ajuta singur, îi mai rămâne ca ultim rezim, care-i poate întări ființa, nădejdea în minunea ajutorului dumnezeesc. Și e plină, atât viața omenească în general, cât și viața fiecărui om în parte, de exemple, în care mâna

lui Dumnezeu a intervenit hotărîtor cu ajutorul său.

Solia creștinismului e sublimă, tocmai prin această complectare a evangheliei, sau a învățaturii și vieții lui Hristos, cu lucrarea harnică, adecă cu ajutorul dumnezeesc, efectiv împărtășit oamenilor prin lucrările sfințitoare ale Bisericii sale.

„Rămâneți întru mine și eu întru voi, căci fără de mine nu puteți face nimic“ zice Mântuitorul însuși, ceea ce însemnează că în viața creștină nu ne putem limita numai la cunoașterea normelor creștine de conduită și la dorința de a le împlini ci, mai mult decât atât, trebuie să intrăm într'un nemijlocit și permanent contact cu Hristos, care a creat un corectiv pentru viața omenească, nu ca oricare alt moralist, ci ca unul care a dovedit că are puteri a ajuta pe om să treacă la sforțarea morală însăși.

„Văd cele bune și le aprob, dar urmez cele rele“ zice fericitul Augustin, caracterizând astfel real firea omului stricată prin păcat. Dar „ceea ce e cu neputință omului, e cu putință lui Dumnezeu“ a zis Mântuitorul, când și-au exprimat apostolii îndoiala, că ar putea vreun om să se ridice la înălțimea desăvârșirii morale propovăduită de El. Cu alte cuvinte, e mărginită și neputincioasă viața noastră prin sine, dar să nu uităm că tot ea se bucură de cea mai bogată asistență prin har din partea lui Dumnezeu, care atât de mult ne-a iubit, încât pe însuși fiul său l-a dat pentru mântuirea noastră.

Iar Mântuitorul a dovedit prin învierea Sa, că D-zeu e într'adevăr puternic și în stare a complecta orice neputință întâmpinată de om, în sforțarea sa de a atinge înălțimea desăvârșirii morale.

Și ca cel mai puternic rezim al credinței noastre creștine, „Învierea Domnului“ ne poate ridica viața până la strălucirea idealului vieții creștine, de unde uimiți de frumusețea înălțimii atinse, am putea gândi alături de dumnezeescul Pavel: „De acum nu mai viez cu ei, Hristos viază întru mine și astfel într'adevăr, toate le pot întru Hristos, care mă întărește“.

P A G I N A   P R O F E S O R I L O R

România acum 20 de ani

de: D. Munteanu.

Din teritoriul Vechiului Regat rămăsese necutropită de armatele dușmane doar Moldova, cu hotarele ciuntite, menită a fi refugiul tuturor nădejzilor românești.

Două treimi din România zăcea sub călcâiul armatelor dușmane. Pierdusem pe cei mai buni fii ai neamului în războiul nostru sfânt pentru dezrobirea fraților. Din ceeace mai rămăsese nesecerat de gloanțe pe câmpul de luptă, foametea, mizeria, tifosul doborâse alte sute de mii de vieți. Cimitirele deveniseră neîncăpătoare. Satele erau pustii, pline de doliul văduvelor, al orfanilor, al bătrânilor. Clopotele bisericilor nu mai răsuna, nici în ajun de sărbătoare, nici pentru morți. Era îngăduit să se bată toaca, chiar pentru preoți, ctitori ai sfințelor locașuri, cari aveau nefericirea să moară în acele vremuri de tristă aducere aminte. Totul era sub semnul fioros al morții.

Și, cașicând paharul amărăciunilor n'ar fi fost destul de plin, o soartă neîndurată ne-a adus pacea dela București, prin care se pecetluia și viitorul Regatului Român, pace care însemna actul de moarte al neatârării României și înmormântarea idealului național.

Primăvara anului 1918 ne-a adus lacrimi în loc de flori, zile înourate de durere și des-nădejde. Era primăvara pătimirii românești. Părăsiți și trădați de ruși, aliații noștri dela

Răsărit, am rămas singuri, cu rândurile rărite, cu aripile descoperite, pe un front foarte întins, în fața zidului de foc al armatelor germano-turanice.

Infecțați de microbii bolșevismului, rușii se debandează pe tot frontul și ajung curând la pace separată cu dușmanii din fața noastră. Departe de aliații noștri din Apus, cari nu mai aveau nici o porțiță prin care ar fi putut să ne trimeată puținele lor ajutoare, trădați și atacați pe furiș de bolșevici, vrând-nevrând, am primit pacea impusă de dușmani.

Belgia și Serbia fuseseră strivite prin puterea armelor. Venise rândul României să fie pedepsită, pentrucă a îndrăznit să proclame războiul pentru dezrobirea fraților. România neînvinsă, dar în imposibilitate de a mai rezista, a fost răstignită printr'un tratat de pace „fără aneșiuni, fără despăgubiri de războiu, pe baza dreptului de autodeterminare al popoarelor“.

Ne interesează ce devenea România acum douăzeci de ani, în urma acestui tratat de pace, dacă Providența ar fi îngăduit durată și acestei păci monstruoase, căci în ceeace a urmat, nici vorbă n'a fost de respectarea principiilor atât de înalte și atât de pompos anunțate. A fost o pace de ură, de răzbunare și jaf. Și nu România de atunci ar fi putut impune inamicilor respectarea celor mai elementare principii de echitate și umanitate.

Prin tratatul din 7 Mai ni se lua orice posibilitate de acțiune militară pe viitor. Armata care a fost în stare să impue înfrângeri dure-roase lui Mackensen, era dezarmată. Efectivul se reducea la 20.000 soldați pentru infanterie, 3.200 pentru cavalerie, 9.000 pentru artilerie, cu muniții reduse la 250 cartușe de armă, 2.500 pentru mitralieră, 120 proiectile de fiecare piesă de tun. Munițiile și armamentul erau puse sub supravegherea comandamentului superior german din teritoriile ocupate. Teritoriile românești rămâneau sub ocupație, până la o dată ce se va fixa ulterior, dar care nu depindea de voința României, căci ea nu mai avea armată, nici muniții.

Până la evacuarea teritoriilor ocupate, un funcționar administrativ german rămânea atașat pe lângă fiecare ministru român, pentru a-i ușura lucrările.

Autoritățile românești trebuia să se conformeze regulamentelor pe cari comandamentul armatei de ocupație le va găsi necesare pentru siguranța publică. În același timp mijloacele de comunicație: poșta, telegraful, căile ferate, rămâneau sub administrația militară, până la noi ordine, iar prin convențiile speciale nu mai erau ale României. Cei ce ne-au impus o pace atât de indulgentă, au ținut în acest fel ca România dezarmată să fie pe deplin paralizată și supravegheată, ca nu cumva să facă vreo mișcare ce n'ar fi pe placul celor ce îndrăzneau să creadă că ne-au făcut prieteni.

Dar răul cel mare nu stă în clauzele militare, ci în cece a urmat. Luându-se măsuri suficiente pentru neutralizarea victimei, a urmat apoi sfâșierea, împărțeala pământului românesc — potrivit păcii „fără anexiuni“. Germanii de atunci nu reclamau teritorii. Ei aveau nevoie de grâul, de petrolul românesc, de piață pentru mărfurile lor, de drum sigur al hegemoniei germane în Orient, care la această dată era un fapt împlinit. Pentru ei ajungeau deocamdată convențiile comerciale, a căror respectare era asigurată de aliații Germaniei și pionierii politici acesteia în Orient: Austro-Ungaria și Bulgaria, ale căror pretenții erau ceva mai mari și trebuiau satisfăcute. Și una și alta

dintre vecinele noastre reclamau teritorii, una pentru siguranța militară, a doua pentru împlinirea „idealului național“. Altfel nici nu concepeau pace „fără anexiuni“. România consimțea să restituie Bulgariei teritoriul „bulgar“ (Cadri-laterul), ce i-a fost luat prin tratatul dela București, cu o rectificare de graniță în favoarea Bulgariei.

România consimțea în același timp să cedeze puterilor aliate partea Dobrogei, situată la Nordul frontierei româno-bulgare, până la Dunăre. Bulgarii însă erau nemulțumiți, ei cereau Dobrogea întreagă.

Puterile aliate vor avea grijă totuși ca România să primească un drum comercial spre M. Neagră, prin Cerna-Vodă și Constanța. Astfel provincia maritimă a României, moștenirea lui Mircea Voevod, pentru care Regatul Român sacrificase enorm, pentru a o scoate din paragina turcească, încăpea din nou pe mâni străine.

Viața economică a Regatului era din nou paralizată, ca și în vremea stăpânirii turcești, cu atât mai mult, că noii stăpâni ai Dobrogei erau alții decât turcii.

Dacă ar fi fost numai atât... Dar România a fost silită să consimtă și alte dureroase sfâșieri în favoarea Austro-Ungariei, cedând creasta falnicilor Carpați, cu cuiburile tainice ce ne-au păstrat cea mai curată viață românească, cu frumoșii codri de brad, salinele și sondele noastre dela Severin până la granița Bucovinei, precum și o parte din nordul Moldovei, cuprinzând ținuturi din județele Dorohoi și Botoșani. Alte brazde de pământ românesc înstrăinate, alte roiuri de Români intrau în iadul naționalităților din monarhia care trosnea din toate încheieturile.

Cât de mândri erau vecinii noștri în fața României dezarmate! Dar curajul lor ne amintește fabula cu leul . . .

„Noi trebuie să apărăm drepturile noastre — strigau cu îngâmfare caracteristică — Maghiarii — punându-ne sub control din punctul de vedere al apărării, din punct de vedere al economiei, din punct de vedere al traficului pe apă și pe uscat

și să facem apoi ca orice amestec al României în afacerile noastre interne să devie imposibil (era coșmarul vecinilor noștri de atunci) „Ținem ca frații noștri din România să fie asigurați din toate punctele de vedere“. Cari erau frații lor din România de atunci, rămâne un semn de întrebare. Ei își luau toate garanțiile, în vreme ce frații noștri autentici umpleau închisorile maghiare, supuși maghiarizării forțate și alți frați de ai noștri îngroșau rândurile sclavilor pentru cari noi nu aveam nici o garanție. Actualii noștri vecini cari n'au sfârșit cu lamentările contra tratatului ce le-a mutilat țara, își justificau pretențiile în felul următor: „Avem dreptul să pretindem 15000 km²., cuprinzând ținuturi din județele muntoase... și pentru ce? Pentru că preferam o frontieră cât mai aproape de București. Tunurile se vor rostogoli mai ușor coborînd pantele Carpaților, decât viceversa. Acolo sunt cele mai bogate sonde... cele mai bogate saline. Pe deasupra trebuie să mai stăpânim 10 mii km². în vecinătatea Orșovei, la cotul Dunării, căci avem interes ca Porțile de Fier să fie închise. De acord cu Bulgarii, noi trebuie să avem stăpânirea Dunării, pentru a asigura linia Berlin-Bagdad“. Iar la pacea generală ar fi voit să-și păstreze integritatea teritorială. Erau pretențiile vecinilor noștri, îmbătați de succesul armelor care nu era al lor. Erau cel puțin în acord cu tot trecutul lor. A trebuit să vină Trianonul, pentru a învăța ceeace n'au învățat într'o mie de ani, să vadă ce înseamnă pace fără anexiuni, ce înseamnă dreptate și omenie.

Dar ce nu se putea pretinde atunci României? Justificări de felul celor de mai sus se puteau găsi, oricât de criminale ar fi fost pretențiile.

Austria închiria — așa cum se închiria în China — pe 30 ani, cu suma de 1000 lei anual, șantierul dela T. Severin, cu dreptul de a închiria și insulele dunărene: Corbu și Ostrovul mare, cu obligația de a nu le închiria unei alte puteri.

Guvernul român „se obliga“ să închirieze unei societăți germane, desemnată de imperiul german, șantierul la Giurgiu pe timp de 40

ani. Prin aceste închirieri dușmanii se cuibăreau deabinelea în coastele țării noastre, ca și în China înainte de războiu. Veniseră vremurile raelelor dunărene, cu deosebirea că acum nu mai erau turcești, ci austro-germane, creștine și civilizate și, fără îndoială, mai primejdioase.

În urma convențiilor economice România nu mai avea o economie națională, căci bogățiile ei naționale nu mai rămâneau ale ei.

Petrolul nostru devenea petrol german. Guvernul român urma să exproprieze toate întreprinderile petrolifere, pentru a le acorda unui consorțiu german, cu dreptul exclusiv de exploatare a tuturor terenurilor petrolifere și, se înțelege, nu în profitul nostru. Surplusul de cereale era cedat puterilor centrale cu 2000 lei vagonul, cu dreptul de a coborî prețul, când și cum le-ar conveni. Ni se impunea în schimb mărfurile germane, austriace, ungurești. Dacă ne gândim că prin convențiile speciale nici căile de comunicație nu mai erau ale noastre, nici Dunărea, nici Marea, putem vedea bine că România ajunsese o colonie germană-austro-ungară, încercuită și supravegheată din munți și din raelele dunărene, o colonie de exploatare.

Deși pacea a fost anunțată fără despăgubirii România era obligată să plătească sumele pe cari aliați, le-au vărsat în acest scop, în măsura în care n'au fost compensate prin furnituri preluate asupra resurselor țării, sau plătite în bilete de bancă, emise de Banca Generală Română.

România acorda Germanilor reparația tuturor pagubelor ce au suferit pe teritoriul său depe urma operațiilor militare, efectuate de una din puterile beligerante. Neutrii deasemenea primeau reparația pagubelor ce au suferit pe teritoriul României prin efectul măsurilor militare germane, „conform principiilor generale ale dreptului ginților“. Armata de ocupație își rezerva dreptul de rechiziție a cerealelor, a lânii, legumelor, animalelor, etc., iar dela ratificarea tratatului, România era obligată să întrețină armata de ocupație. Inamicii puteau anunța lumii că au încheiat o pace și fără despăgubiri, cum o încheiaseră pe aceea fără anexiuni. O minciună mai mult, căci ei și-au asigurat despăgubirile de războiu în toate chipurile: prin rechiziții, convenții economice, fără a adăoga prăzile bogate din vremea ocupației. România nu primea nici o despăgubire, ea a fost silită să renunțe. Ea era doar pedepsită!

Prin același tratat de pace se dicta României un regim special pentru străini, în număr foarte restrâns pe atunci în Vechiul Regat, în timp ce vecinii luau măsuri pentru a împiedeca amestecul României în afacerile lor interne.

Prin Art. 28, se preciza că deosebirile de confesiune religioasă nu trebuie să aibă în România nici o

influență asupra situației locuitorilor, din punct de vedere al drepturilor politice și civile. Principiul trebuia să se extindă și la populațiile din România, fără naționalitate, inclusiv evreii, tratați până atunci ca străini. Nu pentru prima dată se amestecau străinii în chestiunile noastre interne. Cel puțin de data aceasta se amestecau dușmanii, în virtutea forței lor și nu a prieteniei.

Sub supravegherea armatei de ocupație și până la ratificarea păcii, trebuia să se voteze o lege, prin care toți indivizii cari au participat la războiu, fie în serviciul activ, fie auxiliar, cei născuți și stabiliți în România, ai căror părinți au fost născuți în țară, deveneau supuși români, bucurându-se de toate drepturile. Voiau prin aceasta dușmanii noștri să ne creieze încurcături și să câștige simpatia evreilor, cari le-au făcut atâtea servicii. Aceștia dealtfel au știut să profite oridecâte ori Român'a a fost în împrejurări critice și tot ce am făcut pentru ei, am făcut-o constrânși, amenințați chiar în recunoașterea drepturilor noastre. Prin forța străinilor, toți cei ce au stat la partea sedentară: dezertorii, trădătorii, deveneau români, fără voia țării.

Și pentru a se vedea ce mai rămânea din independența României, e necesar să ne amintim măsurile pe cari le-a luat Austro-Ungaria, pentru a fi la adăpostul iredentismului român. Prin Art. 15 din tratatul adițional din 7 Mai între Austro-Ungaria și România, părțile contractante se angajau reciproc — și aici ca pretutindeni, reciprocitate — să nu îngăduie pe teritoriul lor nici o agitație, nici o propagandă și nici un act îndreptat, direct sau indirect, contra integrității teritoriale, ordinii legale... a celorlalte părți contractante. Părțile se angajau să interzică asociațiilor și indivizilor orice activitate ar contraveni dispozițiilor luate, vizând teritoriul celeilalte părți contractante. Cărțile de școală și alte obiecte de învățământ puteau primi autorizație dacă nu contraziceau dispozițiile, etc.

Nici aceasta nu satisfăcea pe vecinii noștri. Ungurii au cerut în plus ca guvernul român să țină în curent la fiecare 3 luni Budapesta și Viena despre starea de spirit din Regatul Român.

Dar în Ardeal se lucra intens pentru totala aplicare a legii lui Apponyi. Președintele consiliului, Wekerle, declara între altele că nu există o chestie a Transilvaniei. Orice mișcare națională, orice posibilitate de a revendica drepturile naționale, devenea imposibilă.

Se părea că idealul românesc s'a prăbușit pentru totdeauna. Românismul trecea prin clipele cele mai întunecate.

Tratatul a fost semnat în Palatul Cotroceni, unde se hotărîse intrarea noastră în războiu. Președintele Consiliului de atunci, Marghiloman, singurul indicat să facă pe călăul națiunii sale, scria Regelui Ferdinand care se afla în Iași Moldova îndurerată:

„Cu cea mai mare satisfacție anunț Majestății Voastre, că pacea a fost semnată. Tratatul, care a primit unele modificări în favoarea României, a fost semnat... El poartă numele de „Tratatul dela București“. Se putea scrie altfel atunci din capitala României? Socotim că nici Marghiloman, vechiul filogerman, n'a putut fi

sincer, când comunica Regelui semnarea păcii, care a revoltat chiar pe unii din dușmanii noștri de atunci. Entuziasm, satisfacție, la dușmani! Sufletul Românilor era acela al condamnatului năpăstuit, fără alt drept de apel decât la puterea dumnezeiască. Mackensen biruito- rul și numai de noi biruitorul la praznicul din 7 Mai sărbătoria munca rodnică, împlinită de oamenii de stat, care a dat rezultate atât de satisfăcătoare. Mareșalul își exprima credința că după această pace, România ar putea conta pe dezvoltarea fericită a bogățiilor sale (?), invitând pe oaspeți să ridice paharul pentru prosperitatea și prietenia celor două popoare. — S'a spus — ca o crudă ironie — că România a avut noroc de un tratament de favoare și nu se va vedea o pace aspră decât în ziua, când se vor cunoaște condițiile pe cari Germania le-a pregătit pentru Franța și Anglia...

Astfel se pecetlui soarta României; acestea erau perspectivele întunecate ale românismului în primăvara anului 1918.

Refugiații români de peste hotare, protestează contra tratatului dela București, declarându-l, în numele poporului român, nul și neavenit, cu toate clauzele și convențiile adiționale.

În ciuda asigurărilor pe cari le luase Austro-Ungaria contra iredentismului român, Românii din Transilvania și Bucovina, cari se aflau în țările Antantei, scriau Regelui Ferdinand aceste cuvinte pline de nădejde:

...Românii din Transilvania și Bucovina n'au altă Patrie decât România, nu recunosc alt Rege decât pe Majestatea Voastră, altă Regină decât grațioasa voastră soție, căreia un soldat rănit în războiul nostru național îi murmura înainte de a muri — Dumnezeu să te ocrotească să domnești într'o zi peste toți Românii. — Noi Românii din Transilvania și Bucovina ținem ca realizată dorința muribundului. Intrarea României în războiu, alături de puterile cari luptă pentru dreptatea și libertatea popoarelor, a proclamat unitatea națională a tuturor Românilor sub steagul vostru“. Voința Ardelenilor și Bucoveninilor arăta cât de șubredă era temelia odiosului tratat dela București.

În Apus emigranții români continuă lupta pentru întregirea neamului pe calea scrisului și a cuvântului.

Acolo trebuia să se hotărască definitiv soarta românismului prin victoria aliaților, alături de cari luptau legiunile de transilvăneni și bucovineni, arătând lumii civilizate voința lor nestrămutată de a se uni cu Țara...

Erau încă șapte luni până la 1 Decembrie 1918. Șapte luni de umilință, de suferință, un popas al lacrimilor, o grea răsădărie în lupta pentru întregirea neamului. Ne vom bucura mai mult, cu mai multă înțelegere și cu mai mult drept la serbarea zilelor de izbăvire din toamna anului 1918, amintindu-ne de vremurile de urgie prin cari au trecut părinții și frații noștri, cari n'au părăsit o clipă credința în izbânda idealului românesc, pe care, mulți din ei n'au ajuns să-l sărbătorească alături de noi.

Originea și evoluția tragediei eline

de: Prof. Anghel Tuzu.

*Motto: La tragédie, informe et grossière en naissant
N'était qu'un simple choeur, où chacun, en dansant,
Et du dieu des raisins étonnant les louanges,
S'efforçait d'attirer de fertiles vendanges.*

Boileau, Art poétique,
chant III. vrs. 60—64.

Mitologia greacă, foarte bogată în zei și zeițe, a stabilit, cu o deosebită grijă, atribuțiile fiecărei divinități, așa încât pentru orice acțiune sau ocupație trebuia să aduci sacrificii și să te rogi Zeului respectiv. Așa, de exemplu, dacă porneai la războiu, trebuia să te rogi Zeului Ares și Zeiței Pallas Athena. Holdele și agricultorii aveau protectoare pe Zeița Demeter, iar vița de vie și vinul aveau ca protector pe Dionysos, fiul lui Zeus și al Semelei, a cărei tinerețea ia fost plină de multe suferințe, până și-a impus cultul și a fost recunoscut ca Zeu.

La serbările date în cinstea lui Dionysos, și cari erau în număr de patru: 1) dionisiacele rurale care aveau loc toamna; 2) leneenele în Ianuarie; 3) Antesteriile, sărbătoarea florilor, la începutul primăverii; 4) marele dionisiace, sărbătorite tot primăvara, dar ceva mai târziu, se intonau cântece, numite și dithyrambi, de către un cor, dirijat de un corifeu — dirijor — însoțite în acelaș timp de dansuri ritmice, executate de coriști în jurul altarului lui Dionysos. Prin aceste cântece se preamăreau virtuțile, bucuriile și suferințele Zeului, care moare iarna pentru a reînvia mai vesel și mai viguros primăvara. Prin moartea și reînvierea zeului se reprezenta simbolic schimbările naturii. Dithyrambii conțineau o parte lirică și o parte narativă, care la început, nu erau diferențiate. Cu timpul însă aceste două elemente, liric și narativ, se diferențiază prin aceea că, corifeul începe să reprezinte pe Dionysos și execută partea narativă, iar corul execută partea lirică. Din executarea alternativă a acestor două elemente de către corifeu și cor, ia naștere dialogul, baza oricărei drame. Incetul cu încetul, pe măsură ce diferitele grupuri de populații grecești se organizează în state, luată naștere și comemorările eroilor naționali, la care

se cântau cântece narrative, pentru preaslăvirea faptelor lor.

Aceste cântece, cari inspirau auditorilor sentimente de milă, spaimă și simpatie și în care se cântau faptele și întâmplările vreunui erou, oferind subiecte mai bogate și mai variate pentru reprezentarea dithyrambilor lirico-dramatici, înlocuiește dithyrambii lui Dionysos. Această înlocuire a dithyrambului dionisiac prin dithyrambul eroilor naționali o făcurea mai întâi Dorienii din Sicilia și Corinth, iar Athenienii transformară acest dithyramb în dramă. Numele de tragedie vine dela „tragodia“ = țap și odi = cântec; = cântecul oamenilor îmbrăcați în piele de țap (tragos Satirii = persoanele care formau corurile lui Dionysos.) Primul poet căruia i se atribue paternitatea tragediei și care i-a adus o modificare însemnată prin introducerea unui actor, este Thespis, născut pe la 580 a. Chr. în Icaria, un trib al Atticeii.

Horatîu în „arta poetică“ vrs. 275—277 spune:

Ignotum tragicæ genus invenisse Camenæ
Dicitur et plaustis vexisse poemata Thespis,
Quæ canerent agerentque peruncti facibus ora.

Din aceste versuri deducem că Thespis este inventatorul tragediei și că își transporta, pe un car, scena și corul, mergând din oraș în oraș, pentru a-și face cunoscute tragediile sale.

Dela el nu ne-a rămas decât câteva titluri de tragedii ca: Jocurile funebre ale lui Pelias, Preoții, Tinerii și Penteu. Subiectele erau împrumutate din legende eroice, iar prin introducerea actorului, elementul narativ, restrâns în dithyramb, capătă extenziune, putând să caracterizeze o situație și să desvolte o acțiune. Progresând elementul narativ, implicit progresa și elementul dramatic. Thespis a câștigat chiar un premiu pentru tragedie pe la 536—334 a. Chr. la serbările leneene.

Alți poeți tragici contemporani și succesori lui Thespis sunt: *Choerilos* și *Phrinos*.

Viața și opera lui Choerilos nu ne sunt bine cunoscute, din cauza lipsei de documente. Se pare că a trăit în veacul al V-lea a. Chr. El a adus

unele modificări în costumele și măștile întrebuițate pe scenă.

Phrnicos ne este mai bine cunoscut, datorită istoricului Suidas. Era atenian și a fost în deplin apogeu cam între anii 510—480 a. Chr. Meritul lui de căpetenie este că, în tragediile sale, cam 10 la număr și din care nu ni s'au păstrat decât titlurile, el tratează subiecte contemporane ca: „Luarea Miletului“ de către Perși, la a cărei reprezentare poporul atenian a plâns, dar s'a și mâniat în contra poetului, pentru că îi reamintea o durere care încă nu putuse fi uitată.

Pratinas introduce, alături de tragedia attică, tragedia peloponeziană, al cărui cor era format din satiri, de unde și-a luat și numele de dramă satirică. Ce era în fond această dramă satirică? Era o reprezentare glumeață, care prin costumul caraghios al coriștilor, numiți satiri, și, prin conținutul ei hazliu, înveselea sufletul spectatorilor. Athenienii asociază aceste 2 feluri de tragedii: tragedia eroică și drama satirică și fixară chiar o normă pentru concursurile tragice în sensul că, poeții, cari se prezentau la concurs, să prezinte 3 tragedii și o dramă satirică (trilogie + o dramă satirică).

Organizarea concursurilor tragice cădea în sarcina archontelui eponim, deci lui i se adresa sau poeții tragici. Archonteale alegea numai 3 dintre ei cari trebuiau să se prezinte la concurs, apoi însărcina 3 choregi, recrutați dintre oamenii bogați, cu instruirea și echiparea pe cont propriu a celor 3 coruri — câte unul pentru fiecare concurent. Obligația aceasta de a întreține un cor pe cont propriu se numea choregie și era unul din impozitele numite liturgii, care cădeau numai în sarcina oamenilor bogați.

Corul era compus din 12—15 persoane și era condus de un dirijor — corifeu. Persoanele care alcătuiau corul, choreuții, erau costumați și mascați. „Ca interpret al sentimentelor, care emoționează sufletul spectatorilor, corul conduce opiniile lor, îi face atenți și-i sfătuiește, descoperindu-le decretale misterioase ale soartei sau ale providenței, inspirându-le respect pentru ele“ zice Teodosie Oeconomide.

Actorii erau recrutați și plătiți de stat. La început, chiar și poeții jucau rolurile principale

din piesele lor. Actorii erau mascați, travestiți și purtau cothurni — un fel de încălțăminte — cari îi făceau mai înalți. Rolurile femeiești erau jucate tot de bărbați. Tragedia primitivă n'avea decât un singur actor, introdus de Thespis, care schimbându-și îmbrăcămintea, juca succesiv roluri diferite. Tragedia din stadiul acesta era simplă, fiind alcătuită numai din monologuri și din scurte dialoguri între actor și corifeu. Al doilea actor fu introdus de Eschyl, adevăratul creator al tragediei, căci numai prin introducerea celui de al 2-lea actor acțiunea dramatică s'a putut separa de cor, iar dialogul, primul element al acțiunii dramatice, a luat o mai mare amploare. Din cele spuse mai sus, se desprinde clar că perfecționarea tragediei a fost în funcție de numărul actorilor, care atrage după sine micșorarea importanței corului în desfășurarea acțiunii tragice. Sophocle a introdus al treilea actor, număr care n'a fost depășit în tragedia elină decât în împrejurări excepționale.

Teatrul. Denumirea de „theatron“ vine dela verbul „theaome“ = privesc; deci „theatron“ e locul unde se poate privi un spectacol.

La început, reprezentațiile se țineau în aer liber în piața publică, înaintea templului lui Dionysos, iar mai târziu s'au construit un fel de canapele pe care ședea publicul, care se ridicau după spectacol.

Orchestra era spațiul liber din mijloc, rezervat dansurilor și cântecelor eroului.

Scena, nume pe care îl poartă scena de azi, era un fel de adăpost de lemn, sau de pânză, unde se îmbrăcau actorii.

Logeion era o platformă între *orchestră* și *scenă* pe care jucau actorii și care corespunde cu scena modernă. Aceasta e o inovație posterioară epocii clasice (după sec. al V-lea a. Chr.) Prin sec. al IV-lea a. Chr., Lycurg, înțelegând rolul teatrului în educația poporului, a dispus construirea unui teatru în care încăpeau cam 20,000 de persoane.

Structura tragediei eline. Nu se poate spune că tragedia elină era împărțită în acte ca tragedia modernă, însă avea câteva diviziuni cerute de fazele acțiunii și anume:

a) *prologul*, un monolog, prin care se expune pe scurt subiectul;

b) *parodos* era cântecul executat de cor la intrarea pe scenă;

c) *episoadele*, cam patru la număr, niște părți dialogate scrise în trimetru iambic;

d) *stasima* erau cântecele executate de cor în orchestră;

e) *exodul* era partea finală.

Toate aceste părți componente ale tragediei trebuiau să se înlănțue unele de altele printr-o unitate de interes, de care depinde realizarea unității de acțiune, care este cea dintâi condiție pe care trebuia s'o îndeplinească o tragedie. Deci prima condiție a unei tragedii este să aibă *unitate de acțiune*.

A doua condiție este *unitatea de loc*, adică locul unde se desfășoară acțiunea să rămână neschimbat dela început până la sfârșit.

Ultima condiție este unitatea de timp, adică acțiunea trebuia să conțină fapte care se pot petrece în timp de 24 ore. Această condiție a fost foarte puțin observată chiar de marii tragici. Aceasta este, pe scurt, originea și evoluția istorică a tragediei, care își ajunge apogeul în sec. al V-lea a. Chr., secolul clasic al literaturii grecești, când apar cei 3 mari tragici: Eschil, Sophocle și Euripide. Tragedia, prin milă, frică, simpatie și lacrimă, isbutește să purifice pasiunile omenesti (în grecește această purificare se numește: *Katharsis ton patimaton*).

Bibliografie. Teodosie Oeconomide, Ist. lit. el.
A. et M. Croiset. Hist. de la litt. grecque.

Publius Ovidius Naso

43 a. Chr. — 17 p. Chr.

de prof. Zaharie Karacsony.

1) Roma.

Biografia lui Ovidiu o cunoaște fiecare elev de liceu, ajuns odată în clasa VI-a, deci nu vreau s'o mai repet.

Există și astăzi orașul său natal, Sulmona, — ascuns, ca într'o căldare, în munții Abruzzi, de unde micul Naso, împreună cu fratele său, a venit... „*ad insignes Urbis ab arte viros*“.

Activitatea sa poetică se împarte în două perioade: Roma: Dela anul 23 a. Chr., până la anul 8 p. Chr. și Tomis: Dela anul 8, până la anul 17.

La Roma a ajuns într'o societate aleasă a tinerilor aristocrați, dar avea un nume bine cunoscut și apreciat și în cercurile literare.

El însuși se socotește... „*tenerorum lusor amorum*“, „cântăreț al iubirilor gingașe“, atât în autobiografia sa, cât și în epitaful (Tr. I. 3).

„Intre anii 1 și 8 a. Chr. el este poetul răsfățat al Romei. Metropola, care acum putea gusta în tihnă roadele păcii trainice întronate de August, își găsisse în el expresia concepției sale de viață. Spre deosebire de Virgiliu și chiar de August, proslăvitori ai trecutului epic, el era un adorator al prezentului. Bucuriile pe care le oferea acest prezent, nu tocmai recomandabil prin virtuțile sale, el le cântă sincer“. (Șt. Bezdechi: Tristia, Cart. Rom. Cluj).

Socotit specialist în arta dragostei (*Ars amatoria*),

nu se mulțumește cu atâta, ci devine și un teoretician cosmetic prin „*Medicamenta faciei*“ vorbind despre metodele de îngrijirea tenului femeesc.

(Cartea aceasta va fi și mai bine apreciată atunci, când se va scrie odată și istoricul Cozmeticeii, devenită atât de importantă în zilele noastre).

Ovidiu, fără îndoială, un poet talentat, a fost apreciat, — în primul rând, — de societatea „mondenă“ romană, excelând prin arta sa specială de a distra și amuza pe ascultătorii săi.

În slujba acestei arte sunt întocmite și cele 15 cărți ale *Metamorphoselor*, în care Ovidiu adunase un șir nesfârșit al legendelor mitologice grecești, (numai câteva având vreun substrat roman) dela creațiune până la apoteoza lui Cezar.

Cea mai valoroasă lucrare a poetului, din prima perioadă a activității sale, este acel calendar poetic, care se cunoaște sub denumirea de „*Fasti*“.

Acest gen „didactico-etiologic“, cultivat de poezii din Alexandria, îi dă prilej lui Ovidiu să exceleze — prin înfățișarea datinelor și sărbătorilor religioase, — ca un povestitor fermecător și un versificator ireproșabil.

*

Aceasta fermecătoare artă de amuzament, versificația sa neîntrecută și cinismul poeziilor erotice îl caracterizează pe Ovidiu din epoca întâia a activității sale poetice.

Bine situat, fericit prin a treia sa căsătorie cu

Fabia, apreciat și de poeții valoroși, aplaudat veșnic de un auditoriu elegant, nici nu se gândia la soarta omenească atât de schimbăcioasă, deși cunoaștea bine nestatornicia ei din sorocul eroilor și eroinelor sale, atât de frumos cântat în cărțile *Metamorphoselor*.

*

...Destinul îi pregătea deja lovitura cea grozavă, sfărâmând cariera sa atât de strălucită și spulberând toate visurile...

...A fost în toamna anului 8 p. Chr.

Ovidiu se găsea pe insula Elba, petrecând în societatea prietenilor zilele aurite de toamnă, când, pe neașteptate, sosește edictul de exilare dat de August.

Nu-i greu de închipuit ce însemnă pentru Ovidiu acest ordin împărătesc, care i-a impus părăsirea imediată a Romei, a cercurilor elegante, părăsirea tuturor conforturilor unei societăți civilizate, depărtarea de soția sa adorată ca, în schimb, să fie aruncat în marginea lumii, în vecinătatea Schiției, sălbăcia și rigiditatea căreia o povestise și el în *Metamorphose*, după descrierile exagerate și chiar fabuloase ale celorlalți scriitori.

Trebuie să-l credem că nu exagerează de loc, când compară exilul cu moartea, pe care ar fi preferat-o celui dintâi.

*

Înainte de a ajunge Ovidiu prin Marea Egee și Thracia „Pe țărmurile Pontului stâng“, aș vrea să vă povestesc, copii, o întâmplare, o tragedie pe care a oferit-o întregii lumi civilizate Anglia, la sfârșitul sec. al XIX-lea:

E vorba de un scriitor și poet. Saloanele cele mai elegante, „high-life“-ul societății londoneze, îl așteptau nerebdătoare, ca să-i asculte glasul fermecător și povestirile sale pline de spirit și de eleganță.

Era scriitorul la modă al vremii și oricine-i făcea cunoștința se simțea foarte onorat.

Elegant, frumos, dintr'o familie istorică, căsătorit cu o femeie frumoasă, bogată, aristocrată, fu admirat în public, aplaudat în teatru; adorat ca poet, a trecut peste normele societății conservative engleze ca un zeu antic, — ca și Ovidiu cu 1800 de ani mai înainte!

Și în sfârșit l-a ajuns aceeași tragedie ca și pe Ovidiu:

Arestat și condamnat la 2 ani închisoare grea, ca aici sufletul său să se purifice în flăcările suferințelor și să-și recâștige drumul direct spre Dumnezeu, spre acele puteri cerești pe care nu-le cunoaște acela:

„Care nu și-a udat pâinea 'n lacrimi...“

2) Tomis.

Activitatea poetică a lui Ovidiu suferă o schimbare profundă odată cu sosirea sa la Tomis.

Deși el însuși vorbește despre exilul său ca despre o condamnare la moarte, totuși acești opt ani, petre-

cuți în exil, au avut același efect asupra sufletului său, ca și închisoarea asupra lui Oscar Wilde.

Sufletul său trece printr'un foc purificator al chinurilor neliniștitoare, devenind mai sincer, mai om, pe care să-l putem înconșura cu toată căldura compătimirii noastre...

Tristă este viața unui exilat!

Părăsit de toți, singur, năpăstuit de urgia sorții, cum a putut trăi Ovidiu încă 8 ani în acest exil grozav?

A trăit, pentruca speranța, acest tovarăș nepieritor al nostru, al tuturor bieților muritori, nu l-a părăsit nici aicea!

Scrisorile sale („*Pontica*“) sunt încă pline de nădejde: că voința împăratului poate fi odată determinată spre o nouă hotărâre: a grațierii. Cu timpul însă speranța și-o înlocuiește prin resemnare, văzând că plângerile sale nu au nici un răsunet.

„De monotonele-mi versuri sunteți plictisiți cred cu toți
Cred cunoașteți cu toți ceea ce eu vă tot cer“...

(Șt. Bezdechi: *Tristia*, Cart. Rom. Cluj).

*

Încetul cu încetul vede și el că totul e de geabă.

N'au rămas cu el decât reminiscențele trecutului: Roma, soția și un dor nespus de mare, după toate cele avute vreodată...

Elegiile: „*Tristia*“, nu sunt elegii numai prin forma lor, prin întrebuintarea distichonului, ci și prin conținutul, prin tonul lor, îmbibat în lacrimile nenorocirii...

Chinuit de tablouri ale trecutului revăzute în vis, sufletul său este neliniștit și de gândul la moarte...

Pentru el nici moartea, această alinare etern omenească, nu are să-i aducă liniștea atât de dorită, dacă sufletul său trebuie să rătăcească veșnic (fiind legat de locul mormântului) deasupra Pontului: „Veșnic străin între umbrele barbare ale Sauromaților“.

...Dintr'odată isbucnește din sufletul său chinuit plânsul jalnic al nenorocirii, care ne cuprinde și astăzi inimile, după 2000 (mii) de ani, pentru că simțim, că tristețea este acel etern omenesc, care e comun nouă tuturor...

*

Dau mai jos, în traducerea minunată a *d-lui prof. Șt. Bezdechi*, elegia cea mai duioasă, urmând să ne oprim și noi pentru o clipă la acest „*Epitaf*“, atât de trist, poetic și sincer omenesc:

Poate te miri că scrisoarea aceasta e scrisă de mâna Altuia. Vrei oare — a ști pricina? — Fost-am bolnav. Lâng'a pământului margini necunoscute zăcut-am
Și îmi pierdusem orice de îndreptare nădejdi.
Ce îți închipui că-mi trase sufletu'n aste ținuturi
Printre acești Sauromați, printre sălbaticii Geți?
Nu îmi priește nici clima și nu mă deprind nici cu apa;
Chiar și pământul de-aici — știu eu?! — nu-mi place de loc.
Nu-i potrivită nici casa, nici hrana — nu-mi prinde la boală,
Nu-i niciun vraci iscusit, boala să-mi poată alina.

N'ai nici măcar un prieten iubit, să te-alinte, urîtu
Să-ți mai alunge, spunând câte-o poveste cu șart.
Zac obosit printre ultimii oameni la margini de lume,
Iară acum, că-s bolnav, simt cât de mult am pierdut.
Insă, deși înainte toate-mi răsar, tu nevestă,
Ești mai presus de orice. Tu îmi lipsești cel mai mult,
Ție-ți vorbesc, deși 'n lipsă; pe tine te chiam' ades glasu-mi;
N'am nici o noapte, nici zi fără de tine aici.
Ba îmi spun unii, că glasu-mi, fără de știre, într'una
Te-a pomenit, pe când eu în aiureală zăceam.
Chiar leșinat dac'aș fi — și vinul doar singur în stare
Fire-ar viață să dea încremenitului glas —
Dac'ar vesti cineva c'ai sosit, m'aș scula, iar nădejdea
De-a te vedea, sănătos face-m'ar numai decăt.

Sânt între viață și moarte și poate că traiul la Roma
Tu 'n desfătări ți-l petreci fără să știi ce îndur,
Totuși, a crede nu-mi vine. Sânt sigur că fără de mine
Traiul îți este un chin învăluit de dureri.
Iar dacă soarta 'mplinitu-mi-a anii ce mi-i datorește,
Și al vieții sfârșit grabnic s'a apropiat,
Greu ar fi oare, o zei, să cruțați pe-un murind dându-i voie
Ca în pământul străbun trupul să-i fie 'ngropat?
Sau să-i mai fi amănat osânda doar până la moartea-i
Sau să-i fi îngăduit moartea 'nainte de-exil?
Odinioară puteam părăsi făr' de pată viața,
Insă în dar mi s'a dat ca în surghiun s'o sfârșesc.

Deci îmi fu scris ca să mor pe atât de străine meleaguri:
Locul el însuși mai trist face-va tristu-mi sfârșit.
Trupu-mi nu va să bolească în patul deprins de-acasă,
Celui murind nu va fi nimeni să-i plângă la cap.
Lacrămi din ochii soției nu vor cădea peste chipu-mi
Ca să lungească un pic ultima clipă a mea
Nu voiu avea o ființă alături să-i spun ale mele
Cele din urmă dorinți, nimeni c'un strigăt suprem
Nu va să stea lângă mine să 'nchidă cu mâna lui dragă
Ochi-mi împăenjenți se vor stinge pe veci.
Fără de cinstea 'ngropării și făr' un mormânt cum se cade,
Capu-mi sărman nejelit sta-va 'ntr'un barbar pământ.

Când vei afla, turbura-te-vei oare amarnic și pieptul
Tău credincios ai să-l bați cu tremurânde-ți mâni?
Oare spre aste ținuturi întinde-vei brațul zadarnic
Și vei striga în deșert numele soțului tău?
Nu îți mai smulge costița și nu-ți sfâșia chipul gingaș:
Nu doar acumă întâi de lângă tine-s răpit.
Patria 'ntâi când pierdui, de-atunci să socoți că murit-am:
Asta-mi fu moartea dintâi, asta-mi fu moartea mai grea.
Insă acum, dacă poți — și sigur că nu poți, o scumpo?
Veselă fii că, murind eu, de atâtea scăpai,
Și, pe cât poți, alinează-ți durerea, răbdând-o c'un cuget
Mai bărbătesc, căci te știu că ești hârsită 'n necaz.

O, de-ar pieri împreună cu trupul și sufletul însuși,
Dacă din trupu-mi nimic nu ar zbura de pe rug!
Adevărată de-ar fi a lui Pitagoras zicală
Și ar pluti în văzduh spiritu-mi nemuritor,
Sufletul meu de Roman ar zbura printre umbre sarmate
Și printre Manii lor cruzi veșnic străin el ar fi.
Pune s'aducă 'ntr'o urnă oasele mele în țară;
Altfel... rămân surghiunit și după ce voiu fi mort.
N'o să te 'mpiedece nimeni, căci și Antigona 'ngropat-a
Pe Eteocle, deși regele i-a interzis.
Oasele mele cu praf de amon și cu foi să le-amesteci
Și să le 'ngropi într'un loc nu prea departe de-orăș.
Iar pentru ca trecătorul grăbit să-și oprească privirea,
Scrie cu litere mari âst epitaf pe mormânt:

„Eu care-aici odihnesc, Nasone, al dulcilor dragostei
Bard neferice, pierii jertfă talentului meu.
Tu, trecător, dacă și tu iubit-ai vreodată, nu-ți cadă
Greu de a spune: tihnit osul să-ți fie, Ovid“!

Ca epitaf e destul, căci vor fi pentru mine mai trainic
Și mai ales monument mândrele mele cântări.
Căci eu sunt sigur că ele, deși îi stricară atâta,
Stihuiitorului lor slavă eternă i-or fi,
Mortului totuși într'una tu adu-i pomeni și coroane
Care udate vor fi de 'nlăcrămații tăi ochi.
Chiar dacă focul schimba-va trupul meu mort în cenușă,
Trista scânteie-o simți truda pioasă a ta.
Și-altele multe ți-aș scrie. Dar limba uscată de-atâta
Vorbă și glasul meu stins nu pot mai mult a dicta.
Ultima-mi — poate — primește urare de bine de care
Parte nu are acel ce ți-o trimete acum.
[Epitaful lui Ovidiu: Tradus de Șt. Bezdechi, Tr. III. 3.]

*

...Cenușa sa, cu urna, n'a ajuns niciodată pe lângă
Via Appia...

Nici cele patru rânduri n'au fost scrise, — mult
timp, pe mormântul său...

Au trecut 18 secole; Tomis, aceasta colonie de
Greci și-a schimbat numele în Constanța, iar coloniștii
ei în Români.

Astăzi pe piața orașului Constanța stă statuia de
bronz a poetului, iar pe soclul ei este scris „cu litere
mari, ca trăcătorul grăbit să-și oprească privirea“: Epi-
taful:

„Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso poeta meo.

At tibi, qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,
Dicere: „Nasonis molliter ossa cubent“.

A rămas aici la noi, dar sufletul său numai trebuie
să se simtă străin și părăsit!:

Au dispărut umbrele Sauromaților:
Roma a venit la el!

Ecuția de gradul trei

de prof. G. Dănulescu.

Ecuția de gradul trei, este ecuația a cărei rezolvare a preocupat lumea matematică timp de aproape 30 de ani. Iar după găsirea formulei care rezolvă ecuația s'a extins posibilitatea studierii ecuațiilor de grad superior. E deajuns găsirea unei singure valori, pentruca ecuația să fie complet rezolvată, ecuația reducându-se la o ecuație de gradul doi.

Ecuția de gradul trei prezintă mai multe forme, reeșite prin particularizările ecuației tip general de grad trei. Vom vedea că toate formele conduc apoi la una singură, în jurul căreia spiritul matematic a stat atâta timp concentrat, pentru găsirea soluției. Ecuția generală se prezintă sub forma:

$$a x^3 + b x^2 + c x + d = 0,$$

unde a, b, c, d, sunt cantități numerice cunoscute.

Vom lua toate cazurile în discuție.

Când $b = 0$, ecuația capătă forma:

$$a x^3 + c x + d = 0$$

Când $c = 0$, se prezintă: $a x^3 + b x^2 + d = 0$

Când $d = 0$, ecuația se reduce la gradul doi

Adică: $a x^3 + b x^2 + c x = 0$, unde scoatem un x în factor comun, deci admite o rădăcină zero, iar celelalte le scoatem din rezolvarea ecuației: $a x^2 + b x + c = 0$

Când $b = 0$, $c = 0$ iar ecuația devine $a x^3 + d = 0$, care nu e altceva, decât o formă binomă, a cărei rezolvare era deja cunoscută încă de Greci și de Arabi.

Nu mai presupunem $b = 0$, $d = 0$, deoarece ecuația se reduce la forma $a x^3 + c x = 0$ sau $x(a x^2 + c) = 0$, redusă la $x = 0$ și o ecuație incompletă de gradul doi, care se rezolvă destul de ușor.

Sau în fine ultima posibilitate $c = 0$, $d = 0$, care reduce ecuația la două rădăcini zero, iar cealaltă dată de o ecuație de gradul I.

Deci singurile cazuri de luat în considerare sunt următoarele:

$$a x^3 + b x^2 + c x + d = 0$$

$$a x^3 + c x + d = 0$$

$$a x^3 + b x^2 + d = 0$$

Să facem o mică paranteză. Dacă ecuația tip general s'ar găsi sub formă de ecuație reciprocă, adică $a x^3 + b x^2 + b x + a = 0$, atunci rezolvarea este destul de ușoară, prin încercări.

Dacă nu se prezintă ca reciprocă, atunci rezolvarea este mult mai dificilă.

Am spus că toate aceste forme conduc la una singură, de care rămâne să ne ocupăm, adică conduc la forma $x^3 + p x + q = 0$, unde p și q sunt cantități cunoscute.

În privința coeficientului a, a lui x^3 , îl putem ori-când face să fie unu, prin împărțirea întregii ecuații prin a.

Adică formele se prezintă așa:

$$x^3 + A x^2 + B x + C = 0$$

$$x^3 + B x + C = 0$$

$$x^3 + A x^2 + C = 0$$

Tipul la care o să arătăm că se reduc ecuațiile, este tipul doi, adică: $x^3 + B x + C = 0$.

Oricând putem face ca o ecuație de gradul trei să se transforme într'o ecuație care să aibă termen în x^3 , în x și termen liber.

Să luăm prima ecuație și să arătăm că o putem aduce la o formă în care să dispară termenul de grad doi. Aceasta o putem obține în două feluri. Le voi expune:

Primul, efectuăm o schimbare de felul $x = y + h$, unde y va fi noua noastră necunoscută, iar h, o cantitate numerică pe care s'o determinăm așa fel, ca noua ecuație să nu conțină y^2 .

Avem ecuația $x^3 + A x^2 + B x + C = 0$ și înlocuim $x = y + h$.

$$(y + h)^3 + A (y + h)^2 + B (y + h) + C = 0$$

Sau:

$$y^3 + 3 y^2 h + 3 y h^2 + h^3 + A y^2 + 2 A h y + A h^2 + B y + B h + C = 0$$

ordonăm în y și avem:

$$y^3 + y^2 (3 h + A) + y (3 h^2 + 2 A h + 2 A h + B) + h^3 + A h^2 + B h + C = 0.$$

Pentruca y să dispară va trebui să avem:

$$h = -\frac{A}{3}$$

pe care dacă îl înlocuim în ecuația găsită, vom obține:

$$y^3 + y \left\{ \frac{3 A^3}{9} - \frac{2 A^2}{3} + B \right\} + \frac{2 A^3}{27} - \frac{A B}{3} + C = 0$$

A, B și C fiind cantități numerice, ecuația s'a redus la o ecuație de gradul trei, în care lipsește y^2 . Adică tocmai ceea ce ne propusesem.

Ecuția se mai reduce încă într'un fel, anume făcând restrângere în cub.

$$x^3 + A x^2 + B x + C = 0$$

$$\left\{ x + \frac{A}{3} \right\}^3 - \frac{A^2}{3} x - \frac{A^3}{27} + B x + C = 0$$

$$\left\{ x + \frac{A}{3} \right\}^3 + x \left\{ B - \frac{A^2}{3} \right\} - \frac{A^3}{27} + C = 0$$

Sau:

$$\left\{ x + \frac{A}{3} \right\}^3 + \left\{ x + \frac{A}{3} \right\} \left\{ B - \frac{A^2}{3} \right\} - \frac{A}{2} \left\{ B - \frac{A^2}{3} \right\} - \frac{A^3}{27} + C = 0$$

sau înlocuind $x + \frac{A}{3} = y$, găsim

$$y^3 + (B - \frac{A^2}{3}) y - \frac{A}{3} \left\{ B - \frac{A^2}{3} \right\} - \frac{A^3}{27} + C = 0$$

deci tot o formă $y^3 + p y + q = 0$

Consecință: ecuația generală se reduce la o ecuație de forma $x^3 + p x + q = 0$

A doua ecuație, $x^3 + A x^2 + C = 0$, trebuie să arătăm că și aceasta se poate reduce la forma: $x^3 + p x + q$.

Procedăm și aici ca mai sus efectuând o schimbare de forma $x = y + h$, unde vom determina pe h așa fel ca termenul în y^2 să dispară. Avem, efectuând înlocuirea:

$$y^3 + 3 y^2 h + 3 y h^2 + h^3 + A y^2 + 2 A h y + A h^2 + C = 0$$

Ordonăm:

$$y^3 + (3 h + A) y^2 + (3 h^2 + 2 A h) y + h^3 + A h^2 + C = 0, \text{ unde făcând } h = -\frac{A}{3} \text{ vom ob-}$$

ține iarăși o ecuație în y^3 , y și termen liber.

Sau cu a doua metodă:

$$\left(x + \frac{A}{3}\right)^3 + \frac{A^2}{3} x - \frac{A^3}{27} + C = 0 \text{ la}$$

care mai scădem și adăugăm termenul $\frac{A^2}{3} x \frac{A}{3}$

Și obținem:

$$\left(x + \frac{A}{3}\right)^3 - \left(x + \frac{A}{3}\right) \frac{A^2}{3} + \frac{A^3}{q} - \frac{A^3}{27} + C = 0$$

În această ecuație punem $x + \frac{A}{3} = y$

și obținem ecuație de forma $y^3 + p y + q = 0$.

Am văzut că toate formele de gradul trei, conduc la o singură formă: $x^3 + p x + q = 0$, care se numește forma canonică.

Înainte de a trece la rezolvarea ecuației, îmi permit să fac un mic istoric al acestei descoperiri matematice.

Descoperirea formulei, se datorește secolului XVI, și matematicienilor italieni. Era timpul când știința se făcea nu pentru glorie, cât pentru existență. Se duceau polemici publice pe câte o chestie științifică, învinsul nu mai găsea discipoli, pe când învingătorul era chemat în diferite orașe pentru a explica autorii clasici. Formula care rezolvă pentru prima oară ecuația, poartă numele de formula lui Cardan, când de fapt ea nu este decât rezultatul muncii lui Tartaglia. Tartaglia, o descoperă în Decembrie 1534, și comunică lui Zuane de Torrini da Colla, alt matematician, că a găsit-o, fără însă a i-o arăta. Zuane, comunică lui Cardan. Acesta, om de știință universală, era un spirit foarte pătrunzător și dozat și cu multă șiretenie. Cardan, ocupat cu publicarea lucrării sale: *Ars magna*, vru să îmbogățească opera sa cu descoperirea nouă. Scrie lui Tartaglia, propunându-i publicarea și'n același timp îi trimite spre rezolvare 7 probleme, care toate conduceau la ecuații de gradul trei. Tartaglia, îi răspunde că preferă să dea soluția

ecuației de gradul trei, în tratatul de algebră pe care îl va scoate. Iar în ce privește soluțiile de la probleme nu le dă, căci ar permite unui om de știință să găsească regula. Cardan, iritat, îi scrie în 1539 o scrisoare dictată de mânie, spunând că el pariază că Tartaglia nu-i în stare să rezolve nici una din chestiunile propuse de el. Și îi trimite alte ecuații spre rezolvare. Tartaglia, tace din nou. Cardan, văzând că nici injuriile, nici vicleșugurile nu-i reușesc, recurge la laude și minciuni.

Îi trimite o scrisoare de scuze, invitându-l să vină la el la Milano, cât mai curând. După ce ezită câteva timp, Tartaglia se duce și acceptă ospitalitatea lui Cardan. După multe deliberări, Cardan îi jură lui Tartaglia, că nu va da niciodată publicității formula, iar el o va scrie pentru el în cifre așa fel, ca după moartea lui, nimeni să n'o mai poată lua. Tartaglia, acceptă și-i dă formula pe care o pusese în versuri pentru a o ține mai ușor minte.

Traducerea ar fi următoarea:

I. Când cubul se adună cu necunoscuta, și eglează un număr dat, caută alte două a căror diferență să țină locul numărului.

Explicația $x^3 + p x = q$ se caută $t - u = q$.

II. După aceasta tu vei face ca produsul să fie totdeauna egal cu cubul treimii coeficientului.

Explicația: $u t = \left\{\frac{1}{3} p\right\}^3 = \frac{p^3}{27}$

III. Însfârșit, restul general din rădăcina lor cubică va da necunoscuta ta principală.

Explicația: $x = 3 t - 3 u$

Poezia mai conține încă patru strofe care dau, soluția ecuației $x^3 = p x + q$. De remarcat că s'a ocupat și de această ecuație, când e una și aceeași cu prima, numai p de semn schimbat.

Poezia termină în felul următor:

Questi trovai, e non con passi tardi
Nel mille cinquecento quattro e trenta
Con fundamenti ben saldi e gagliardi,
Nella città dal mar intorno cinta.

Sau în traducere:

Eu am găsit aceste lucruri, nu prea târziu.

În 1534.

Pe temelii solide și viguroase

Intr'un oraș înconjurat de mare.

Apoi Tartaglia, fiind ocupat cu traducerea lui Euclid, nu se mai ocupă de ecuațiile cubice, în timp ce Cardan împreună cu un elev al său Louis Ferraris, extind regula lui Tartaglia și rezolvă ecuații de ordin superior. Reunește tot materialul, calcă jurământul și regula fu divulgată lumii în 1545, în *Ars Magna*. Tartaglia nu-și publică descoperirile sale decât în 1556. Ecuația de gradul trei o lăsă pentru „General Trattato“, pe care îl împarte în 6 părți. Publică primele 5 și când să publice partea 6-a, care conținea numai ecuația de gradul trei,

moare, poate luând cu el în mormânt alte descoperiri pe care nu le-a mai afișat. Dacă nu ar fi fost Cardan, care să trădeze, s'ar fi stat în loc mult timp fără soluția ecuației de gradul trei.

După acest scurt istoric să revenim la ecuația de gradul trei. Ecuația poate admite toate rădăcinile reale, sau numai una reală și două imaginare. Spunem cu siguranță două imaginare, căci dacă o ecuație admite rădăcina $a + i b$, atunci trebuie să admită și conjugata sa, adică pe $a - i b$. Numai una imaginară, este imposibil, căci ar presupune că în ecuație ar intra la coeficienți cantități complexe. Deci sigur, ecuația de gradul trei, admite o rădăcină reală. Metoda pentru rezolvarea ecuației, adică, a găsirii rădăcinilor este următoarea.

Avem forma canonică $x^3 + p x + q = 0$, formă la care se reduce orice tip de ecuație de gradul trei. Punem $x = u + v$

$$\text{De unde } x^3 = (u + v)^3$$

Sau dezvoltat $x^3 = u^3 + 3 u^2 v + 3 u v^2 + v^3$ sau $x^3 - 3 u v x - (u^3 + v^3) = 0$, unde s'a înlocuit $u + v$ prin x .

Identificăm această ecuație obținută, cu prima.

Ceeace înseamnă a egala coeficienții puterilor asemenea.

$$\text{Vom avea: } -3 u v = p \quad - (u^3 + v^3) = q$$

$$\text{sau } u v = -\frac{p}{3} \quad u^3 + v^3 = -q$$

$$\text{sau } u^3 v^3 = -\frac{p^3}{27} \quad u^3 + v^3 = -q$$

Putem forma acum, o ecuație de gradul doi care să admită rădăcinile u^3 și v^3 .

$$y^2 - q y - \frac{p^3}{27} = 0 \quad \text{care dă:}$$

$$y_1 = u^3 = -\frac{1}{2} q + \sqrt{\frac{1}{4} q^2 + \frac{1}{27} p^3} \quad \text{și}$$

$$y_2 = v^3 = -\frac{1}{2} q - \sqrt{\frac{1}{4} q^2 + \frac{1}{27} p^3}$$

Acestea dau pe u și v și deci pe x .

Dar fiecare dau câte 3 valori pentru u și v , de unde am scoate pentru x un total de 9 valori. Va trebui deci să alegem pe u și v , așa fel ca produsul $u v$

$$\text{să fie egal cu: } -\frac{p}{3}$$

Și problema este rezolvată. Aceasta poartă numele de metoda lui Hudde.

Altă metodă. Putem determina intervalul în care se găsește rădăcina reală prin una din teoremele lui Rolle, Sturm sau Descartes. Ecuația admite o reprezentare grafică.

Și întrucât sigur admite o rădăcină reală, suntem siguri că o să taie, curba, axul x -ilor Abscisa punctului, unde curba taie axul, este rădăcina ecuației.

Presupunem că am determinat valorile absciselor a două puncte de pe curbă, apropiate de punctul de tăiere pe care să le numim a și b .

Ecuația $x^3 + p x + q = 0$, este o funcție de x , deci putem spune $f(x) = x^3 + p x + q$.

Metoda constă în a lua ca rădăcină, nu punctul unde curba taie axul, ci unde coarda care unește capetele intervalului determinat.

Ecuația coardei va fi:

$$\frac{Y - f(a)}{f(b) - f(a)} = \frac{X - a}{b - a} \quad \text{unde } f(a) \text{ și } f(b)$$

x s'a înlocuit cu a și b succesiv.

Să notăm punctul C unde coarda va tăia axul X . C va avea drept coordonate $(C, 0)$. Scriem că acest punct se găsește pe coarda noastră.

Adică:

$$\frac{0 - f(a)}{f(b) - f(a)} = \frac{c - a}{b - a} \quad \text{care dă pentru } c$$

$$\text{adică pentru } x \text{ apropiat } C = a - \frac{b - a}{f(b) - f(a)} f(a)$$

Sau încă metoda lui Newton care dă

$$C_1 = C - \frac{f(c)}{f'(c)} \quad \text{unde } c, \text{ este o valoare mai}$$

apropiată de x decât c . Putem merge și mai departe luând:

$$C_2 = C_1 - \frac{f(c_1)}{f'(c_1)} \quad \text{unde } c_2 \text{ este și mai apropiat}$$

Și putem continua așa cu 4, 5 valori pentru c , care să ne dea valoarea cea mai bună, adică cea mai exactă pentru x .

Cam acestea sunt, cele ce se pot spune despre ecuația de gradul trei și rezolvarea ei, făcând observația că ultimele două metode se pot aplica și la alte ecuații de ordin mai înalt decât trei.

24. Combien d'habitants la Gaule comptait-elle ?

— La Gaule comptait environ 5 millions d'habitants.

25. Pendant combien de temps la Gaule jouit-elle de son indépendance ?

— La Gaule jouit de son indépendance pendant cinq siècles environ : du VIe siècle avant J. Chr., c'est-à-dire du jour où les Gaulois s'établirent en Gaule, jusqu'à la conquête du pays par les Romains, vers le milieu du 1er siècle av. J. Chr.

II. La Conquête de la Gaule par les Romains. (59—51 avant J. C.)

1. Par qui la Gaule fut-elle conquise vers le milieu du 1er siècle avant Jésus Christ ?

— La Gaule fut conquise par les Romains vers le milieu du 1er siècle avant Jésus Christ.

2. Quel est le général qui commandait les Romains ?

— Jules César commandait les Romains.

3. Qui défendit la Gaule ?

— Vercingétorix, jeune roi des Arvernes, défendit la Gaule.

4. Vercingétorix sauva-t-il l'indépendance de son pays ?

— Non, Vercingétorix ne put sauver l'indépendance de son pays.

5. Où Vercingétorix fut-il vainqueur ?

— Vercingétorix fut vainqueur à Gergovie, près de Clermont.

6. Où fut-il enfermé ?

— Il fut enfermé dans Alésia, en Bourgogne.

7. Que fit César ?

— César bloqua l'armée de Vercingétorix par tout un système de tranchées et de fortifications de campagne.

8. La forteresse d'Alésia fut-elle délivrée ?

— Non, la forteresse d'Alésia ne put être délivrée, malgré les efforts d'une nombreuse armée de secours.

9. Que fit Vercingétorix pour sauver ses compagnons ?

— N'ayant plus de vivres, Vercingétorix se rendit à César pour sauver ses compagnons.

10. Où mourut-il ? Comment ?

— Il mourut dans un cachot à Rome. Il fut égorgé par un esclave.

11. Caractérisez Vercingétorix.

Vercingétorix est le héros de l'indépendance gauloise. Habile général et surtout soldat intrépide, il n'hésita pas à se sacrifier pour le salut de tous.

12. Combien d'années fallut-t-il aux Romains pour soumettre la Gaule ?

— Il fallut huit années (59—51 av. J. Chr.) aux Romains pour soumettre la Gaule.

III. La Gaule romaine.

(Ier siècle av. J. C. — Ve siècle après J. C.)

1. Que devint la Gaule après la conquête romaine.

— Après la conquête romaine, la Gaule fut transformée.

2. Gagna-t-elle à être conquise ?

— Oui, elle gagna à être conquise.

3. Qu'apprirent les Romains aux Gaulois ?

— Les Romains apprirent aux Gaulois à cultiver la vigne, l'olivier, le figuier, à construire des villes, de larges routes, des canaux, des aqueducs, des thermes pour les bains, des temples, des théâtres, des arènes pour les jeux.

4. Quels monuments a-t-on conservés de cette époque ?

— De cette époque on a conservé le pont du Gard, les arènes de Nîmes, d'Arles et de Fréjus, l'arc de triomphe d'Orange, la maison carrée de Nîmes et d'autres ruines, témoignages grandioses d'une activité, d'une prospérité inouïes et d'une civilisation avancée.

5. Quelles villes les Romains fondèrent-ils en Gaule ?

— A la place des anciennes bourgades gauloises s'élevèrent des villes prospères. Les Romains fondèrent en Gaule Aix, Arles et la plupart des villes de la Provence et du Languedoc.

Quelle était la capitale de la Gaule romaine ?

— Lyon devint la capitale de la Gaule romaine.

Julien choisit Lutèce comme résidence : Lutèce est le berceau de Paris.

7. Quel grand fait historique se produisit sous la domination romaine ?

— Le christianisme s'établit et triompha en Gaule pendant la domination romaine et y remplaça la religion romaine, que les Gaulois avaient adoptée d'abord.

8. Qu'introduisirent les Romains en Gaule ?

— Les Romains introduisirent en Gaule leurs lois, leurs mœurs. Les Gaulois prirent la toge.

9. Quelle langue les Gaulois se mirent-ils à parler ?

— Les Gaulois se mirent à parler le latin.

10. Combien a duré la domination romaine en Gaule ?

— La domination romaine en Gaule a duré environ 500 ans, de 51 av. J. C. à 476 après J. C.

IV. Les Invasions en Gaule.

1. Cimbres et Teutons : 102 av. J. C.

2. La grande invasion Germanique : 406 après J. Ch.

3. Invasion des Huns : 451.

1. Quels peuples ont envahi la Gaule au Ve siècle ?

— Au Ve siècle des barbares germaniques envahirent la Gaule. Les Francs s'établirent au nord dans la

Belgique actuelle; les *Burgondes*, dans la vallée de la Saône; les *Wisigoths*, dans le bassin de la Garonne et sur les bords de la Méditerranée.

2. *Par quoi fut déterminé ce bouleversement?*

— Ce bouleversement fut déterminé par l'approche d'une tribu asiatique, les Huns, qui poussèrent devant eux les peuples germaniques et les obligèrent à pénétrer dans l'empire romain.

3. *Qui était le roi des Huns?*

— Attila était le roi des Huns.

4. *Les Huns envahirent-ils la Gaule?*

— Les Huns essayèrent d'envahir la Gaule, mais ils furent vaincus aux Champs Catalauniques et repoussés vers l'est.

5. *Par qui les Huns furent-ils vaincus?*

— Les Huns furent vaincus par l'armée romaine grossie des Wisigoths et des Francs.

6. *En quelle année eut lieu la grande Invasion germanique?*

— La Grande Invasion germanique eut lieu en 406 après J. C. c'est-à-dire au commencement du V-e siècle de l'ère chrétienne.

7. *En quelle année eut lieu l'invasion des Huns?*

— L'invasion des Huns eut lieu en 451 après J. C., c'est-à-dire au milieu du V-e siècle de l'ère chrétienne.

8. *Quelles furent les conséquences des invasions?*

— Les invasions détruisirent la civilisation gallo-romaine et mirent fin à la domination romaine en Gaule.

V. Les Mérovingiens.

(448—752.)

1. *Quelle fut la plus puissante peuplade germanique?*

— La plus puissante peuplade germanique fut celle des Francs.

2. *Où étaient établis les Francs?*

— Les Francs étaient établis au Nord de la Gaule, dans la Belgique actuelle.

3. *Qui fut leur chef contre les Huns?*

— Mérovée fut leur chef lors de la défaite des Huns.

4. *Caractériser les Francs.*

— Les Francs étaient braves, ils aimaient la guerre avec passion. Leur arme favorite était la francisque.

5. *Quel chef franc entreprit la conquête de toute la Gaule? Comment réussit-il?*

— Clovis, un chef franc, entreprit la conquête de toute la Gaule. Il y réussit. Vainqueur des Alamans, il attaqua les Burgondes, puis les Wisigoths; grâce à l'appui des évêques et de l'église, il soumit presque toute la Gaule.

6. *De qui Clovis était-il le descendant?*

— Clovis était le descendant, le petit fils de Mérovée, qui a donné son nom à la famille des Mérovingiens.

7. *Par quoi se signalèrent les premiers Mérovingiens?*

— Les premiers Mérovingiens se signalèrent par des guerres et des crimes.

8. *Par quoi se firent remarquer les derniers?*

— Les derniers Mérovingiens se firent remarquer par une si grande paresse qu'on les appela les rois fainéants.

9. *Connaissez-vous un roi parmi les derniers Mérovingiens qui ait laissé un bon souvenir et essayé de faire un peu de bien?*

— Un seul, Dagobert, essaya de faire un peu de bien.

10. *Qui gouvernait à la place des rois fainéants?*

— Les maires du palais gouvernaient à la place des rois fainéants. Ils devinrent les véritables maîtres du pays.

VI. Les Carolingiens.

(752—987 après J. C.)

1. *Quel est le maire du Palais qui se fit nommer roi à la place du dernier Mérovingien? Comment?*

— Le maire du Palais qui se fit nommer roi à la place du dernier Mérovingien est Pépin le Bref. Pépin le Bref fit enfermer dans un couvent le dernier roi Mérovingien.

2. *De qui Pépin le Bref était-il le fils?*

— Pépin le Bref était le fils de Charles Martel.

3. *Par quel fait Charles Martel s'était-il illustré?*

— Charles Martel avait arrêté à Poitiers les Arabes qui voulaient envahir la France.

4. *En quelle année Charles Martel arrêta-t-il les Arabes à Poitiers?*

— Charles Martel arrêta les Arabes à Poitiers en 732.

5. *Qui succéda à Pépin le Bref?*

— C'est Charlemagne qui succéda à Pépin le Bref. A Pépin le Bref succéda son fils Charlemagne.

6. *A quelle dynastie Charlemagne a-t-il donné son nom?*

— Charlemagne a donné son nom à la dynastie des Carolingiens.

7. *Comment gouverna Charlemagne?*

— Charlemagne gouverna avec sagesse.

8. *Charlemagne fit-il des guerres?*

— Oui, Charlemagne fit des guerres, qui agrandirent son royaume.

9. *Charlemagne aimait-il les savants et les écoles?*

— Oui, Charlemagne aimait les savants. Il créa de nombreuses écoles.

Charlema ne était-il seulement roi des Francs?

— Non. Charlemagne fut couronné empereur d'Occident en 800 après Jésus-Christ.

11. Que devint la Gaule franque après la mort de Charlemagne?

Après la mort de Charlemagne, la Gaule fut envahie par les Normands, barbares venus du Nord.

12. Qui est-ce qui se fit nommer roi à la place du dernier Carolingien?

— C'est Hugues Capet qui se fit nommer roi à la place du dernier Carolingien.

VII. La Féodalité. (IX-e—XV-e siècle.)

Sous les successeurs de Charlemagne l'empire d'Occident se décomposa en une poussière de petites principautés. Les souverains de ces petits états étaient aussi puissants que le roi.

Ce fut le régime féodal.

La féodalité est née et s'est dessinée pendant le V-e siècle, après la chute de l'Empire romain, mais elle ne s'est organisée que plus tard: au cours du IX-e siècle, à la suite du démembrement de l'Empire de Charlemagne. Elle a duré jusqu'à la fin du XV-e siècle, mais ne fut dans son plein épanouissement que pendant 3 siècles: le X-e, le XI-e et le XII-e. Les grands événements qui marquent les étapes de cette longue période de l'histoire (environ 600 ans) sont:

- a) Le siège de Paris par les Normands (885),
- b) La conquête de l'Angleterre par les Normands (1066),
- c) Les Croisades (1095—1291),
- d) La Guerre de Cent Ans,
- e) La lutte de Louis XI contre Charles le Téméraire.

Pendant la féodalité la société était divisée en 3 classes:

- a) les seigneurs ou nobles,
- b) les clercs (prêtres ou moines),
- c) les roturiers (bourgeois, ouvriers, vilains et serfs).

Les seigneurs étaient tout-puissants dans leurs domaines. Ils faisaient la guerre, rendaient la justice et levaient des impôts.

Pour résister aux envahisseurs, ils construisirent des châteaux forts. Leurs principales occupations étaient la guerre et la chasse.

L'Eglise, fortement organisée sous l'autorité du pape, tenta d'imposer sa domination à tous. Les évêques et les abbés, en tant que propriétaires terriens, faisaient partie de la hiérarchie féodale. Ils étaient à la fois des vassaux et des suzerains.

Pendant la féodalité, l'église exerça sur la société une action bienfaisante.

Pour modérer l'ardeur batailleuse des seigneurs,

elle institua la *chevalerie* et la *Trêve de Dieu*. Elle employa leur fougue guerrière dans les *Croisades*, qui eurent encore pour conséquences de développer le commerce de la France et de faire progresser la civilisation des pays d'occident au contact des civilisations grecque et arabe. Ce sont les moines, qui, au cours des siècles de barbarie, ont sauvé, conservé et nous ont transmis les trésors de la pensée antique. C'est l'église qui a favorisé le développement intellectuel et artistique du Moyen Age.

L'enseignement n'était donné que dans les monastères et les écoles épiscopales.

C'est sous l'inspiration de l'église que fut fondée l'Université de Paris, à la fin du XII-e siècle. C'est la piété fervente des Français du Moyen Age qui a élevé vers le ciel ces colossales et somptueuses cathédrales romanes et gothiques, dont les clochers élancés, les voûtes audacieuses, les statues, les dentelles de pierre font encore aujourd'hui l'émerveillement des architectes, des sculpteurs, des peintres, des orfèvres et des ouvriers d'art.

Au-dessous des seigneurs et des clercs vivaient les *roturiers* (commerçants, ouvriers, paysans). Le sort des paysans était misérable. Corvéables et taillables à merci, ils avaient en outre à subir les guerres fréquentes des seigneurs, des famines et des épidémies meurtrières. Les paysans se distinguaient en serfs et en vilains. Les bourgeois et les ouvriers des villes, plus intruits que les paysans et même que les seigneurs, et groupés, imposèrent aux seigneurs, souvent par la force, la reconnaissance de leurs droits et se constituèrent en *communes*.

Ainsi beaucoup de villes formèrent des communes, petites républiques qui s'administraient elles-mêmes, qui avaient leur château fort, le *beffroi*, d'où l'on faisait le guet, et leur armée, la *milice communale*.

Les rois de France, qui s'opposaient à la formation des communes sur leur domaine, la favorisaient chez les seigneurs. Ainsi ils diminuaient la puissance de ceux-ci en se faisant des alliés. A leur tour les communes aidèrent le roi et le soutinrent dans sa lutte contre les seigneurs.

Les débuts de la royauté française furent très modestes. Quand Hugues Capet devint roi, en 987, il ne possédait que l'*Ile de France* et l'*Orléanais*. Il n'était donc pas plus puissant que ses grands vassaux, le comte de Flandre, le comte de Champagne, le duc de Bourgogne, le duc d'Aquitaine, le comte de Toulouse, le duc de Normandie.

Le duc de Normandie, Guillaume le Conquérant, devint même beaucoup plus puissant que son suzerain, le roi de France. Mais les successeurs de Hugues Capet étaient intelligents et ambitieux.

a) Il commencèrent par soumettre à leur obéissance les petits seigneurs de l'Ile de France (XII-e siècle).

b) *Philippe-Auguste* confisqua plusieurs provinces au duc de Normandie, devenu roi d'Angleterre : le Maine, l'Anjou, la Touraine, la Normandie (XIII-e siècle).

c) *Saint Louis* (Louis IX) acquit définitivement le Languedoc (XIII-e siècle).

d) *Philippe le Bel*, petit fils de Saint Louis, fit entrer la Champagne et le Comté de Blois dans le domaine royal, par son mariage.

Philippe le Bel acheta Lyon et Montpellier et s'empara des comtés de la Marche et d'Angoulême. Ainsi, peu à peu, les rois de France devinrent plus puissants que les seigneurs et reprirent les territoires compris dans les limites de l'ancienne France.

VIII. Les Croisades. (1095—1291.)

On donne le nom de Croisades à des expéditions entreprises au XIII-e siècle, de la fin du XI-e siècle à la fin du XIII-e, par les chrétiens contre les musulmans, pour la délivrance du Saint Sépulcre (Tombeau du Christ).

Les guerriers portaient sur la poitrine une croix d'étoffe rouge : de là le nom de croisés qui leur fut donné et celui de *Croisades* qui fut donné à ces expéditions.

Il y eut huit croisades.

La première, prêchée par le pape Urbain II et par Pierre l'Ermite, fut l'objet de deux expéditions distinctes :

La première expédition, entreprise par des paysans et des ouvriers et dirigée par Pierre l'Ermite, se termina par le massacre des croisés en Syrie.

La deuxième, conduite par Godefroy de Bouillon, s'empara de Nicée, d'Antioche et de Jérusalem, dont Godefroy de Bouillon fut proclamé roi (1099).

La 2e (1147—1149) échoua.

La 3e (1189—1192) qui fut conduite par Frédéric Barberousse, Richard-Coeur-de-Lion et Philippe-Auguste, se termina par la prise de St. Jean d'Acre et la paix avec Saladin.

La 4e croisade (1202—1204) fut plutôt une expédition commerciale.

La 5e (1219—1221) fut une incursion sans résultat.

La 6e (1228—1229) se termina par la prise de la ville sainte.

La 7e (1248—1252) fut dirigée par Louis IX, qui dut abandonner Damiette pour recouvrer la liberté.

La 8e (1270) fut également conduite par le roi de France, Saint Louis, qui mourut de la peste devant Tunis, pendant que les villes de Palestine retombaient, les unes après les autres, au pouvoir des Sarrarins. La chute de Ptolémaïs, en 1291, marque la fin des croisades.

Au point de vue militaire, les Croisades échouèrent,

puisque le tombeau du Christ demeura au pouvoir des infidèles.

Au point de vue social, elles furent fécondes en résultats :

a) Elle mirent en contact, pendant deux siècles, les Européens et les Asiatiques qui apprirent à moins se haïr ;

b) Elles donnèrent une impulsion nouvelle aux relations commerciales et favorisèrent le développement des ports de la Méditerranée ;

c) Elles employèrent la fougue guerrière des seigneurs féodaux et débarassèrent l'Europe d'une foule d'aventuriers ;

d) Elles favorisèrent l'affaiblissement du servage, l'émancipation des communes et l'accroissement du pouvoir royal (et par là l'unification politique de la France) ;

e) Les croisades donnèrent le goût du luxe ; les tapis d'Orient pénétrèrent dans les châteaux ;

f) Elles exercèrent sur les arts, les sciences et les lettres une grande influence. La France doit aux croisades les deux premiers en date de ses historiens : Villehardouin, qui a pris part à la 4e croisade et qui l'a racontée dans sa „Conquête de Constantinople“, et Joinville, qui a pris part à la 7-e croisade et raconté la vie de Saint Louis.

IX. La Guerre de Cent Ans. (1337—1453.)

I. La guerre de Cent ans est une longue lutte qui mit aux prises, au cours des XIV-e et XV-e siècles, la France et l'Angleterre. Elle dura plus de cent ans, exactement 116 ans.

II. *Causes.* La Guerre de Cent Ans a des causes politiques et économiques. La principale cause politique de la guerre de Cent Ans est la rivalité des deux prétendants au trône de France : Philippe de Valois et Edouard III d'Angleterre. Le dernier capétien direct étant mort sans descendance mâle, le trône de France devait revenir à Philippe de Valois, neveu de Philippe le Bel. Mais Edouard III, roi d'Angleterre et petit-fils de Philippe le Bel par sa mère, lui disputait la succession.

La principale cause économique est la convoitise de l'Angleterre qui voulait accaparer les laines des Flandres. Les rois de France tendaient à investir le Bordelais et ils avaient des visées sur le duché de Bretagne, qui plaisait aussi aux Anglais.

Les événements principaux de la guerre de Cent Ans. La guerre de Cent Ans s'est prolongée sous les règnes de Philippe VI, de Jean le Bon, de Charles V, de Charles VI et de Charles VII. On peut la diviser en 4 périodes :

La première période comprend les règnes de Philippe VI et de Jean le Bon. C'est une période de revers. Elle est marquée :

a) par la défaite de *Crécy* (1346) où Philippe VI est vaincu.

b) par la défaite de *Poitiers* (1356) où Jean le Bon est fait prisonnier.

c) le soulèvement des paysans, qui prit le nom de *Jacquerie* et qui fut l'occasion des pires atrocités et de la répression la plus impitoyable,

d) par la révolution que tenta Etienne Marcel à Paris,

e) par le désastreux traité de Brétigny, qui livrait à l'Angleterre les pays du Sud de la Loire.

La deuxième période comprend le règne de Charles V. C'est une période de succès.

Du guesclin, devenu connétable de France, inaugura un nouveau système de guerre, qui consistait à éviter les grandes batailles. Il harcelait et décimait les envahisseurs par des attaques imprévues ou nocturnes.

Grâce à cette tactique, Du Guesclin reprit aux Anglais presque tout le sol perdu au cours de la période précédente.

La troisième période comprend le règne de Charles VI. C'est une période de revers. Elle est marquée :

a) par la folie du roi Charles VI,

b) la guerre civile : Armagnacs contre Bourguignons, puis Bourguignons contre la France.

c) la défaite d'Azincourt (1415).

d) et le traité de Troyes (1420) qui livra la France aux Anglais. Ce traité, signé par un aliéné, reconnaissait le roi d'Angleterre comme roi de France.

La quatrième période se termine par l'expulsion des Anglais (1453).

Charles VII n'était que „le roi de Bourges“ ; les Anglais assiégeaient Orléans. La France semblait perdue, lorsqu'apparut Jeanne d'Arc.

Jeanne d'Arc était une jeune paysanne de Domrémy, petit village situé dans la vallée de la Meuse, en Lorraine. Elle gardait les moutons de son père dans les champs. Jeanne était bonne et pieuse. Elle avait souvent entendu parler de la guerre. Elle avait souvent été émue par les malheurs de la France. Elle avait même assisté aux horreurs de la guerre : les villages en feu, la fuite devant l'ennemi, le retour de ses frères blessés avaient fait sur elle une impression vive et profonde. C'est pourquoi, tout en gardant ses moutons, elle crut entendre des voix de saints, de saintes qui lui ordonnaient de sauver la France, de „bouter hors“ les Anglais, et de rendre au roi légitime (Charles VII) son royaume. Pendant cinq ans ces voix se firent entendre. A 17 ans, en 1479, Jeanne partit malgré ses parents et traversa la France envahie avec une petite escorte. Elle alla trouver le roi à Chinon, parvint à le persuader de sa mission divine, et, à la tête d'une petite armée, elle délivra Orléans. Puis elle conduisit Charles VII à Reims pour le faire sacrer solennellement. Mais

l'année suivante Jeanne d'Arc fut blessée en essayant de reprendre Paris et faite prisonnière à Compiègne par les Bourguignons, qui la vendirent aux Anglais.

Ceux-ci, désireux de venger leurs défaites et de rendre confiance à leurs troupes, l'emprisonnèrent à Rouen, la mirent en jugement et la firent condamner pour crime de sorcellerie et d'hérésie par un tribunal d'ecclésiastiques français ralliés aux Anglais. Le roi de France, qu'elle avait sacré, qu'elle avait mis sur le trône, ne fit rien pour la sauver. Elle fut brûlée vive sur la place du Vieux-Marché, à Rouen (1431). Elle subit son cruel supplice avec un courage héroïque.

Le martyre de Jeanne d'Arc ne fit que redoubler par toute la France l'horreur du mon anglais.

22 ans après sa mort, les Anglais ne possédaient plus en France que Calais et les îles anglo-normandes.

C'est Jeanne d'Arc, c'est du moins le magnifique élan de patriotisme que son exemple déclancha qui a expulsé les anglais de France.

X. Louis XI et le triomphe définitif de la royauté en France. (1461—1483).

A la fin du XVe siècle, au sortir de la Guerre de Cent ans, la royauté française se rétablit définitivement avec Louis XI, fils et successeur de Charles VII. Louis XI passa les vingt années de son règne à lutter contre les maisons seigneuriales, et, notamment, la maison de Bourgogne. Par une diplomatie habile, mais perfide, par la ruse il triompha du redoutable duc de Bourgogne, Charles le Téméraire, et, à sa mort, s'empara de la Bourgogne et de la Picardie.

Un héritage lui apporta le Maine, l'Anjou et la Provence ; par des exécutions terribles, il confisqua aussi plusieurs fiefs importants. A sa mort (1483) il avait presque réalisé dans le royaume l'unité territoriale de la France.

Anne de Beaujeu, sa fille, devenue régente, continua son oeuvre de conquête. Elle battit les seigneurs révoltés et fit épouser à son frère, le roi Charles VIII, l'héritière de la Bretagne. A la fin du XVe siècle il n'y avait plus qu'une frontière naturelle à conquérir : le Rhin. Le roi de France venait de triompher définitivement des grands seigneurs féodaux.

XI. La Renaissance (XVI-e siècle).

I. La Renaissance est la rénovation littéraire, artistique et scientifique qui se produisit en Europe, au XVe et au XVIe siècle, sous l'influence de la culture antique, remise en honneur, et sous l'impulsion des grandes découvertes et des grandes inventions. La Renaissance est l'épanouissement de la pensée et de l'art modernes au contact de la pensée et de l'art antiques.

Cette rénovation se dessina en Italie dès le début du XIVe siècle avec le grand poète Dante, s'accrut avec Pétrarque et se développa au cours du XVe et du XVIe siècle. D'Italie, la Renaissance se propagea dans d'autres pays de l'Europe: en Espagne, en Angleterre, au Portugal, dans les Pays-Bas, en Allemagne et surtout en France.

II. Causes. La Renaissance a des causes lointaines et des causes immédiates.

A. Les causes lointaines de la Renaissance sont :

1. Les Croisades, qui permirent un premier contact avec la civilisation grecque (le contact fut sans effet; les seigneurs féodaux étaient plutôt des aventuriers sans culture; d'autre part la guerre de Cent ans, loin de ressusciter une civilisation disparue, vint détruire la civilisation existante).

2. Les travaux philologiques des savants italiens du XIVe et du XVe siècle: Pétrarque, Boccace, Lorenzo Valla, Angé Politien, Pic de la Mirandole, qui tentèrent, les deux premiers de se refaire une âme antique, les trois autres, de retrouver la véritable pensée d'Aristote, de Platon et de Plotin.

B. Les causes immédiates de la Renaissance sont :

1. La prise de Constantinople par les Turcs en 1453, qui força les savants grecs, dépositaires des chefs-d'oeuvre de l'antiquité à se réfugier en Occident, particulièrement en Italie.

2. L'invention du papier et de l'imprimerie, qui permit de répandre les connaissances des anciens et les connaissances résultant des découvertes modernes.

3. L'invention de la boussole, qui permit aux marins de s'éloigner des côtes et rendit possibles les grandes explorations et les découvertes géographiques.

4. Les grandes découvertes maritimes. (Celle de l'Amérique par Christophe Colomb et celle de la route orientale des Indes, par Vasco de Gama) qui accrurent le bien-être, amenèrent la fondation de vastes colonies et élargirent le monde connu des hommes.

5. Les guerres d'Italie, qui mirent les Français en présence des merveilles d'art de ce pays. C'est en effet après les expéditions de Charles VIII. (1483—1498), de Louis XII (1498—1515) et de François Ier (1515—1547) en Italie que le souffle de la Renaissance se fit sentir en France.

La Renaissance française rencontra deux précieux protecteurs en la personne du roi François Ier, qui régna de 1515 à 1547; Sa soeur Marguerite de Navarre le seconda intelligemment. Elle fut favorisée par plusieurs institutions, dues à François Ier ou à ses successeurs:

a) La Typographie royale.

b) La Bibliothèque du Roi, installée au palais de Fontainebleau,

c) Le Collège Royal ou Collège des Trois Langues

(Latin, grec, hébreu) qui fut fondé par François Ier, sur le conseil de Guillaume Budé, vers 1530, et qui est devenu le Collège de France actuel,

d) L'Académie de Charles IX ou Académie de poésie et de musique.

La Renaissance française se manifesta d'abord dans les arts, en architecture surtout, puis dans les lettres et dans les sciences.

A. La Renaissance Artistique.

a) Les modes et les arts pénétrèrent en France vers 1515 avec François Ier et Léonard de Vinci.

Les Français rapportèrent d'Italie le goût d'une vie élégante et luxueuse. Le souci du confort amena une transformation dans l'art de bâtir. C'est principalement sur ce point que se porta l'effort des artistes français du XVIe siècle: le majestueux palais du Louvre, le château de Fontainebleau, le château de Chambord, les châteaux des bords de la Loire, Blois, Chenonceaux, sont de cette époque.

Il y eut aussi des sculpteurs de génie: Germain Pilon, Jean Guyon et Jean Cousin, pour ne citer que les principaux.

La peinture jeta un moins vif éclat. Cependant il ne faut pas oublier Clouet, dont les portraits sont des chefs-d'oeuvre d'observation et de vie.

B. La Renaissance littéraire se manifesta un peu plus tard, dans la 2e moitié du XVIe siècle. Elle fut préparée par les humanistes (Budé, Lazare de Baïf, Rabelais).

Les représentants les plus illustres de la Renaissance littéraire en France sont:

1. Les poètes Joachim du Bellay et Ronsard, qui avec un groupe de poètes distingués, La Pléiade, tentèrent de donner à la France une littérature classique en langue française.

2. Rabelais, qui, dans ses compilations bouffonnes de Gargantua et de Pantagruel a exprimé sa philosophie, ses idées pédagogiques et ses idées politiques.

3. Amyot, le traducteur de Plutarque, et Montaigne, qui nous a donné dans ses „Essais“ une étude psychologique de l'homme, une morale modérée et un modèle de style, remarquable d'entrain et de mobilité naturelle, spontané et expressif.

G. La Renaissance scientifique fut très féconde en France.

1. En Mathématiques, Jérôme Cardan poussa l'algèbre jusqu'aux équations du quatrième degré; François Viète, qui vécut sous Henri IV., transforma complètement l'algèbre en se servant de lettres pour représenter des quantités et en précisant ses rapports avec la géométrie.

2. En sciences naturelles, Jacques Dalechamps, de

Caen, publia un grand traité de botanique avec 2731 gravures sur bois; *Bernard Palissy*, le persévérant artiste, qui passa 16 ans à rechercher le secret de l'émail, est le créateur de la géologie.

Guillaume Rondelet, écrivit sur les poissons et sur les oiseaux.

3. La médecine réalisa au XVI-e siècle d'étonnants progrès: *Ambroise Paré*, de Laval, est le créateur de la chirurgie.

La Renaissance fut donc un renouveau de la vie intellectuelle en France. Elle changea peu à peu mais profondément les conditions matérielles de l'existence et transforma les conditions sociales.

XII. La Réforme.

Les Guerres de Religion. — Henri IV.

1. La *Réforme* est la révolution religieuse qui s'est produite en Europe au début du XVIe siècle et qui a donné naissance au protestantisme.

La Réforme fut prêchée en Allemagne par *Luther*, en France, par *Calvin*.

Les premiers protestants français furent persécutés sous François I-er (1515—1547) et

Henri II (1547—1559).

Malgré ces persécutions, la Réforme fit de grands progrès. Ces progrès amenèrent des guerres civiles épouvantables: *Les Guerres de Religion*.

2. Elles éclatèrent sous le règne de Charles IX. (1550-1574) et durèrent plus de trente ans (1562-1598).

Le massacre de Vassy (1562) en fut le signal.

L'édit de Nantes (1598) y mit fin.

Il y eut 8 guerres de religion. L'épisode le plus sanglant de cette triste époque est *le massacre de la Saint-Barthélemy* (1572).

En 1572, pendant la nuit de la *Saint-Barthélemy*, les protestants furent massacrés.

Un grand Français, l'amiral de Coligny, périt au cours de cette tuerie.

Bientôt, sous le règne du successeur de Charles IX, Henri III (1574—1589), des rivalités politiques s'ajoutèrent à l'intolérance religieuse pour exaspérer les esprits et rendre plus acharnées ces luttes fratricides. Les catholiques se groupèrent autour de Henri de Guise et organisèrent la *Sainte-Ligue*

a) pour exterminer les protestants,

b) et surtout pour porter au trône Henri de Guise, à la place de Henri III.

Mais Henri de Guise fut assassiné par ordre d'Henri III, qui périt lui-même sous le couteau de Jacques Clément (1589).

Henri III n'avait pas d'enfant. L'héritier légitime du trône n'était autre que le chef des protestants: *Henri de Navarre*.

3. Mais les catholiques ne voulaient pas le reconnaître pour roi. En vain „Le Béarnais“, devenu *Henri IV*, vainquit-il les Ligueurs: il ne put entrer dans Paris.

Cependant le roi d'Espagne, Philippe II, qui soutenait les ligueurs, sommit les Etats généraux d'élire, pour reine de France, sa fille Isabelle, fiancée à un archiduc d'Autriche. Les yeux s'ouvrirent et le sentiment national reprit le dessus. Un pamphlet célèbre, la *Satire Ménippée*, ridiculisa les Ligueurs et dénonça leur projet de donner le trône de France à une princesse étrangère.

Henri IV profita de ces dispositions d'esprit et, pour enlever toute hostilité qui se manifestait contre lui, il se fit catholique. Paris lui ouvrit ses portes et l'acclama pour roi: la guerre civile était terminée.

Mais les Espagnols étaient encore en France. Henri IV les chassa.

Puis il mit fin aux luttes religieuses en publiant l'Edit de Nantes (1598) qui accordait aux protestants la liberté de conscience, le libre exercice de leur culte dans certaines localités et des places de sûreté. La France était pacifiée et elle allait connaître, sous le règne de ce bon prince et sous l'administration de Sully, son ministre, des années de prospérité.

Cependant les esprits n'étaient pas complètement apaisés. En 1610, Henri IV fut assassiné par Ravillac.

(Va urma.)

D-nii Prof. Lupșor, Karacsonyi, Comănescu, Medrea și D-l Dr. Tarjan, la ridicarea pavilionului național dela Liceul de Fete „E. Văcărescu“.

Foto: E. Laslău.

În pădurea înverzită

(Cântec devenit popular.)

Cules și armonizat pentru cor mixt

de I. IGNATON.

Andante

Sopr.
Alt.

Tenor I
" II

Bass I
" II

Sopran
Alt.

Tenor I
" II

Bass I
" II

Sopran
Alt.

Tenor I
" II

Bass I
" II

1°

2°

ppp

ppp

ppp

ppp

II.

Căci mult greu am dus pe lume
Pân' ce viață mi s'a sfârșit
Pân' ce sufletul în mine }
De durere s'a zdrobit }

III.

Numai blânde lacrimioare
Sămănați-mi pe mormânt
Ca să știe toți că lacrimi }
Mi-au fost parte pe pământ }

Teorema adunării arcelor

de Prof. Emil Laslău.

În demonstrarea teoremei adunării arcelor, se întâmpină mari greutăți, prin introducerea și aplicarea proiecțiilor. În cele ce urmează, voi da o demonstrație, întâlnită în unele manuale școlare străine și care este simplă, tocmai pentru motivul că nu face apel la proiecțiuni.

Să vedem ce se înțelege prin teorema adunării arcelor? Dacă ni se dau două unghiuri A și B (sau ceea ce e tot una, dacă considerăm două arce) și se cunosc funcțiile lor trigonometrice $\sin A$ și $\cos A$, să se exprime cu ajutorul acestor funcțiuni liniile trigonometrice ale sumei sau diferenței celor două arce.

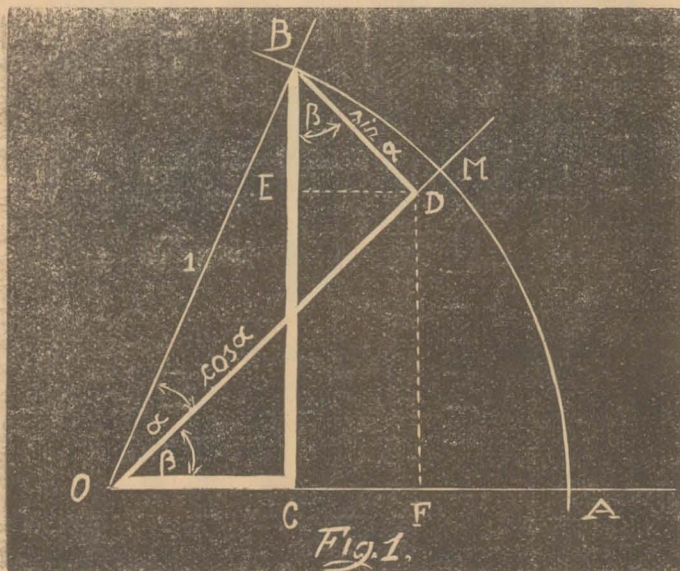
Să considerăm două unghiuri ascuțite A și B , așezate ca în figura 1 și funcțiile lor trigonometrice $\sin A$ și $\cos A$. Vom deosebi două cazuri și anume:

$$A + B < 90^\circ \text{ și } A + B > 90^\circ.$$

$$\text{Cazul } A + B < 90^\circ.$$

Cercul O fiind un cerc trigonometric, $OA = OB = 1$

Fig. 1.

Din punctul B coborâm perpendiculara BD pe OM , iar din D perpendiculara DE pe BC . Unghiul $\widehat{DBC} = B$, ca având laturile perpendiculare. Atunci vom putea scrie

$$BD = \sin A \quad OD = \cos A$$

$$(1) \quad BC = \sin(A + B) \quad OC = \cos(A + B)$$

Deoarece $DE \parallel AO$ și $DF \perp AO$, avem

$$(2) \quad \sin(A + B) = BE + EC = BE + DF$$

Știm că într'un triunghi dreptunghiu o catetă este egală cu ipotenuza înmulțită cu sinusul unghiului opus catetei sau cu cosinusul unghiului alăturat. Aplicând această teoremă triunghiurilor dreptunghice BED și DFO , vom scrie

$$BE = BD \cdot \cos B$$

$$DF = OD \cdot \sin B$$

și înlocuind pe BD și OD cu valorile lor din (1) relația (2) devine

$$(3) \quad \sin(A + B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$$

Să trecem acum la aflarea cosinusului sumei a două arce. Din aceeași figură se vede că

$$(4) \quad \cos(A + B) = OC = OF - CF = OF - ED$$

Din triunghiurile dreptunghice considerate mai înainte putem scrie

$$OF = OD \cdot \cos B$$

$$ED = BD \cdot \sin B$$

sau înlocuind pe OD și BD cu valorile lor

$$OF = \cos A \cdot \cos B$$

$$ED = \sin A \cdot \sin B$$

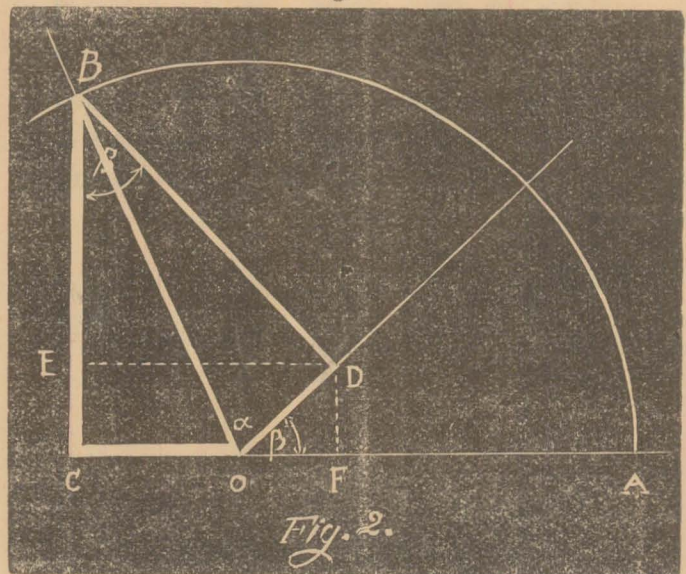
relația (4) se va scrie

$$(5) \quad \cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \cdot \sin B.$$

$$\text{Cazul } A + B > 90^\circ$$

Acest caz îl avem ilustrat în figura 2 și se demonstrează absolut în mod analog ca primul caz.

Fig. 2.

Se pune acum problema valabilității relațiilor (3) și (5), pentru A și B unghiuri oarecare pozitive. Pentru aceasta va fi suficient să arătăm că relațiile rămân adevărate și atunci când adăugăm 90° unuia din unghiurile A sau B , cu alte cuvinte să arătăm că din valabilitatea relațiilor (3) și (5) pentru A și B unghiuri oarecare, rezultă chiar valabilitatea pentru $90^\circ + A$ și B .

Avem

$$\sin(90^\circ + A + B) = \cos(A + B) = \cos A \cdot \cos B - \sin A \sin B.$$

sau

$$\sin[(90^\circ + A) + B] = \sin(90^\circ + A) \cos B + \cos(90^\circ + A) \sin B$$

care după dezvoltări ne conduce la relația de mai înainte, adică relațiile sunt adevărate pentru funcțiunea sinus.

$$\cos(90^\circ + A + B) = -\sin(A + B) = -\sin A \cos B - \cos A \sin B.$$

sau

$$\cos[(90^\circ + A) + B] = \cos(90^\circ + A) \cos B - \sin(90^\circ + A) \sin B$$

relațiuni cari după dezvoltare se vede că sunt adevărate și pentru cosinus.

Relațiunile (3) și (5) au valabilitate și când unul din unghiuri este negativ, de ex. — B. Avem atunci

$$\sin(A - B) = \sin A \cos B - \cos A \sin B$$

$$\cos(A - B) = \cos A \cos B + \sin A \sin B.$$

(6)

$$\cos(A - B) = \cos A \cos B - \sin A \sin B$$

$$\cos(A - B) = \cos A \cos B + \sin A \sin B.$$

Ca să dovedim aceasta, putem înlocui unghiul negativ tot cu un unghi pozitiv mărit cu 2π , adică în loc de diferența $(A - B)$ vom putea scrie suma $[A + (2\pi - B)]$ și făcând dezvoltările obținem relațiile (6).

Se poate deasemenea ca ambele unghiuri să fie negative; sau unul din unghiurile date se poate înlocui cu mai multe unghiuri și relațiile rămân și atunci adevărate.

Cunoscând sinusul și cosinusul sumei și a diferenței a două arce, se pot calcula cu ajutorul lor și celelalte linii trigonometrice, extinzând în felul acesta teorema adunării la toate liniile trigonometrice¹⁾.

¹⁾ Din lipsa literelor grecești „alfa“ și „beta“, în locul lor s'a scris A și B așa că unde sunt scrise funcțiunile trigonometrice ale lui A sau B se va înțelege „alfa“ sau „beta“.

Dl Prof. Tuzu, trăgând în țintă, la „Școala cadrelor“ pentru formarea comandanților de șoimi.

Foto: E. Laslău.

D-l Prof. Bora, D-l Director I. Botean și D-l L. Sirca, la sădirea pomilor. Foto: E. Laslău.

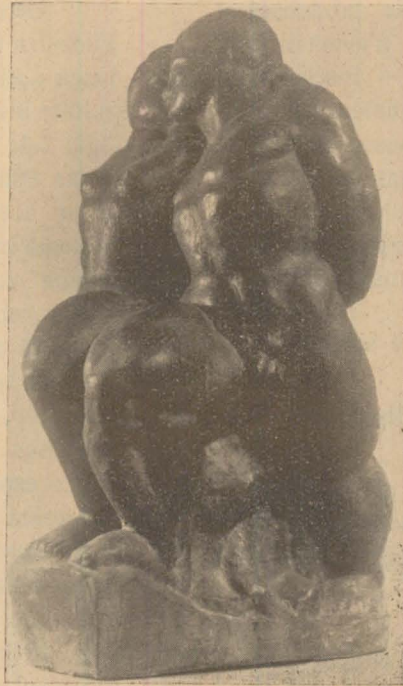
Statuia lui Decebal în parcul orașenesc Deva.

Foto: Prof. E. Laslău.

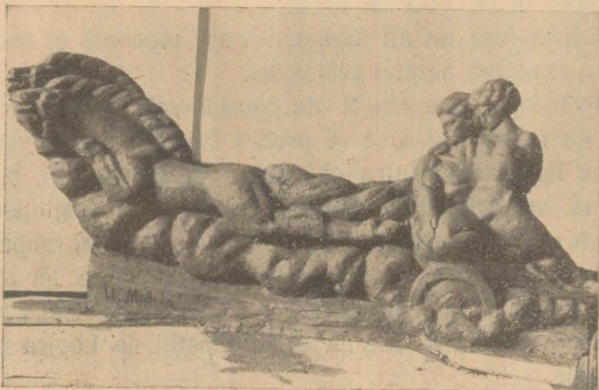

Peisaj de iarnă, în Deva. Foto. Vasilevici.

Din lucrările în sculptură
ale D-lui Prof. A. Medrea

Forța căminului.

Kephalos și Aurora.

Leopard (studiu).

Reforme

de adus învățământului Psihologiei din liceu*

de Prof. Liviu Sirca.

Am auzit spunându-se și despre Psihologie, ceea ce d-l Prof. Nae Ionescu, la deschiderea congresului de Filosofie, a afirmat despre Logică: că această știință nu s'ar învăța pe băncile școlii.

Asemenea mărturisiri sunt extrem de prețioase. Dacă ele sunt adevărate — și eu cred că n'avem nici un motiv să ne îndoim de veracitatea lor — înseamnă că învățământul Psihologiei în liceu este falimentar.

Problema care ni se pune spre rezolvare, în ceasul al douăzeci și patrulea, este cu necesitate aceasta: Ce modificări să aducem învățământului psihologiei din liceu, ca el să-și atingă scopul: de a cunoaște și acest colț al realității, denumit sufletul uman, necunoscut încă elevilor.

Indicarea îmbunătățirilor de făcut este scopul comunicării mele.

I. Schimbarea ordinii de predare a disciplinelor filosofice din liceu.

Aveam încă de mult timp bănuiala, că la liceul meu, dintre toate așa zisele discipline filosofice, Psihologia este cel mai greu obiect de învățământ. Aplicarea unui simplu test m'a convins că bănuiala mi-eră întemeiată.

Am cerut elevilor din cl. VIII-a, care cunosc deja Ps., Logica, Etica și Sociologia, să însire aceste obiecte în ordinea descrescândă a greutății lor.

Obiectul cel mai greu a fost cotate cu 4 puncte, cel imediat următor cu 3 puncte, celalalt cu 2 și cel mai ușor cu un punct.

Adunând cotele obținute de aceste obiecte la diferențe elevi și împărțind suma obținută cu numărul elevilor, obținem coeficientul de greutate al disciplinelor filosofice.

Psihologia c. gr. 33

Etica „ 28

Logica „ 22

Sociologia „ 15

Elevilor din clasa VII-a le-am pus următoarea întrebare:

Dintre Logică și Psihologie care-ți pare mai grea?

Dintre 23 elevi, 20 au spus că Ps. e mai grea, iar 3 elevi au socotit Logica ca fiind mai grea decât Psihologia.

În cl. VI-a am căutat să determin greutatea Psihologiei în comparație cu celelalte obiecte de învățământ.

Am obținut următorul rezultat:

Franceza 9,61

Germana 9,36

Matematica 7,96

Filosofia 7,50

Latina 7,30

Româna

Șt. Naturale

Istorie

Fizica

Geografia 2,07

Filozofia face parte dintre primele 4 obiecte grele.

Dacă aplicarea acestui test la mai multe licee va da rezultate identice, soluția se impune dela sine. Dacă Sociologia este considerată ca fiind disciplina cea mai ușoară, iar Psihologia cea mai grea, atunci ordinea de predare a acestor obiecte trebuie schimbată. Începem cu Sociologia în cl. VI-a, continuăm cu Logica în cl. VII-a și terminăm cu Psihologia în cl. VIII-a. Etica se va preda tot în cl. VIII, în ora de dirigiență, ca o încoronare teoretică a acțiunii educative, desfășurată de profesorul diriginte timp de 7 ani în orele rezervate pentru acest scop.

S'a spus că predarea Psihologiei în cl. VI-a de liceu ar corespunde structurii sufletești care s'ar manifesta la această epocă: îndreptarea atenției asupra schimbărilor sufletești determinate de pubertate.

Examinând cu mai multă atenție argumentul prezentat, ne vom convinge de șubrezenia lui. Elevii încep să învețe Psihologia la vârsta de 16 ani. La această etate procesul pubertății este terminat. Locul interiorizării îl ia din nou exteriorizarea. Numai tipurile introvertite rămân cu privirea îndreptată spre propria lor conștiință.

Dar nu aceasta importă! Important e să se arate, dacă predarea Sociologiei la vârsta de 16—17 ani, se poate grefa pe o tendință sufletească, caracteristică acestei faze din evoluția sufletească?

Răspundem că da. Sentimentul de largă și caldă simpatie pentru cei din jur ne va ușura mult predarea Sociologiei în cl. VI-a de liceu.

Există însă un alt argument care pledează și mai mult în favoarea acestei schimbări.

Psihologia este obiect de bacalaureat. E o anomalie, ca în cl. VIII-a, să se predea Etica și Sociologia, care nu figurează printru obiectele bacalaureatului, iar elevii să se prezinte la acest examen cu cunoștințele câștigate cu 2 ani mai înainte, pe care n'au nici măcar timpul necesar să le repete. Profesorii, care țin ca elevii lor să se prezinte la bacalaureat bine, sacrifică Etica și Sociologia, pentru a face cu elevii repetiții la Logică și Psihologie.

Critică. Mi se va răspunde că pentru a înțelege logica, în prealabil trebuie să se cunoască problemele

*) Comunicare făcută la al doilea congres al profesorilor de filozofie.

Psihologiei. Această obiecție presupune că Psihologia este o introducere la logică. Tot așa de bine s'ar putea susține că logica trebuie să fie o introducere la Psihologie.

Din moment ce Logica și Psihologia tratează aceleași probleme, dar dintr'un punct de vedere deosebit, îmi este absolut indiferent, dacă „ceea ce este“ ajută înțelegerea „a ceea ce trebuie să fie“, sau invers; „ceea ce trebuie să fie“ ajută la înțelegerea a „ceea ce este“.

În fine, un ultim argument. Fiziologia se învață în liceu în cl. VII-a, deci după Psihologie. Se știe că o bună parte din materialul Psihologiei se bazează pe cunoștințe de anatomie și fiziologie, pe care elevii le-ar avea, dacă această știință s'ar preda în cl. VIII-a.

II. Simplificarea programei de învățământ este a doua îmbunătățire de realizat.

În decursul unui an școlar ne stau la dispoziție aproximativ 64 ore de Psihologie.

Din acestea se scad 3 ore pentru teze, 3 ore pentru corectare, 6 ore pentru repetițiile trimestriale, 4 ore pentru repetiția generală a materiei la sfârșitul anului școlar.

Ne rămân la dispoziție 48 ore de Psihologie. Să scădem din aceste 48 ore: 3 ore pentru repetițiile ce se fac după fiecare „unitate metodică“ și 2 ore să rezervăm pentru cazuri neprevăzute (serbări, boală). Ne rămân 43 de ore.

Programa analitică înșiră exact 43 chestiuni de tratat. Aceste 43 de chestiuni, pentru a le preda metodic, trebuie împărțite însă în 59 lecțiuni. Căci vom recunoaște cu toții că sistemul nervos nu poate fi tratat într'o singură oră. Cele 9 feluri de senzații nu se pot preda în 2 ore. Cele 5 sentimente superioare este imposibil să le tratezi în 2 ore de curs numai.

Ca să poți face o lecție metodică, nu poți vorbi despre idei disparate, ci trebuie să tratezi despre o singură chestiune.

De aceea: Programă trebuie să prevadă numai atâtea chestiuni, câte ore de Psihologie avem la dispoziție. În vederea acestui scop programa trebuie să fie simplificată; simplificată fără milă.

În primul rând să se elimine toate noțiunile de Pedagogie, nu fiindcă ar fi inutile, ci pentru că nu avem timp să le predăm. Se pot apoi lăsa la o parte chestiunile: Raportul Ps. cu celelalte științe, fiind o lecție nepedagogică. Faci raporturi între Psihologie și Logică, Psihologie și Etică, Ps. și Sociologie, științe pe care elevii nu le cunosc încă. Se poate lăsa intuiția de spațiu, timp și mișcare, fiind prea grea și a. m. d.

Trebuie să renunțăm la ambiția de a voi să dăm o idee complectă despre viața sufletească. Noi nu suntem în situația favorită a Matematicii, care introduce pe elev în lumea cifrelor încă de pe băncile școlii primare. Noi nu putem face în decursul unui an, decât

să dăm o slabă idee despre suflet, rămânând Universității rolul de a lărgi această idee.

III. Lecția nouă să fie de dimensiuni reduse.

În al doilea rând e necesar ca materialul de tratat să nu fie de dimensiuni mari. Ajunge o idee generală, care să fie dezvoltată prin 4—5 idei secundare.

De ce?

Oricât de simplă ar fi problema de expus, ca profesor-pedagog trebuie să o trec prin toată filiera treptelor formale.

A făcut cineva o socoteală, cel puțin în linii mari, cât timp ne stă la dispoziție pentru aceasta?

Dăm în tabloul ce urmează timpul de care dispunem pentru a trece o cunoștință prin toate treptele metodice.

Utilizarea timpului din o lecție de curs.

Raportul străjerilor, introducerea lecției în jurnal,		
notarea absențelor		2'
Interogarea lecției vechi		6'
Introducere	{ Evocarea ideilor aperceptive Trezirea intel- resului Transiția la cunoștința nouă } Anunțarea lecției noi	2'
		1'
Tratare	{ Intuiția (Trăirea fenomenelor) Predarea cunoștinții noi, analiză și generalizare Recapitulare	5'
		20'
		5'
Încheiere	{ Corelație (Incadrarea cunoștinții noi în cadrul celorlalte cunoștințe psihologice sau stabi- lirea de legături între Ps. și celelalte obiecte de inv.) Filozofare Aplicare	4'
		5'
		50'

Aceasta în ipoteza că profesorul a intrat îndată ce a sunat în clasă.

Din acest tablou se vede că pentru predarea cunoștinții noi nu ne stă la dispoziția decât 20'. Iar ca să poți preda o lecție nouă în 20', ea nu poate fi decât de dimensiuni reduse¹⁾.

Se știe apoi că lecția nu poate fi numai expozitivă. Dacă ar fi pur și simplu expozitivă, ea s'ar desfășura într'un ritm mai accelerat. Dar nu putem renunța la principiul școlii active: acela de a conlucra cu elevii, de a face apel la ajutorul lor, pentru elucidarea problemelor ce le tratăm. Ori această metodă activă cere timp; timp mult. Aproape de două ori atâta, cât necesită expunerea ex. catedra a cunoștințelor.

¹⁾ Lucrurile acestea se știu foarte bine la Seminariile pedagogice. Acolo de fapt, când faci o lecție practică, ți se dă o chestiune simplă. La examenul de capacitate, la română, mi s'a dat să vorbesc despre „caracteristică“. Trebuia să arăt elevilor că verbele la infinitiv se termină în a, ea, e, i (i). O asemenea chestiune, foarte simplă, se poate trata metodic. Altfel, suntem constrânși să facem lecții pedagogice la seminarii, la examenul de capacitate, când ne vine în vizită D-1 Director și când suntem inspecțiați de vreun inspector. În asemenea ocazii materialul de tratat îl reducem la un sfert, pentru a-l putea trata metodic.

Adăogați la aceasta și cerința unor pedagogi, ca Dl Găvănescu de ex., care recomandă că în fiecare lecție să se facă și umanism, adică să transformăm lecția instructivă în una de educație (făcând ed. intelectuală, morală, socială, națională) pentru a vă convinge de ideea generală cuprinsă în proverbul latin: Nu multe, ci bine¹⁾.

In concluzie: Trebuie să alegem între 2 soluții:

a) Să renunțăm de a mai face lecții pedagogice și atunci programa Psihologiei poate să rămână încărcată așa cum este astăzi.

b) Sau ne hotărîm pentru a face lecțiile pedagogice și atunci ea trebuie să fie redusă la jumătate.

Ar exista și a 3 posibilitate. Să schimbăm metoda actuală de a preda, înlocuindu-o cu „Planul lui Dalton”.

În acest sistem de instrucție, profesorul fixează temele, indică bibliografia, face contractele trimestriale cu elevii, prin care aceștia se obligă să învețe un anumit cvantum de cunoștințe în o lună și ascultă pe elevi — un fel de colocvii lunare — Ora de studiu este transformată

într'o comunitate de muncă, în care profesorul nu este un expunător de cunoștințe, ci un stimulator, un îndrumător. Cunoștințele le câștigă elevii prin propriile lor forțe.

S'a constatat: Nu se știe bine, nu se reține bine, decât o cunoștință câștigată prin tine însuși.

IV. O programă mai detaliată, prin indicarea și a amănuntelor ce trebuie tratate la fiecare problemă cuprinsă în programă, ar fi o altă îmbunătățire de făcut.

Dacă cercetăm cum e tratată aceeași problemă în manualele de Ps., am constata dela autor la autor o mare varietate în felul de a o expune.

Să luăm o problemă de Ps.: De ex. Imaginația. Consultând programa, ni se spune că la această problemă se va vorbi despre: Imaginație, imaginația în artă, știință și viața practică și Educația imaginației.

În tabloul următor se vede modul diferit de a o trata.

Varietățile în tratarea unei probleme de Psihologie: Imaginația.

Numele autorului	P r o b l e m e l e t r a t a t e							
	Imaginația în artă știință și viața practică	Educația Imaginației	Fantezia	Imaginația creatoare				
Teodorescu								
Șt. Iacob	"	"	"	Imaginația	Viața afectivă în produsele imaginației			
Motru	"	—	—	Imaginativul	—	Jocurile copiilor	Basmele	Imaginația, invenția și geniul
Găvănescu	"	"	"	Imaginația	Legea combinării ideilor în imaginație	—		—
Nisipeanu	"	—	—	Imaginația creatoare sau invenția	Mecanismul imaginației creatoare după Ribot	Iluzia realității în creațiile imaginației	Deosebirea dintre memorie și imaginație	
Ionescu	"	"	Ce raporturi se stabilesc în fantezie	Imaginația		Jocul		Talentul și geniul
Petrovici	Imaginația o însușire sufletească generală	Legea dezvoltării imaginației	—	Tipurile de imaginație	Disocierea Interesul Rolul analogiei		Imaginația reproductivă și constructivă	Inspirația

Să luăm o idee secundară: De ex. formele atenției. Vom constata aceeași stare de lucruri.

¹⁾ Mai nou, D-l Ministru Colan, în scrisoarea trimisă către directorii de școli spune: Fiecare lecție să urmărească cu stăruință și scopul educativ.

Felurile de atenție după autorii manualelor românești de Psihologie.

Autorii de manuale	No. felurilor de atenție	Voluntară	involuntară	sensorială	intelectuală	concentrată	distributivă	fixă	variabilă	rațională	perseverentă	intermitentă	ușor adaptabilă	greu adaptabilă	lentă	rapidă	sintetică	analitică	statică	dinamică	motrică
P. Ionescu	6	●	●			●	●	●	●												
Găvănescu	2	●	●																		
Teodorescu	5	●	●	●	●					●											
Șt. Iacob	5	●	●	●	●																●
Nisipeanu	10	●	●	●	●	●	●	●	●										●	●	
Petrovici	14	●	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●					
Motru	12	●	●			●	●	●	●		●	●			●	●	●	●			
Popescu	12	●	●			●	●	●	●		●	●			●	●	●	●			

Niciun autor nu tratează la fel aceeași problemă. Adăogați la aceasta diferențierile care survin prin apartenența unei școli: Școala biologică, socială, asociaționistă, configuraționistă, etc.; deosebiri care provin din faptul că unul s'a inspirat din Binet, iar altul din Ribot sau W. Stern, ca să vă formați ideea că în știința psihologiei e încă un haos general; că nici măcar asupra unor definiții nu s'a ajuns încă la un consens.

Dacă vrei să nu știe un elev la bacalaureat, întreabă-l după un alt manual decât acela din care s'a pregătit și cu siguranță va cădea.

O programă mai amănunțită, care să indice și ideile secundare, (de ex.: Dacă se crede că dintre toate definițiile care s'au dat raționamentului cea a lui Rignano e mai bună: că „Raționamentul e un experiment mental“, programa va spune: Definiția raționamentului după Rignano) sau manualul unic de Psihologie va înlătura și acest inconvenient.

V. Identitatea între programa școlară și cea de bacalaureat.

Intre aceste două programe nu e o identitate. In primul rând, programa de bacalaureat omite chestiuni importante, care s'au predat în cl. VI-a, ca: Izvoarele Psihologiei, Ramurile Psihologiei, Organismul animal și viața de relație, Asociația stărilor de conștiință, Inteligența, Expresiunea emoțiilor, Emoția, Pasiunea etc.

Dacă intențiunea ar fi fost aceea de a ușura pregătirea candidaților, n'am zice nimic. Dar programa introduce chestiuni noi, sau care trebuie privite sub un unghiu nou ca:

Baza biologică a vieții sufletești (care nu poate fi confundată cu problema raportului dintre suflet și corp.)

Percepție și intuiție (Mai corect ar fi: perceperea și percepția).

Visul și nebunia.

Tonalități senzoriale(?) (S'a scris și totalități senzoriale).

Egoismul,

Sentimentele sociale,

Actele spontane.

Această stare de lucruri trebuie să înceteze.

Candidații la bacalaureat, neavând obiceiul să consulte programa, rămân surprinși, când li se pun chestiuni cu totul noi, sau care trebuie privite sub un unghiu nou, rămânând convinși că li s'a pus probleme despre care nu li s'a vorbit nici odată.

VI. Chestiunile introductive în Psihologie să se așeze la sfârșitul manualului.

Obiectul, definiția, metoda, ramurile Psihologiei, aceste chestiuni care formează un fel de introducere în Psihologie și care se găsesc la începutul fiecărei cărți, deoarece și în programă sunt înșirate la început, să se predea la sfârșitul cursului de Psihologie.

Aceste probleme sunt generalități și ca atare destul de abstracte. A înțelege o idee abstractă, fără suficient material concret, este destul de greu. Ne pare curios să dai elevului noțiunea de fenomen psihic, când el nu cunoaște în mod științific niciun asemenea fenomen; să vorbești despre metodele psihologiei și el n'a aplicat încă nici o metodă. Nu va înțelege el mai bine ramurile Psihologiei la sfârșitul cursului, după ce i s'au arătat detaliat unele chestiuni de psihologie aplicată, diferențială, socială etc.?

1) Este mic numărul psihologilor care consideră sentimentul ca o a 4 însușire (tonalitate) a senzației.

VII. Metoda.

În ce privește metoda, două lucruri ar fi de accentuat:

a) Să se dea o mai mare importanță momentului intuiției dintre treptele formale.

Intuiția trebuie să fie o adevărată trăire a fenomenului.

Cunoaștem pe alții prin noi. Acesta e motivul pentru care exemplele luate din experiența sufletească a altora nu-și ating totdeauna scopul pentru care sunt date: acela de a înțelege mai bine starea sau fenomenul de analizat.

La lecția de atenție, intuiția va consta în aplicarea testului de atenție a lui Toulouse — Piéron; la memorie, vom memoriza cu elevii un șir de silabe fără de înțeles. La predarea judecării aplicăm testul „trei unități dintr-o povestire” și „Analogia”.

Când am vorbit despre emoție, le-am provocat în mod real o emoție, de pildă bucuria. Le-am spus că în 1934, cl. VI de atunci a subscris un titlu la împrumutul de stabilizare. Această acțiune a fost trasă la sorți cu un câștig de 200.000 lei. Deoarece înscrisul nu e nominal, ci la purtător, acest câștig revine clasei VI-a actuale. Conferința profesorilor a hotărât ca suma de 200.000 să fie pusă la dispoziția lor, pentru a dispune de ea după cum vor hotărî.

La sfârșitul vorbelor, o explozie de bucurie. Elevul Sporea îndată a făcut propunerea să se facă o excursie în străinătate. Elevul Groza l-a combătut, susținând că e mai bine să se împartă în mod egal acești bani.

Au fost treziți la realitate de vorbele mele: Vedeți, aceasta e o emoție de bucurie.

Important e, acolo unde se poate, să punem pe elev în situația de a trăi direct fenomenul ce-l predăm.

Și programa, la pag. 139, ne recomandă: „Psihologia trebuie predată concret, pe temeiul unei bogate și potrivite exemplificări; pe cât e posibil se va utiliza metoda experimentală și cea a testelor”.

Un alt moment de o egală importanță este acela al aplicării. Ea se poate face cu două scopuri.

a) acela de a ne cunoaște semenii, așa cum cere D-I Prof. Zapan. Vorbind despre egoism, vom cere elevilor să ne indice pe primii 5 egoiști și pe cei mai altruști, sau la sentimentul moral, să ne indice pe primii și ultimii 5, care au bine dezvoltată ideea de bine.

b) aplicări pentru a aprofunda cunoștințele căpătate asupra acestor funcțiuni.

Manualele didactice.

La congres s'a spus că avem cele mai bune manuale de Psihologie. Afirmarea e justă. Se pune întrebarea, dacă aceste manuale nu ar fi susceptibile încă de unele îmbunătățiri. E posibil să avem și manuale foarte bune?

a) Manualele noastre didactice nu sunt metodice. Ele nu țin seamă de treptele formale prin care trebuie să treacă orice cunoștință, ca să fie asimilată. Un autor începe lecția despre gândire cu o comparație între gân-

dire și imaginație, atunci când aceasta nu e de făcut decât pe treapta corelației (asociației).

Elevii văzând că profesorul schimbă complet ordinea în care sunt tratate ideile din manual, îl vor abandona și vor începe să-și ia notițe; vor învăța de pe notițe, când știut este că ele sunt pline de greșeli,

b) Orice idee nouă să fie precedată de un exemplu. Nimic fără exemplu. Aceasta trebuie să fie ideea cardinală a oricărui manual de filozofie.

c) Expunerea cunoștințelor să fie însoțită de diagrame, schițe, scheme, fotografii și bogatul material documentar pe care ni-l pune la dispoziție Psihologia experimentală, pentru a concretiza această știință și a ușura înțelegerea problemelor ei¹⁾

d) Să fie la pas cu progresul științei, dând totdeauna ultimele rezultate ale ei. În caz contrar profesorul nu se va servi de manual, ci va preda această știință așa cum a învățat-o la Universitate.

e) Să se renunțe la lecțiile kilometrice. Să ne gândim că numai citirea lor răpește o bună parte din timpul elevului, dar învățarea lor! Exprimate în mod concis, se vor reduce la maximum 3 pagini.

f) Vor fi tipărite pe hârtie velină, cu caractere mari.

VII. Trebuie să facem știință sau filozofie în ora de Psihologie?

Păstrarea termenului de „filozofie”, atât în programă, cât și în orar, ne-ar face să credem că da.

Examinarea sferei noțiunii de filozofie, din punctul de vedere al disciplinelor pe care le cuprinde, determinarea a ceea ce este astăzi filozofia, ne face să spunem un hotărît nu.

Ce a fost filozofia, ce este astăzi și ce va fi, ne-a arătat-o în mod magistral Ribot în cartea sa: Psihologia engleză contemporană.

La început a avut ca obiect totul. Toate științele făceau parte din Filozofie. Prima știință care a părăsit-o a fost Matematica. Această plecare a fost apoi urmată de altele.

Ultimele științe, care s'au despărțit de filozofie sunt: Psihologia, Sociologia și Etica. Chiar logica, concepută ca studiul metodelor pe care le întrebunțează oamenii de știință, pentru a ajunge la adevăr, s'a detașat de Filozofie.

Filozofia a rămas o concepție generală despre lume și viață, sinteză la care filosoful ajunge consultând datele ultime ale științelor.

Predând materialul Psihologiei, putem și chiar trebuie să contribuim și noi la formarea acestei imagini globale despre realitate, în măsura în care e obligată să contribuie fiecare știință, obligație impusă chiar de programa analitică:

¹⁾ Notă. În privința aceasta avem un bun normativ. Se zice că atunci, când cel care expune o cunoștință n'o înțelege nici el și natural n'o înțeleg nici auditorii, se face metafizică; când conferențiarul înțelege ceea ce spune și discipolii nu înțeleg nimic se face filosofie; iar când și profesorul înțelege și înțeleg și elevii se face știință. Unii dintre autorii noștri de manuale sunt metafizicieni.

„Precum toate studiile conțin în ele concluzii generale, alcătuiind datele unei concepții despre lume și viață cu și mai mare cuvânt, în studiile filozofice, va trebui îndreptată mintea elevilor, treptat, asupra acestor adevăruri, ce pot servi ca principii de orientare, la înțelegerea unei conștiințe de sinteză filozofică (p. 140).

Înțelegând unilateral și exclusivist această recomandare a programei analitice, unii profesori cred că tot rostul Psihologiei în învățământ se reduce la a trezi, cultiva și perfecționa spiritul filozofic al elevilor, iar alții că ea este un bun prilej de a filozofa, de a le da o viziune de ansamblu asupra lumii.

Am văzut la bacalaureat elevi, care, o întrebare asupra unei chestiuni din manual, unde este expusă în 6—7 pagini și care se elucidează prin 6—7 idei secundare, o mântuiau în 2—3 propozițiuni. La lămuririle cerute, mi s'a răspuns că în ora de Psihologie, dâșii, discutau, filosofau. Cerându-i să-mi expună credința sa filozofică a tăcut chitic. Și, ușor era de dat un răspuns. Lumea e creată de Dumnezeu sau nu, e spirit sau materie, evoluiază spre un scop sau nu; în viață trebuie să avem o atitudine optimistă sau pesimistă, tot atâtea răspunsuri simple la problema teologică, cosmologică, ontologică și a valorii universului.

Această filosofare — dacă vreți utilă și ea — nu se poate face pe spinarea Psihologiei; deci trebuie abandonată. Rolul de a da o concepție generală despre lume și viață, îl are astăzi în mod egal Psihologia, ca și celelalte discipline de învățământ.

Psihologia e o știință, la fel cu oricare altă știință. Acesta e purul adevăr, iar tendința de evaziune a unora, vădește o totală lipsă de dragoste față de Psihologie.

Acest rol de a filozofa și-l poate îndeplini Psihologia cu prisosință. Vorbind despre senzație în general, când se arată cum energia fizică se transformă în una fiziologică, iar aceasta din urmă în una psihică, se poate comunica elevilor viziunea energetică asupra lumii a lui Ostwald. Vorbind despre evoluționism, o problemă aplicativă la Sociologia istorică, vom vorbi despre vitalismul lui Bergson și a. m. d.

Să introducem pe lângă aceste incursiuni filosofice destul de dese și un curs special de Enciclopedie filozofică, așa cum s'a cerut la congres?

Da, cu o condiție. Să se facă liceul cu 9 clase, iar în anul al nouălea să se predea și cursul acesta de filosofie generală. Liceul cu 8 clase este supraîncărcat. Introducerea oricărei materii noi nu o mai poate suporta, fără ca surmenajul elevilor să nu atingă limita superioară.

Trebuie să facem mai mult decât atât? Să dăm și o anumită viziune despre lume și viață; o anumită credință despre valorile majore, așa cum se face în Italia, Germania și Rusia?

Rolul acesta revine astăzi străjeriei. Din partea noastră îi putem oferi concursul nostru larg și neprețuit. Tratând de ex. despre raportul între individ și

stat, vom susține cu fermitate și multă convingere teza care subordonează individul statului, cerându-i sacrificii pentru colectivitatea din care face parte. Cu ocaziunea tratării Sentimentului național, a altruismului, la Psihologie, a „Solidarismului“ la Etică avem nenumărate ocaziuni pentru a milita în favorul educației colectiviste din zilele noastre, care face din individ, așa cum a spus-o A. Comte, un atom social.

* * *

Programele elaborate de Minister, metodele recomandate de diferiți pedagogi sunt simple ipoteze. Locul lor de verificare este școala. Rostul acestui articol a fost tocmai de a arăta modul cum se rezolvă pe teren unele idei elaborate în birou.

Elevii clasei VII-a de liceu, în excursie pe cetate.

Dnii profesori: Jula, Aslău, Medrea, Lupșor, Karacsonyi, Ghinea și Haneș, la serbarea sădirii pomilor.

ARTICOLELE ELEVILOR

Poezia filosofică a lui Eminescu

de Ionel Chirică, cl. VIII-a.

Domnul N. Zaharia în cartea sa „Viața și opera lui Eminescu” susține că Eminescu s'a născut cu un temperament pesimist, iar viața și lumea i-au furnizat argumente în favoarea ideilor pesimiste. Pentru a reliefa această afirmație citează un episod povestit de un fost prieten a lui Eminescu:

„Intr'o zi de Martie după amiază, în anul 1871, căutând scrisori cu dor așteptate la universitate, primesc sub cuvertă un bilet. Era dela un coleg de al nostru bucovinean, Alecsandru Procienciewicz. Pe acest bilet erau scrise cuvintele: „Moriturus te salutat. După cum ți-am promis. Adio.” Acest tânăr cu un temperament vesel se îpușcase în dimineața acelei zile pe o bancă dosnică din parcul dela Dorbach de lângă Viena. În momentul când citeam biletul vine și Eminescu. Îi arăt biletul; îl citește și îmi spune: „Bine a făcut Procienciewicz. Viața e un moft, o prostie”. Eminescu nu avea atunci decât 21 de ani.”

Eminescu singur recunoaște în unele ocazii că firea sa este înclinată spre pesimim, cum găsim într'o scrisoare adresată lui Titu Maiorescu, care întrebându-l când își va lua doctoratul, el îi răspunde: „Nu sper, căci nu sper niciodată nimic”.

O altă particularitate a caracterului lui Eminescu — afirmă d-l Zaharia — este scepticismul, care reiese din celebra sa frază: „Sâmburile vieții este egoismul, iar haina lui minciuna”.

Aceste două particularități ale caracterului marelui nostru poet, le vom găsi îmbrăcate în haina imaginilor poetice și în poezia sa filosofică.

Înainte de a analiza evoluția concepției filosofice eminesciene, este necesar de a lămuri expresia „poezie filosofică”, care ne apare la prima vedere ca un „non sens”, deoarece cei doi termeni sunt în raport de exclusivitate. În adevăr, poezia este exprimarea stărilor afective, în timp ce filosofia este formularea științifică și

sistematică a unor adevăruri asupra lumii. Poezia are la bază sentimentul; filosofia, inteligența. Evident că se pune în acest caz întrebarea: În ce sens putem vorbi atunci despre poezia filosofică a lui Eminescu?

În poezia sa filosofică găsim considerații asupra marilor probleme ce frământă mintea învățaților din Apus, adică asupra morții, vieții, fericirii, creației universului, a lui Dumnezeu, însă nu găsim stabilirea unor raporturi noi între aceste elemente; cu alte cuvinte nu găsim la Eminescu un sistem filosofic propriu.

Adevărurile enunțate de Eminescu au mai fost spuse și de alții cu mult înaintea lui. Eminescu nu este primul care susține că „viața e un vis”. „Viața e umbră și vis” este o expresie biblică. De asemeni filosoful german Schopenhauer susține și el că „viața și formele ei există numai ca forme trecătoare, ca visurile”. Deci cugetarea eminesciană nu e nouă. Noutate în cugetare nu se cere însă unui poet, ci numai unui filosof. Le numim totuși și pe acestea idei filosofice, fiindcă se obișnuște să se numească astfel orice încercare de a da un răspuns marilor probleme ale existenței.

Concepția filosofică a lui Eminescu se poate rezuma în expresia: „viața e o nefericire, moartea este marea fericire”. Această cugetare, exprimată de alții într'o formă simplă, la el este întovărașită de un complex de sentimente. Ideea pesimistă s'a transformat în sufletul poetului într'un puternic sentiment, în jurul căruia s'a polarizat întreaga sa viață sufletească, care l-a condus la fixarea atitudinii lui ostile în fața existenței. Deci filosofia lui Eminescu este de natură sentimentală, căreia Schopenhauer i-a adăogat, mai târziu, un suport intelectual. Totuși ea nu constă atât în străduința cugetării, cât în adâncimea simțirii. Și tocmai această îmbinare între cugetare și simțire, dă pesimismului său acel caracter complex, cu ramificații în toate aspectele sufletului.

În prima fază a poeziei sale, în faza adolescenței, înainte de 1869, Eminescu este optimist, făurindu-și idealuri. Spre sfârșitul acestei faze el începe să încline spre pesimism, datorită venirii în contact cu viața. Pesimismul eminescian nu trebuie considerat numai ca rezultatul atingerii cu viața. Complexul sufletesc al unui poet, ca și al fiecăruia din noi, nu-l formează numai experiența personală din viață, ci el este rezultatul îmbinării acestei experiențe cu aptitudinile moștenite. Fără influența acestor înclinări moștenite, nimic nu i-ar putea schimba cuiva modul de a privi lumea și de a reacționa în atingere cu viața. Tendințele moștenite se pot manifesta dela început și chiar imprimă vieții și cugetării unui individ anumite caractere definitive. Totuși se pot afirma și mai târziu, conturând de abia atunci trăsăturile esențiale ale personalității omenești, cum e cazul lui Eminescu. Se pune însă întrebarea: Cum se explică în acest caz optimismul poetului înainte de 1869?

Entuziasmat ca orice tânăr și mai ales ca orice poet, format în timpul prefacerilor și încrederii în progres după revoluția dela 1848, Eminescu se lasă ușor prins în mreajile felului de a gândi al înaintașilor săi. Însă neajunsurile vieții îl readuc la realitate, scoțând în evidență adevărata sa fire înclinată spre pesimism. De aceea alături de optimism, se mai observă la Eminescu în faza adolescenței și considerațiuni asupra morții. Firea lui înclinată spre pesimism rupând giulgiul idealurilor adolescenței, cere cu vehemență drepturile ei. Interesant din acest punct de vedere este faptul că printre primele lui poezii cunoscute este elegia scrisă cu ocazia morții lui Aron Pumnul. Ea constituie un argument însemnat pentru a dovedi că moartea i-a impresionat puternic și curând sufletul. Această inițială preocupare asupra morții, formează sămburele din care se va dezvolta pesimismul eminescian.

Pesimismul este o concepție filosofică, bazată pe convingerea că viața e un rău inevitabil, că te amăgește mereu cu ispitele ei, dar nu te mulțumește niciodată. Scăparea din acest cerc vișios o constituie nu numai renunțarea la plăcerile vieții și căutarea suferințelor pentru a seca însuși izvorul ademenitor ce stă la baza vieții. Pesimismul a fost cultivat în epoca modernă mai ales de filosoful german Schopenhauer. Eminescu a cunoscut filosofia acestuia încă din primii ani de studiu la Viena. Cugetarea lui Eminescu a găsit în ideile filosofului german o sursă bogată și statornică dealungul întregii sale vieți. Cugetarea lui Schopenhauer a dat poetului nostru baza teoretică necesară, pentru a se orienta mai bine în tainele tenebroase ale simțirii.

Eminescu observând frământările nesfârșite în care își petrece omul viața, răul și suferința ce domnesc în lume, încearcă să descifreze tainele care dau această formă vieții. El ajunge să constate astfel micimea omului pe pământ, permanența răului în societate și zadar-

nica sfortare a omului de a îndrepta ceva din relele sociale. În sfârșit, el constată că în lume stăpânesc legile fatale ale firii, cărora omul nu li se poate împotrivi și al căror rost nu-l pot cunoaște. Dacă omul nu poate descifra aceste taine ale lumii și vieții și nu poate nici măcar să îndrepte răul din lume, atunci el este o ființă neînsemnată ce se lasă ademenită de bunurile acestei vieți, de ambițiile și de celelalte deșertăciuni ale ei, fără să observe caracterul lor trecător. De aceea Eminescu adoptă părerea filosofului Kant referitoare la cunoașterea fenomenelor vieții, după care acestea nu sunt decât o creație a sufletului nostru întocmai ca și visurile. Adevărata lor valoare nu o putem cunoaște și de aceea ne amăgim cu valorile pe care cunoștința noastră le dă lucrurilor din lume. Compararea vieții cu visul le întâlnim adesea și în poezia lui Eminescu; el spune că viața și lumea nu e decât „un vis searbăd al neființei, al morții eterne“.

Relativismul cugetării kantiene (doctrină filosofică ce neagă lumii acestea valori eterne, atribuindu-i valori relative în funcție de om sau de alte împrejurări) nu e departe de pesimismul lui Schopenhauer, dar pentru un poet perspectivele pe care le deschide Kant sunt cu desăvârșire altele.

Idealismul lui Kant (doctrină filosofică ce atribuie cunoașterea lucrurilor spiritului nostru) îndreaptă inspirația lui Eminescu spre visul poetic, spre contemplație. Pesimismul din contră îi adâncește inspirația în cunoștința întunecată ce stă la baza vieții.

Poezia filosofică a lui Eminescu privită în ansamblul ei, ne apare deplin unitară. În ea se găsește tot zbuciumul sufletesc al marelui nostru poet, care nu a putut da un răspuns mulțumitor marilor probleme ale existenței și ale destinului omenească. Cu toate acestea, în evoluția cugetării eminesciene putem distinge două etape, în care elementele gândirii și calitățile artistice sunt diferite și anume: Prima perioadă dela 1870—79 numită „perioada tinereții“ sau „poezia durerii umane“ după d-l Nedioglu; și a doua dela 1879—1883 „perioada maturității“ sau după cum o definește d-l Nedioglu „poezia desnădejdi“.

Ceeace ne izbește în primul rând în poezia filosofică a primei perioade este neastâmpărul tineresc cu care Eminescu abordează problemele vieții și ale lumii. În căutarea pasionată a adevărului suprem și al inaccesibilului metafizic, poetul este împiedecat în mod fatal de mărginirea minții omenești, care se închină nepuțincoasă în fața infinitului. Din această cauză rațiunea poetului se prăbușește, căzând în dureroasa dezolare a pesimismului. Chiar credința în atotputernicia ideii, pe care idealismul lui Kant a sădit-o în sufletul poetului, devine șubredă acum și însăși „cugetarea sacră“ pe care se sprijinea elanul lui în pornirea de a smulge suprema taină a nepătrunsului, ajunge să fie socotită de Eminescu:

„ . . . combinare măestrită

Unor lucruri n'existente, cale tristă și 'ncâlcită
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra“.

Concepția filozofică a lui Eminescu din această fază este sintetizată în următoarele poezii: „Epigonii“, „Mortua est!“, „Inger și demon“, „Impărat și proletar“ și „Rugăciunea unui Dac“.

În „Epigonii“ se evidențiază pesimismul intelectual spre care începe să evolueze spiritul poetului. În această poezie, Eminescu ne arată neputința „cugetării sacre“ de a cuceri absolutul metafizic. Din această poezie se desprinde concepția relativă a lumii, care nu e decât o convenție, o desfășurare fără sfârșit a acelorași fenomene înlănțuite prin legea cauzalității. Nimic nu e stabil în ea, totul se schimbă:

„Moartea succede vieții, viața succede la moarte,
Alt sens n'are lumea asta, n'are alt scop, altă soarte“.

Tot ceea ce este sfânt, frumos, bine, sunt doar simple închipiri de ale oamenilor și nu realități. Realitatea nu este altceva, decât „un cadavru trist și gol îmbrăcat în haine de imagini“.

În poezia „Mortua est“, Eminescu lângă sicriul iubitei sale, caută să descifreze problema existenței și să pătrundă marea taină de dincolo de viață. La început poetul, crezând în nemurirea sufletului, își vede iubita înălțându-se la cer:

„Te văd ca o umbră de argint strălucită,
Cu aripi ridicate, la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele
Prin ploaie de raze, ninsoare de stele.

O rază te'nalță, un cântec te duce
Cu brațele albe pe piept puse cruce“.

Din contră, ele îi descoperă caracterele meschine și egoiste ale oamenilor în rândul cărora trebuia să viețuiască.

Pesimismul lui Eminescu ia un ultim aspect în poezia „Glossa“. Această poezie cuprinde deviza filozofică a poetului. Ba chiar fixează norma de conducere a înțeleptului în viață, care constă în ideea budistă a renunțării, datorită zădărniciii și deșertăciunii lucrurilor omești:

„Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate
Ce e rău și ce e bine
Tu te'ntreabă și socoate.
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece,
De te'ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.“

Poetul ajungând la concluzia că durerea omenirii este veșnică și că plăcerile ei durează doar o clipă, conchide, că supremul ideal este renunțarea atât la

durerile, cât și la bucuriile acestei lumi. Înțeleptul trebuie să se retragă într'un colț, de unde să privească asemenea unui spectator la desfășurarea înșelătoare a vieții:

„Privitor ca la teatru
Tu în lume să te'nchipui
Joace unul și pe patru
Totuși tu ghici-vei chipul.
Și de plânge, de se ceartă
Tu în colț petreci în tine
Și 'nțelegi din a lui artă
Ce e rău și ce e bine“.

Căutarea îndurerată a unui rost în viață dă poeziei filozofice eminesciene din prima fază un pronunțat caracter dramatic. Poetul caută desnădăjduit un echilibru sufletesc, deoarece la cel vechiu nu se mai poate întoarce fiindu-i smulse pietrele ce-i formau temeliala, iar unul nou încă nu aflase. După cum am văzut poetul l-a aflat deabea în faza maturității.

Desechilibrul sufletesc al poetului îl încadrează în romantism. Prin aceasta, Eminescu se dovedește un om al timpului său, fiind pătruns de ideile ce frământau Apusul. O altă notă romantică a poeziei din această fază o constituie viziunea dinamică a vieții. În poeziile analizate, el concepe viața ca o desfășurare de energii ce-și pot schimba și mări cursul după voința omului. O altă notă romantică o constituie întrebuintarea antitezelor izbitoare. Chiar și titlurile unor poezii arată aceste contraste: „Impărat și proletar“; „Inger și demon“ etc.

În a doua fază a gândirii eminesciene se întâlnesc două influențe cu totul deosebite ca origine: influența filozofiei antice și influența poeziei populare. Alături de dorința morții Eminescu mai ia și o altă atitudine în fața vieții: pasivitatea și pasivitatea rece, cu care poetul asemenea unui înțelept antic privește pe de o parte destinul, iar pe de alta omenirea. Ambele atitudini rezultă din viziunea statică a lumii, caracteristică acestei faze. Poetul părăsind viziunea dinamică a vieții din tinerețe, acceptă ideea construcției statice a universului, luată prin intermediul lui Schopenhauer dela filozofia stoică, după care viața există numai în prezent și că nimic nu poate schimba mersul dat dela început:

„Tot ce-a fost o să mai fie
În prezent le-avem pe toate“.

Tot în această fază, poezia filozofică a lui Eminescu este străbătută de o mai puternică influență a poeziei populare. Acceptarea resemnată a destinului, o putea afla și în poezia noastră populară. Filozofia stoică i-a dat însă un fundament teoretic mult mai sigur. „Ca material poetic, viața românească intră într'o mai mare măsură în compoziția poeziilor sale de acum. „Satirele“ de exemplu își îndreaptă ascuțișul împotriva vieții dela noi. „Luceafărul“ e construit pe o temă de basm popular. Și dacă poeziile din această fază au reușit să

realizeze punctul cel mai înalt al creației lui Eminescu, aceasta se datorește și faptului că el îmbină cele două influențe în poeziile de acum: poezia populară și viața românească. Aceasta prezintă fondul sufletesc, pe care el îl justifică cu ajutorul influenței străine. De aceea poezia acestei faze atinge culmea creației adevărate printr'o fericită armonizare a naturii (influență populară) cu cultura (influență străină)" (T. Vianu.)

O notă comună a ambelor faze și în același timp esențială pesimismului eminescian este caracterul de generalizare a poetului. Eminescu nu-și plânge soarta personală, nu dă astfel acel spectacol al neputinței omenești, al plângerii nedreptăților sau loviturilor sorții îndreptate asupra sa. Durerile lui nu au glas când este vorba de afirmarea zădărnicii vieții. Chiar dacă un fapt personal formează punctul de plecare, cum se întâmplă în „Mortua est!", pesimismul său se ridică la generalizarea ce cuprinde viața omenirii întregi. Acest fapt constituie o atitudine morală de o superioritate desăvârșită, care îl ridică pe Eminescu. Poetul privind „lutul rămas alb și rece, cu haina lui lungă culcată'n sicriu" și surâsul viu al iubitei moarte, e smuls din mreșile credinței străbune în nemurirea sufletului, prin intervenirea cugetării:

„Și 'ntreb al meu suflet rănit de 'ndoială:
De ce-ai murit, inger cu fața ta pală?
Au nu ai fost jună, n'ai fost tu frumoasă!"

„Dacă Dumnezeu a sădit în sufletul oamenilor iubirea, mila, dreptatea, atunci de ce divinitatea le calcă ea însăși în picioare, prin inevitabila lege a morții, răpind din viață o ființă atât de frumoasă și tânără — se întreabă poetul. — „Această chinuitoare problemă a antinomiei, a contradicției, pe care o constată mîntea omenească între nepătrunsele legi ale firii, zdruncină credința poetului în existența unei divinități preocupate de soarta umanității, în timp ce cugetul lui, scrutând taina morții, spulberă viziunea eternei vieți viitoare" (Nedioglu).

Poetul își întoarce acum privirea asupra vieții, din care vrea să pătrundă marea taină a existenței. Rezultatul la care ajunge este că, nu poate cunoaște nimic din lumea externă, care e numai un vis, în timp ce viața nu e decât o iluzie a simțurilor noastre:

„A fi? Nebunie și tristă și goală,
Urechea te minte și ochiul te 'nșeală;
Ce un secol ne zice, ceilalți deszic —
De cât un vis searbăd, mai bine nimic.

În poezia „Inger și demon" poetul caută tot pătrunderea binelui și adevărului absolut, însă în sufletul răscolitorilor de sentimente al oamenilor superiori caută suprema mîntuire a întregii omeniri. „Demonul", acest personaj creat de Eminescu, în care se îmbină spiritul răului și al binelui, nu este decât simbolul revolu-

ționarului, care vrea să făurească o lume bazată pe principiile ideale. Demonul se răscoală nu numai împotriva legilor omenești, ci și împotriva celor divine, care prin oarba lor fatalitate distrug tot ceea ce este mai nobil și mai frumos în sufletul oamenilor.

Când însă el înainteză mai falnic spre cucerirea fericirii umane, cade răpus de fatalitatea oarbă împotriva căreia s'a ridicat. Zbătându-se în ghiarele agoniei, „Demonul" este chinuit mai mult de zădărnicia sforțărilor lui, decât de durerile boalei:

„A muri fără speranță! Cine știe-amărăciunea
Ce-i ascunsă'n aste vorbe? Să te simț neliber, mic,
Să vezi marile-aspirații că-s reduse la nimic,
Că domnesc în lume rele, că lor nu te poți opune,

Și acele gânduri negre mai nici a muri nu-l lasă:
Cum a intrat el în viață! Cât amor de drept și bine,
Câtă sinceră frăție adusesese el cu sine?
Și răsplata? Amărîrea care sufletu-i apasă“.

„Induioșat de soarta lui, poetul îi alină cele din urmă clipe prin eterica viziune a iubitei, pe care — printr'o izbitoare antiteză atât de plăcută romanticilor, — Eminescu o face să fie însăși fiica regelui „ingerul", simbol al iubirii, al curățeniei și al frumosului, în contrast cu spiritul urii, al răscoalei și al distrugerii, prin care Demonul înțelesese să ajungă la utopica fericire viitoare a omenirii" (Nedioglu).

În poezia „Impărat și proletar", Eminescu reia figura simbolică a Demonului sub aspectul proletarului răsvrătit, înfățișându-l în mijlocul revoluției pe care o provoacă. Această poezie se împarte în 4 părți:

Intr'o tavernă întunecoasă este adunată o ceată de proletari. Înaintea lor, un răsvrătit proletar rostește o cucăntare plină de entuziasm. Plecând dela ideea inegalității și a mizeriilor sociale și trezind în masa plebei conștiința puterii datorită numărului, proletarul cere răscoala împotriva acestor nedreptăți, nimicirea orânduirii vizată de poet și înlocuirea ei prin alta mai bună, mai morală:

„Zdrobiți orânduiala cea crudă și nedreaptă
Ce lumea o împarte în mizeri și bogați,
Atunci când după moarte răsplata nu v'așteaptă.
Faceți ca'n astă lume să aibă parte dreapta
Egală fie-care, și să trăim ca frați!"

2.) Eminescu printr'o puternică antiteză cu lumea proletară ne înfățișează figura „cezarului":

„Pe malurile Senei în faeton de gală
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit“.

Poporul îl face gânditor și amărît. Cezarul știe că nu e iubit de popor și că minciuna și nedreptatea domnesc în lume:

„Convins ca voi el este 'n nălțimea solitară
Lipsită de iubire, cum că principiul rău,
Nedreptul și minciuna al lumii dulce frâu;
Istoria umană în veci se desfășoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău“.

3.) Poporul se răscoală și distruge întreg Parisul,
în ruinele căruia înmormântează vechea epocă istorică
și inaugurează alta nouă:

„Parisul arde'n flăcări, furtuna'n el se scaldă,
Turnuri ca facle negre, trosnesc arzând în vânt
Prin limbile de flăcări, ce'n valuri se frământ,
Răcnete, vuet de-arme pătrund marea cea caldă.
Evul e un cadavru — Parisu' al lui mormânt“.

4.) Cezarul după furtună se află pe malul mării și prin
fața ochilor lui trece tot înțelesul tablourilor vieții. Din
reflecțiile Cezarului rezultă că viața nu are nici un în-
țeles, mizeria este de neînălțurat; toate eforturile sunt
zadarnice, deoarece în esența omului este sădit dorul
de înălțare. Această sete de mărire îi stăpânește pe toți
oamenii, iar destinul hotărăște fiecăruia o anumită treaptă
din scara ierarhiei sociale, la extremele căreia stau sclavii
și împărații:

Astfel umana roadă în calea ei îngheață,
Se petrifică unul în sclav, altu 'mpărat,
Acoperind cu noime sărmana lui viață
Și arătând la soare — a mizeriei lui față —
Față, căci înțelesul e-aceleași la toți dat.

„După zădărnicia marilor eforturi individuale, iată
și sterilitatea uriașelor frământări sociale. Ce este dar
viața? se întreabă poetul. „Un vis al sufletului nostru“,
își răspunde el cugetând la ceea ce a dat filosofia germană
dela Kant încoace. Unde am fost înainte de a ne naște?
In neant, în imperiul morții, pentru că nu am existat.
Unde ne vom duce după viață? Ne vom scufunda în
același neant al morții. Ce însemnează deci cei câțiva
zeci de ani cât durează viața, în comparație cu infini-
tatea timpului scurs până la nașterea noastră? Câteva
clipe, o scânteie în nemărginirea întunericului morții.
Nu ne apare deci moartea în toată maiestoașa ei veci-
nicie? Și atunci ce altceva este viața, decât o turburare
de câteva clipe a morții eterne?“ (Nedioglu).

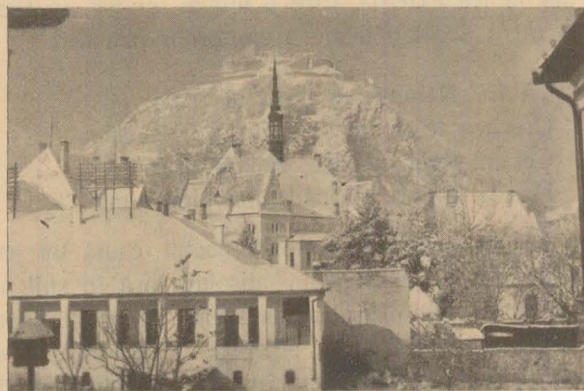
Pesimismul poetului culminează în ultimele versuri,
unde își exprimă dorința de a-și vedea sfârșitul:

„Astfel numai, Părinte, eu pot să-ți mulțumesc
Că tu mi-ai dat în lume, norocul să trăiesc.
Să cer a tale daruri, genunchi și frunte nu plec,
Spre ură și blestemuri ași vrea să te înduplec,

Să simt că de suflarea-ți suflarea mea se scurmă
Și'n stingerea eternă, dispar fără de urmă!“

Astfel se prezintă evoluția gândirii filosofice emi-
nesciene în prima fază. După știință și credință, ordinea
socială bazată pe legi, pe dreptate, pe virtute și pe
religie urmează și ea să-i descopere imposibilitatea de
a da poetului un suport mulțumitor în viață. De aceea
el dă glas credinței sale în zădărnicia vieții și a lumii
adică concepțiilor sale pesimiste. Din poeziile analizate
se poate vedea că în sufletul poetului nu-i terminată
lupta dintre trecut și viitor. El vrea să găsească în
viață un liman. Nu-l găsește însă, deoarece în poe-
ziile de mai sus se îmbină două tendințe contra-
dictorii: pe de o parte revoluționismul liberator (în
„Inger și Demon“ și „Impărat și Proletar“) prin care
urmărește îmbunătățirea politică și socială a omenirii,
pe de altă parte „scepticismul“, adică neîncrederea în
realizările preconizate mai înainte.

Poezia maturității are un caracter cu totul deose-
bite de aceea a tinereții. Vechile aspirații s'au stins
Conflictul din sufletul poetului a luat sfârșit. Echilibrul
atât de mult cântat a fost aflat. Surmenat de atâta cân-
tare zadarnică, poetul se împacă cu soarta, îi acceptă
supus poruncile căutând chiar să le împlinească, mai
ales prin setea de moarte, caracteristică acestei faze.
Eminescu se scufundă tot mai mult în scepticism. El
nu mai crede în nimic. Idealul lui este de acum renun-
țarea la viață, dorind să simtă planând deasupra-i ge-
niul morții aducător de liniște eternă pentru acela
care în viață n'a avut parte din ea.

Cetatea Deva. Foto: Vasilevici.

Dubașii, obiceiul din comuna Mintia (Județul Hunedoara)

de Romulus Popa cl. VIII-a.

Să nu ne lăsăm mai slabi nici în anul acesta — își zic feciorii din sat, unii către alții! Hai să mergem și în anul acesta cu dubele!

După această mică inițiativă, toți feciorii se adună și se hotărăsc unde să țină șezătoarele, care nu sunt altceva, decât mici probe ținute de două sau trei ori pe săptămână, la care trebuie să fie prezenți toți feciorii. Acest timp de o adevărată muncă durează cam cinci săptămâni. În primele zile se împart în două partide și își scriu colindele, care se cântă alternativ de cele două tabere. Acum fiecare învață fără să se gândească că are nevoie de dobă. Numai în săptămâna Crăciunului se face așa zisa: „încordarea dobelor“.

Fiecare fecior merge în grajd, caută la grinda unde știe că a pus doba anul trecut, o ia și o duce în casă, ca să se încălzească. După ce s'a încălzit în de ajuns, o încoară în așa fel, ca a lui să fie cea mai bună. Acea tobă este socotită ca cea mai bună, care cu sunetul pe care îl scoate, când e bătută, „stinge lampa“. Din ceata lor se nimerește câteodată unul, care să aibă o așa dobă. După ce își fac dobele, aleg câte doi clănetășii: trâmbițași ai

Foto: Logojan.

noptii de Crăciun, care le zic în tot timpul cât sunt pe drum și afară din case.

În ziua de ajun urmează adunarea materialului și distribuirea funcțiunilor. Unul dintre feciori primește o traistă mare și este însărcinat să poarte bucatile de cârnați și slănină pe care le capătă. Al doilea, care este cel mai tare, are un baston lung pe care poartă colacii, așa cum se vede în fotografie.

Al treilea are un ulcior în care adună țuică, pe care o păstrează ca să o bea la urmă, ceea ce rar se întâmplă, ba mai rămân și fără de ulcior. Al patrulea are o batistă mare și tare în care poartă banii.

În săptămâna Crăciunului, învață cum să bată dubele. Fiecare vine cu doba lui la șezătoare și se fac probe generale.

În seara de ajun pe la orele 9 e plecarea. Dela șezătoare și până'n capătul satului de unde încep, bat tobele și cântă împreună cu clănetășii melodia următoare:

În tot timpul cât cântă, un grup de feciori mai buni de gură, strigă mai multe cântece ca:

Dă pe tobă săraca,
La-la-la, la-la-la, la, la, la.
C'acuma-i vremea de ea;
Dac' o ninge și-o ploua,
S'o strica vremea de ea.

În felul acesta ajung la capătul satului, de unde încep munca pregătită timp de cinci săptămâni. Când sunt în apropierea casei, intră în curte fără să mai cânte și după ce au ajuns toți în fața ușii, cântă:

Slobozine gazdă'n casă	flori	dalbe	de	măr
C'afară plouă de varsă	"	"	"	"
S'am o șubă subțirică	"	"	"	"
Din cisme dărab îmi pică	"	"	"	"
Cojoc nui, cămașai rea	"	"	"	"
De intră ploaia prin ea	"	"	"	"

Gazda dacă vrea să-i sloboadă, le deschide ușa, iar dacă nu, nu le-o deschide. În cazul când nu-i primește, pleacă mai departe, fără nicio supărare, iar dacă sunt chemați, intră toți în casă și se așează în jurul mesei, pe scaunele care îi așteaptă. Șeful cetei dă tonul la o colindă, apoi încep toți să cânte. Numărul colindelor este mare și variat. Una dintre cele mai frecvente este intitulată „Ceata” și se cântă pe melodia următoare:

Prima echipă:

Ple-ca-tau, ple-ca-tau, ple-ca-tau ple-ca-

tau. Iai dom-nu-lui, doam-ne

Echipe a doua:

Cea-ta de, fe-cio-riu, cea-ta de fe-cio-riu. Iai dom-nu-lui, doam-ne

Pe-o cale cărare (bis!)
Că-i mai mergătoare, (bis! etc.)
Ca raza de soare.
Ieși Maica Sfântă,
C'o vadră de vinu
Dete-a-și cuvântare,
— „Dar voi sfinților.
Nu cumv' ați văzutu,
Fiușelul meu“.
— „Noi nu l-am văzutu,
Și de l-am văzutu,
Nu l-am cunoscutu“.
— „Lesne a-l cunoaște,
Săbioara luiu,
Floarea câmpuluiu;
Călușelul luiu,
Zmeul codruluiu“.
— Așa l-am văzutu
La Ierusalimu,
Greu rășboi purtându;
Prin sânge'notându“.

După terminarea colindei, la unele case, dubașii sunt dăruiți. Capătă de mâncare și de băut, ceea ce le place foarte mult, dar e rău că se întâmplă cam rar. Clănetășii încep să

cânte cântări de joc, iar colindătorii cântă cântări de altă natură ca:

Vino mândruliță doară,
Căci dorul tău mă omoară
Și va fi păcatul tău
De nu vii pe brațul meu.
— — — — — etc.

Ba mai întind și o horă cu fetele, care s'au adunat deja dela început, știind că aici are să fie ceva. După câțva timp, șeful echipei oprește muzica și spune celorlalți să se pregătească, ca să mai colinde ceva acestei gazde atât de bună.

Acum cântă una mai lungă și cu un ton mai lin, ca următoarea:

Echipe I-a:

Florile flori dal-be de mă-ru

Colo'n sus și mai din susu,

Echipe II-a:

Florile flori dalbe de măru
În vârșuțul munțiloru,
În crucile braziloru,

Șade Maica Precista.
Șade, șade și gândește,
Guler mândru boerește.
Și-a greșit ș'a adormit.
Iuda tare a înșelat(o)
Și în rai că s'a băgat,
Ș'a luat luna și lumina,
Și soarele cu razele,
Toate în iad că le-a băgat;
Și iadul s'a luminat,
Și raiul s'a'ntunecat.
— Dumnezeu din cer grăia!
Cine'n lume s'o afla,
După ele să se bage.
— Nime'n lume nu s'afla,
Făr' Arhanghel Mihail,
El din gură așa grăia.

— Dă-mi Doamne puterea ta,
Dă-mi tunu și fulgeru;
Și în iad că s'a băgat,
Și-a tunat și-a fulgerat,
Ș'a luat luna și lumina,
Și soarele cu razele,
Toate'n rai că le-a băgat,
Și raiul s'a luminat.
Și iadul s'a'ntunecat,
Intunerec fie'n veac.

In urma acestei colinzi, gazda le dă un colac, cu o bucată de slănină pe el, iar cel cu traista îl ia în mână și urează:

Eu sunt cel mai mic în școală,
Cu cămașa scurtă'n poală.
Cu păruțul rătezat,
Am trudit și am învățat:
A scria, a sloveni,
Câte'un pic și a sminti.
Dacă nu mă credeți pe mine,
Aduce-ți-mi un cărbune,
Să vă scriu mare minune.
Chisălița cinste n'are,
Până'n postul cel mai mare,
Colacul și cărnațul,
Ne ține nouă sațul
Și o litră de vinars,
Ca să o tragem pe sub nas.

In timpul acesta ceilalți se pregătesc de plecare, urând gazdei, — sărbători fericite. — După ce au eșit din casă, încep iarăși vechea cântare, iar cei mai buni de gură strigă:

Dă pe dubă ca pe piuă,
Că mai este până'n ziuă.

Ajungând la altă casă, iar mai colindă ceva și trec mai departe, fără să lase nici un bordei necercetat. In felul acesta petrec toată noaptea de Crăciun, până dimineața la orele 10, când termină satul. Din capătul satului, unde termină, pleacă la șezătoare, cântând și bătând tobele. Ajunși acasă se pun cu toții la masă și mănâncă ceea ce au câștigat. Frig slănină pe care au primit-o, mănâncă colacii și beau țuică, **dacă** a mai rămas. După terminarea acestui banchet, plătesc gazdei pentru casă, îi dau câțiva colaci, apoi pleacă fiecare acasă.

A doua zi de Crăciun, iarăși se adună și aranjează o petrecere la care ia parte satul întreg.

Se vede deci că toată plăcerea acestei mari

sărbători o produc dubașii, atât în noaptea de Crăciun cât și în celelalte trei zile.

Acest obicei a fost redat așa cum l-am descris aici, de către elevii clasei VIII-a, la serbarea „pomului de Crăciun“ a liceului nostru, în ziua de 19 Decembrie 1937. Aici este fotografia dubașilor din clasa VIII-a.

Este o greșală de neiertat, să dăm uitării obiceiurile noastre, care sunt atât de frumoase. Eu cred că nu există om, ori cum ar fi el, sărac sau bogat, care să nu aștepte cu cea mai mare bucurie seara de ajun, ca să vadă colindătorii.

Știm că fiecare părinte trebuie să-și iubească copiii și să îndeplinească mai multe datorii față de ei. Una dintre aceste datorii, este de a infiltra în sufletul lor aceste obiceiuri strămoșești.

Sunt părinți cari pentru faptul că copiii lor au învățat la școli, nu-i mai lasă să meargă cu diferite obiceiuri, la care copiii țin atât de mult. Pot să spun că acest părinte nu își prea iubește copilul. Nu în felul acesta se păstrează obiceiurile noastre românești.

Avem obiceiurile cele mai frumoase, pe care noi trebuie să le păstrăm urmașilor noștri, așa cum strămoșii noștri le-au păstrat pentru noi. Ei ni le-au păstrat, dar nu în zile ca astăzi, ci atunci când Românul era străin în țară la el, după cum spune „Doina“ marelui geniu Eminescu:

Vai de biet Român săracul
Indărăt tot dă ca racul.
Nici îi merge, nici se'ndeamnă
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui,
Și-i străin în țara lui.

Si de acum până'n vecie, tot Crăciun și Paști să fie.

Importanța Sfintelor Sinoade pentru Biserică.

de Toma Ioan cl. III-a.

În Biserica noastră ortodoxă Sf. Sinoade au avut totdeauna mare importanță. Deaceia în această biserică sinoadele au fost păstrate până în ziua de azi, ca cel mai înalt for de conducere bisericească, întocmai ca pe vremea sfinților apostoli. Sf. Scriptură ne spune că după înălțarea Mântuitorului la cer chestiunile importante din Biserica creștină au fost rezolvate tot de sinoade.

Așa de exemplu prin sinod au ales apostolii pe Matia, cel ieșit la sorți în locul lui Iuda și mai târziu pe cei șapte diaconi. La fel sinodul apostolesc, ținut în Ierusalim la 51 d. Hr., a fost ales de apostoli ca singurul în drept să aplaneze neînțelegerile din Biserică.

După exemplul apostolilor au procedat apoi și sfinții părinți și toți conducătorii Bisericii de mai târziu ori de câte ori s'au ivit neînțelegeri în biserică. Cele șapte sinoade ecumenice sunt o dovadă despre aceasta.

Dar sfintele sinoade sunt deosebit de importante mai ales prin aceea că prin ele s'au fixat normele de credință ale sfintei noastre biserici. În cadrul lor s'a alcătuit „Credeul“, rugăciunea prin care ne mărturisim credința noastră ortodoxă.

După înălțarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, Biserica creștină a avut mult de suferit, pentru că mulți au înțeles greșit învățăturile Lui, astfel, că s'au ivit credințe greșite în creștinism. Aceste credințe greșite s'au numit „erezii“ și împotriva lor Biserica a luat măsuri spre a le combate. Cu scopul acesta au fost convocate, după tradiția Bisericii apostolice, sinoadele ecumenice.

Primul a fost cel dela Niceea la anul 325 sub domnia Impăratului Constantin cel Mare.

Acesta a fost convocat de Impărat, pentru a combate învățătura greșită a unui preot din Alexandria numit Arie.

La sinod a luat parte un mare număr de episcopi și au condamnat credința lui Arie, care pretindea că Dumnezeu Fiul nu este de o ființă cu Dumnezeu Tatăl, ci că îi este inferior, fiind o creatură a Lui.

Cu acest prilej sinodul ia hotărârea de a fixa adevărul creștin contra erezilor, alcătuiind primele 7 articole din simbolul credinței, care cuprind învățătura ortodoxă despre Tatăl și Fiul în sensul, că sunt de o ființă: „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat“.

Arianismul nu cuprindea numai învățătura greșită despre Fiul, ci chiar și despre „Duhul Sfânt“. Astfel urmașul său Macedonie continuă a răspândi erezia Ariană sub forma că Duhul Sfânt nu este de aceeași ființă cu Tatăl și cu Fiul.

Pentru a combate și această rătăcire, Impăratul Teodosie cel Mare convoacă al II-lea sinod ecumenic la anul 381 în Constantinopol, unde a fost condamnată atât învățătura aceasta, cât și autorul ei, stabilindu-se adevărata învățătură și cu privire la persoana 3-a a Sfintei Treimi, în sensul, că este de o ființă cu Tatăl și cu Fiul. La acest sinod au luat parte 150 de episcopi. Condamnând pe Macedonie și învățătura sa, sinodul face încă 5 articole, adăugându-le la primele șapte dela Niceea, formând simbolul credinței Niceeo-Constantinopolitan.

De atunci și până astăzi în Biserica creștină ortodoxă s'au păstrat aceste sfinte învățături Dumnezești neschimbate. Iar odată cu sfințenia învățăturilor fixate în sinoadele ecumenice, Biserica ortodoxă a păstrat și sfințenia și întăietatea sfintelor sinoade în conducerea ei.

Deaceia se și numește cu drept cuvânt Biserica ecumenică și a toată lumea.

Primirea ofițerilor jugoslavi, în Deva. Foto: E. Laslău.

Profesoarele liceului de fete la „Sădirea pomilor“.

Poezia erotică a lui Coșbuc

de Moțiu Traian cl. VIII-a.

În poezie, Coșbuc ne deschide orizontul acelei „lumi noi“ pe care o întrezărise Vlahuță. El ne aduce un nou mediu, cel țărănesc, în aspectele lui senine și idilice, pentru care motiv, Dobrogeanu Gherea l-a numit „poetul țărănimii“.

Gheorghe Coșbuc e un poet atât liric, cât și epic. Poezia lui înfățișează sentimentele sale obiectivate în țăranul român. Poezia lui de iubire nu înfățișează sentimentul personal al poetului, ci înfățișează acest sentiment în formele în care acesta se manifestă în sufletul simplu, dar viguros al țăranului nostru.

Dragostea ocupă un loc foarte larg în poeziile lui Coșbuc.

În poeziile lui, iubirea apare ca un sentiment puternic, ce produce frământări mari și ce copleșește întreg sufletul celui muncit de ea.

„Un suflu de sănătate și de energie se desprinde din aceste poezii, ce ne dau icoana unei vieți pline și intens trăite“. (Nedioglu).

Criticul Dobrogeanu Gherea, în studiul său „Poetul țărănimii“, spune că poetul Coșbuc ne înfățișează în poeziile sale de iubire: „toată gama iubirii, dela prima trezire de abia simțită a dorului, până la dispărarea iubitei părăsite, dela glumele copiilor, până la pasiunea cea mai adâncă. Gama aceasta a iubirii e redată cu atâta sonoritate, claritate, relief, putere și adevăr, încât ar putea să constituie firele unui roman de iubire la țară“.

Începem cu poezia „La oglindă“. Subiectul poeziei e simplu: o fată tânără și frumoasă, folosindu-se de lipsa mamei sale de acasă, se privește în oglindă, mărturisindu-și toate gândurile ei simple, dorințele naive, dorurile ce se deșteaptă în sufletul ei tânăr, plin de viață. Ea ne apare vioaie și plină de grații în versurile:

„Asta's eu! și sunt voinică
„Cine-ă zis că eu sunt mică?
„Uite zău acum iau seama
„Că'mi stă bine'n cap năframa
„Și ce fată frumoșică are mama!“

Visurile în această primă fază a înfiripării sentimentului nu pot fi decât visuri de noroc, o revărsare de seninătate și de mulțumire. Acest lucru ni-l redă Coșbuc cu multă delicatețe și adevăr. Ce frumoase sunt de pildă versurile în care fata își arată convingerea că mama ei are fată frumoasă. Exprimarea aceasta indirectă ne sugerează și sentimentul simpatiei față de fată, dar și sentimentul duioșiei mamei sale, care-și privește fata cu toată dragostea.

În poezia „Pe lângă boi“, Coșbuc ne arată o altă fază a dragostei, când sufletul începe să fie stăpânit de sentimentul iubirii.

Dimineața, el trece pe lângă fereastra fetei și ea sare dela răsboiu, mânăta de dragostea față de el, să-l întâmpine 'n drum. Ș'acum după ce l-a văzut și l-a supărat, o muncesc o mulțime de gânduri:

„O nu mi-e că mi-am sângerat,
„La prag piciorul într'un cuiu
„Dar mi-e că e păcat;
„Om bun ca dânsul nime nu-i
„Și pentru-o vorbă rea ce-i spui
„El toată ziuca lui, muncește supărat“.

Frica și rușinea de a-și recunoaște dragostea, încălcarea tortului, spargerea geamului, rănirea piciorului de un cuiu, iată mijloace atât de simple prin care Coșbuc redă sentimente, adânci. Fata și-a rănit piciorul, dar nu se gândește la durerea sa, ci la supărarea lui, a iubitului. Ce-i pasă de piciorul însângerat, când inima însăși începe să-i sângereze.

În poezia „Pe lângă boi“ fata iubește, dar nu îndrăznește încă să-și marturisească iubirea. În poezia: „Dragoste învrăjbită“, fata iubește, e iubită și ea, dar s'a certat cu iubitul ei. Deodată cu bucuriile iubirii, sufletul ei se copleșește de durerile ei.

„Dragoste învrăjbită“ e una dintre cele mai caracteristice creații ale lui Coșbuc.

Aici nu e zăgrăvită iubirea abea simțită, ci sentimentul violent, puternic, victorios, care a pus stăpânire pe inimă și cuget, simțământ copleșitor, sub stăpânirea căruia capul nu gândește și inima nu bate decât pentru el.

Așa iubește Simina pe Lisandru al ei. Toată această poezie zăgrăvește starea sufletească a fetei necăjite. Dintr'un cuvânt de nimic s'a certat, iar ea pasionată l-a izbit drept în piept și de aceea o copleșesc remușcări și gânduri grozave. O muncește pe fată: ba muștrarea de cuget, recunoașterea propriei vini, ba credința că el e vinovatul. O mai muncește dorul împăcării și teama că împăcarea e imposibilă, groaza că s'a sfârșit cu iubirea lor. Sunt unele scene de o frumusețe deosebită, de exemplu aceea în care Simina stă sub cireș, noaptea, plângând și gândindu-se la iubitul ei. Tot așa e înfățișat cu multă putere de plăsmuire dorul fetei după iubitul ei:

„Și simțea că-i arde capul tot ca focul
„Și de-amar năvalnic n'o mai ține locul.
„Prea sânt eu nebună și pe când zicea,
„S'a nălțat cu totul, hotărît avea

„Gândul liniștit să se ducă'n casă
 „Dar simțea o mână grea cum îi apasă
 „Pieptul și-o sugrumă și o ține drept?”

În versurile acestea vedem că pasiunea iubirii ia proporțiile unei boale grozave.

Deși poetul se folosește de mijloace simple, redarea pasiunii e făcută în formele cele mai puternice.

Caracteristic pentru poezia lui Coșbuc e gestul lovirii din poezia aceasta. Dacă acest gest nu ar fi potrivit la alți poeți, la Coșbuc care înfățișează viața simplă a țaranului, gestul acesta nu numai că nu jig-nește, dar e foarte sugestiv pentru viața sufletească a țaranului nostru.

În „La oglindă” e zugrăvită mai mult presimțirea dragostei; în „Pe lângă boi” e zugrăvită afirmarea dragostei. În „Dragoste învrăjbită” e înfățișat simțământul victorios și conștient al iubirii ce copleșește sufletul, umplându-l de adâncă fericire și de amară suferință. În sfârșit în poezia „Cântecul fusului” e redată durerea cumplită din cauza iubirii stinse:

„Eu mi-am făcut un cântec,
 „Stând singură 'n iatac;
 „Eu mi-am făcut un cântec,
 „Și n'ași fi vrut să-l fac!

„Dar fusul e de vină,
 „Că se'nvârtea mereu.
 „Și ce-mi cânta 'nainte,
 „Cântam pe urmă eu.

„Îl cânt torcând la vatră
 „Și-l cânt mergând pe drum
 „Și nu pricep ce-i asta.
 „Și nu știu, biata, cum?”

În versurile ultime poetul exprimă toată tirania simțământului iubirii, pe care fata nu poate pricepe.

Poetul coboară astfel adânc în sufletul fetei, analizându-i sentimentul. O poartă apoi pe malul apei, ca să-și îngroape amarul în valurile ei, apoi pe lunci, ca să-și aline durerea, care o urmărește pretutindeni și i se pare că însăși natura suferă alături de ea.

Printr'o simpatie fierbinte pentru biata fată, poetul însufletește natura întregă și o face să cânte și să plângă împreună cu fata nenorocită.

Și cântecul jalnic al plopilor, el însuși e viu. Ei cântă în vânt și vântul duce cântecul departe spre cer, ca un psalm rugător pentru suferința fetei și, în timp ce natura jeleşte alături de fată:

„Că mama mă tot ceartă
 „Și tata-i supărat,
 „Și 'n ochii mei se uită
 „Toți oamenii din sat.

Cu mijloace tot atât de simple, cu imagini tot așa de naturale, Coșbuc exprimă un sentiment și mai complet în poezia „Fata morarului”.

Fata e părăsită de iubitul ei și pe deasupra ea poartă rodul iubirii vinovate.

La durerea iubirii nefericite, se mai adaugă și rușinea și groaza și muștrarea de cuget în fața păcatului pe care trebuie să-l ispășească. Ca să exprime bogăția aceasta de sentimente, poetul recurge și aici la natură:

„Așa-i de întuneric afară!
 „Din cer un iad până'n pământ“

sau:

„Sub plopilor rari, apele sună
 „Și plopilor rari vâjâie'n vânt,
 „Scot hohote par'că să-mi spună
 „În râs, ce nemernică sunt.
 „Ce rea, ce nemernică sunt,
 „Iar apele îmi strigă „Nebună!“

De mare efect în această poezie, este chemarea repetată a mamei. La Coșbuc, fetele în vremea celei mai mari restriți întind mâinile și caută scut la mamă.

„Fata morarului” are un subiect apropiat de „Cântecul fusului”. Și în una și în cealaltă, fata plânge iubirea înșelată și uneori aproape cu aceleași cuvinte.

Dar e și mare deosebire între ele. În „Cântecul fusului” fata își cântă și plânge iubirea, dar n'are nimic să-și reproșeze; ea nu-și cunoaște nici o vină pentru nenorocirea sa și deaceia întreagă natura prin care ea colinda cu jalea ei o înconjoară de simpatie. În „Fata morarului”, fata deasemenea își cântă durerea, dar se simte și vinovată și deaceia cugetul ei e plin de remușcare; sufletul ei e sfâșiat de conștiința păcatului și deaceia apele nu mai cântă duios, ci își bat joc, râd cu hohot de ea și îi strigă: „Nebună“!

Natura în „Cântecul fusului” e văzută cu ochii durerii, în „Fata morarului” cu ochii disperării.

Cele cinci poezii de mai sus, înfățișează un întreg roman vesel și dureros ca toate romanele, ca toată viața și în care sunt zugrăvite cu o rară putere diferitele faze ale iubirii fetei. Aceste cinci poezii pot servi de tipuri pentru cele mai multe din poeziile volumelor „Balade și idile” și „Fire de tort”.

Unele din poeziile sale de iubire sunt slabe, atingând sentimentul iubirii foarte ușor, câte odată niște simple glume vesele și nevinovate; altele sunt mai puternice, toate însă, exprimă o rară delicatețe de sentiment și cu perfect adevăr iubirea.

În ceace privește zugrăvirea dragostei bărbătești aceasta ocupă un loc mai redus în creația lui Coșbuc, decât zugrăvirea dragostei femeiești.

În felul de a cânta dragostea bărbătească, Coșbuc se deosebește de ceilalți poeți români. Poeții ceilalți ai

noștri vorbesc aproape numai de propria lor iubire. Coșbuc vorbește exclusiv de dragostea altora, dar faptul că el cântă iubirea, ne dovedește că sufletul lui e plin de iubire. Subiectivismul iubirii sale se manifestă în mod indirect prin zugrăvirea dragostei altora și mai ales a dragostei femeiești.

Și în privința cantității și a calității, poezia în care arată iubirea femeii e superioară la Coșbuc aceleia în care înfățișează iubirea bărbatului.

Dar deosebirea între iubirea femească și cea bărbătească la Coșbuc e aceea care există între situația femeii și a bărbatului la sat. Mai sfioasă, mai rezervată, mai rușinoasă și mai supusă la fete, dragostea e mai îndrăzneală, mai poruncitoare și mai triumfătoare la flăcăi.

Dar și în prezentarea iubirii bărbătești putem descoperi aceeași gamă a iubirii. Incepând cu glumele flăcăului șiret din „Rea de plată“ și în „Seara“ și până la disperarea recrutului care trebuie să se despartă de iubita lui, între acestea e aceeași depărtare ca și între începutul și sfârșitul romanului de dragoste femeiască din poezia lui.

În „idile“ flăcăul apare îndrăzneț, glumeț, isteț, are conștiința propriei sale superiorități față de fete.

Dar viclenia, gluma, tonul ușor de batjocură, dispar îndată ce iubirea le pune stăpânire pe suflet.

Așa de exemplu în poezia „Numai una“ e o situație asemănătoare cu aceea din „Cântecul fusului“ și tocmai aici se vede deosebirea dintre iubirea fetelor și a flăcăilor.

Flăcăul moare de iubire după fată și deși toate rudeniile se împotrivesc, el nu disperează, nu jelește, nu se plânge, (cum fac fetele în poeziile cealalte), ci el vrea să lupte să-și realizeze idealul său de iubire:

„De cât să mă despart de ea
„Mai bin' aprind tot satul“.

Și mai caracteristică e poezia „Recrutul“. Flăcăul trebuie să plece la oaste și cu inima sfâșiată de durere, își lasă iubita în grija fratelui său și în cuvintele cu care i-o încredințează se arată tot vârtejul de sentimente violente ce-i rupe inima: durerea de a lăsa iubirea gingașe pentru ea, credința și teama în iubirea ei, frica de rival și chiar de propriul său frate, ura și răzbușunarea împotriva aceluia care i-ar lua-o. Acest complex de sentimente e evocat cu o mare putere în versurile:

„Eu o las în seama ta —
„Am să plec!, și parcă-mi moare
„Inima se rupe 'n mine!
„Nu de voi, tu știi de cine !...
„Ci mă doare,
„De-aș țipa“.

Deosebirea de sentimente la fată și flăcău se vede în zugrăvirea celui mai mare grad de expansiune. În „Recrutul“ și în „Cântecul fusului“ e zugrăvită durerea pricinuită de dragoste, dar pe când fata vrea să se omoare, flăcăul vrea să omoare pe rivalii săi. Poezia „Recrutul“ se sfârșește cu aceste două versuri caracteristice:

„Căci fac moartea
„Pentru ea“ !

Importanța poeziei erotice a lui Coșbuc stă în valoarea ei estetică, în faptul că este o creațiune artistică desăvârșită.

Dar e necesar să arătăm aspectul moral al poeziei, care îi ridică și mai mult valoarea.

Aspectul moral al poeziei lui Coșbuc nu trebuie înțeles ca o tendință a autorului de a moraliza viața societății noastre. Ideea moralității apare din felul iubirii pe care o poetizează el, din ținuta nevinovată a fetelor și a flăcăilor, ale căror inimi poetul le analizează sub aspectul iubirii.

Spre deosebire de alți poeți și în deosebi de poeții mai noi, Coșbuc nu cântă voluptatea iubirii, adică desfătarea deplină a simțurilor. Ci el poetizează întâii fiori ai bucuriei în fața ființei iubite.

Chiar dacă descrie admirabil frumusețea fetelor, acest lucru urmărește numai potențarea emoției estetice, fondul erotismului însă rămâne tot nevinovat, tot moral. Dragostea flăcăilor și a fetelor din poezia lui Coșbuc e un joc, un capriciu, ce se desfășoară între dorința iubirii și între datina morală a societății, ce le tempează pornirile și le împacă vâlvătaia inimii printr'o glumă. De aceea femeea în poezia lui Coșbuc apare sau în rolul ei social de mamă, sau în ipoteza de pregătire a acestui rol și nu ca amantă așa cum apare în poezia altor poeți.

Puterea legii morale, în poezia erotică a lui Coșbuc, e așa de puternică, încât ea se afirmă și în mod indirect prin negația ei. „Fata morarului“ care a păcătuit e gata să-și ispășească păcatul, aruncându-se sub roata morii, numai ca să scape de rușinea faptei sale, fiindcă la țară păcatele de acest fel sunt sancționate în mod aspru de gura lumii și apoi poporul nostru nu are cinismul de a face paradă cu greșelile lui, deoarece desemnat își primește pedeapsa faptei sale.

Lucrul acesta îl putem vedea și din poezia „Fata mamei“, în fata care își mărturisește plângând greșala ei.

„Între Alexandri, gingașul poet al subiectivității explozive și între Eminescu, pesimistul filosof și poet al suferinții, ca o cumpănă senină stă clasicul Coșbuc, poetul naturii, poetul umanității, ale cărui capodopere vor înfrunta vremurile, vorbind posterității prin caldul lor freamăt de viață, care e etern și pretutindeni același“

ILIADA:

caracterele persoanelor, comparații și descrieri.

de: Oliver Pop, cl. VIII-a.

Iliada este una din cele două epopei naționale ale Grecilor, cunoscute sub numele de „epopeile homerice“. Prin acțiunea sa de lungă durată, amplă ca evenimente și personajii, Iliada este o oglindă complectă a vieții poporului grec din acele timpuri (sec. IX a Chr.). Din toată epopeea se desprinde acea armonie caracteristică producțiilor spiritului grec.

Personagiile, prin caracterul lor, sunt adevărate întrupări ale virtuților și pasiunilor proprii acestui popor. Această idealizare a eroilor, împreună cu amestecul continuu al zeilor, precum și cadrul măreț al naturii, contribuie toate la măreția acțiunii.

Acțiunea epopeii, un episod al războiului Troian, își are origina în mânia lui Ahile pentru răpirea sclavei Briseis, de către Agamemnon, șeful Grecilor, care luptau la Troia. Obișnuita evocare către muză, dela începutul epopeii, ne înfățișează pe scurt și subiectul:

Cântă, zeiță, mânia ce-aprinse pe Ahil Peleianul,
Patima crudă ce Aheilor mii de amaruri aduse.

Principalul personajiu putem să-l socotim astfel pe *Ahile*. Acesta este fiul lui Peleu, regele Mirmidonilor și al zeiței Tetis. El era muritor, dar avea un însemn al originii sale divine: era invulnerabil. Ahile și-a dobândit invulnerabilitatea sa la naștere, când a fost cufundat de mama sa în apele râului Styx. În momentul scufundării însă, a fost ținut de călcâiu, deaceia acest loc i-a rămas vulnerabil.

Ahile întrupează aproape toate virtuțile ce erau atunci în mare cinste la Greci: înțelepciunea, dreptatea, curajul, demnitatea, religiozitatea. Pentru aprecierea sa, ca și pentru aprecierea tuturor personajilor Iliadei, trebuie să ne transpunem în atmosfera aceluia timp, mai ales în morala aceluia timp. Astăzi, de exemplu, nu am admite răzbunarea sălbatică a lui Ahile pentru moartea prietenului său Patroclu, deoarece morala noastră este alta.

Pe Ahile îl găsim în cântul I apărându-și cu îndârjire onoarea, atacându-l în termeni violenți pe Agamemnon, care voia să-i răpească prada sa de război, pe sclava Briseis. Iată cum îl probozește pe acesta:

„Ci ne-am luat după tine, obraznice, ca să te bucuri,
Că pe Menelas al tău răzbunăm de Troeni și pe tine,
Cel fără obraz! Ci de asta nu-ți pasă nimic și n'ai grijă;
Ba m'ameninți chiar, că iei dela mine răsplata,
Rodul atâtor sudori și darul de cinste-al oștirii“.

Il vedem puțin mai târziu pe Ahile cuprins de o zdrobitoare durere, când i-se comunică vestea morții prietenului său iubit, Patroclu. Ii surprindem aici marea sa dragoste pentru prietenu-i dispărut. Prietenia la Greci era dealtfel o virtute foarte apreciată.

O notă de cruzime surprindem la Ahile, în felul sălbatic cum își răzbună prietenul ucis.

Vitejia lui Ahile e neîntrecută: e concludent în acest sens faptul că Patroclu a fost deajuns să apară înaintea Troienilor cu armura lui Ahile, pentruca aceștia să o ia la goană.

Nu mai prejos este însă evlavia lui Ahile: la funerariile lui Patroclu el jertfește 12 tineri prizonieri Troeni. În orice împrejurare apoi îl vedem supus destinului hărăzit de zei. El regretă doar faptul că este muritor, plângând (cântul XXIV) alături de Priam, destinul omenesc.

Ca fizic Ahile era voinic, frumos, vioiu în mișcări. Aproape totdeauna îl găsim numit „Ahile cel iute de picioare“, sau „șoimul Ahile“.

Pe *Agamemnon*, ca și pe Ahile, îl cunoaștem în cântul I, apărându-și onoarea cu încăpățănare. El nu putea ceda în fața lui Ahile nici un pas, de teama pierderii prestigiului în fața soldaților, căci, nu trebuie să uităm, că era comandantul suprem al armatei grecești. Astfel el găsește termeni tot așa de incisivi ca și adversarul său:

„Cară-te dacă ți-e voia să pleci. Eu nici când cu rugare
Nu ți-oiu cădea să rămâi...“; zice el lui Ahile.

E de remarcat la Agamemnon talentul său de strateg, precum și desăvârșita sa cunoaștere de oameni, pe care o vedem din felul cum știe să se adreseze căpeteniilor și soldaților, în inspecția ce-o face înainte de luptă (în cântul IV).

Și pe Agamemnon îl găsim mișcat de milă pentru camaradul căzut, în momentul când Menelau cade rănit:

„Dar Agamemnon, de mână ținându-l, cu grele suspinuri
Plânge și-i zice, iar soții oftează cu el împreună:
„Oare spre moarte ți-a fost învoiala făcută de mine,
Frate iubit, când am pus să te bați cu Troenii tu singur“.

Mai târziu, conștient de pericolul ce amenință armata rămasă fără Ahile, își recunoaște greșala și vrea să se împace cu Ahile. Vedem aici cum dragostea pentru armata sa biruie amorul său propriu.

Religiozitatea sa putem să i-o vedem în diferite ocazii. El aduce astfel jertfe împreună cu Troenii pentru ținerea unui legământ făcut.

Pe *Menelau* îl găsim puțin în decursul acțiunii. Deaceia caracterul său e șters. Este viteaz, cum îl vedem în lupta cu Paris. Când, în cursul unei lupte, un Troian îi cade la picioare, el îl iartă, arătându-ne mila care i-a lipsit lui Ahile, de exemplu, într'o împrejurare identică.

Hector este eroul pe care îl întâlnim adesea, în diferite și variate ocazii, în cari își arată vitejia: o vitejie întovărășită de o înțelepciune vie. Este totodată un bun organizator și strateg iscusit.

Vitejia sa nu e întrecută decât poate de a lui Ahile. La luptă merge hotărît, neînsipămîntându-se de prevestiri și cu credința tare în Zeus; astfel când Polidamas îi arată o pasere rău prevestitoare, iată cum îi răspunde:

„ . . . . . , nu-mi pasă de sboară la dreapta
Spre răsărit, ori la stînga spre unde-i apusul de soare.
Noi ne plecăm înaintea voinței înaltului Zeus,
Care din cer poruncește la toți muritorii și zeii“.

În luptă Hector este de un curaj uimitor; la un moment dat era aproape să aprindă corăbiile Grecilor. Altădată, la un atac asupra întăriturilor Aheilor, pune mîna pe un bolovan uriaș, cu care singur sparge poarta de lemn, pătrunzînd primul prin ea. Doar în fața lui Ahile curajul îl părăsește temporar.

Dar în afară de vitejie Hector nu este lipsit de sentimente nobile. Îl vedem altfel mișcat de dragostea pentru soție și fiu, în momentul plecării la luptă. În sufletul său se dă atunci o luptă puternică între sentimentul datoriei și cel familiar.

Patrocle este și el viteaz și bun camarad. Prietenia sa cu Ahile a ținut pînă la moartea sa. Totodată observăm la el mila pentru Grecii rămași la luptă, care erau amenințați să fie omorîți cu toții. Deaceia el vine la Ahile și-l imploră cu lacrimi în ochi să ajute pe cei primejduiți:

„ . . . . la Ahile venind, plînsese înainte-i cu lacrimi
Calde Patroclu și plînsul cura ca isvorul“.

Ulise întruchipează virtutea înțelepciunii, atît de scumpă Grecilor. Istetimea-i proverbială se manifestă în plîntărea ei în cealaltă epopee: „Odiseia“. Și în *Aliada* găsim însă scînteeri ale minții sale; îl găsim astfel bun diplomat și orator, cînd este pus în fruntea soliei trimisă de Agamemnon la Ahile. Înțelepciunea sa nu-l împiedecă să fie iscusit la arme și de un patriotism înflăcărat.

„Mie nu-mi pasă de mor, căci au să mă îngroape Danaii“, zice el.

Nestor este ostașul îmbătrînit în lupte, care pentru conducători este o comoară de sfaturi sincere și înțelepte, rodul experiențelor proprii. La orice eveniment mai important e consultat. Adesea însă, cu prea deseale sfaturi devine guraliv.

Hecuba e mama încărcată de ani, religioasă și cu nemărginită dragoste pentru fiul ei Hector, cel mai viteaz Troian. Este însă și mama nefericită, căreia soarta i-a hărăzit să vadă cu ochii proprii moartea fiului ei.

Elena soția lui Menelau este o figură clară și reprezentativă: este femeia de totdeauna și a tuturor neamurilor. Este frumoasă, sensibilă și capricioasă: acum varsă lacrimi în șiroaie la amintirea vechiului ei soț, ca peste un moment să cadă în brațele celui nou. Peste puțin timp, după ce Menelau învinge în luptă pe Paris, tânjește iar după Menelau, dar nu din credință pentru el, ci din cauză că... el era învingătorul.

Într'un moment de sinceritate recunoaște ea însăși marea ei vină de a fi pricina războiului.

Andromaca este o figură simpatică: este femeia cu partea bună a sufletului femeesc. Ea este o mamă

iubitoare și o soție credincioasă și pune aceste sentimente deasupra oricăror altora. Vedem clar aceasta, cu ocazia despărțirii de soțul ei Hector, care pleca la luptă:

„S'apropie Andromaca de el, podidită de lacrimi,
Mîna i-o strînsese cu drag, și așa începu să-i cuvînte:
„Inima ta va pierde, sărmane, și n'ai măcar milă
De-un copil care-i prunc, și de mine, o biată femeie“.

Ca suflet e aceeași cu Andromaca lui Racine. Racine însă o face să acționeze în împrejurări variate și ne zugrăvește sufletul ei cu arta desăvârșită a clasicului, lăsînd astfel în urmă cu mult epopeea. Racine o pune în grozava alternativă de a alege între credința față de soț și viața fiului ei, situație pe care ea o rezolvă printr'un suprem gest de sacrificiu.

În privința formei, farmecul *Iliadei* constă din epitetetele pitorești ce însoțesc numele, cît și din comparațiile pe cari le întâlnești la orice pas.

Apocă nu există nume de om, zeu, sau chiar de lucru, care să nu aibă lângă el un epitet care să-l explice și să-l poetizeze totodată.

Astfel despre mare se spune „cea întinsă“ sau „plină de vuet“. Despre corăbii se spune: „negrele corăbii“, „repezile corăbii“, sau „corăbiile bine podite“, etc.

Zeii, toți, primesc un epitet caracteristic. Așa Zeus e numit „cel care bubue în văzduhuri“, „nouraticul Zeus“, „vijeliosul Cronide“, etc. Despre Hera se spune: „Hera bălana“, „ochioasa Zeiță“, „Zeița cu brațele dalbe“. Atena e numită mai totdeauna „cea cu ochii albaștri“.

Troienii sunt caracterizați de cele mai multe ori „cei strunitori de sirepi“, pentru această îndeletnicire a lor. Aheii sunt numiți „Ahei cu dalbe pulpare“.

Comparațiile sunt și ele abundente, nu rareori poetice și deosebit de plastice. Iată frumusețea comparațiilor pentru a înfățișa adunarea armatelor Grecești pentru a pleca la Troia:

„Ei, la Scamadru pe cîmp, pe lunca cea verde 'nflorită,
Stat-au puzderii ca frunza și floarea ce dă 'n primăvară,
Toceai ca multele roiuri de muști, care sboară îmbulzite“.

Zgomotul făcut de Troenii ce merg la atac este comparat cu zgomotul păsărilor călătoare.

„Deteră țipăt atunci și cu larmă porniră Troenii;
Țipă sub cerul întins tot astfel un stol de cocoare,
Care de iarnă fugind și de ploile putrede toamna,
Zboară cu strigăte peste Ocean și se lasă departe“.

Avântul lui Hector la luptă e comparat cu furtuna deslănțuită de vîntul Muntean:

„Cum, dacă vine cu toată puterea furtunii Munteanul,
Apele val după val se rostogolesc, și prin aer
Spulberă spuma suflarea de vînt care vîntură marea
Capete multe tot astfel doboară din gloată și Hector“.

*

Sunt deci motive importante pentru care *Iliada* se studiază în liceu, și mai vîrtos la secția literară a clasei VIII. Din cauza programei încărcate și a muncii exclusive numai în vederea bacalaureatului, elevii sunt nevoiți să o învețe după rezumate, care răpesc toată valoarea operei.

Traducere românească, în exametru, a domnului prof. Murnu, deosebit de frumoasă, pune *Iliada* la îndemîna tineretului ca pe o lectură de cultură generală, folositoare oricui.

Importanța Istoriei Naționale pentru mine ca viitor cetățean

de Moțiu Traian cl. VIII-a.

Datoria cea mai sfântă a unui cetățean este incontestabil, iubirea patriei sale, făurită prin jertfa de sânge a moșilor și strămoșilor lui și care îi asigură existența și fericirea pe acest pământ. Pentru aceasta, ea are dreptul să ceară fiilor ei iubire sinceră, dusă până la abnegație. Exemple despre această iubire sinceră găsim atât în istoria omenirii, cât și în Istoria Românilor.

Dar ca să-ți iubești țara, trebuie să o cunoști întâiu și cunoscând-o, vei vedea că iubirea ta pentru ea va deveni și mai puternică. Nu-i de ajuns să-ți cunoști țara numai așa cum se prezintă în prezent, ci trebuie mai întâiu de toate să-i cunoști trecutul, pentru a înțelege și mai bine prezentul și pentru a-ți face o idee despre viitorul ei. Cine ne poate arunca o lumină mai vie asupra trecutului, dacă nu Istoria și mai presus de toate istoria națională, care este cartea sfântă, pe care trebuie să o cunoască fiecare fiu al națiunii, căci Istoria trebuie considerată ca testamentul lăsat de strămoși strănepoșilor, ca să le slujească de tălmăcire vremii de față și de povățuire vremii viitoare.

Dacă ne-ar fi călăuzit acest testament, trebuiau să se curme de mult unele rele care au continuat să existe în sânul statului nostru. Experiența trecutului ne spune ce e bine de făcut, după cum tot ea ne spune ceea ce-i rău și nu trebuie făcut. Să privim deci puțin în trecutul nostru istoric. Ce corespundea partidelor politice de ieri, în trecutul istoriei noastre naționale?

Le corespundea partidele boeresti. Ce au făcut aceste partide? Nu putem spune că au făcut lucruri bune. Se certau între ele, cum se certau și partidele politice. Din certurile dintre ele au rezultat schimbările dese de domni, cari aduceau țării noi stăpâni: Greci, Evrei sau Turci, iar pentru țaranul român, pe lângă starea nenorocită pe care o avea, o nouă ridicare a dării, pentru că noul domn să-și plătească creditorii, care niciodată nu erau puțini.

Ce bine au adus partidele politice atât de numeroase? Nici unul. Ele au divizat națiunea în grupuri ce se dușmăneau între ele, slăbind astfel coeziunea socială, destrămând sufletul neamului. Străinii, ca și în trecut, n'au avut decât să profite.

Luminatul nostru suveran, M. S. Regele

Carol II, a înțeles aceste rele și a căutat să le nimicească din rădăcină, pentru fericirea țării Sale, dând noua Constituție românească, realizând astfel vorbele poetului:

„Iarba rea din holdă piară
„Piară dușmanii din țară
„Între noi să nu mai fie
„Decât flori și armonie“.

Dar ajunși odată pe acest pământ binecuvântat, trebuie să ne întrebăm: de unde venim, ce avem de făcut aici și unde vom merge?

Știm că popoarele și națiunile urmează aceleași legi de evoluție ca și indivizii, în vederea unui rol ce au să-l îndeplinească.

Poporul românesc nu e aruncat la întâmplare pe acest pământ. El îl moștenește de mult timp și i-a fost încredințat cu o misiune mare, care nu e sfârșită încă. Suntem datori, noi cei de azi și viitorii cetățeni ai României a o continua după porunca strămoșilor noștri.

Dar să vedem întâiu ce misiune a avut poporul românesc în trecut și ce a făcut el.

Poporul românesc a fost în trecut, trebuie să o recunoască oricine, chiar și dușmanii noștri, zid de apărare pentru centrul și Apusul Europei contra puhoiului barbarilor: Goți, Gepizi, Huni, Avari, Slavi, Pecenegi, Cumani, Tătari. Mai târziu el devine prin exponenții săi: Mircea, Corvin, Ștefan, Mihaiu și alții chiar apărătorul creștinătății în fața puhoiului semilunii. Aceste mărețe figuri de eroi vor putea servi ca pildă de înaltă jertfă și abnegație pentru fiii acestei națiuni. Un Ștefan cel Mare, la Colomea și-a călcat pe mândria lui personală, când au fost în joc interesele patriei sale. Tot ca exemple de înaltă jertfă și abnegație pentru patria și neamul lor pot fi dați eroii martiri: Horia, Cloșca, Crișan și Avram Iancu. Astfel de exemple vom găsi multe în istoria noastră națională, care este una dintre istoriile cele mai bogate în evenimente. Dar bogat în astfel de evenimente, trecutul nostru nu a fost fără greșeli. Între clasele sociale, prăpastia era foarte mare. Nu trebuie să ne mire prea mult acest lucru, căci pe acea vreme, în toată Europa era la fel. Dar n'a fost numai atât: Moldovenii erau moldoveni și urau pe cei din Muntenia, iar aceștia la rândul lor urau pe cei din Moldova. Acesta era un rău și mai mare. Dacă

ei ar fi fost totdeauna în bună înțelegere, încât să ajungă până să-și dea seama că sunt frați și că au de îndeplinit o misiune mare, împreună, ei ar fi fost capabili de lucruri și mai mari, căci:

„Unde-i unul nu-i putere
 „La nevoi și la durere
 „Unde-s doi puterea crește
 „Și dușmanul nu sporește“.

Am spus mai sus că popoarele urmează aceleași legi de evoluție ca și indivizii, în vederea unui rol ce au să-l îndeplinească. Ce a ajutat această evoluție a poporului românesc și a stat mereu în slujba ei? Ideea dinastică. La poporul românesc ideea dinastică s'a păstrat mereu, chiar și în epoca domnilor fanarioți, cari ni s'au impus contra voinței și intereselor țărilor noastre.

Ideea dinastică a polarizat energiile românești în trecut, azi monarhia românească va face la fel. Republicanismul e o floare exotică la Români.

Schimbările dese știm că duc la dezordine. Ce ar fi fost dacă și monarhia s'ar fi schimbat ca în trecutul îndepărtat, sau cum se schimbau guvernele?

Ideea creștină e un alt factor statornic al evoluției noastre istorice.

Poporul românesc, singurul care s'a născut creștin, a dat dovadă de aceasta tot timpul. El s'a pus cu toate mijloacele în slujba acestei idei. Au fost timpuri când Iașul a devenit centrul ortodoxismului din întregul Orient.

Domnii români au fost toți credincioși și din credința lor mare se explică închinarea atâtor mănăstiri din țară, celor dela Sf. Munte sau altele din Orient. Din marea religiozitate a Românilor reese și toleranța religioasă. Toleranța românească nu izvoarește din nepăsare, frică, din slăbiciune. În istoria noastră națională înregistrăm o singură prigoană religioasă, dar care a durat foarte puțin. Ideea creștină a fost aceea care a ajutat Românilor să iasă învingători din nenumăratele atacuri ale păgânilor barbari mai vechi și mai noi. Români nu și-au vândut sufletul și aceasta a însemnat salvarea națiunii noastre. Biserica românească în trecut a ținut legătura sufletească dintre toți Români, iar azi mai mult ca oricând ține și va ține această legătură, de mare folos, pentru existența statului nostru. Dar nenumăratele atacuri ce s'au lovit de „piepturile de aramă“ ale strămoșilor noștri n'au rămas fără urmări.

Ele se văd și în limba noastră și fac pe dușmanii noștri să ajungă până acolo, încât să ne conteste latinitatea limbii noastre și a neamului nostru. Ei ajung să nege chiar și continuitatea noastră pe aceste pământuri. Ei abordează astfel problema revizionismului, care nu are o bază științifică, fiind întemeiată pe lucruri pe care le condamnă bunul simț.

Ungurii de exemplu, spun că atunci când ei au venit aici au găsit pustiu și Români au venit mai târziu din sudul Dunării, unde îi dusesese Aurelian în retragerea sa. Prin studiul istoriei aflăm însă adevărul. Prin aceasta căpătăm conștiința drepturilor noastre imprescriptibile. Din fericire, această conștiință a drepturilor o aflăm la cel mai umil țăran român. Alături de cele mai mari datorii ale cetățenilor români, trebuie să stea negreșit această datorie de a lupta pentru apărarea acestor drepturi, căci România „are viitor de aur“ și nu să se întoarcă iar la stările nenorocite în care a fost odată.

Astfel de revendicări revizioniste au și Bulgarii în Dobrogea, Rutenii în nordul Ardealului și Moldovei, chiar și Rușii în Basarabia. De aceea trebuie să fim foarte atenți.

Dacă istoria ne dă învățături pentru a ne apăra cu cuvântul și condeiul, ea ne dă totodată și învățături pentru a ne apăra cu arma. Talentul de strateg al unui Ștefan, Corvin și alții, poate servi de învățătură oricărui militar din timpurile noastre.

Ei au dat dovadă de ceea ce sunt capabili Români, făcând să tremure puteri socotite ca cele mai puternice din lume, pe vremea aceea.

Istoria ne arată totodată relațiile pe care Români le-au avut cu popoarele vecine și conlocuitoare, determinând atitudinea pe care trebuie să o avem noi cei de azi față de aceștia. Interesele noastre, cu ale unora dintre ele merg mână în mână, de aceea a fost bine că s'a format împreună cu ele o alianță care va sta cu mai mult succes în calea revendicărilor revizioniste, mai ales. Așa este Mica Înțelegere, formată din Iugoslavia, Cehoslovacia și România. Tot istoria hotărește atitudinea ce trebuie să o avem față de acei cari n'au pregetat să dea ajutorul lor Românilor, în timpuri grele, cărora trebuie să le fim recunoscători, fără a nesocoti interesele noastre naționale.

Dacă am văzut rolul nostru în trecut și cele ce s'au făcut, trebuie să ne întrebăm unde mergem și ce avem de împlinit în viitor?

După cum în trecut poporul nostru a fost zid de apărare în contra barbarilor, tot așa în viitor, poporul românesc are misiunea istorică

de a sta ca zid de apărare în fața comunismului distrugător.

Prin învățăturile pe care ni le dă, istoria nu este deci numai o știință, ci cuprinde în sine nenumărate mijloace de educație patriotică și cetățenească.

Istoricul trigonometriei

de Stoian Sever cl. VI-a.

Nu ne este posibil de a preciza cu exactitate începutul științei matematice; putem numai să afirmăm că există din cele mai vechi timpuri. Părerea celor mai mulți savanți e că, ea a început încă depe timpul Chaldeenilor și Egiptenilor. Păstorii Chaldeenii, trăind sub un cer mai mult senin, au pus bazele astronomiei. Ei au dat câteva indicii generale primilor astronomi. Preoții egipteni au fost depozitarii tuturor cunoștințelor omenești; dar ei nu împărtășeau aceste cunoștințe decât unui mic grup de inițiați; astfel că ele nu s'au putut populariza.

Primele matematici le avem dela Greci, care au fost inițiații Egiptenilor. De cum au prins rădăcină în Grecia, matematicile s'au dezvoltat și îmbogățit cu noi descoperiri, astfel că Grecii au putut servi de profesori tuturor celorlalte națiuni.

Diversele ramuri de matematică, nu s'au format deodată, ci, în majoritatea cazurilor, una cu ocazia celeilalte. Una din cele mai vechi și mai cultivate ramuri, a fost Geometria, care capătă caracter de știință în epoca lui Thales. Pythagora, elevul său, a lăsat un nume nemuritor în geometrie, prin descoperirile sale și mai ales prin teorema sa asupra relațiilor dintre catete și ipotenuză în triunghiul dreptunghiu. Urmașii lui nu au dat nici o importanță practicei și fac să cadă în uitare primele începuturi ale trigonometriei, sau mai bine zis a acelei părți de geometrie, care stabilea raportul între laturile și unghiurile unui triunghi.

Hiparc e acela care dă o doctrină în trigonometrie. Tot el dă ideea introducerii noțiunilor de latitudine și longitudine în geografie, pentru a se determina poziția unui loc pe fața pământului. Din numeroasele calcule ale acestui astronom, a luat naștere trigonometria. Theon face un „Tratat asupra coardelor arcurilor de cerc“, care nu e altceva decât un tratat de trigonometrie. Operele lui Hiparc ne-au fost transmise de Ptolomeu, cel mai celebru astronom antic. El a scris „sintaxa matematicii“, al cărui fond e împrumutat dela Hiparc și care l-a făcut celebru în domeniul astronomiei până la Copernic. În această carte, numită de Arabi „Almagesta“ se găsește primul tratat de trigonometrie. Câțiva

autori, afirmă că sinusul a fost introdus de Mohamedben-Geber, numit și Albategnius. Puțin timp după aceasta Abul Wefa se servește de tangentă în calculele sale, însă sub raportul sinusului pe cosinus.

Regiomontanus, un elev al lui Purbach, face prima trigonometrie completă, sub numele de „Tratat asupra triunghiurilor“. El a întărit descoperirea și soluționarea celor mai grele cazuri de rezolvare a triunghiurilor. După invenția logaritmilor, trigonometria lui Regiomontanus nu se deosebea cu mult de cea actuală. El a perfecționat tablele sinusurilor lui Purbach și a introdus în trigonometrie noțiunea de tangentă.

În secolul următor au fost calculate alte table, de Ioachim Rheticus, care și-a propus să atingă maximum de exactitate. În aceste table el a calculat sinusul, tangentă și secanta, cu 11 zecimale, din minut în minut, pentru primul cadran; iar pentru primul și ultimul grad, din 10 în 10 secunde. În lucrarea lui, strecurându-se multe greșeli, în 1610 Bartolomeo Pristicus a dat o nouă ediție, conținând liniile trigonometrice din 10 în 10 secunde, cu 16 zecimale, iar pentru primul și ultimul grad cu 26 zecimale. Este o lucrare monumentală, foarte prețioasă, pentru verificarea tabelor ordinare.

Introducerea secantei în trigonometrie se datorește lui Rheticus. În această epocă Tycho-Braché inventează o metodă pentru reducerea calculelor trigonometrice la scăderi și adunări; dar această descoperire nu obține succesul meritat, datorită invenției logaritmilor, care prezentau avantajii cu mult mai mari. Puțin după apariția lor logaritmii au fost substituiți valorilor naturale ale liniilor trigonometrice.

Primele table au fost publicate în 1625; iar un an mai târziu D. Henrion editează primele table cu 7 zecimale.

Snellius, geometru olandez, este acela care a avut prima dată ideea de a aplica calculul trigonometric la măsurarea meridianului pământesc, dar instrumentele sale fiind defectuoase, nu a obținut rezultate reale.

Aplicând algebra la geometrie, Descartes dă un nou avânt geometriei, care avânt se întinde și asupra tuturor celorlalte științe din domeniul său. Un alt savant

Lambert, dă teoria unghiurilor imaginare, pe cari le-a realizat sub forma de sectoare hiperbolice echilaterale. Unghiurile reale erau raportate la cerc, iar cele imaginare la iperbolă, ceea ce a permis găsirea de soluții foarte adevărate, în cazuri când trigonometria le dădea imaginare. Cu toate acestea, teoria sa, fără aplicații practice, nu a putut fi acceptată, decât cu titlul de curiozitate.

Între matematicienii însemnați din veacul XVIII-a trebuie pus, fără îndoială, Euler, care descoperind funcțiuni circulare directe și inverse, cu funcțiunile exponențiale și logaritmice, a expus după o nouă metodă adevărata teorie a funcțiunilor trigonometrice și dezvoltarea lor în serii. Metodele lui Euler au fost ameliorate de Lagrange și aplicate de analiștii ultimului secol, în teorii speciale funcțiunilor eliptice, ale căror proprietăți

nu au putut fi întrebuințate metodic în geometria secțiunilor conice.

Legendre a reunit rezultatele din aproape 40 de ani de cercetări într'un mare. „Tratat al funcțiunilor eliptice“, care a servit numai la nemurirea numelui său. Această operă nu menționează însă, proprietatea caracteristică a acestor funcțiuni de a fi de 2 ori periodice. Gauss a fost primul care a pomenit de această periodicitate. În 1826 ea a fost definitiv stabilită de Abel.

Este ușor de văzut, acum, că studiul complet al trigonometriei e foarte întins și că aplicațiile ei sunt nenumărate. Nu ne putem face deci, o idee exactă despre adevărata trigonometrie, prin micile tratate răspândite azi peste tot și care în afară că sunt greu de găsit, sunt și necomplete, multe din ele neconținând decât câteva probleme conform programei analitice.

Despre modelele zburătoare.

de Kozma Ladislau cl. VI-a.

Cunoscând interesul multor elevi pentru această frumoasă și instructivă, distracție cât și dificultatea de a găsi tratate despre această chestiune, voi rezuma pe scurt principiile de construcție ale modelelor zburătoare.

Totodată dau și planul unui model simplu de construit după principiile date. Pe baza celor spuse și luând ca model aparatul descris, oricare elev va putea să-și construiască un model sburător. Natural primul model al constructorului începător nu va fi o operă de artă, dar știm că experiența face meșterul. De altfel în numărul viitor voi mai adăoga câteva sfaturi practice și dacă e posibil și planul unui model mai complicat.

Mulți sunt de părere că constructorul trebuie să învețe singur, trăgând concluziile experiențelor sale. Această părere este cât se poate de greșită, căci construirea unui model nu se poate face la întâmplare. Modelul trebuie să satisfacă anumite reguli, între elementele sale trebuie să existe anumite proporții, care fiind neglijate modelul nu poate reuși. Constructorul care vrea să reușească bazat numai pe propriile sale experiențe va pierde mult timp și energie și totuși se va opri la un anumit punct peste care nu putea trece. Lipsește baza și sprijinul pentru amplificarea rezultatelor. Despre această bază minimă pe care trebuie să o aibe neapărat fiecare începător voi vorbi acuma.

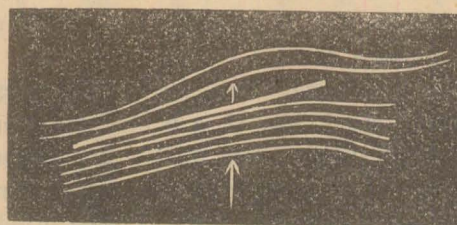
În general modelele zburătoare le putem împărți în două categorii: planoare și modele cu motor. Deocamdată ne vom ocupa cu categoria a doua, cu construirea modelelor zburătoare cu motor.

Avionul e un aparat mai greu ca aerul, care se menține totuși în atmosferă grație rezistenței aerului.

Partea principală a avionului va fi deci aripa, care prin forma și mărimea ei definește performanțele modelului. Să vedem cum funcționează ea.

Asupra aripei lucrează două forțe: una de ridicare și alta de rezistență. Moleculele de aer care trec sub aripă sunt presate de ea și îngrămădindu-se exercită o presiune verticală, dar și o oarecare rezistență contrară direcției de înaintare. Moleculele care trec peste aripă sunt îndepărtate de ea prin muchia ei și astfel se naște o absorbție tot verticală.

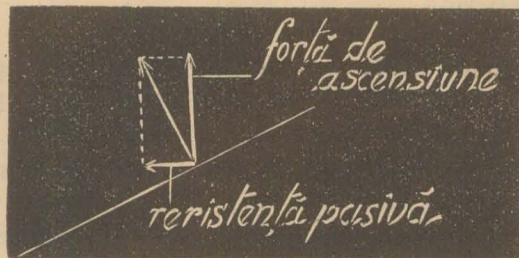
Fig. 1.

Aceste două forțe dau forța de ascensiune a aripei. Însă cum am văzut, între cele două fețe ale avionului există o diferență de presiune, ceea ce produce un alt fenomen. Aerul comprimat din partea inferioară caută să ocupe golul din cea superioară. Această egalizare se face la cele două extremități ale aripei prin vârtejuri de aer, ce se produc pe toată lățimea aripei și care măresc rezistența pasivă.

Deci putem descompune rezistența aerului, care e perpendiculară pe aripă, în două componente: în forța de ascensiune și în rezistență pasivă.

Fig. 2.

O aripă va fi cu atât mai bună, cu cât forța de ascensiune e mai mare ca rezistența pasivă. Din cele spuse rezultă că pentru a mări forța de ascensiune trebuie ca aripa 1) să fie lungă, ca să se poată rezema pe mai multe molecule de aer, 2) să fie bombată sau dacă se poate aerodinamică, 3) să aibă o incidență oarecare față de corpul avionului; acest unghi de obicei e între 1° — 5° .

Pentru a micșora rezistența trebuie 1, să facem aripi înguste. Lățimea aripilor variază între $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{12}$ din lungimea ei 2) să nu luăm incidență prea mare.

Am spus că pentru a mări forța de ascensiune e bine să facem aripa aerodinamică. Acest lucru îl înțelegem ușor, dacă ne gândim că profilul aripei îndepărtează mai mult moleculele de aer.

Natural se va mări puțin și rezistența. Profilul poate fi mai gros sau mai îngust; el variază după forma avionului. Pentru un avion greu și care zboară încet întrebuițăm un profil mai gros, iar pentru unul ușor și rapid un profil mai subțire.

Fuselajul se ia de obicei între patru cincimi și două treimi din lungimea aripei. Știind că un corp în mișcare produce rezistență, trebuie să tindem să-i dăm o formă cât mai aerodinamică. Pentru modelele mai mici însă ajunge și cel format dintr'un singur laț. Trebuie să grijim ca greutatea lațului să nu fie prea mare, însă să nu fie nici prea slab, căci atunci cauciucul motorului îl poate suci.

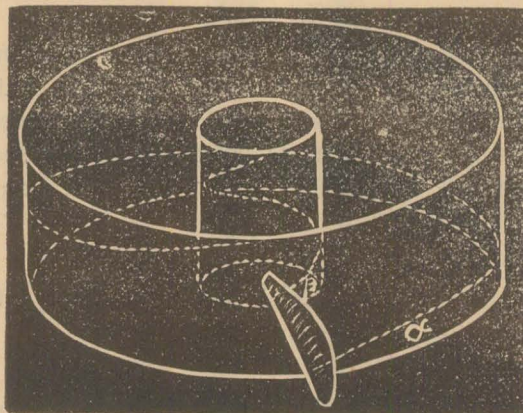
Trenul de aterisaj trebuie construit în așa fel să fie protectorul elicei chiar și la o aterisare mai bruscă.

Cârma de înălțime are de obicei o suprafață de patru ori mai mică decât aripa. Cârma de direcție are o suprafață de opt ori mai mică. Forma aripilor poate varia dela triunghi până la dreptunghi.

Elicea e cam de trei ori mai scurtă decât aripa. De bunătatea ei depinde lungimea zborului, de aceea trebuie să o facem cu multă grijire. Pasul ei, adică distanța, cât înaintează la o singură învârtitură se ia după lungimea ei. Așa la o lungime de 20 cm., se ia un pas de 20 cm. Lățimea se ia cam $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{10}$ din lungimea ei. Profilul elicei poate fi convex, plan sau scobit. Înălțimea maximă ce au aripele elicei așezate pe un plan e circa o doisprezecime din lungimea elicei. La elice mai trebuie să ne grijim de un lucru. Anume ca toate puntele elicei să înainteze la fel. Pentru aceasta aripele elicei

aproape de centru trebuie să aibă un unghi mai mare față de axa lor, iar spre extremități unghiul scade treptat. Acest lucru e ușor de înțeles, dacă ne gândim că punctele apropiate de centru parcurg un drum cu mult mai mic decât cele depărtate. Deci ca totuși să înainteze ca și cele depărtate, ele trebuie să aibă o incidență mai mare. (Vezi fig. alăturată unghiul *a*) și *b*).

Fig. 3.

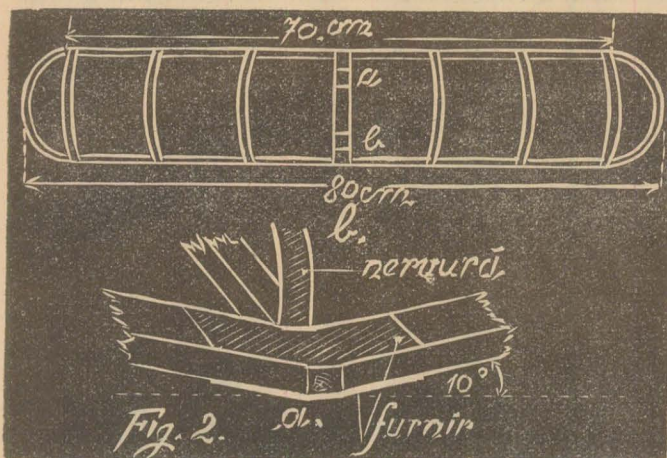

Un procedeu practic și simplu de a construi o elice e descris amănunțit în planul de avion alăturat. Urmează echilibrarea modelului. Pentru aceasta trebuie să vorbim puțin despre centrul de greutate și centrul de presiune. Rezistența aerului sau forța purtătoare care ridică aripa e echilibrată de greutatea modelului. Punctul în care ea acționează se numește centrul de presiune, fiind de obicei la o treime dela mușea de atac a aripei. Greutatea modelului acționează într'un punct numit centrul de greutate, care trebuie să fie la o treime din lungimea modelului. Un corp e atunci în echilibru stabil, când forțele care acționează asupra lui au punctele de aplicație pe aceeași verticală. Deci modelul nostru va avea stabilitate longitudinală, dacă centrul său de presiune va fi deasupra celui de greutate. Ca modelul nostru să aibă stabilitate laterală e bine să așezăm aripele în formă de v, adică puțin oblic în sus.

Dacă modelul nostru cade în cap, după ce l-am pus la punct, îi mărim puțin incidența, îi punem o greutate mică la coadă, sau tragem puțin aripa înainte. Dacă se ridică prea mult, îi micșorăm puțin incidența, căutăm să ușurăm coada, sau tragem aripa puțin înapoi.

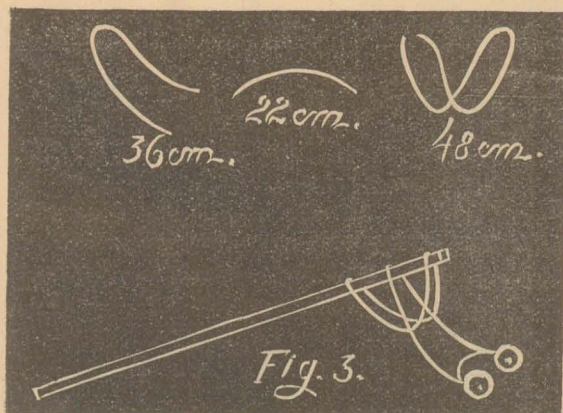
Dacă face viraj, înseamnă că aripele sunt diformate, sau una e mai grea ca cealaltă. Dacă modelul nicidecum nu vrea să se ridice, înseamnă că e prea greu față de suprafața purtătoare, căci între ele există natural un raport. Pe o sută de centimetri pătrați se ia o greutate de 10—15 gr. Această greutate variază natural și cu viteza modelului. Așa un model rapid poate ridica o greutate mai mare.

Ca aplicație a celor spuse am alăturat planul unui model mic și simplu, care executat bine zboară cam 50—60 m. La construcția modelului am evitat întrebuințarea bambusului, care e cam scump și greu de procurat. În locul lui am întrebuințat lemn de brad și trestie spaniolă, ce se poate găsi la prăvălii, dar și acasă, căci din această trestie sunt făcute bățătoarele de covoare. Natural cine are bambus îl poate folosi în locul materialelor indicate. În acest caz, putând face un model mai ușor, va obține rezultate mai frumoase.

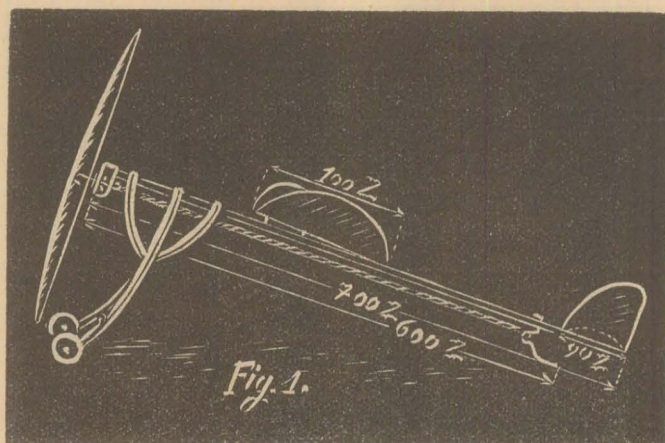

Fuselajul constă dintr'un singur laț de brad cu fibre dese și drepte de 60 cm. La 20 cm. are o grosime de 9×10 mm., iar la extremități de 8×7 mm.

Trenul de aterisaj e făcut din fășii de trestie spaniolă, cu care am rotunjit vârful aripilor. Tăiem trei fășii de câte 36, 22 și 48 cm., care le îndoim și le fixăm după fig 3 a.

Roțile le putem face din patru capace de aluminiu de tuburi de medicamente mai mari, îmbinate câte două.

Aripi modelului e lungă de 80 cm., și lată de 10 cm. Ea constă din patru lațuri de brad de câte $350 \times 4 \times 3$ mm., fixate două câte două cu ajutorul celor patru fășii de furnir de $40 \times 4 \times 2$ mm., de o bucățică de brad de $100 \times 8 \times 3$ mm. (vezi fig. 2 a), Aceste fășii de furnir trebuie îndoite în formă de v, pentru a mări stabilitatea laterală a modelului. Între extremitățile aripii fixăm șase nervuri făcute din fășii de furnir de 3×2 mm., îndoite puțin la aburi.

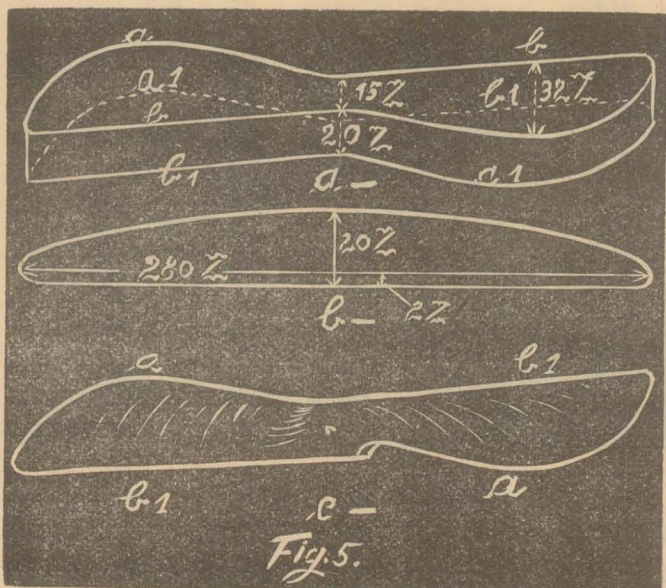
Vârful aripilor vor fi rotunjite cu fășii de trestie spaniolă. Aripi va fi fixată de fuselaj cu două inele de gumă, aplicate în puncturile a și b; ampenajul constă din 2 părți: cârma de direcție și cea de înălțime. Cârma de înălțime e făcută din 2 lațuri de $200 \times 3 \times 2$ mm., fixate cruciș pe un laț de $100 \times 8 \times 2$ mm., la o distanță de 90 mm., una de alta. La extremități ele vor fi unite încă cu câte-o nervură de $90 \times 3 \times 2$ mm. și rotunjite cu două semicercuri de trestie spaniolă. Cârma de direcție o facem din trestie, îndoită după cum se vede în fig 1.

Elicea va fi învârtită de două sau trei fășii de gumă de praștie de $580 \times 4 \times 4$ mm. Ar fi mai bun un motor compus din fibre subțiri, dar în orașul nostru nu se găsește. Guma va fi fixată de-o parte de un cârlig făcut din sârmă de oțel, iar de cealaltă de axul elicei. Axul elicei pentru a se învârti mai bine e ținut de un cusinet cu bile făcute din lemn tare conform fig. 5. Folosim bilele cele mai mici ce se găsesc pentru cusinete de bicicletă.

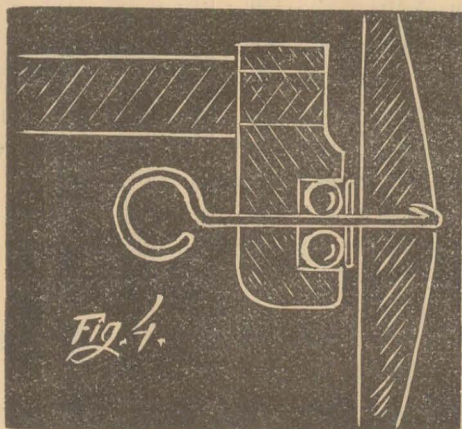
Elicea va fi sculptată dintr'un bloc de tei de $380 \times 40 \times 20$ mm. După ce am desemnat elicea pe suprafața blocului îl tăiem conturul, (fig. 5 a).

După aceea rotunjim elicea cf. fig. 5 b.

În urmă unim liniile a cu b, rotunjind colțul c (fig. 5 c).

Profilul elicei va fi ușor bombat. După terminarea diferitelor părți le montăm și acoperim aripile cu hârtie de calc. Greutatea totală maximă a modelului e 120 gr. Echilibrarea se face după procedeul descris. Dacă planează destul de bine, îl lansăm fără să încordăm complet cauciucul și dacă zboară și așa destul de bine învârtim de elice cam de 200 de ori și punând modelul pe pământ îi dăm drumul. Dacă am lucrat conștiincios modelul, se va ridica singur parcurgând o distanță minimă de 50 m.

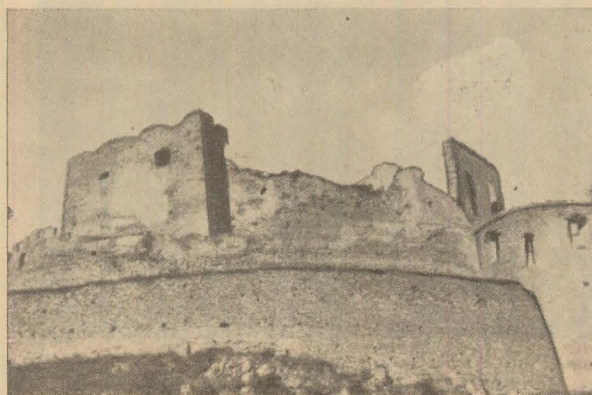
Elevii liceului la o șezătoare a Astrei.

Orchestra „ad-hoc” a liceului.

Peisaj. Foto: Laslău.

Ruinele cetății Deva.

PAGINA ARTISTICĂ ȘI LITERARĂ

Mihai Viteazul

de Popovici Mircea cl. IV-a.

Nu există o epocă mai măreață în istoria neamului, decât aceea a lui Mihai Viteazul. Sunt mândru că pot să-mi exprim toată admirația mea față de acest mare Viteaz al nostru.

Mihai Viteazul a fost înainte de toate un mare geniu militar; toate faptele sale o dovedesc aceasta. Câte popoare din lume nu s'ar mândri cu un astfel de domn! Cu atât mai mult trebuie să fim mândri noi Românii de faptele sale.

Admir în acest Voevod însușirea fără seamăn, cu care l-a înzestrat Dumnezeu „Vitejia“, care-l pune alături de cei mai mari viteji ai lumii.

Il văd avântându-se cu securea în mână în gloatele turcești pe podul dela Călugăreni, îl văd la Giurgiu, în Balcani până la Plevna, împrăștiind groaza în Turci, dușmanii noștri și ai creștinătății.

Pentru a fi mai asigurat în luptele sale, a făcut ca și alți mari generali ai lumii, adică s'a aliat să fie cât mai tare. Alături de el au fost Rudolf II, Sigismund și ceilalți aliați ai lui, cari l-au pizmit și l-au înșelat și cari sunt niște pitici, cu suflete mici și josnice. A fost înșelat ca și un alt Voevod român: Ștefan cel Mare.

Rodul lovirilor sale îndrăznețe a fost neațarnarea țării sale și nu e vina lui dacă aceasta a fost atât de trecătoare. Totul e că Românii n'au uitat-o.

Cu sabia sa fulgerătoare a spart toate zidurile dușmanilor vecini, cucerind Ardealul, cucerind Moldova, devenind prin vrednicia sa cel dintâiu Voevod al Românilor uniți într'un singur

mănunchi, sub un singur oblăduitor. Piticii cari făceau pe mai marii lui s'au înfiorat și dacă armele lor au fost neputincioase în fața marelui Voevod, armele pizmei, ale răutății și ale trădării s'au arătat mai puternice pentru el.

Edificiul Unirii s'a prăbușit tocmai prin pizma și ura acelor pe cari Mihai s'a sprijinit și care nu erau Români.

Pe cât de greu a fost drumul spre gloria sa, pe atât de ușor a fost drumul spre căderea sa.

În Ardeal nobilii se răsculaseră și în contra lui Mihai împreună cu George Basta. După două lupte: una pierdută, iar alta câștigată, a fost omorât în ziua de 9 August 1601, după ce câștigase lupta dela Gorăslău. A fost omorât mișelește de creștinii pentru care luptase contra Turcilor. Moartea aceasta nu era pentru marele erou, asta era pentru lași. M-a cutremurat uciderea lui Mihai, care n'a avut parte de o înmormântare creștinească. Și Mihai urmase cu lumânarea în mână cosciugul rivalului său Andrei Bathori!

Astfel își dădu viața nefericitul înfăptuitor al „Unirii tuturor Românilor“. Acest mare apărător al întregii creștinătăți este ucis chiar de creștinii pentru care luptase, iar nu de Turci. Păgânii aceștia nu s'au purtat atât de mișelește față de acest erou, cum s'au purtat creștinii față de el. Din contră: aveau toată admirația față de acest domn viteaz.

Însă uciderea lui Mihai Viteazul a fost răz-

bunată prin înfrângerea asupritorilor, care ne-au subjugat Ardealul aproape 1000 de ani. Al doilea înfăptuitor al Unirii tuturor Românilor, Regele Ferdinand I., a răzbunat uciderea mișelească de pe câmpia Turzii. Românii n'au uitat niciodată uciderea lui Mihai și nici programul scris de sabia viteazului voevod, care a învățat pe urmași ce trebuie să cucerească: neatârarea și Unirea, și cum trebuie să lupte. Ardealul s'a unit așa cum a fost visul lui.

Intre Unirea făcută de Mihai și cea făcută de Ferdinand I este o deosebire mare. Mihai a făcut Unirea prin sânge, fără să întrebe dacă națiunea voiește să se unească, iar Ferdinand I, a făcut-o și prin voința națiunii. Românii n'au fost pregătiți sufletește pentru această Unire făcută de Mihai. El nu putea să țină sub stăpânirea sa pe toți Românii, fiindcă a fost înconjurat peste tot locul de dușmani, în cari s'a încrezut și care l-au trădat și ucis ca pe un făcător de rele.

El a fost o călăuză a Neamului între noi, ca o stea, care ne-a luminat calea între înfăptuirile naționale. El a fost totdeauna cu noi în nenorocire și în vremuri bune. El este un mucenic al Românilor. Cine i-a urmat pilda, a fost erou, cine s'a îndepărtat de el a fost trădător. Mihai avea mulți admiratori, care în cărțile lor au cercat să preamărească vitejia sa și să scoată în relief faptele sale mărețe. El va rămânea deapururi o figură neștearsă în memoria Românilor. El poate fi asemănat ca un Hristos al Neamului. El a impus admirația Slavilor și Turcilor. Cu el se încheie în Istoria Românilor epoca vechilor dinastii naționale.

Ca un semn de admirație și ca simbol al trăinicieii României întregite, Principele nostru moștenitor poartă acest frumos nume de Mihai și Voevod de Alba-Iulia, unde a intrat Mihai Vodă cu triumf și unde s'a încoronat bunicul său ca rege al tuturor Românilor.

Peisaj de iarnă. Foto Vasilevici.

In câteva cuvinte.

— Cugetări. —

de M. Munteanu cl. VI-a.

A ierta e o virtute, — a uita o slăbiciune.

*

Deobiceiul prețuim numai ceea ce am pierdut, și plângând trecutul, uităm să ne bucurăm de prezent.

*

Ne temem mai mult de numele răului, decât de esența lui. De aceea îl făptuim foarte liniștiți sub masca virtuții.

*

Atâta timp cât ne justificăm față de noi înșine greșala, e imposibilă o îndreptare.

*

Viața e un mozaic din două culori: fondul e durerea, modelul bucuria. Ori care dintre ele ar pieri, viața ar deveni monotonă, pierzându-și tot farmecul.

*

Toți căutăm fericirea — întrebarea e în ce înțelegem s'o găsim.

*

Ce valorează mai mult: o oră de fericire, ori un secol de glorie postumă ???

*

Artistul când e fericit își trăește fericirea, iar când e trist, creează.

*

Nu ajunge să știi *ce* să scrii, trebuie să știi *cum* să scrii.

*

Mai bine puțin talent și mult bun simț, decât mult talent și puțin bun simț.

*

Uneori abia după ce am scris schițe, nuvele întregi, ne dăm seama că personalitatea eroului e chiar acea parte din noi, pe care am exilat-o în neființă.

*

Expresia simplă și sinceră a unui suflet curat și gingaș, valorează mai mult decât expresia perifrastică și pompoasă a zbuciumului unui suflet bolnav.

*

Pentru a cunoaște cu adevărat sufletul unui autor, ar trebui să cetim tocmai ceea ce *nu* publică.

Folklor

de Secărea Horia cl. VIII-a.

- Une mei tu omule?
Dai milai cioac.
- In pădure domnule,
Dai milai cioac.
- In pădure ce să faci?
Dai milai cioac.
- Să îmi fac un vălăoaș
Dai milai cioac.
- Să-mi îngraș un purcelaș
Dai milai cioac.
- Cu purcelașu ce să faci?
Dai milai cioac.
- Să îmi fac o unturice
Dai milai cioac.
- Cu unturicea ce să faci?
Dai milai cioac.
- Să îmi ung un cărucean
Dai milai cioac.
- Cu căruceanu ce să faci?
Dai milai cioac,
- Să mă duc după nevastă,
Dai milai cioac.
- Cu nevasta ce să faci?
Dai milai cioac.
- Să îmi fac — un copilaș,
Dai milai cioac.
Să mi-l fac un clămetaș
Dai milai cioac.
Și să mi-l pun la părete
Dai milai cioac.
Și să-mi zică la ureche
Dai milai cioac.

Auzită dela *Avram Aron*, zis „Nucu” comuna Ormindea, jud. Hunedoara.

Muștră să mai muștră
Tri domni să'ntâlniră:
Intâilea-i grâu,
Al doilea-i vinu
Și-al triilea-i miru.
Iar grâul zâceare:
„Din mine făceare
Crai și împărat
Și un om bogat“.
Iar vinu zâceare:
„Pe mine m'or beare“.
Iar miru zâceare:
„Din mine făceare
Din păgân creștin
Cu suflet blajin?!“

Auzită dela *Ioan Safta*, comuna Curechiu, jud. Hunedoara.

Colo sus, mai sus
Sunt tri vulturi suri.
Da nu-s vulturi suri
Că-s tri păcurari,
Doi sunt cei mai mari.
Unu-i mai micuț
Și-l chema Pătruț
Unul dintre ei,
Pe Pătruț mâna:
— „Du-te Petre, du-te!
Du-te cât mai iute
Oile le'ntoarce
Și le adă'ncoace!“
— „Ba eu nu m'oiu duce!“
— „Dacă nu te-i duce
Noi te vom urî,
Și te-om omorî.
— „Voi să tăbăriți
Să mă omorîți
Și să mă'ngropați
Lângă plopî înalți,
Fluer, fluera mea
La cap să mi-o puneți.
Vântul trăgăna
Fluericea zicea,
Oile s'or strânge
Pe mine m'or plânge.

Auzită dela *Rus Petru*, comuna Hărtăgani, jud. Hunedoara.

Avea dada un cal frumos
Cia roli-boli!
Dragului Doamne
Fărtate mi-te pite
Bun de tine
Hi, hi, hi și zumai zu
Și din capul calului
Ulcuța țiganului.

Cia roli-boli!
Dragului Doamne
Fărtate mi-te pite
Bun de tine
Hi, hi, hi și zumai zu

Și din limba calului
Lingura țiganului
Și din ochii calului
Ochelari țiganului.

Cia roli-boli!
 Dragului Doamne
 Fărtate mite pite
 Bun de tine
 Hi, hi, hi și zumai zu.
 Din urechea calului
 Talifon țiganului,
 Din copita calului
 Păpucul țiganului
 Cia roli-boli!
 Dragului Doamne
 Fărtate mite pite
 Bun de tine
 Hi, hi, hi și zumai zu
 Și din pielea calului
 Cămeșa țiganului
 Și din coada calului
 Mătura țiganului
 Cia roli-boli!
 Dragului Doamne
 Fărtate mite pite
 Bun de tine
 Hi, hi, hi și zumai zu.

Auzită dela *Rus Petru*, comuna Hărțăgani, jud. Hunedoara.

Biserica veche din Tâmpa. Foto: Prof. Laslău.

Zbucium

de *Noghiță A.* cl. VI-a.

*In mintea mea cea zbuciumată
 Curg ape triste, gânduri grele,
 Iar vânturile stau s'alunge
 Și ultimul surâs din ele...*

*Să fie totul ars de jale,
 Un crematoriu de speranțe?
 Și niciodată'n a mea cale
 Să nu mai întâlnesc romănțe?*

Bal mascat

de *IGNOTUS*

dela *Lic. C. Diaconovici Loga* cl. VIII-a.

*Un vârtej languros de foi
 galbene
 verzi
 violete,
 Palpitări discrete
 de culori pitorești.
 — Scoțieni cu cimpoi
 Cavaleri medievali,
 Țigani, Indieni
 cu turban oriental!...*

*Vârtej, languros
 într'un vals vienez!...*

*Poporul extaziat
 pășește, în unghiuri de fox,
 drept, pe crinelate ronduri:
 Slow sau Carioca...*

*In clacsoane monotone
 de bizare și stridente
 Saxofoane
 — acompaniate de zeci de instrumente
 polifone
 plâng douăsprezece coriste
 ...arii de lebede triste...*

*Vârtej languros de culori
 verzi
 violete?
 pe parchetul lucios
 O ploaie rară de flori.
 Din vârtejul multicolor
 — Un tânăr mascat
 se apropie elegant
 de o gladiatoare...,
 Vale pulcherima!
 pentru un rond cu tine,
 aș scrie cea mai măreață Odiseie...*

Peisaj, de *Hegedüs* cl. V.

Unde pornești și... unde ajungi...

— Schiță. —

de Iuliu Banyai cl. VII-a.

Era prin luna lui Cuptor... O căldură îngrozitoare... În tot satul era o liniște desăvârșită. Pe uliță nu vedeai trecând pe nimeni, decât, din când în când, câte-o fetiță, care ducea de mâncare tatălui sau fraților săi care lucrau undeva la coasă sau seceriș. Nu se auzea nici un câine lătrând, ca altădată. Se ascundeau și câinii pe-o așa căldură... În văzduh nu era nicio mișcare. Păsările, care altădată însuflețeau văzduhul prin zborul și ciripitul lor vesel, acuma se ascundeau în locul cel mai întunecat al codrilor.

Unde se adunau copiii satului pe-o așa căldură, aceia cari altădată răsturnau satul pe dos? Se ascundeau oare ei undeva, într-o casă răcoroasă? Da de unde! Li găseai acuma la Someș, unde se bălăbăceau în apă ca niște pui de rață.

Ne mai putând sta acasă nici eu, pe-o așa căldură, m'am hotărît să merg la scaldă. Când era să ies pe poartă, hop! și bunica-mea:

— Să nu cumva să mergi la scaldă, c'o să te, înnece, știi, ca băiatul popii din comuna I... s'a înneecat pe când eram fată...

Și'ncepu să-mi spună o poveste pe care o știam deja pe din afară — de-atâtea ori mi-o spusese.

— Nu, bunico, nu merg. Mă duc numa' până la vâru Ion să ne jucăm.

— Bine, bine, dar să nu te știu că te duci, c'apoi... și-mi făcu semn că mă va bate.

Atât am așteptat: să mă văd pe poart' afară și... „Tunde-o neică“, direcția spre Someș, uitându-mă din când în când înapoi, să văd dacă nu mă urmărește bunica. Când ajunsei la prăvălia lui Ițic Strul, mă'ntâlnii cu vâru Ion, cu Carol, băiatul grădinarului și cu alți tovarăși de joacă, care cu toții aveau aceeași țintă ca și mine.

— Vii mă? mă'ntreabă Carol, făcându-mi semnul înnotului.

— Viu, am răspuns eu.

— Atunci să pornim!

— Stați mă; am găsit un ou la noi în poiată și așa vrea să cumpăr pe el ceva miere (bomboane).

— Du-te repede și cumpără, ca să putem pleca mai repede să ne scăldăm.

— Mă! să nu cumva să mergi la scăldătoare, c'apoi să nu te știu că pui piciorul acasă! M'auzi? strigă cineva către mine. Când mă'ntorsei, îngheță sângele'n mine: în fața mea stătea mătușă-mea. Dracu o fi pus-o să vie tocmai acum aici?! Cu oricine ași fi vrut să mă'ntâlnesc, numai ca mătușă-mea, nu. De ea mi-era mai frică decât de toți din familia noastră, cu toate că nu-mi amintesc să mă fi bătut vreodată.

— Nu mergem mătușe, fii fără grije, i-am răspuns eu. Mergem la Carol, în grădină, să ne jucăm.

— Bine, bine; și cu asta plecă.

În timpul acesta Ion cumpăraseră miere și se re'ntorsesese. Tocmai când ne pregăteam de plecare, se opri în fața prăvăliei lui Ițic Strul un camion. Indată ce șoferul se dădu jos și intră în crâșmă, noi repede ne apropiarăm de mașină și începurăm s'o examinăm din toate părțile, luându-ne niște aere de profesioniști.

— Are motor bun, spuse Carol, care avea ceva cunoștințe în ale automobilismului, cu toate că, toată știința lui adunată, ar fi fost egală cu zero.

— Bun, dar roate rele! zise Ion. În timpul acesta, eu, uitându-mă în mașină la cadranele unde sunt însemnate diferitele comenzi, am întors un șurub, fără să știu ce însemnătate are. Indată se opri motorul.

— Ce-ai făcut mă? mă întrebară tovarășii de stricăciuni.

— Ce, doar eu mă pricep la motoare! am răspuns. Tot învărtindu-ne în jurul mașinii, am observat niște trepte în partea de dinapoi. Indată îmi veni o idee.

— Știi ce, mă băieți? Când pornește mașina noi să ne suim aici pe treptele acestea și ne-om „căruța“ până după drumul Inăului; vreți?

— Da, da! Vrem, spuseră tovarășii mei de nebunii, bucuroși că iar vom face una „lată“, cum spunea Ion.

După multe certuri, deoarece nu ne-am putut înțelege cine să se urce pe scările mașinii, s'a hotărît ca Ion, Carol și cu mine să avem deosebita cinste de a călători câteva minute cu camionul. Astfel, după ce am făcut planul cum să păcălim pe șofer, am așteptat cu nerăbdare ieșirea lui din crâșmă. Deodată, tocmai când m'așteptam mai puțin, hop! din nou apare mătușă-mea.

— Tot aici te gălesc?, mă'ntreabă. Să te duci acasă imediat!

— Merg la Carol să ne jucăm. Mulțumindu-se cu aceasta, intră în prăvălie să-și cumpere cele necesare.

După puțină vreme își făcu apariția și șoferul, discutând cu crîșmarul.

— Bine, bine, asupra lefii ne-om înțelege noi. Ia să te văd cum conduci, ca pe urmă să nu regret, îl auzirăm pe Strul, zicând.

— Fiți fără grije d. Strul că n'am să vă fac de rușine, dacă mă angajați.

Cu aceste vorbe se urcă în camion și porni. Noi, conform planului nostru, eram deja cocoțați pe treptele din dosul mașinii. Șoferul, ca să-și arate toată iscusința și priceperea în ale automobilismului, dădu toată viteza camionului.

Carol și Ion, înainte de a intra mașina în plină viteză, au sărit jos. Eu, ca să le arăt că-s mai îndrăzneț decât ei și mai ales ca să mă pot lăuda că m'am plimbat mai mult cu mașina, n'am vrut să sar jos odată cu ei.

Deodată, după ce mașina făcu un drum destul de mare, m'apucă o frică grozavă. Nu știam cum să sar jos. Mi-era frică să nu mă lovesc în cădere. În același timp mi-era frică să nu mă ducă mașina cine știe prin ce meleaguri necunoscute. În sufletul meu se dădea o luptă între frica de-a mă lovi în cădere și teama de necunoscut. Până la urmă, aceasta din urmă învinse. În timpul acesta camionul intrase în plină viteză. Persoanele și obiectele din apropierea drumului fugeau înapoi c'o viteză nebună.

Am sărit. Am căzut pe burtă și-am amețit. Înainte de a-mi pierde cu desăvârșire conștiința, am auzit strigătul de desnađejde al mătușii; care m'a văzut căzând. Indată a alergat la locul unde am căzut, împreună cu câteva femei care erau acasă pe vremea aceea, și care au ieșit de prin casele lor, la strigătul ei. Văzând că nu dau nici un semn de viață, strigă să i se aducă apă. Indată apărură câteva găleți de apă, care au fost aruncate pe mine. Praful din drum fiind mare și fiind ames-

tecat cu apă, se făcu o tină îngrozitoare, în care eu eram întors pe toate părțile. Faptul acesta m'a făcut de nerecunoscut. Hainele mele și mai ales fața erau pline de noroiu, din care abia de se mai putea ghici o figură de om. Am fost dus acasă. După un lung leșin, care a făcut pe ai mei să n'aibă odihnă și să fie îngrijorați pentru viața „puișorului“ lor, m'am trezit în pat la mine, înconjurat de prietenii mei, cari n'au încetat să mă viziteze în timpul leșinului meu. Printre aceștia, cei mai nerăbdători de-a mă trezi erau Carol și Ion, tovarășii mei nedespărțiți de orice aventură. Ei erau cei ce doreau mai mult trezirea mea, pentru a ne apuca de alte nădrăvănii.

De-aceea, când am deschis ochii, au izbucnit în nesfârșite strigăte de bucurie. Impreună cu ei am început să râd și eu. La 'nceput nu mi-am dat seama ce s'a întâmplat cu mine, dar pe urmă m'am dumirit. Am sărit jos din pat și m'am uitat în oglindă: din toată „aventura“ aceasta, m'am ales cu nasul jupuit, încolo nimic.

Am eșit cu prietenii și tovarășii mei de năzbâții afară și... viața de copil, fără nicio grije, și-a continuat mersul, care nu poate fi modificat de nici un muritor...

Din viața pensionarilor publici

II.

de Titi Glăvan cl. V-a.

După cearta cu coana, „Forica“, conu „Mitică“ fusese dat afară din slujba coșniței, așa că acum nu-i mai rămăseseră decât prietenii pentru a-și mai uda gâtul din când în când.

Intr'o frumoasă zi de vară, conu Mitică se întâlnește cu un vechi prieten de al dumisale;

— A! s' trăiți nene Năică!

— Vivat, coane Mitică!

— Ce mai nou, nene Năică? Nu te-am mai văzut d'un car de ani! Te-am căutat, dar nu te-am găsit!...

— Da ce aveai cu mine, măi nenișorule, de m'ai căutat? Nu cumva te-a luat iarăși cucoana în primire?

— Hei! de! ca omul! Aveam și eu ceva de aranjat cu matală... dar acum cred că nu mai este nevoie...

— Ia mai lasă mofturile astea, coane Mitică! și să-ți spun eu una. Când ai s'o auzi, ai să te crucești nu altceva! Știi care este aia Una? Am dat lovitură la lada cu gunoi, așa că astăzi vreau să beau un păhărel de vin cu 'mneata.

— Ce, mă, nenișorule, nu cumva ți-a fătat...

— Cine să-mi fete, măi, omule?

— Ai câștigat la loterie?

— Să mă ferească Dumnezeu de așa ceva!

— Păi atunci care e aia Una de vrei să faci cinste?

— Mi-au fătat pisicile... ha! ha! ha! coane Mitică! Și amândoi porniră la braț, ca mai târziu să-i vedem așezați la o masă în cârciuma lui „Ghiță al Saftei“.

— Coane Ghiță, să ne dai ceva să ne udăm gâturile că prea s'au uscat!

— La moment D-lor!... și conu Ghiță dispăru în pivniță, ca mai târziu să apară cu o jumătățică de „Tămâioară“ care o servi prea venerabililor mușterii, atât de cunoscuți crâșmarului.

— Hai noroace, coane Mitică!

— „Noroc să dea D-zeu, nene Năică și vorba cântecului: „Cine-a dat să tot dea“.

— Lasă coane Mitică pe mine, nu degeaba am avut eu poftă să beau un păhărel cu mătăluță...

Golindu-se prima jumătățică, veni a doua, a treia, a patra, până ce eroii noștri începură să vorbească chinezește, cu toate că ei erau Români... sadea.

— Maai beem... coooaaannee Mitiicăăă?

— A' străăă...iții ne..e..e ne.. hâc! Năiii-căăă! Și mai dădură gata încă câteva jumătăți.

Conu Ghiță îi făcu atenți că vrea să închidă, pentrucă trecuse ora 12 noaptea.

Prietenii noștri ieșiră la braț din cârciuma lui conu Ghiță, tocmai când un cocosel anunță că nu peste mult timp va fi ziua albă.

Ieșind în stradă, Conu Mitică începu să măsoare distanța dintre un trotuar și celălalt, pe când nenea Năică număra pietrele de pe trotuar, iar din când în când se oprea în fața vreunei case, să vadă dacă arhitectul care dăduse planul nu-l dăduse greșit și casa ieșise strâmbă.

În drumul lor legănat întâlnește un felinar, pe care cum îl văzură, îl luară în brațe și dacă îndrăznește cineva să le spună să lase felinarul din brațe, precis că luptau până la ultima picătură de sânge, ne lăsând punctul de sprijin de care dăduseră.

Nea Năică, nu știu cum făcu, scăpă din brațe felinarul și căzu jos pe trotuar.

— „Coane Mitică! dacă mă iubești, spune-mi... aceea-i soarele sau...u luuna? (arătând spre lună).

— Nene Năică! nu pot să deosebesc că... preeea see... claa...tii...nă... nu vezi cum se cutremură păă...mâă...ntuul?

După ce mai străjuiră puțin împreună felinarul, Conu Mitică căută să o ia din loc.

— „A' străăă...iții nee... Năăăicăăă, eu nu maai stau, trebuie să plec... căă măă... iiii-ă.. hâc... hâc... la. . . . cucoana!

— Noroace coaa... hâc... neee... hâc... Miii... tiii... Hâc... căăă!

Eroii noștri se despărțiră: nenea Năică rămase ca să țină felinarul drept ca nu cumva dându-i drumul, din cauza cutremurului, să cadă jos, iar conu Mitică plecă pe șapte cărări spre casă. Asta nu fu nimic, dar pe drum eroului nostru îi veni chef de cântat și începu:

Dela beat cârciumă viu,
Cu partea'ntr'o căciulă,
Merg pe gard de drum mă țiu,
Dau cu câini 'n bolovani,
Nici un latră nu mă câine
Nici un punge nu mă bou.

Se cunoaște că conu Mitică citise proba-

bil pe Eminescu de-i plăcea atât de mult cântecul acesta.

Tot cântând, ajunse în dreptul casei, dar aici nenorocire poarta era încuiată. Nu știu cum făcu, că se depărtă puțin de poartă și căzu în stradă. Se scotoci prin buzunare și găsi cheia, dar acum nu mai putea să se scoale... așa că văzând dublu rămase cu cheia întinsă spre poartă așteptând.

Sergentul din colț venind la revizie, văzu ceva în stradă, așa că se apropie să vadă ce este, când dădu cu ochii de conu Mitică, așezat în mijlocul unei bălți de vin.

— „Vă salut D-le Mitică! dar ce așteptați aici?

— „Aaa... și tept ca să se apropie poarta de mine, să-o dăăscui. Sergentul îl ridică, îi deschise poarta și-l băgă în curte.

Conu Mitică băjbăind ușile pela țâțâni ajunse în dreptul camerei de culcare a consoartei dumisale.

Coana Florica îi deschise ușa, dar odată cu ușa se deschise și cerul:

— Așaa!/? iar te-ai îmbătat?

— „Hâc... hâ... hâc, mi-au... hâc... hâc... fă... hâc... tat... hâc... pisi... hâc... ci... hâc... le... hâc... hâc... și conu Mitică căzu amețit, în mijlocul camerei, făcându-i-se rău de aerul calduț din casă.

Epigrame.

D-lui I. Mioc

autorul unui volum de epigrame prefațat de d-l M. Novac.

Nu m'am putut opri de-a spune
Cetind volumu-ți: cum e viața!...
Și epigramele-ți sunt bune;
Dar cea mai bună e... prefața!...

de M. M. cl. VI-a.

*

Aceluiași

„...iți dau un sfat, amice,
Să treci frontiera clandestin“
(M. Novac în prefață).

Clandestin să treci? De ce?
Cineva oprește oare
Peste graniță să treci
Un balot fără valoare?!...

B. C. cl. VI-a.

*

Aceluiași.

Critica să-ți fac, amice,
Imi iau astăzi libertatea:
La volum — coperta-i bună
La hârtie — calitatea.

B. C. cl. VI-a.

Unui epigramist fecund (B. C.)

Scrii epigrame pentru toți:
Le fabrici pe nerăsuflate...
— Talentul oare crezi că-l poți
Inlocui prin... cantitate?

M. M. cl. VI-a.

*

Unui viorist virtuos.

Ne cânti în pauză la vioară tuturor
Și legănându-te 'nchizi ochii visător
Dar noi acei ce'n juru-ți ascultăm,
Nu ochii ci... urechile ni le-astupăm!...

B. C. cl. VI-a.

*

Leului Bătrân

Pseudonimu-ți nu l-am mai văzut
De când revista n'a m'ai apărut
Nu cumva, Leule îmbătrânit
Măgarul din poveste te-a 'ntâlnit?...

B. C. cl. VI-a.

*

Răspuns lui B. C.

Măgarul — tocmai ai ghicit —
E adevărat m'a întâlnit;
Chiar și-o copită mi-a zvrălit,
Dar epigram 'o a numit.

Leul Bătrân.

*

D-rei Stela Fericeanu

autoarea schiței „Puișorii“

Dup'un succes răsunător
In lumea puișorilor
De-acum ai putea 'ndrăzni
Chiar despre pasări să ne scrii...

B. C. cl. VI-a.

*

Aceleiași

„Schița „Puișorii“ e admirabilă, dar vedește mai multă gingășie
sufletească, decât talent literar“ („Opinia clasei a VI-a“).

C'ai un suflet foarte nobil
Cunoscut li-e tuturor;
Inșă în literatură
Inșăți ești un... puișor!...

M. M. cl. VI-a.

Peisaj în pastel, de Roman Florian cl. II.

PAGINA STRĂJERILOR

O zi la Jamboree

de : Leul Bătrân.

ACTUL III.

Scena I-a.

(Același decor ca în actul II; la mijloc Ursul Bătrân, în stânga gornistul, care în timpul ridicării cortinei cântă ultimele note ale „adunării“).

Cercetașii.

Cercetașii: (năvălesc din toate părțile).

Ursul Bătrân: (către Crocodil) Crocodilule, acum îți vei recăpăta scalpul!

Crocodilul: Nu! El e proprietatea Leului Bătrân care n'a învins!

Leul Bătrân: Nu suntem stăpâni decât pe trofeele luate dela dușmani, nu și pe bunurile prietenilor!

Crocodilul: Îți mulțumesc, Leule! (îi strânge cordial mâna).

Leul Bătrân: (arătând genunchiul pansat) Eu trebuie să-ți mulțumesc mai mult!

Ursul Bătrân: Acum, prietenilor, v'aș ruga să intrați în front!

Scena II-a.

Aceiași, Comandantul.

Comandantul: (intră în scenă).

Ursul Bătrân: (comandă drepti și dă raportul).

Comandantul: Sănătate, băieți!

Toți: Sănătate!

Ursul Bătrân: (comandă ceremonialul coboririi fanionului după formalitățile străjerești; când se coboară fanionul, Leul Bătrân ia scalpul Crocodilului, și la sfârșitul Ceremonialului i-l pune la umăr).

Comandantul: Acum toți suntem veseli, fără cel mai mic nor de neliniște; să trecem la focul de tabără! [In curând vor veni și vecinii noștri să ne-asculte]*)

*) Pasajele între paranteză [] numai dacă sunt destui figuranți.

Toți: (se aranjează în jurul focului**) lăsând loc celor ce vor veni; corul se așează masat).

[Scena III-a.]

Aceiași, Un grup.

Un grup: (intrând) Foaie verde de trifoi
Iată c'am sosit și noi!

Toți: Foaie verde lemn sucit
Vă urăm bine-ați venit

Un nou venit: (către Leul Bătrân) Am auzit că aveți un nou prieten.

Leul Bătrân: Da, e Crocodilul! (il prezintă noilor veniți).

Un nou venit: Parcă vă știam dușmani odată!...

Crocodilul: M'au învins hoțomanii ăștia!

Noul venit: Cum, învins? Par'că ești la locul de cinste!

Leul Bătrân: Lasă, ale noastre noi le știm. Suntem prieteni, și fiecare a meritat prietenia celuiilalt!

[Scena IV-a.]

Aceiași, Alt grup.

Al II-lea grup: Foaie verde de pelin
Iată-ne și noi sosim!

Toți: Foaie verde de cicoare
Bun venit la șezătoare!

Scena V-a.

Aceiași, Comandantul.

Comandantul: Cercetași ai mei și musafiri, sănătate!

Toți: Sănătate!

***) Focul se poate imita cu două becuri, un grătar, de care sunt lipite fâșii de hârtie roșie, și un ventilator dedesupt, care le face să fluture în sus; la nevoe o simplă piramidă de lemne.

Comandantul: Tigrul Vesel, bufonul nostru proaspăt brevetat, e însărcinat cu organizarea șezătorii de astă seară!

Tigru Vesel: (cânta) Vă mulțumesc de însărcinare!

O să conduc o șezătoare,
Și o s' o ticluesc așa
Cum cred la toți că le-o plăcea!

Pe scena care v' o prezint
N'avem decoruri care mint,
N'avem palate de carton.
Un foc la mijloc — și-un bufon.

Insă puteți fi liniștiți
Că nu o să vă plictisiți,
De vreți și-altceva domnilor
Eu vă prezint aici și-un cor.

Corul: (Se scoală cu picioare)

Iată-ne și noi
Toți străjeri vioi.
Toată ziua noi lucrăm
Și lucrând mereu cântăm

*) Cu această arie se intră în cuprinsul programului șezătorii; ori acest program fiind în funcțiune de puterile și talentele executanților va fi altul și altul pentru toți cei care redau piesa. Ne mărginim să dăm numai unele sugestii.

Programul în general să fie vesel. Numai vesel. În nici-un caz să nu se introducă puncte cu conținut didactic. Se pot lua monoloage, dialoage, scenete humoristice, dansuri naționale; ca muzică: arii populare executate de cor, sau de instrumente. Ca instrumente sunt de preferat cele mai puțin obișnuite: mandolina, balalaica, tambura, banjo, ghitara, combinate după posibilități; un taraf compus din vioară, bruce, contrabas; un jazz care să aibe în plus banjo, baterie, saxofon și acordeon; instrumente naționale ca fluer, naiu, cimpoi, tulnic; o mică orchestră de amonici de gură.

Tigru vesel, regisorul, va căuta să improvizeze câte o arie pentru fiecare punct.

Dăm câteva exemple de puncte cu ariile potrivite: *Dansatorul pe frânghie*; unul încearcă să se urce pe o frânghie pe care 2 o țin în aer; o potrivește atâta, încercând mereu dacă e bine, până o așează la pământ.

Tigru Vesel: Noi va'm adus la șezătoare
Echilibristul cel mai mare
Ce prin țări multe a umblat
Și chiar pe toți i-a minunat.

Dar nu vă temeți chiar de loc
De-un accident fără noroc
Căci după cum veți și vedea
Nimic rău nu se va'ntâmpla.

Puncte cu efecte de umbră și lumină, în dosul unui paravan: I. *Boxul*: doi se prefac că boxează; publicul nu vede decât umbra, așa că adversarul poate lovi din plin — în gol, chiar trecându-i pumnul prin burtă; II. *Operația americană*: în dosul aceluiași paravan, cu niște cuțite de bucătărie se imită o operație scoțându-se din corpul pacientului inima, plămâni, apoi din stomac cărți, foarfeci, tot ce se poate imagina în timp ce clientul urlă teribil.

Tigru Vesel: (pentru întâiul)

Boxeurii cei mai renumiți
În astă seară sunt veniți
Să vă distreze cu un matsch
Crud de te trec fiorii reci

În tabără, mergând pe drum
La șezătoare ca acum
Noi mereu cântăm
Și ne bucurăm.*)

Comandantul: (după sfârșitul programului) Străjeri!
Programul vostru, vesel, pornit din inimi curate, fi face pe toți cei care vă asculta să rădă, uitându-și pentru o clipă grijiile; fiți veseli, mereu veseli, căci veselie curată e cheazășia curățeniei sufletești. Nu acea veselie nepăsătoare a celui care își bate joc de această viață plină de datorii sfinte, ci veselie celui ce și-a împlinit datoria. Incheiu, dorindu-vă (se întoarce spre sală) Sănătate tuturor, sănătate trupească și sufletească.

Toți: Sănătate!

Comandantul: Stingerea!

Toți: (își încrucișează mâinile la spate pentru stingere, și o cântă de trei ori: întâi tare, a doua oară încet, a treia oară murmurat; la ultimele acorduri, care se pierd ușor în timp ce toți stau nemișcați, cortina cade încet.)

— Sfârșit. —

(pentru al doilea)

Il veți vedea acu'n curând
Pe doctorul X operând,
Nu vă speriați; căci mai târziu
O să v'arăt clientul viu!...

Se pot face dansuri cu picioroange (niște suporturi de lemn de $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ m. înălțime, care se leagă la picioare.) Tigru vesel va cânta:

Din țara Tipilipingham
Noi uriași adusu-v'am
Și în curând toți veți vedea
Cum uriașii știu dansa.

Dealtfel punctele sunt nenumărate și ar fi inutil să enumerăm mai multe; fiecare interpret al „Tigrului Vesel” își va improviza câteva versuri pentru introducerea fiecărui punct, servindu-se chiar de melodiile care s'au dat până aici. Mai dăm doar două cuplete:

Pentru un taraf: Iată și-al nostru taraf
Care zău, te face praf
Că de ți-o cânta de joc
Simți că ai sub talpă foc

Pentru echipa de dans:

Mult stimați domni privitori
Iată ai noștri dansatori
Toți Români curați și buni
Dansând jocuri din străbuni.

Urmează muzica. Am căutat ca melodiile să fie cât mai simple și mai ușoare; pentru ușurință le-am scris în do major și do minor; dar aria No. 1 din actul III e în fa major; începe însă pe arpeggiul secundar al lui do major. Aria No. 6 din actul II e o veche melodie cercetășească; ea e în sol major; am scris-o în do major pentru că fa intervine o singură dată, și atunci cu becar.

Melodiile din "DZILA JAMBORÉE"
DE: LEUL BĂTRÂN.

Actul I

Andante
co-drul doar me li niș-tit. doar meu car și pe pă mânt pău și că lă-
tonul răut. Car ce ta ni-ae ador mit. *Allegro*
Co co di lul lam în vrus vezi cât
de u-zor ni-a fost da cam stat a-tut la post singur cur sa și-a în tius.

Andante
le nul e han fa fi riu și pă no ni albi de va tă Sfân-tul soa re ia-tă ia-tă
Allegro
De vei via-tă cu a-mar fă-te nu mar-lu că tar te păr-
lesti în treaga și să faci hra nă la co-pii. Vesel e azi fi-e ca re ca re cro-
din leu urs gre-oiu impa ca rea din tre noi toți dea-cum uombuc-va u-va u-va u-va

Actul II

Un bra fou nu e ori ci-ne ci nu-ma im om ca mi ne care u via-tă o-ice-ar și
știe raide și glu-mi
leu bătrân leu bătrân peste ace ești stăpân haine le să le cărpești cor-tu-ri-le să ugrijesti
Urs Bătrân pom pieros mic nu tie-e frică de ni mic Ești dușmanul focului și solul no-rocului ro cu lui
Că ne ciobă uere de oi a-ide grije și de noi și ne da că te un caz, da că te și ciobă nas,
hai miș fetu-le col tat di mi neata somnul lui
grea sarcină ti-a-ilu at să ni-l curmi ca diuse nu *Dal Sequo*

Eu sunt Kangur bucătarul ha, ha, ha, ha, ha Bravo Kangur Kangur bucătarul bucătarul - uost,

Înqm le lu for tu e și vezi să ne în ve se leși Tabăra tu nicio dato să nu o lași m pă ra ta

Actul III.

Hă mul tu mer de sărăci ha re și o țo tidi en a-za am credla totică lo-ola

Iată-ne și - noi Toți Ștafieri - oi loată și ua noi num cium și unu - cium în ve se lin, în tabăra, mer

- gănd pe drumu la se za toare ca a cum noi ne reu căm - tam și ne lu cu - ram

Noi așua dus la se za toare ce prin țăr multă a um blat mi ne uat

Șchili bris tal ab mai mare și chiv pe talia

4 Box cu ri cei mai re ne miti Să vă dis tre ze cum match (meci) crud de te iau fi ori reci

H uti ve dea a - cum răud pe doctor nul ope răud me va sper năci mai tar ziu v oi a vă to dientul via

Din țara Tipili piug ham noi u ri așia dăm văm și în cu răud tot i ve dea cum u ri a și glon masa

Iată și aluș tru ta raf care zău te face prof (ă de li - o cânt ta de joc nintă ca ai sub tal pă for

Mult și matidomui pri ori tori ca t'ai uoș, tri dau sa tori Tali Ro mări cu ra țo și lusi Dau răud

Dau nun din oșo lusi

Pg. I. Portativul 7 mănirile 2 și 4 cetește șaisprezecimi în loc de optimi.

Pg. II. Portativul 3 măsura I-a cetește triolat. Portativul 4 măsura VI-a cetește șaisprezecimi în loc de optimi.

DIN COMPUNERILE ELEVILOR

Lucrările laureaților dela concursul de limba și literatura franceză organizat de Misiunea Universitară Franceză (Anul școlar 1937—1938)

IV-me classe.

Traiter au choix, l'un des deux sujets suivants :

1-er sujet

Un jeune lycéen français avec lequel vous échangez régulièrement des lettres vous demande de lui faire connaître quelques uns des contes ou des histoires d'enfants que l'on raconte dans votre pays. Vous choisissez parmi ces contes celui qui vous paraîtra le plus beau et vous en ferez le récit à votre jeune camarade.

2-me sujet

1. Traduire le morceau suivant: „Dar albina deatunci e veselă și toată ziua sboară depe o floare pe alta și trăește cu părinții ei și cu frații și cu surorile la un loc. Iar oamenii o iubesc și o văd cu drag, căci ea cu toții împărțește ceeace adună și tuturor le dă din mierea ei“.

Sim. Fl. Marian: Albina și Pătânjenul).

2. Faire de mémoire un rapide croquis de la France où l'on inscrira les principaux massifs montagneux, les grands fleuves et leurs affluents et l'emplacement des villes ou ports suivants: Le Havre, Strasbourg, Orléans, Lyon, Nantes, Bordeaux, Lille, Marseille, Grenoble et Avignon.

3. Pourrez-vous énumérer les différents régimes politiques qui se sont succédés en France depuis la chute de Napoléon I-er jusqu'à nos jours et indiquer quelques unes des dates qui vous paraissent les plus importantes.

„Les Commères“.

de Drăgan Voicu.

(Premiul II.)

Dans les Carpathes se trouvent des rochers qu'on appelle les „Commères“ et auxquels est attachée une curieuse légende, que je vais te raconter.

Il y avait une fois un jeune berger et sa mère.

Le berger avait une jeune femme qui faisait tout le travail, mais la vieille n'était jamais contente d'elle et la détestait. Ne sachant que faire pour se débarrasser d'elle, la belle-mère la fit venir et lui donna une quenouillée de laine noire à laver et à rendre blanche. La femme se rendit en pleurant à une source pour exécuter cette besogne impossible. Comme elle pleurait, un vieillard à la longue barbe blanche la toucha de la main. Le bonhomme, qui n'était autre que Dieu, lui donna quelques fraises pour les montrer à sa belle-mère et lui lava la laine. La jeune femme, joyeuse, arrive à la maison et montre les fraises à son mari et à sa belle-mère. La vieille les ayant vues, mit neuf manteaux fourrés et partit avec le troupeau pour le pâturage. Les premiers jours furent beaux et la vieille ôta tous les manteaux.

Le froid survint, puis la gelée, et la mère du berger périt avec son troupeau et fut changée, avec ses brebis, en rocher.

On peut rencontrer encore dans les Carpathes la méchante commère et ses brebis pétrifiées.

Mon cher ami, si tu tiens à les voir donne-toi la peine de prendre l'Orient-Express et après quarante heures de voyage tu débarqueras à Deva. De là, nous irons ensemble admirer cette curiosité de la nature.

Le miroir magique.

de *Nussbaum Tiberiu.*

(Premiul III.)

Il était une fois une belle femme. Cette femme avait un miroir, auquel elle demandait quelle était la plus belle femme du monde. Et le miroir pouvait parler, et il répondait toujours que c'était elle. Mais cette femme avait une fille qui en grandissant devenait de plus en plus belle. Un jour la mère demanda au miroir quelle était la plus belle femme; le miroir répondit que c'était sa fille. La mère voulait la tuer, mais son mari lui conseilla de la chasser dans la forêt où les animaux féroces la dévoreraient. La femme fit ainsi. Mais la fille, ayant échappé à la dent des animaux, s'enfuit dans les montagnes où elle s'évanouit. Après quelques heures, elle fut trouvée par des nains et portée sur la cime de la montagne où ils avaient leur demeure.

La mère se croyant dès lors la plus belle femme, parce que sa fille avait péri, demanda à son miroir quelle était la plus belle femme? Le miroir répondit: „Vous êtes jolie, mais votre fille est encore plus jolie“. Sa mère, alors, furieuse, se mit à chercher sa fille pour la tuer. Vêtue comme une pauvre femme, elle allait de maison en maison vendre des lacets. Elle arriva ainsi à la maison où habitait sa fille, à qui elle présenta des lacets. La mère s'offrit même à mettre les lacets aux souliers de sa fille. Mais elle les serra si fort que la malheureuse enfant s'évanouit, et la méchante mère s'enfuit, la laissant pour morte. Mais les nains, survenant à temps, détachèrent les lacets et ramenèrent leur reine à la vie. Cependant l'orgueilleuse impératrice était arrivée au palais. Elle alla droit à son cher miroir: „Miroir, mon beau miroir, quelle est la plus belle femme du monde?“ Le miroir répondit encore: „Impératrice, vous êtes belle, mais votre fille est encore plus belle“.

Pendant ce temps un prince, passant près de la maison où se trouvait la belle princesse, l'aperçut et l'épousa. La méchante impératrice, invitée à la noce de sa fille, dut danser avec des chaassures de fer rougies au feu et mourut dans d'atroces tourments.

Le renard sans queue.

de *Sandu Câmpean.*

(Premiul IV.)

Mon cher ami,

Les Français ont tout un cycle de récits sur les exploits de chasse.

Les Roumains possèdent aussi leur cycle de légendes et de blagues relatives à la chasse et aux chasseurs. Je vais t'en raconter une.

Un chasseur avait l'habitude, en retournant de la chasse, de raconter ses exploits de chasse à ses amis. Naturellement, il brodait avec beaucoup d'art sur ses moindres gestes et exagérait les plus menus faits.

Son serviteur, fatigué de ses mensonges lui dit un jour:

„Monsieur j'en ai assez de toutes les bourdes que vous débitez, après chaque chasse, et que je dois confirmer; pour cette raison, je vous demande mon salaire. Je ne crois pas que Dieu admette tous les mensonges que je dois confirmer“.

Le maître, craignant de perdre un honnête serviteur, dit:

„Allons, je te propose quelque chose: chaque fois que je commencerai mes bourdes tu me tireras par la manche, alors je me ressaisirai et je me corrigerai. Ils tombèrent d'accord.

Quelques jours après, notre chasseur donnait un banquet. Quand on eut fini de manger, notre chasseur commença ses histoires:

„Mes amis, je me trouvais à une chasse avec mon domestique. N'est-ce pas?

— Oui, oui, monsieur, répondit le domestique.

— Quand devant moi apparut un renard ayant une queue de trois mètres. Je...“

A ce moment, le domestique tire la manche de son maître. Celui-ci se reprend:

— Cette queue n'avait peut-être pas trois mètres, mais bien deux mètres.

Le domestique, voyant que son maître commence à se corriger, le tire une seconde par la manche. Le maître se reprend:

— Si elle n'avait pas deux mètres, elle avait certainement un mètre.

Le domestique, joyeux, veut le faire venir à la pure vérité et le tire encore une fois par la manche.

Le maître, alors, poussé à bout, se tourne vers son domestique et lui crie:

— Ah! misérable! tu veux donc laisser mon renard sans queue?

Ton ami:

Alexandre.

VII-me classe.

Traiter, au choix, l'un des trois sujets suivants:

1-er sujet.

Est-il nécessaire de plaider pour défendre Jean-Jacques Rousseau?

2-me sujet.

Le genre épique dans la Littérature Française au XIXe siècle.

3-me sujet.

Coelio: N'est-ce pas un suicide comme un autre, que la vie que tu mènes?

Octave: Figure-toi un danseur de corde, en brodequins d'argent, le balancier au poing, suspendu entre le ciel et la terre; à droite et à gauche, de vieilles petites figures racornies, de maigres et pâles fantômes, des créanciers agiles, des parents et des courtisanes; toute une légion de monstres se suspendent à son manteau et le tiraillent de tous côtés pour lui faire perdre l'équilibre; des phrases redondantes, de grands mots enchâssés cavalcadent autour de lui; une nuée de prédictions sinistres l'aveugle de ses ailes noires. Il continue sa course légère de l'orient à l'occident. S'il regarde en bas, la tête lui tourne; s'il regarde en haut, le pied lui manque. Il va plus vite que le vent, et toutes les mains tendues autour de lui ne lui feront pas renverser une goutte de la coupe joyeuse qu'il porte à la sienne. Voilà ma vie, mon cher ami; c'est ma fidèle image que tu vois.

Coelio: Que tu es heureux d'être fou!

Octave: Que tu es fou de ne pas être heureux! Dis-moi un peu, toi, qu'est-ce qui te manque?

Coelio: Il me manque le repos, la douce insouciance qui fait de la vie un miroir où tous les objets se peignent un instant et sur lequel tout glisse. Une dette pour moi est un remords. L'amour, dont vous autres vous faites un passe-temps, trouble ma vie entière. O mon ami, tu ignoreras toujours ce que c'est qu'aimer comme moi! Mon cabinet d'étude est désert; depuis un mois j'erre autour de cette maison la nuit et le jour. Quel charme j'éprouve, au lever de la lune, à conduire sous ces petits arbres, au fond de cette place, mon choeur modeste de musiciens, à marquer moi-même la mesure, à les entendre chanter la beauté de Marianne! Jamais elle n'a paru à sa fenêtre; jamais elle n'est venue appuyer son front charmant sur sa jalousie.

Alfred de Musset (Les Caprices de Marianne).

Ainsi débute par un dialogue entre les deux principaux personnages la comédie de Musset: „Les Caprices de Marianne“. On a voulu voir dans Octave et dans Coelio deux aspects de la personnalité du poète. Vous essaieriez, d'après ce texte, de dégager ces aspects de la sensibilité de Musset. Vous analyserez la philosophie de la vie qu'expriment ces pages et vous montrerez comment le poète parvient à traduire au théâtre ses sentiments intérieurs.

Les deux aspects de la personnalité de Musset.

de Kozma Iosif.

Premiul III.

Le morceau que j'ai à expliquer est un fragment de la comédie d'Alfred de Musset: „Les caprices de Marianne“, une des oeuvres les plus exquises de ce poète, car elle est l'expression la plus complète de sa personnalité charmante.

Chaque oeuvre humaine porte la marque de son créateur et nous montre son caractère. Les comédies de Musset sont à la fois le chef-d'oeuvre dramatique de l'école romantique et le chef-d'oeuvre de Musset. Dans le passage en question, Musset a mis en présence deux doubles de sa personne: Coelio et Octave.

Octave décrit sa vie insouciant et gaie, malgré les tribulations qui l'assaillent.

A cette vie Coelio oppose la sienne, vibrante d'émotion et de passion.

Octave est „l'alter ego“ frivole et spirituel de Musset; Coelio représente le Musset sentimental, passionné et romantique.

Un grand graphologue viennois a dit que l'auto-gramme renferme la vie entière d'une personne. Si c'est vrai, un dialogue nous le montre mieux, et comme l'auteur du dialogue est Musset, c'est-à-dire un poète lyrique, nous pouvons en dégager la personnalité.

Octave est un jeune homme frivole; il se compare dans sa confession à un „danseur de corde“. Cette corde signifie le maigre appui moral de sa vie: il balance entre la déchéance et la gloire.

Il est chaussé de „brodequins d'argent“, le talent du poète. Fêté par la société qui veut l'entraîner vers la déchéance: „de vieilles petites figures racornies, de maigres et pâles fantômes, des créanciers agiles, des parents et des courtisanes; toute une légion de monstres se suspendent à son manteau et le tiraillent de tous côtés pour lui faire perdre l'équilibre;“ et des idées sociales contradictoires: „des phrases redondantes, de grands mots enchâssés cavalcadent autour de lui; il aperçoit le danger: „une nuée de prédictions sinistres l'aveugle de ses ailes noires“, mais il ne rompt pas avec cette vie et il „continue sa course légère de l'orient à l'occident“. La cause psychologique de son attitude la voici: „s'il regarde en bas“ dans l'appui qui l'attend „la tête lui tourne“: s'il „regarde en haut“, vers Dieu, de regret „le pied lui manque“, il tombe dans le désespoir. Il choisit le compromis de vivre rapidement les joies et les délices de la vie.

Coelio est l'antithèse d'Octave. Il est sentimental: il ne recherche pas les joies bruyantes et étourdissantes de la vie, il lui „manque le repos“ et „la douce insouciance qui fait de la vie un miroir où tous les objets se peignent un instant et sur lequel tout glisse“. Pour lui une „dette est un remords“, un fardeau. Car c'est un jeune homme sérieux, consciencieux, honnête; l'amour, qui pour un autre mortel est une liaison éphémère, „un passe-temps“, devient pour lui une passion qui occupe son existence entière.

Ces traits contradictoires se rencontrent dans le caractère de Musset. Mais comment expliquons-nous cette double personnalité? Recourons à l'histoire de sa vie et à ses oeuvres. Alfred de Musset fut un enfant prodige. Après de brillantes études au lycée Henri IV., il

avait été présenté par le beau-père de V. Hugo, Paul Foucher, au Cénacle. Il avait alors 18 ans. Ses premières oeuvres: „Chanson à mettre en musique“, „Don Paez“, „Portia“, „Mardoche“, qui portent l'influence de Byron et qui ont ravalé la littérature, portent en germe le caractère d'Octave.

A 23 ans, le jeune poète cynique et sceptique fut troublé par un amour qui imprima des traits permanents dans son âme et changea son caractère.

A l'occasion d'un dîner offert par la „Revue des deux Mondes“ il avait fait connaissance avec Aurore Dudevant, célèbre romancière connue sous le nom de George Sand. Le souvenir de sa liaison avec George Sand, brusquement rompue par le médecin Pagello après leur idylle de Venise, lui inspira une poésie profonde: „les célèbres „Nuits“ où l'on rencontre des vers sublimes:

„Les plus désespérés sont les chants les plus beaux.

Et j'en sais d'immortels qui sont de purs sanglots“.

Les „Nuits“ et le „Souvenir“ expriment l'état d'âme de Coelio.

Le genre épique dans la littérature française du XIX-me siècle.

de Hotărâs David.

(Premiul IV.)

Voltaire avait dit que le Français n'a pas la tête épique. Ce jugement s'explique: l'érudition n'avait pas encore tiré des archives les chansons de geste et le XVIIe siècle n'avait donné que de froides abstractions. *La Henriade* justifie pleinement le mot de Voltaire. Mais le XIXe siècle a donné un démenti formel à cette assertion. Entre les „Martyrs“ de Chateaubriand et les „Trophées“ de José Maria de Hérédia on peut constater en France une production épique considérable: „Jocelyn“ et „La chute d'un ange“ de Lamartine et la „Légende des siècles“ de Victor Hugo sont les principaux sommets de cette vaste chaîne.

„Les Martyrs“ sont une large épopée en prose sur un sujet chrétien. Chateaubriand raconte les aventures de deux jeunes gens, Eudore et Cymodocée, au temps des dernières persécutions et y oppose le paganisme et le christianisme, le merveilleux païen et le merveilleux chrétien.

Le premier poète épique français est Lamartine. Ses oeuvres épiques sont: „Jocelyn“ et „La chute d'un ange“. *Jocelyn*, publié en 1836, est un essai d'épopée familière. C'est en quelque sorte le roman d'un séminariste. L'action se passe pendant la Révolution.

Un jeune séminariste s'est réfugié au sommet des Alpes du Dauphiné, dans la grotte des Aigles. Un beau jour, un vieillard proscrit confie à Jocelyn un enfant, Laurence. Un an après, Jocelyn découvre que Laurence était une jeune fille travestie. Les deux jeunes gens tombent amoureux l'un de l'autre. Jocelyn veut vivre heureux

à côté de Laurence, mais un obstacle s'oppose à son bonheur. Jocelyn se sépare de Laurence. Plus tard, excellent curé de campagne, il est appelé au chevet d'une jeune femme mourante. C'est Laurence, qui se confesse à lui, sans le reconnaître; il se nomme, l'absout et suit son convoi funèbre. Jocelyn ensevelit Laurence auprès de son père; il passe là tout un jour. Là il parcourt les lieux pleins de tristes charmes, où il a vécu avec elle et retourne à son presbytère, pour y attendre la mort.

Lamartine, dans *Jocelyn*, professe une sorte de christianisme évangélique et débonnaire. Les pages sur la mort de sa mère ont la valeur de confidences intimes. Dans l'idylle du jeune homme avec Laurence, nous croyons entendre le poète nous raconter ses belles amours défuntes.

La chute d'un Ange est une vision des temps primitifs. Lamartine n'avait donné que deux épisodes de l'histoire poétique de l'humanité. Victor Hugo a pu mener à bout une telle entreprise: *La Légende des Siècles* est l'épopée de toute l'humanité. Victor Hugo y retrace l'histoire de tous les peuples et y parcourt toutes les étapes de l'histoire depuis la création jusqu'aux temps modernes.

Le fil conducteur de la „Légende des Siècles“ est l'idée du triomphe du bien dans l'avenir. V. Hugo croit à la conscience humaine, il croit en une vie éternelle qui récompensera les justes; puis il croit en un Dieu bon et juste. L'homme doit aider Dieu dans la mesure de ses forces, il doit s'abstenir de toute violence, il doit mettre dans les relations sociales toujours plus d'amour et de pitié. La valeur historique de la *Légende des Siècles* est très inégale: des époques mémorables sont omises; Hugo a accentué la férocité des époques barbares et le fanatisme des peuples chrétiens. Dans la *Légende des Siècles* il a chanté „l'épanouissement du genre humain de siècle en siècle, l'homme montant des ténèbres à l'idéal...“

Cette oeuvre immense est un hymne au progrès...

Les écrivains de la génération suivante, qu'on appelle parnassiens, ont également cultivé l'épopée: ce culte de l'épopée prouve que le Français a la tête épique.

Leconte de Lisle, dans ses admirables poèmes, a fait revivre les civilisations et les peuples disparus et il a évoqué leurs rêves et leurs idéaux.

„Les Trophées“ de José Maria de Hérédia sont une légende des siècles en miniature. Enfin Sully Prudhomme a abordé l'épopée scientifique.

VIII-me classe.

Traiter, au choix, l'un des trois sujets suivants:

1-er sujet.

Un siècle a généralement tendance à méconnaître celui qui l'a précédé. On serait parfois porté, à notre

époque, à méconnaître le XIXe siècle. Vous essaieriez, en vous appuyant sur vos connaissances d'histoire littéraire et d'histoire de la civilisation, de dégager l'apport du XIXe siècle à la vie spirituelle de notre temps.

2-me sujet.

L'homme et son milieu dans le roman de Balzac.

3-me sujet.

Correspondances.

La Nature est un temple où de vivants piliers
Laisent parfois sortir de confuses paroles;
L'homme y passe à travers des forêts de symboles
Qui l'observent avec des regards familiers.

Comme de longs échos qui de loin se confondent
Dans une ténébreuse et profonde unité,
Vaste comme la nuit et comme la clarté,
Les parfums, les couleurs et les sons se répondent.

Il est des parfums frais comme des chairs d'enfants,
Doux comme les hautbois, verts comme les prairies,
Et d'autres, corrompus, riches et triomphants,

Ayant l'expansion des choses infinies,
Comme l'ambre, le musc, le benjoin et l'encens,
Qui chantent les transports de l'esprit et des sens.

Charles Baudelaire (Les Fleurs du Mal).

Vous expliquerez ce sonnet, en montrerez la valeur poétique propre et l'importance qu'il peut avoir pour défendre la doctrine poétique de Baudelaire, comme du symbolisme.

Baudelaire,

précurseur et chef du symbolisme.

Explication du sonnet des „Correspondances“.

de Ludovic Szöllösy.

(Premiul I.)

Développement.

I. Introduction.

Le sonnet que nous avons à expliquer est extrait des „Fleurs du Mal“ de Baudelaire. L'auteur y définit sa conception de la poésie et y formule les principes essentiels du symbolisme, dont il est le précurseur. La nature, dit Baudelaire, est pleine de voix mystérieuses que les sens perçoivent confusément. Il existe des correspondances mystiques entre les diverses sensations. Le poète s'applique à dégager ces correspondances et il les traduit en symboles. Ce sonnet mérite d'être étudié en détail. Il a d'abord une valeur poétique propre; ensuite et surtout il est un manifeste symboliste: il contient la doctrine poétique de Baudelaire et annonce celle des symbolistes.

II. Commentaire détaillé.

Comme les romantiques, Baudelaire a comparé la nature à un temple:

„La nature est un temple...“

Mais il a vu dans ce temple ce que les romantiques, uniquement préoccupés d'étaler leur „moi“, n'y avaient pas aperçu:

...de vivants piliers qui laissent parfois sortir de confuses paroles; il y a perçu la vie et il a entendu les voix mystérieuses qui en sortent. Ce temple de la nature nous fait songer au célèbre temple de Delphes et les *confuses paroles* que produisent ses étranges piliers rappellent les fameux oracles que rendait la Pythie. Le vulgaire ne comprend pas ces confuses paroles, il ne les entend même pas, et quand il les entendrait, il n'y ferait pas attention:

L'homme y passe à travers des forêts de symboles... mais le poète, prêtre du temple de la nature, le poète, que rien de ce qui touche l'humanité ne laisse indifférent, le poète les entend. Il les entend, les interprète et les explique:

Qui l'observent avec des regards familiers.

On se figure généralement que le poète est étranger à la vie. En réalité, le poète c'est l'homme qui, après avoir pris contact avec les êtres et les choses, sait écouter en lui-même les voix mystérieuses de la nature et dégager le sens réel de la vie.

S'il clôt ses oreilles aux bruits des vaines agitations des hommes, s'il ferme ses yeux aux spectacles passagers, c'est pour mieux saisir, pour mieux admirer l'élan vital qui se cache sous les apparences et frémit sous l'enveloppe de tous les êtres.

Quelles voix mystérieuses, quelles confuses paroles le poète entend-il et traduit-il? Ce sont les sensations, qui mettent l'âme en communication avec la nature, par l'intermédiaire des sens. Les phénomènes de la sensation n'ont pas été mieux définis par les savants que par Baudelaire. Séparons les sensations de l'ouïe, de la vue, du toucher, du goût et de l'odorat, isolons chaque sens, nous détruisons la sensation générale, l'effet d'ensemble, qui s'inscrit dans notre conscience sous forme d'image, s'y répercute sous forme de sentiment et s'y imprime sous forme d'idée; nous en détruisons l'unité de résonance. Baudelaire l'a deviné: „Comme de longs échos, qui de loin se confondent. Dans une ténébreuse et profonde unité“. L'intelligence analyse les impressions, elle détaille les aspects du monde, elle trace le contour des choses.

L'intuition, ce sixième sens, cette synthèse des sens les perçoit en bloc. Mais l'intelligence détruit le sentiment, la poésie, tandis que l'intuition la crée, la fait surgir. Il est vrai qu'on ne peut distinguer les voix dans ce vaste concert de la nature: la „ténébreuse et profonde unité“ de ses „longs échos“ est „vaste comme la nuit et comme la clarté“.

La poésie est comme une symphonie. Les instruments d'un orchestre concourent à l'effet d'ensemble. Les instruments de la poésie sont l'ouïe, la vue, l'odorat, le goût et le toucher :

„Les parfums, les couleurs et les sons se répondent“. Les profanes ne distinguent pas plus le son des divers instruments d'un orchestre que les sensations qui produisent un sentiment.

Et cependant nous voyons qu'ils sont sensibles au charme de la poésie et de la musique. Le langage populaire contient un foule d'expressions étranges et délicieuses qui traduisent des émotions esthétiques très complexes. On dit couramment d'un baryton qu'il a la voix chaude et profonde; ce contracta a une voix veloutée; on oppose le jaune criard des boutons d'or au vert tendre de la prairie.

Baudelaire a trouvé et signalé des correspondances pleines de poésie. Il s'est même plu, dans les deux tercets du sonnet des „Correspondances“, à opposer des sensations fortes et violentes, à d'autres, douces et gracieuses; toutes sont des sensations olfactives, éveillant, évoquant des sensations tactiles, auditives, visuelles et même des idées :

*Il est des parfums frais comme des chairs d'enfants,
Doux comme les hautbois, verts comme les prairies,
Et d'autres, corrompus, riches et triomphants,*

*Ayant l'expansion des choses infinies,
Comme l'ambre, le musc, le benjoin et l'encens,
Qui chantent les transports de l'esprit et des sens,*

Si l'odorat domine chez Baudelaire, cela n'empêche pas le monde de pénétrer à flots dans son âme et d'y produire les transports de l'esprit et des sens „qui constituent la poésie, qui déclanchent en tout cas l'inspiration poétique. Les images qu'il a répandues à profusion autour de l'idée „parfum“ prouvent la facilité prodigieuse avec laquelle Baudelaire savait trouver des correspondances.

III. **Baudelaire et le Symbolisme.** Les symbolistes ont donné à la poésie la mission d'exprimer les parties les plus obscures de notre être; ils pensaient que ce sont les plus poétiques. Les deux quatrains du sonnet des „correspondances“ définissent admirablement ce programme. Le poète, pensent les symbolistes, doit s'enfoncer dans les régions où notre vie communique avec la vie inconsciente, autrement vaste, autrement riche que la vie consciente. Baudelaire l'a dit avant eux dans le sonnet des correspondances : „**La nature est un temple où de vivants filiers laissent sortir de confuses paroles**“.

Les symbolistes ont usé de transpositions poétiques, expressions où s'allient des sensations visuelles, auditives ou olfactives avec des sensations tactiles.

Baudelaire a signalé ces transpositions; il en a même donné de très belles dans les deux tercets des „Correspondances“. Les symbolistes, voulant pousser jusqu'à l'hallucination le rêve intérieur que font naître les circonstances, ont cherché une technique propre à produire l'incantation. Baudelaire a pressenti le pouvoir de cette incantation, il en a usé même : „l'expansion des choses infinies“ et „les transports de l'esprit et des sens“ ont quelque chose de commun avec l'incantation symboliste.

Enfin les symbolistes ont adopté le symbole comme principe d'art. Baudelaire, dans son fameux sonnet, leur a annoncé l'existence d'une forêt de symboles aux profondeurs de mystère. Il leur a ouvert le temple grandiose de la nature et révélé le sens des confuses paroles qui en sortent.

IV. Conclusion.

Est-ce la faute à Baudelaire si les symbolistes ont fait de la poésie un art obscurs, s'ils en ont fait un amusement extravagant sur les voyelles, s'il ont abusé des correspondances et des transpositions poétiques, s'il se sont appliqués à créer des symboles impossibles à interpréter, et à découvrir des mystères indéchiffrables ?

Au moment où les parnassiens rêvaient de marbre, Baudelaire a restitué à la poésie le mystère qui déclanche l'extase divine et il lui a donné le charme, l'incantation de la musique.

Il a défini l'essence de la poésie, ce don qui permet de percevoir en bloc la vie et d'en traduire l'élan par des mots.

Il a révélé aux symbolistes le but de la poésie, qui est de susciter la rêverie, pour consoler l'âme lassée de la réalité et créer au-dedans d'elle même une autre réalité, vaporeuse, indéfinie, douce, riante et non pas brutale et cruelle comme l'autre.

Elevii premilitari și publicul la sosirea ofițerilor jugoslavi.

PAGINA LICEULUI DE FETE „ELENA VĂCĂRESCU“

Un suflet...

de Lucia Breazu cl. IV-a.

Era elev la Liceul Lazăr în cl. VIII-a. Il chema Constantin-Costel — cum îi spuneau cunoscuții.

Înalt, bine făcut, de obicei vesel, Costel reușea să fie superior colegilor săi prin inteligența și purtarea sa. Câte odată devenea serios, se întrista din senin și oricât se trudeau colegii săi să afle cauzele acestei mâhniri intense, sforțările lor rămâneau fără răspuns.

Nimeni nu știa de unde venise Costel în București. Era văzut câteodată în tovărășia unei fete cam de 17 ani, brunetă și surâzătoare. Dar, pe când fata zâmbea, el devenea mai trist, mai necăjit. Băieții, de... ca băieții, puneau fel de fel de ipoteze, dar, în asemenea stări sufletești Costel era stâncă de piatră. N'auzea și nu vedea. Când devenea vesel, făcea uitate toate gândurile negre ce-l frământau.

Primăvară. Natura e înflorită. Totul e vesel. Trotuarele sunt pline de lumea dornică de soare, aer și lumină.

Doar elevii stau în clasă, puțin atenți, distrați, cu ființa fizică în bancă și cu gândul aiurea. Câte un „șapte“ sau „două“ se auzea din când în fundul clasei. Aci, doi elevi pe care nu-i impresiona nici frumusețea naturii și pe care îi plictisise explicațiile profesorului, jucau „tabinet“. Profesorul — om bătrân, cu ochelarii cu rama aurită și puțin surd, se trudea să explice elevilor, cari priveau, prin geamul deschis, natura verde. Și acest profesor se plictisise dela un timp, căci scotea din ce în ce mai des ceasul... Minutele treceau anevoie...

În sfârșit, soneria! Elevii ies fericiți, să respire aerul curat și îmbălsămat. Costel, mai atent ca de obicei, își ia chipiul, își îndreaptă nodul dela cravată și pleacă singur, fără să adreseze nimănui vreun cuvânt. Câțiva colegi încep să șoptească la adresa lui. Se făcu că nu-i aude.

Ieșit din școală, Costel își iuți pasul. În fața Cișmigiului, întâlnește pe fata cu care vorbea adeseori. O luară agale pe strada plină de lume.

— Și, i-ai dat? o întrebă Costel.

— Te asigur, răspunse fata. S'a mai înșeninat puțin. Nu m'a recunoscut... Sărmana de ea! De abia mai vede. Când am ieșit, nu m'am putut stăpâni, ci am început să plâng.

Fata spunea rar și, din când în când își ducea batista la ochi. Privea odeseori prin marea de capete. După vreun sfert de oră, se despărțiră.

Costel n'a mai mers regulat la școală. În ultimul timp renunțase complect la explicații. Prefera să stea acasă. Aci, închis în camera sa, privea o fotografie ce reprezenta o femeie tânără și frumoasă. Visa așa ceasuri întregi. Câte o ușă trântită îl scotea din contemplația sa, ca apoi să-și continue visarea. Spre seară ieșea și se întâlnea cu fata. Vorbeau totdeauna puțin și repede.

Intr'o zi Costel primi vizita celui mai bun prieten al său, Sandu. Acesta, stăruind mult, Costel începu povestea vieții sale. Scoase întâiu portretul drag, pe care-l sărutase cu sfințenie de atâtea ori și zise: „Aceasta a fost mama!“ Dar, să-ți povestesc totul, dela început...

— Părinții mei erau săraci. Trăiam totuși fericiți: mama, tata, eu și sora mea Eliza. Dar dela un timp — eu aveam cam 6 ani pe atunci — tata nu se mai înțelegea cu mama. Se certau tot timpul, până când într'o zi tata plecă, să nu se mai întoarcă. De multe ori am văzut lacrimi pe fața mamei mele dragi. In ele se răsfrângea toată durerea ei. Mi s'au întipărit în memorie zilele când tata pleca trântind ușile, iar mama rămânea plângând.

Intr'o zi veneam dela școală. Aveam cam 9 ani. Văd că un domn elegant mă ia de mână și mă duce la el acasă. Aci, totul era luxos și curat, după câte îmi amintesc. Acest domn îmi spuse că e tatăl meu și c'ar dori să rămân la dânsul. Mă ispiți înconjurându-mă de jucării. Am crezut că iubirea de tată l-a împins la acest gest, dar, am aflat pe urmă că fusese muștrat de prietenii săi că lăsase pradă desnădejdiei doi copii și deaceea mă luase. Am mai aflat că tata moștenise pe o rudă de a cărei existență nu știa și care îi lăsase o sumă mare și alte lucruri prețioase și astfel se îmbogățise.

Pe zi ce trecea, tata devenea tot mai sever și mai rece cu mine. Imi interzise să vizitez pe mama. De altfel, nici nu știam pe unde să merg la căsuța noastră, în care eram mai fericit, cu toată mizeria.

Terminând școala primară, am fost trimis la un internat. Vacanțele preferam să le petrec în tovărășia zidurilor reci ale școlii, decât lângă tatăl meu. Așa am devenit mare. Abia acum îmi dau seama de enormitatea greșelii săvârșite. Mă orbise luxul. Cu toate acestea, pe mama n'am uitat-o. O aveam veșnic vie în imaginația mea.

Trecând într'o zi pe stradă, atenția îmi fu atrasă de strigătele unui sergent care certa pe o femeie. Mă apropiiai. Recunoscui, în grămada de sdrențe ce-i acoperea trupul, pe mama mea. Totuși, nu mai era ea. Innebunise. Căutai să-i spun cine sunt, dar nici nu voia să audă așa ceva. Cu inima strânsă plecai spre odăița mea.

De atunci trimit zilnic ajutoare mamei mele, prin fata cu care m'ați văzut vorbind adesea. E Eliza, sora mea.

Acum vreo lună a murit tata. Nici n'au vrut să mă vadă înainte de a-și da sfârșitul. Mi-a lăsat, prin testament o sumă lunară, cu

care să pot trăi. Uneori mai dau și ore. Așa trăiesc de când n'am mai mers la școală. Înainte mă întreținea tata. Acum, ți-am spus cum stau.

Sora mea e într'un orfelinat.

Simt că datoresc recunoștință aceluia care a fost tata. Dar, când mă gândesc la soarta mamei și la starea în care a ajuns, nu mă pot stăpâni să nu plâng și să urăsc pe tata... Da, nu te mira Sandule, l-am urât și-l voi urî veșnic...

Vădit impresionat de povestea fostului coleg, Sandu plecă în tăcere.

Mama lui Costel a fost dusă la mormânt într'o zi de Septembrie. El a intrat călugăr într'o mănăstire.

Ghinion.

Maria Almășan cl. IV-a.

Depart, frate, departe,
Depart și nici prea foarte,
Pe malul Mureșului,
La crâșma norocului,
Mulți băieți se adunau,
Vremea bine-și petreceau
Și popice se jucau;
Dar odată se 'ntâmpla,
Ușa brusc se deschidea,
Pedagog pe ea intra,
Spre băieți se îndrepta.
Băieții dacă-l vedeau,
Ușa larg o deschideau,
Și-a fuși se pregăteau,
Dar pedagogu-i oprea,
Numerele le lua,
La director reclama.
Directorul asculta,
Pe ei rău se supăra
Conferința convoca,
Pe elevi îi pedepsea,
Pedepsea, elimina
Și ei tare s'amăra.
Unu'a o lună-i da,
Altul, două luni primea
De elim'nare crasă,
Să nu mai iasă din casă.
Insă acasă când mergeau
Părinții care aflau
Cu bătaie-i botezau
Nuielele le rupeau,
Și spate le'vinețeau.

Un foc de tabără la Breaza

de Heul Veturia cl. VI-a.

A fost odată un foc de tabără la Breaza...
20 August 1935, dată neuitată pentru mine, dată luminoasă, dată sublimă.

Era prima Jamboree națională a Cercetașelor în România. Breaza adăpostea floarea țării, floarea cercetașelor din tot cuprinsul României Mari. Cine n'a văzut minunata și desăvârșita organizare și instalare a acestei Jamborei nu-și va putea da seama de viața trăită în înfrățirea adevărată, ce numai tabăra o poate da...

20 August 1935, zi mare pentru Jamboree!

Răsăritul soarelui ne-a găsit treze, n'asteptasem nici sunetul goarnei antipatice în diminețele ce ne strica bunătatea de somn; pe fețele tuturor nici urmă de indispoziție, de lenevie, toate cu mișcări repezi, dar precise, grăbeau lucrările obișnuite de dimineață, mai bine ca oricând... Era ziua de 20 August 1935 doar...

Soarele și cerul prevesteau o zi minunată, tabăra lucea de curățenie și ordine; corturile păreau mai frumoase, instalările mai ademenitoare, grădinițele erau mai înflorite, chipul tuturor, dela marile Comandante până la micile cercetașe — era mai fraged, iar ochii aveau luciri aparte... era doar 20 August 1935.

Dimineața și dejunul au trecut ca o clipă, după amiazi nici vorbă de odihnă, de somn, toată lumea Jamboreei fremăta de nerăbdare; zic toată lumea, deoarece aveam între noi Poloneze, Franceze, Englezoaice și chiar o nostimă Americancă, ce luau parte cu același avânt, dându-și seama că ntr'adevăr era ziua cea mare, ziua de 20 August 1935!

Ordine circulare din Cohortă în Cohortă, ultimele dispozițiuni se executau matematic, fiecare își știa locul și ca să zic așa, importanța sa. O întrecere necomandată, neforțată se zărea la fiecare cort: Hotinul, Cetea-Albă, Clujul, Piatra-Neamț, Orheiul, Alba-Iulia, Cernăuțiul, Turnul-Severin, Dorohoiul rivalizau în acele ceasuri și parcă li se părea că vor putea să fie mai puțin a preciate, de... că era 20 August 1935 și se aștepta și dorea cu ardoare vizita anunțată a M. S. Regina a României.

În adevăr, a sosit, a pășit pe pragul portalului fastuos înghirlandat, cu zâmbetul Ei frumos, cu zâmbetul acela ce numai Ei îi aparține, rodind pe fețele tuturor fericirea și adată cu mersul Ei, împrăștia un suflu de bunătate, de încântare. Vizitarea întregii Jamborei, cam... 2 km. suprafață, recomandări, relevări și acea aprobare bună izvorâtă din ochii, din graiul Ei ce fermeca întreg alaiul; apoi Cina, binecuvântată de toți. Acum au fost puse la mari încercări cercetașele bucătărese — dintre care făceam parte și eu, din acea zi; spre satisfacția tuturor, produsele au fost mult a-

preciate și de cercetașe tare înfulecate. Vedeți, era zi mare, toată lumea lucrase cu spor și trageră de inimă, era și vremea frumoasă, o zi de August, cum numai la noi în țară se poate vedea: plăcută, răcoritoare, cerul de un albastru atât de minunat, iar toată Breaza scaldată de o lumină binefăcătoare.

În ultimele acorduri ale fanfarei, Majestatea Sa se ridică, pornind agale spre „foc”. O alee formată de două rânduri de cercetașe, cu torțe aprinse, ilumina calea și cum Ea înainta, alte torțe se aprindeau. De departe îmi făcea impresia că Dânsa aducea lumina, că Dânsa era Zâna cu puteri ce transformase noaptea în zi, așa era de iluminată calea... Incepe programul „focului”. N. S. Regina Maria privea de pe jilțul ei atâta tineret voios, ascultând glasurile ce-i cântau imnuri de slavă și iubire. Aplauda toate punctele, unele mai măestrite ca altele. Dansurile naționale la lumina focului, păreau mai grațioase și parcă cercetașele n'atingeau pământul. Și tot veneau care de care mai mândre, Craiovene cu fotele lor grele bătute cu argint, dela Hotin cu marama lungi de păreau adevărate domnițe, luate din portrete, apoi Lugojenele cu franjurile lor colorate săltau voioase.

M. S. Regina Maria se uita plăcut impresionată, numai rareori privirea Ei mi se părea galeșă, duioasă și parcă se ducea mai departe peste foc, peste lumea adunată, peste Breaza, departe la casa Ei, la copiii Ei, la Ea însăși poate... Se lăsase frig, era aproape de miezul nopții, focul nu-și domolea flăcările, nimeni nu era obosit, nimeni nu dorea să se termine, să se rupă vraja din clipele acelea, să dispară Zâna Regina, luând, așa cum a adus, lumina, fericire pentru tot și toate. Flăcările aveau luciri mai intense și se întreceau să încălzească pe frumoasa noastră Regină, spre a putea astfel să stea mai mult între noi. Nu pot uita farmecul însuflețitei și buneii noastre șefe, Dra Ioana Cernătescu, ce a cântat la acest foc cu atâta însuflețire și iubire și cum tot dânsa s'a strecurat tiptil până la Majestatea Sa, și îngenunchind i-a solicitat o semnătură în Cartea de Aur a Cercetașelor și cum apoi a strâns la piept acea comoară, strecurându-se cu frică, să nu-î fure cineva acel neprețuit dar.

Totuși, clipele despărțirii au trebuit să vie; M. S. a urcat în mașina străjuită de adevărate ciorchine de cercetașe și a pornit pe alee spre portal, parcă nu dusă de motor ci de dragostea nețărmurită și adâncă a întregii Jamborei.

Și așa a fost odată, un foc de tabără la Breaza...

Impresii de călătorie

de Stela Fericeanu cl. IV-a.

Șinele se 'ncovoie șerpuiind și pe ele trenul aleargă fără ca să se grăbească însă prea tare. Mașina svâcnește și pufăie... Pufăie într'un ritm de respirație oboșită. De astă noapte, de când am plecat din Orșova mă plictisese încontinuu. Părinții mei vorbesc ba de una, ba de alta, în timp ce fratele meu silabisește pe o carte cu povești. Numai eu nu am ce face și-i atât de întuneric încă, nu se vede nimic afară. Mă așez totuși lângă geam așteptând să se ivească zorile. Fratele meu vrea să doarmă și mama-i ajută să se culce pe canapea. E oboșit ca și mine, căci toată ziua am umblat: am vizitat Ada-Kaleh-ul și acum ne întoarcem acasă. Incetineala cu care se mișcă trenul mă enervează, aș vrea să ajung odată... Totul în jurul meu pare că ar vrea să doarmă, chiar și mașina care răsuflă zgomotos. Inchid ochii și adorm legănată în ritmul monoton al mersului. Când m'am trezit, era ziuă, deși soarele sta ascuns în nori și'n ceață. Trenul înaintează mereu, cu același mers, cu aceeași încetineală supărătoare. După cum cred eu, trebuie să fim aproape de Timișoara. Privesc pe geam. Intr'adevăr, din ceață se desprind coșurile fabricilor și acoperișurile caselor mai înalte din Timișoara-Fabrică și apoi cele din Timișoara. Trenul s'a oprit în gară câteva minute și apoi iar a pornit la drum. Intre timp, ceața s'a risipit și soarele a început să ne zâmbească cu tristu-i surâs de toamnă. Privesc afară. Ieri, când am venit, am dormit pe aici și am văzut numai locurile dintre Timișoara și Orșova. Erau munți acoperiți de păduri întunecate de brazi, sau de păduri de stejar, ale căror frunze galbene acum, sunt gata să cadă. Apoi tunelurile unde trenul intra fluerând, învăluit de fum și ieșea înnegrit de praf de cărbune. Uneori urca dealurile mai mărunte, alteori cobora în vreo vale sau ajungea deasupra vreunei văi adânci, pe fundul căreia abia se putea desluși chipul vreunui moșneag ce înainta domol pe cărarea șerpuită, acoperită în parte cu frunze căzute, sau silueta vreunei fete ce trecea cu donița pe cap spre căsuțele cu acoperișurile de țigla roșie din preajmă.

Acum priveliștea e cu totul schimbată; în fața ochilor se întinde numai o câmpie fără hotar, pe întinsul căreia nu se zărește altceva decât liniile arăturilor drepte ca liniile unui caiet de dictando. Rareori vreo fântână cu cumpănă ori vreo colibă de lemn, înconjurată de garduri joase, rupe din pustietatea acestor locuri, lăsând să se vadă că și pe aici locuiesc oameni. Satele sunt foarte rare. Ici, colo, câteva comune răzlețe se văd în depărtare. Câpițele de fân, uitate aici, s'ar putea zice că sunt sentinelele acestor pustietăți, dacă n'ar avea înfățișarea aceasta pleoștită, prea puțin asemănătoare cu înfățișarea mândră a unui soldat. M'am

plictisit repede: numai câmpie, numai câmpie! Mă așez iar pe canapea și iau o carte să citesc, dar nu pot de somn. Inchid cartea, o pun la o parte și închid ochii. Aud totuși cum citește fratele meu cu voce tare: „lupul în-ghi-ți pe bu-ni-cu-ța și a-poi se pre-gă-ti să în-ha-țe și pe Scu-fi-ța Ro-și-e... povestea cu Scufița Roșie pe care am citit-o și eu de atâtea ori altădată. Părinții mei vorbesc despre scumpetea zarzavaturilor, iar eu îmi reazim capul și dorm...”

Deodată cineva mă scutură, trezindu-mă. E Puiu, fratele meu, care îmi spune că suntem deja aproape de Radna. Aproape de Radna? Aici trebuie să schimbăm trenul, deci să coborîm. Dar mai este vreme, așa că mă apropii iar de geam. La orizont, în partea de Nord se conturează în vânt un șir de munți, apropiindu-se tot mai mult și cu ei se apropie orașul Radna. Imi pun haina și pălăria și mă întorc la geam, gata de plecare. De după un deal apar negricioase cele două turnuri ale frumoasei biserici catolice de aici, apoi turnul sculptor al bisericii ortodoxe și acoperișurile înnegrite de fum ale orașului. Trenul, anunțându-și sosirea cu un fluierat strident, ca după o fugă lungă, își încetinește mișcările, răsuflând greoiu: „Pfu... Pfu... Pfu...”

Coborîm în gară, care ne primește tristă, cu pomii goliți de frunze, cu acoperișul presărat cu foi galbene și răsucite.

„Acceleratul de Teiuș, întârziere 30 minute“, îmi spune un slujbaş al cfr-ului cu șapca roșie, când îl întreb pe ce linie are să sosească trenul. Dacă acceleratul care ar trebui să sosească peste 20 de minute, întârzie încă 30, vom avea de sigur timp să vizităm faimoasa biserică de aici, despre care se povestesc atâtea lucruri minunate. Spusei părinților planul meu și ei îl aprobă. Ne-am lăsat geamantanele la casa de bagaje și-am pornit cu o trăsură spre biserică.

Intr'adevăr e de-o minunăție rară. Pe lângă mărirea ei fantastică, frumusețea și bogăția podoabelor sunt impunătoare. Statuile sfinților, obișnuite atât de mult în bisericile catolice și frumusețea icoanelor, te uimesc. Ce m'a mișcat mai mult a fost icoana Maicii Domnului, așezată deasupra altarului, căreia i se atribuie nenumărate minuni. O icoană atât de veche, dar atât de frumoasă. Când am ieșit dela biserică, ne-am întâlnit cu câțiva călugări. Intrebată, mama mi-a spus că tot aici, lângă biserică este o mănăstire de călugări catolici, dar de văzut n'am văzut-o decât de departe, căci a trebuit să ne întoarcem la gară. Tocmai sosea trenul. Luându-ne bagajele, ne-am urcat și am pornit din nou. Pe mine mă obseda încă imaginea icoanei cu Maica Domnului, despre care se spune că în trei rânduri de câte ori a

ars biserica, a fost găsită neatinsă, în timp ce toate celelalte podoabe ale bisericii au căzut pradă flacărilor.

Priveam afară, cu gândul cu totul în altă parte decât la priveliștile care se perindau în fața mea. Și trenul acum aleargă nebun, învăluit într'un nor de fum și de praf de cărbune... O frunză galbenă răsucită, se lipește de geam... Trenul aleargă mereu peste câmpii, peste ape cu albiu sinuoase, pe podurile cărora trece hurducând și lasă în urmă-i case, pomi și stâlpi de telegraf...

Gânduri de primăvară...

Stela Fericeanu cl. IV-a.

Nici nu s'a topit încă de tot zăpada și toată lumea își îndreaptă gândul spre primăvară. Mai ieri atârnavu încă țurțuri de gheață pe streșini și un singur vânt dulce a fost de ajuns să deslege vraja în care era cufundată natura, să facă să se pornească șuvoaie din apele zăpezilor topite și numai în vreun colț mai apărat vez! câte o grămăjoară sură de zăpadă murdară, umilită și silită să se retragă din fața soarelui. Ca prin farmec s'a schimbat totul: cerul e albastru, fără urmă de nor, soarele lucește vesel și aerul proaspăt te cheamă afară din casă. Totul se bucură, căci va sosi anotimpul cel mai frumos al anului. Presimțirea că va veni primăvara e atât de puternică, atât de îmbucurătoare, încât dacă ar cădea acum câțiva fulgi de zăpadă, toată lumea ar fi tristă, deși nu demult îi aștepta cu nerăbdare. Totuși, primăvara n'a sosit încă și-a anunțat numai sosirea. Stă pitită undeva și așteaptă să fie pregătit pământul pentru venirea ei. Vine să redestepte natura, căci nimic din ce a fost gingaș și frumos n'a pierit în timpul iernii, oricât de cumplită ar fi ea, a stat numai ascuns sub mantia de zăpadă care a acoperit pământul, așteptând să fie rechemat la viață de către primăvară, a cărei răsufolare e simțită în mirosul de țărăniță umedă și pe aripile vântului domol.

Pe lângă garduri, tufe de liliac stau încă gârbovite, cu crenguțe moi și negre, așteptând timpul când vor putea fi așa ca în anii trecuți. Pe la colțuri de stradă copilași cu fețe supte, te îmbie cu ghiocelii, florile gingașe care sunt primii soli ai primăverii.

Te simți cuprins de-o stranie neliniște în fața acestor schimbări brusce, sufletul ți-e îmboldit spre zări necunoscute, ți-l simți încărcat de dorul de noutăți și gândul te cheamă într'o țară vrăjită, pe un tărâm nedeslușit: Orizontul.

În toate părțile se simte nevoia de aer curat, de lumină. Ferestrele amorțite sunt redeschise pentru ca razele soarelui să pătrundă și în camere. Chiar și furnicile își reîncep de pe-acum activitatea, pornind la drum pe pământul din care se ridică încă aburi ușori.

O parte a corpului didactic dela liceul de fete și publicul la ridicarea drapelului național.

Jarnă.

de Stela Fericeanu cl. IV-a.

*Din ceruri cad lin
Fulgii albi, mărunți
Și s'aștern domol
Pe câmpii și munți.*

*Tăcerea-i deplină;
Doar săniile trecând,
Mai fac gălăgie,
Pe drum alergând.*

*Incet, pe nesimțite
Peste văi coboară
Vălu'ntunecării
Și tot înpresoară.*

*Rar, vr'un strigăt jalnic
Se'nalță spre cer:
E-o pasăre gonită
Din adăpost, de ger.*

Oficialitățile la ridicarea fanionului național.

Lupta dela Posada

Păsculescu Didi cl. V-a.

Desăvârșirea întemeierii „Țării Românești“ a fost datorită lui Basarab Voevod prin aceea că i-a asigurat independența în urma mării victorii dela Posada.

Din vechile documente ungurești se poate vedea că primele formații de voevodate au fost tributare Ungurilor.

Ca să putem lămuri mai bine motivele conflictului româno-maghiar dela începutul sec. XIV trebuie să cercetăm care au fost raporturile lui Ion Basarab cu primul rege angevin, Carol Robert de Anjou.

Pentru aceasta ne vom folosi de documentele ungurești, privitoare atât la epoca dinaintea luptei, cât mai ales asupra conflictului și epocii posteroare.

Și aceste știri cu atât sunt mai impresionante cu cât le avem din însăși documentele și cronicile ungurești prin care ei singuri recunosc marea înfrângere suferită.

Primul document referitor la acea epocă este cel din 1324, prin care se constată că Basarab era în bune raporturi cu regele Ungurilor.

Prin acest document, Carol Robert întărește mai multe posesiuni lui Martin Magistrul, care între altele fusese de mai multe ori în ambasadă la Basarab, îndeplinindu-și misiunea cu laudă și credință.

Din formularea care se dă acestui document, din calificativul pe care îl are Basarab... „Voevodul nostru transalpin“ rezultă că la această epocă raporturile erau bune și că Basarab recunoștea suzeranitatea lui Carol Robert.

Aceiași situație o găsim în 1327, când dintr'o scrisoare dela Papa Ioan XX către Basarab, rezultă că existau raporturi amicale între acești doi stăpâni.

În această scrisoare, Papa laudă zelul lui Basarab, Voevodul transalpin, pentru stăpînirea necredincioșilor și-l roagă să primească cu cinste pe călugării cari vin să facă cercetări în acele regiuni.

Prin faptul că în 1330 are loc acel conflict celebru dintre Carol Robert și Basarab Vodă, în care Ungurii suferă o înfrângere totală, statul românesc poate fi privit ca o formațiune politică independentă.

Motivele războiului din 1330 nu sunt bine lămurite.

S'au făcut mai multe ipoteze, conținând fiecare o mică parte de adevăr.

Astfel, unii prezintă ca motiv al conflictului ocuparea cetății Severinului de către Basarab.

Din listele de martori dela sfârșitul documentelor se constată că dela 1291 până la 1324, nu este menționat niciun ban unguresc de Severin.

Aceasta înseamnă cu oarecare probabilitate ocuparea Severinului de către Români.

Deci unul dintre motive pare să fi fost dorința ocupării Severinului.

Acest motiv este indicat și într'o serie de documente ungurești.

În al doilea rând au contribuit și instigațiile nobililor unguri și mai cu seamă ale Voevodului Ardealului, Toma, care formula pretențiuni asupra ținutului Loviștei.

Un mare istoric ungar, admite și o altă pricină a expediției și anume: dorința Regelui Carol Robert de a constitui un derivativ, care să îndepărteze mintea oamenilor din Ungaria dela sângeroasa război în contra familiei Csak, (petrecută cu puțin înainte).

Este un episod pe care îl vom rezuma:

Există în Ungaria, în acea vreme o familie foarte puternică, familia Csak. — Această familie, fusese ofensată în chip sângeros de fratele reginei și atunci, șeful familiei, pentru ca să se răzbune, a conceput un plan grozav și anume să ucidă pe Carol Robert, pe soția și familia lui.

La un prânz a năvălit cu spada în timpul mesei regale, a rănit pe doi din servitorii regali, iar copiii au scăpat ca prin minune. Acest act nemaiauzit (în contra regelui) a produs uimire, cu atât mai mult cu cât regele era considerat ca o persoană sacrosanctă și deci un atentat împotriva lui însemna atentat împotriva lui Dumnezeu. Deci vinovatul trebuia pedepsit (în chip exemplar).

Carol Robert a poruncit ca întreagă această familie, până la al treilea neam să fie exterminată, iar alții să fie reduși în robie. Această pedeapsă grozavă a impresionat lumea din Ungaria și spiritele erau oarecum tulburate — Carol Robert, pentru ca să îndepărteze atențiunea opiniei publice dela acest fapt — după cum spune Csudy, istoricul ungar, a pornit o expediție în contra Voevodului Basarab.

Asupra conflictului însuși se cunosc o sumă de știri. Mai întâi povestirea a două cronici ungurești.

Pasajul pomenit în cronică pictată este dintre cele mai sugestive: iată ce citim în Cronicon pictum, scrisă pe la 1358, deci la puțini ani după acel eveniment.

„În anul Domnului 1330, regele a adunat oștire „multă, nu însă toată puterea sa armată, căci trimisese „luptători la hotarele țării în diferitele expediții împotriva prea numeroșilor dușmani și la sfatul Voevodului „ardelean Toma și a lui Dionisie, fiul lui Nicolae, în „luna Septembrie s'a dus în persoană prin Severin în „țara voevodului Vlahilor Basarab, care țară nu poate „fi locuită de un popor neobișnuit cu ea, ca să alunge „din țara aceasta pe Basarab sau cel puțin să-i dea „țara unuia dintre sfătuitoarii săi, cu toate că voevodul „totdeauna plătise cu credință darea cuvenită Măriei „Sale Regelui.

„Îndată ce regele a cuprins Severinul și Castrul acestuia, i l-a dat lui Dionisie... precum și demnitatea de ban. După ce s'a întâmplat acestea, Basarab a trimis la rege soli demni de toată cinstea, ca să-i spună regelui: Pentru că tu, rege al meu, te-ai ostenit cu adunarea oastei, osteneala ta o voi plăti cu 7000 de mărci de argint și-ți voi lăsa în pace și Severinul cu toate ce se țin de el, pe care acum cu putere le țineți în mâinile voastre; pe deasupra tributul ce sunt dator coroanei voastre, cu credință îl voi plăti tot anul și nu mai puțin pe unul din fiii noștri îl voi trimite la curtea voastră, ca să servească pe banii mei și pe cheltuiala mea, numai să vă întoarceți înapoi cu pace și să înconjurați primejdia persoanelor voastre, pentru că dacă mai veniți și mai înăuntrul țării, primejdia nici decum nu o puteți înconjura.

Vasăzică acestea le spunea Basarab lui Carol Robert, iar acum ce spune cronica despre răspunsul acestuia:

„Regele auzind acestea, cu mintea semeață, a isbucnit în astfel de vorbe față de soli, zicându-le: așa să spuneți lui Basarab, că el e păstorul oilor mele și eu din ascunzișurile lui, de barbă îl voi scoate. Atunci un baron credincios cu numele Danciu, așa a grăit regelui:

„Doamne, acel Basarab grăește către tine, cu mare umilință și spre cinstea ta răspunde-i în scrisoarea ta cu favoarea bunăvoinței regești, arătându-i deplină iubire și milostivire.

„Atunci regele a repetat vorbele de sumeție și de amenințări pronunțate mai sus și părăsind sfaturile mai sănătoase, îndată a pornit mai departe ca apoi să se lupte.

„Și neputând regele și ai săi să afle de mâncare în țară necunoscută, între munți și dealuri cu păduri, de foamea cea mare curând au început a suferi însuși regele și militarii și caii.

„Pentru aceasta s'a ordonat împăcarea cu Basarab și având credință că el va asculta de Rege și că va da acestuia și tuturor oamenilor săi siguranța de a se întoarce acasă și că-i va arăta calea dreaptă regele s'a întors asigurat, punând temeiul pe credința perfidă a schismaticului Basarab a venit pe o altă cale cu toată oastea sa și calea aceasta sucită și de amândouă părțile cu răpi foarte înalte era închisă împrejur și unde zisa cale era mai largă, acolo Vlahii o întăriseră în mai multe locuri cu șanțuri săpate împrejur. Iar regele și toți ai săi la așa ceva, într'adevăr nici nu s'au gândit.

„Mulțimea nenumărată a Vlahilor, sus pe răpi alergând din toate părțile încoace și încolo și aruncând săgeți asupra oastei ungurești, care era în fundul unui drum bătut, ce nici nu se putea numi drum, ci mai curând un fel de corabie strâmtă, unde din pricina înghesuelii, cei mai sprinteni cai și ostași cădeau în

„luptă pentru că din pricina urcușului prăpăstios nu se puteau sui în contra Valahilor pe nici una din râpile de pe cele două laturi ale drumului, nici nu aveau loc de fugă fiind șanțurile săpate acolo, ci ostașii regelui erau cu totul prinși ca niște pești în mreajă. Au căzut tineri și bătrâni, principii și nobili fără nici-o deosebire, căci această tristă întâmplare a ținut mult, dela ziua a 6-a a săptămânii, până la ziua a 2-a a săptămânii viitoare (adică de Sâmbătă 9 Noembrie până Marți, 12 Noembrie) acolo au murit și trei prepoziți (administratori bisericești): anume Magistrul Andrei, bărbat foarte venerabil, vice-cancelarul Majestății Sale Regale, fiind acolo, a pierit Poszego și Nicolae, prepozitul din Alba transilvană, și unii preoți cari erau capelanii regelui, fură uciși.

Și mai departe continuă:

„Iar regele și-a schimbat însemnele armelor sale cu care a îmbrăcat pe Desev, fiul lui Dionisie, pe care crezându-l a fi însuși regele, cu cruzime l-au omorât. Și așa regele a putut scăpa prin fugă cu câțiva inși, cari au stat împrejurul său ca niște ziduri de piatră. Imprejurul oastei cădeau din toate părțile și din mulțimea căinoasă a Valahilor, ca muștele și numărul celor uciși acolo de Unguri, numai socotitorul infernal și viclean al iadului a putut să-l socotească.

Și mai departe:

„Cu toate că Ungurii au purtat războaie foarte mari și foarte crâncene, totuși această mare și rușinoasă înfrângere li s'a întâmplat, ca să nu se sumească de mulțimea învingerilor ci ca să învețe umilința și să înțeleagă că de mila iubirii divine se fac cu atât mai vrednici cu cât rabdă loviturile de îndreptare ale tatălui ceresc“.

În afară de această povestire așa de sugestivă, mai sunt și trei miniaturi (de aceea chiar e numită cronică pictură, pentru că are vreo 300 de miniaturi în legătură cu această expediție.)

În prima miniatură se vede un sol de-al lui Basarab, venind la Carol Robert ca să-i propună pace, în condițiunile mai sus pomenite. Solul poartă în mână o cutie, este probabil tributul său, dările pe care i le trimite, și un scut, semnul supunerii și al recunoașterii suveranității.

Scutul are semnul angevinilor.

A doua miniatură reprezintă o scenă din bătălie. Se vede cum Românii aruncă cu bolovani de sus și trag cu arcul în Unguri, care sunt înghesuiți în vale. Căzut jos și lovit de bolovani se vede nobilul ungur care îmbrăcase costumul regal, în timp ce regele însoțit de 2 cavaleri fuge spre dreapta, uitându-se îndărăt la locul luptei.

A treia miniatură reprezintă o altă scenă a luptei.

Vă puteți da seama din povestirea aceasta, mai întâi de fazele prin cari a trecut această expediție a lui

Basarab și apoi frumoasa victorie pe care a câștigat-o acesta.

Se vede deci cum a decurs înaintarea și cum atacul Românilor a avut loc pe drumul de întoarcere.

În afară de știrile acestea, pe care ni le dă cronicile (și celelalte sunt asemănătoare, chiar copiate după cronica mai sus pomenită) mai putem scoate știri din analiza documentelor posterioare acestei lupte.

Așa un act din 1336, prin care regele Carol confirmă posesiunile vice-cancelarului său Tatomir și se pomenește că „pe când armata regală la castelul Argeș“... deci putem fixa bine expediția, care plecând din părțile Severinului, a străbătut Oltenia și a ajuns la castelul din Argeș... unde trebuie să fi avut loc armistițiul și împăcarea.

În ce privește armata lui Basarab se pomenește într'un act din 1351 de ajutorul pe care l-au dat voevodului român necredinciosii, care în cazul nostru nu pot fi decât Tătarii.

Apoi o serie întreagă de documente ne vorbesc de numeroasele pierderi suferite de armata Ungurilor.

Așa într'un document din 1333 scopul campaniei lui Carol Robert este arătat ca fiind de a relua o bucată de pământ pe care Basarab o deținea, în marele prejudiciu al coroanei și al regelui.

Tot aici Basarab este calificat „infidel notariu.“

În legătură cu pagubele avute ni se povestește în documentul din 1332 că pierzându-se sigiliul regatului, fiind ucis cel care-l deținea, regele a ordonat să se facă alt sigiliu.

Vedeți cum documentele, sau mai bine zis știrile din documente, confirmă povestirea cronicilor.

Lupta aceasta, care a ținut 4 zile, a fost un adevarat dezastru pentru Unguri și se poate compara cu înfrângerea pe care au suferit-o mai târziu Polonii în codrul Cosminului, către sfârșitul domniei lui Ștefan cel Mare.

După această nenorocită întâmplare, Carol Robert nu s'a mai gândit să revendice Țara Românească, nici să mai formuleze pretențiuni de suzeranitate asupra voevodului transalpin.

Și iată cum Ion Basarab, întemeetorul primului principat românesc a desăvârșit statul său, căpătându-i și independență.

Răspuns

Eleului Munteanu M. cl. VI-a.

*Poate că'n literatură
Încă sunt un pușor;
Nu șt'u însă dacă alții
Așa's cum să pară vor.*

Stela Fericeanu cl. IV-a.

Inceput de primăvară.

Almășan M. cl. IV-a.

I.

*Totul e înveselit,
Zăpada se topește,
Ghiocelul prizărit
Spre viață năzuește.*

II.

*Frigul s'a mai potolit,
Vântul nu mai bate,
Totul s'a încălzit puțin
Prin oraș și sate.*

III.

*Pârâiașul curge-a gale
Prin crân u'nmugurit,
Iar copile zburdă'n vale
Cu părul despletit.*

IV.

*A venit iar primăvara,
Cu flori și bucurii;
Ce-o să ma' zburdăm de-acuma
Prin lunci și câmpii!*

Străjerele dela liceul de fete la ridicarea drapelului național.

La restaurant.

Intr'un restaurant stăteau doi oameni. Unul mânca pește fript, iar celălalt friptură de porc. Pentru că nu li se adusesse de băut, primul zise chelnerului: — Peștele vrea să înnoate — și chelnerul, înțelegându-l, îi servi băutura. Al doilea, care nu vroia să fie mai prejos, zise chelnerului: — Porcul vrea să bea!

Breazu Lucia cl. IV-a.

Aceluiași.

*Primesc critici bucuroasă
Astăzi cât sunt pușor;
Căci de-oiu fi mare ca alții,
Să mă 'ndrept n'o fi ușor.*

Stela Fericeanu cl. IV-a.

RECENZII

Al. O. Teodoreanu: Caiet (versuri)

de M. Munteanu cl. VI-a.

Printre primele volume editate în 1938, Fundația pentru literatură și artă „Regele Carol II” ne oferă „Caietul” dlui Teodoreanu, un volum frumos și estetic lucrat, pe care îl deschizi cu plăcere.

Al. O. Teodoreanu e cunoscut mai mult prin proza sa; ca poet foarte puțin. De aceea interesul față de acest volum e pe deplin justificat.

Volumul e străbătut de firul gingaș, țesut discret, al regretului pentru o iubire pierdută, care uneori abia se poate ceti printre rânduri.

După o „Spovedanie” de veritabil epicurian, intrăm în corpul volumului, care e împărțit în mai multe cicluri. Prima parte — „Cântecele toamnei”, e în gamă minoră. În cele mai multe poezii poetul îi vorbește iubitei sale. Toată povestea acestei triste iubiri se desprinde din versurile:

... „Ca pe-o icoană binefăcătoare
 În mine chipul tău îl țin închis
 Și visurile — floare de cais —
 Iși cern în juru-i molcuma ninsoare”...
 (Octomvrie)...

... „Privirea ta, ca un tâlhar
 În suflet îmi intra pe brânci...” (Era)

... „Sufletul meu
 A șoptit:
 Te iubesc...” (Ca totdeauna)

Dar,
 ... „Prin parcul meu de vise imens și vestejit,
 Tu ai trecut ca toamna atot vestejitoare (Toamnă)
 De aceea,

Mi-am dojenit sufletul
 Că nu m'a lăsat să tac...
 Și-am plâns — prea târzlu... (Ca totdeauna)
 Sufletul poetului a rămas: un cuib pustiu
 Lăsat de cea din urmă rândunică... (Octomvrie)
 Și poetul ajunge la eterna concluzie:

„Trandafirii mor,
 Visurile mint”... (Lied.)

Mult mai practic ar fi fost ca aceasta să-i fi fost poetului premisa, dar pentru el iubirea nu e:

„Un ce banal, prin care firea dregă
 A nimicirii opere funeste;
 Un van instinct, de sub a cărui lege
 Nici micro-organismele nu scapă”... definiție
 pe care regretatul Topârceanu a pus-o în gura nemuritorului Dante. Citez câteva rânduri din care se pot concluda părerile poetului:

... „O stea când cade'n bezna fără fund
 Mă tem și-ascult înfrigurat: Nimic!
 Tăcerea 'nhide lumea ca un plic
 În care toate tainele s'ascund.
 Și-aștept în calmul nopții deletere
 Sub ironia miilor de aștri
 Să tâlmăcesc în ochii tăi albaștri
 M'sterul vieții noastre efemere...”

(Așteptând.)

Iubirea este pentru poet ceva imaterial, o necesitate sufletească, o condiție a vieții și a echilibrului sufletesc... Dar ceea ce caută el și își presupune că a găsit în iubita sa, femeia-ideal și mai mult decât femeie, e atât de rar, (pentru a nu întrebuița termenul *nu există*), încât partea lui în dragoste e aproape totdeauna deziluz'a.

Ciclul „Foi îngălbenite” aduce mai multă variație. E simpatic pastelul „Dimineață” din care spicuiem:

... „Cu scripcile 'n cutie
 Ghemuite subsioară
 Gârboviți, prin colbărie
 Lăutarii se strecoară

...Scaunele dorm pe mese
Cu picioarele în sus.

— — — — —
Un client a mai rămas
Moțând lâng'un sifon
Care-i cântă 'ncet pe nas
Ca părintele Ion..."

Iubirea (eterna iubire!!) începe d-a capo:

...Ea nu știe c'o iubesc,
Că e mică
Și mi-e frică
Să-i vorbesc.

— — — — —
I-ași vorbi, dar — vezi — nu pot!
Fii tu vântule de treabă,
Pleacă, vânt, la ea în grabă,
Rogu-te
Și spune-i tot,
Vântule!"

(Indiscreții.)

Urmează versuri pline de speranță, durere și disperare și apoi liniștea se întinde iar, cum se așează calmul dimineții asupra mării biciuite de furtună, pentru ca să dureze atât, până când pe partitura vieții va apărea iar „sal segno“, pentru ca să reînceapă cu variante noi — secunda volta — aceeași melodie... Dar până atunci poetul spune trist și liniștit:

„Suflet amărit,
N'o mai căuta..."

— — — — —
Viața nu-i decât
Amintirea ta!"...

(Cântec inutil.)

Simpatic e ciclul „**Creionări**“; cele trei poezioare, ușoare, mi-au plăcut atât de mult, încât le-ași cita în întregime.

„**Cântece de ospiciu**“ e al patrulea ciclu. Sărmanul poet! Autorul i-a închis aici cântecul alături de al alchimistului, al călugărului (în care vorbește despre dracul roșu!?) și al soldatului... „*Nostalgi*“, aduce într'adevăr o notă de ospiciu:

„Să sari pe geam, să fugi de toți,
Ca'n mare'n aer să înnoți.

— — — — —
— — Ș'aluneci ca o navă
Pe fluvii interplanetare
Și să te-afunzi adânc, în soare.

— — — — —
Intunecos spital și rece.
Și vremea trece'ncet. Nu trece.“

„*Cântecele*“ sunt caracteristice. Vorbind despre un mort care a fost îngropat, autorul spune:

„Asta nu-i adevărat —
Eu știu c'avea în el furnici

Ce-au eșit noaptea prin buric
Și l-au mâncat..."

— — — — —
„De stafii nu mă tem deloc!
Eu râd când ies din lumânare;
In perini am guzgani de foc
Și ei le mușcă de picioare.“

„**Din Ctitorii străbune**“ reînvie în forme noi, lucruri vechi. Ne umple de admirație „Paharnicul Furtună“; ne fac să zâmbim ghidușile „Măscăriciului Vălătuc.“ Stilul celor vechi e redat admirabil, într'o versificație perfectă.

— — „Scris-a Mihnea din Buceag:
— Hoți sunteți voi, sau Pârgari? —
Că v'a prins cu furțișag,
Mama voastră de cațcari.

— — — — —
Dă 'napoi ce mi-ai sm'ntit
Cât mai ești printre cei vii,
Altfel viu eu negreș't
Și te tai. Așa șă ști..."

(Vasile Vornicul către cei 12 Pârgari.)

„**Cu ghitara**“ e un ciclu plin de voce bună:

„*Inimioarii îi stîngi para
Cu paharul*

Și-i alini cumplit amarul
Cu ghitara..."

(Cântecul drumețului.)

...Și țiganu-i om, cucoane,
Și vă cântă, după toane,
Cum îți porunci.

Dar de-i dai și lui să beie
Struna sub arcuș scânteie
Încă și mai și."

(Cântecul logofătului.)

...Mijlocul aproape mi-i.

De ți-l strâng, ce lucru mare?

Nu-i așa că nu te doare?

Zi-i țigane, zi-i!

(Lacrimi.)

Poetul își încheie volumul cu o „*Scrisoare*“:

Moș-Crăciun din Vremuri-Bune

Milostiv și înțelept,

Prind colinde să răsune,

Eu, cu ochii îndărăpt

Spre cărarea de omăt

A copilăriei, spune,

De ce nu te mai aștept

Moș-Crăciune?

Am depășit de mult spațiul ce-mi era acordat. Dar poeziile dlui Teodoreanu sunt atât de fermecătoare, încât păcatul extinderii în citate e inevitabil. Stilul limpede, versificația armonioasă și plăcută — ritmul, fie regulat fie modernist, ușor și neobositor — toate fac din volumul dlui Teodoreanu o lectură plăcută, mai ales acum, când cei mai mulți poeți oscilează între o monotonie greoaie, deprimantă, și un ritm rupt nervos.

1907

„Noi vrem pământ“...

roman de Cezar Petrescu

de Ionel Chirică cl. VIII-a.

Cezar Petrescu, unul dintre cei mai mari romancieri din epoca actuală, a căutat să redea în ciclul de romane intitulat „1907“ o frescă epică a crâncenei răscoale țărănești dela 1907 din „Vechiul regat“.

În volumul al doilea din acest ciclu, intitulat „Noi vrem pământ“, duce mai departe analiza minuțioasă a conflictelor dintre stăpânii pământului — mai ales arendașii de neam străin — și țărani, cari erau exploatați într'un mod neomenos.

Pe câtă vreme în primul volum intitulat „Mane, Techel, Fares“, Cezar Petrescu zugrăvește pe larg viața politică și socială din acea vreme, în volumul al doilea ne face cunoscută starea de nemulțumire a țăranilor, care nu mai pot suporta umilința și asuprirea arendașilor spoliatori și cer cu vehemență să li se îndeplinească dreptul lor din moși strămoși: „pământ“.

În acest volum nu sunt personajii principale — eroi — nu există o acțiune unitară. Volumul cuprinde nenumărate capitole cu subdiviziuni în corpul lor. Autorul ne poartă dela un capitol la altul, dela un grup de personajii la altul, fără a face vreo legătură cu faptele precedente, iar vasta lume pe care o zugrăvește este răspândită în tot cuprinsul țării: prin orașe, pe la moșii și pe la sate.

În tot volumul nu există nici o personalitate, nici un caracter mai bine reliefat. Romanțierul schițează în câteva trăsături pe fiecare, deoarece nici unul nu are conștiința clară și simțul realității, în această epocă de frământare, pentru a preîntâmpina catastrofa ce apare la orizont.

Țăranii, tratați asemenea unor animale, nu sunt înțeleși de intelectualitatea noastră, care își petrecea timpul mai mult în străinătate și

nu apleca nici odată urechea la suferințele lor de veacuri. Nici Iordache Cumpătă, moșier iubit de țărani și care își petrecea timpul între ei, nu a înțeles nimic din această frământare, gândindu-se numai la apărarea clasei proprietarilor de pământ, din care face parte.

Țăranii, care alergau zadarnic pe la marile personalități politice, pentru a cere o cât de mică îmbunătățire a soartei lor nenorocite, sunt înțeleși doar de liceanul Adrian — fiul lui Dumitru Petreanu — și de gingașa fetiță Marioara — fiica Adei Cojan —, ființe slabe și fără influență. Țăranii sunt singuri în desnădejdealor de ființe înfometate și gem neascultați de nimeni, asemenea unor animale.

Din când în când izbucnesc în accente de groaznică ură la adresa arendașilor:

— „De-o să ne mai frece mult ciociul, n'o să răspund nici de el, nici de mine!, mugii Pandele, izbind cu gheoga în pământ“.

— „... Care lege!... Legea care-i dă drept ciociului să-ți jupoae zece piei?... Care-i dă drept să-ți țină mâncarea ta și a vitelor, până o putrezi? Aia, lege?“

În neobosita lor alergare pe la porțile celor cu influență, țăranii văzând că nu li se face dreptate, ajung la concluzia că trebuie să și-o facă singuri:

— „Mi se pare că s'au adunat cam multe!... Nu mai încap... Se revarsă paharul“.

În adevăr, paharul suferințelor se umpluse prea mult. Țăranii încep să reacționeze orbește, asemenea unor animale înfuriate, răsculându-se:

— „Răscoala, conia... Cică s'or ridicat satele încolo, spre Botoșani și ținutul Ieșilor, să-și ceară dreptul lor, adică pământ... Il cer și dacă nu li-l dau nimeni, îl iau singuri. Cu topoare și coase, îl iau. De-amu-i gata!...“

Ion I. Mioc: Epigrame.

de: Munteanu Mircea cl. VI-a.

A stârnit multă senzație la redacție sosirea volumașului de epigrame trimis „confratilor de la revista „Știu“ în semn de afecțiune și deosebită considerație“... Volumașul e trimis de confratele Mioc de la Oravița, redactorul șef al „Generației de Mâine.“ Ca tot ce ne prezintă această revistă, epigramele sunt întâiu de toate sincere.

Ar fi foarte greu să spunem care epigramă este mai reușită, pentru că în general toate prezintă interes: doar atât că volumul este prea localizat; puține epigrame au ceva care să rămână, puține își păstrează valoarea dacă facem abstracție de persoana căreia i se adresează.

Pentru a ne putea face o cât de slabă idee despre volumul confratelui Mioc, citez două epigrame care mi-au plăcut mai mult.

Epitaf care se va scrie pe mormântul poetului P. P. Belu.

Aici zace P. P. Belu.
— Trecătorule, te'nchină!
Și-a făcut și candelabre,
Totuși doarme făr'lumină.

Epigrama e admirabilă; dar n'o înțelegem, dacă nu știm că P. P. Belu a scris un volum de poezii intitulat „Candelabre albastre“ (ceea ce autorul ne spune în altă parte.)

Cea mai bună îmi pare a fi însă cea intitulată „**Mie insu-mi**“:

Am răs de toți în epigrame,
Și-am criticat o 'ntreagă lume;
De-ar fi să râd de mine însu-mi.
Mi-ar trebui vre-o cinci volume...

Talentul confratelui Mioc e de necontestat. Deaceea recomandăm cu căldură volumul tuturor cetitorilor noștri.

Serviciul religios la ridicarea drapelului național (Lic.E. Văcărescu)

„Sargetia“

Buletinul Muzeului Regional,
I, Deva 1937.

de Prof. D. Munteanu.

Noua publicație științifică apare din inițiativa și sub direcția d-lui Octavian Floca, directorul Muzeului Regional din Deva.

Buletinul pune la îndemâna cercurilor științifice prima serie de interesante studii asupra materialului arheologic, păstrat în unul din cele mai de seamă muzee regionale din țară, precum și rezultatele recentelor cercetări arheologice, întreprinse de d-l Octavian Floca și alți arheologi în județul Hunedoara, care păstrează încă atâtea taine din trecutul vieții romane în Dacia superioară.

Inițiativa d-lui Director Octavian Floca răspunde unei necesități științifice generale. Bogatele colecții (în special arheologice) în continuă creștere nu erau menite să rămână sub praful uitării, vizitate doar de puțini amatori și de mai puțini specialiști grăbiți. Ele se cereau studiate și puse la dispoziția celor ce se interesează de urmele trecutului nostru îndepărtat, evitându-se astfel și erorile studiilor pripite.

Pentru aceasta era chemată însăși competența științifică a vrednicului director al Muzeului, care a adunat în parte, a ordonat și aranjat metodic întreg materialul științific.

Dsa a știut să-și aleagă în acest scop colaboratori din pleiada tinerilor arheologi și oameni de știință, cu reputație bine cunoscută.

În primul volum au apărut studiile D-lor :

C. Daicovici și Oct. Floca: — Mausoleul Aureliilor dela Sarmizegetuza.

Oct. Floca: O nouă villa suburbană în hotarul Sarmizegetusei.

Dr. I. Lepși: Ghiața, suspensiunile și spuma Mureșului.

Oct. Floca: Descoperiri arheologice în ținutul Hunedoarei.

Dr. I. Lepși: Despre temperatura Mureșului.

Alex. Ferenczi: Relieful dela Grădiștea Munceului (păstrat în Muzeul din Deva).

I. Nestor: Sabia de bronz dela Boiu.

Toate articolele au câte un scurt rezumat în limba germană. Buletinul aduce o contribuție de valoare la studiile generale de arheologie. Publicația, care este abia la primul număr al apariției, se impune atenției și interesului public. Inițiativa directorului se cere sprijinită, moral și material, în cercuri cât mai largi.

„Istoria Rusiei dela origine până la 1918“

S. Platonov.

Olariu Sabin cl. VIII-a.

Această carte este scrisă de S. Platonov, vechiu profesor la Universitatea din Petrograd. Ediția pe care am cercetat-o eu era din 1929, deci după ce se introduse regimul bolșevic din Rusia. Istoria începe dela originile Rusiei și se continuă până în anul 1918. Ori tocmai anul acesta este anul când se întâmplă adevărata catastrofă din Rusia. Dacă această carte ar fi fost continuată și după acest an, ar fi însemnat că autorul ei este un cetățean al U. R. S. S.-ului, lucru pe care de altfel îl vor contrazice și tendințele cărții.

Înainte de a intra în subiect, voi arăta adevărata concepție despre felul cum se scrie istoria. Istoria nu trebuie să fie scrisă niciodată în mod subiectiv, ci în cel mai obiectiv mod. Istoriograful să nu se lase influențat de sentimente, ci el să fie mai mult un fotograf al realității. Căci „istoria trebuie desfăcută de orice tendință, fixându-și ca normă de conduită principiul, că veșnicul adevăr nu poate fi sacrificat niciodată interesului trecător, oricare ar fi natura acestuia“. Istoriograful deci nu poate, dar nici nu are dreptul, de a altera adevărul. După acestea, trecem la cartea pe care am analizat-o: „Istoria Rusiei“.

La început, până se ajunge la formarea statului rus, cartea nu prea vedește multe tendințe și chiar dacă se întrezăresc unele, ele sunt lipsite de interes. Însă, începând cu perioada de domnie a țarilor, tendința de a preamări și de a arăta faptele țarilor într'o lumină mult mai dulce este vădită. Toate problemele mari pe care autorul și le-a propus să le studieze, sunt strâns legate de persoana țarilor, încât câte odată autorul lunecă pe panta povestirii vreunui, fapt fără nici-o importanță istorică.

La fel, ca oricare popor, Rușii au avut vecini, cu care ori că au avut legături de prietenie, ori că au avut unele neînțelegeri. Însă, ei nu-i amintesc decât pe aceia, care i-au făcut pe Ruși să aibă respect față de ei, sau au încrucișat spadele cu ei pentru mai multă vreme: Tătari, Poloni, Letuani, Suedezi și Turci.

Chiar când se întâmplă ca vreun stat mai mic să le dea ajutor, Rușii nu se prea sinchisesc de el și nu-l amintesc decât în cadrul vreunui stat din cele pe care le-am arătat mai sus. Despre Poloni, Tătari și Turci au scris însă foarte mult. Orice ciocnire, cât de mică, cu unul din aceste popoare, este transformată în „conflict grav.“ Iar pentru a arăta o victorie cucerită de ei nu ajung 5 foi. Dar mai des arată bravura și tactica țarului. Când sunt învinși, trec peste acest lucru, făcându-l simplu accident. Un exemplu: Într'o luptă cu Carol XII al Suediei, țarul Petru cel Mare părăsește

câmpul de luptă, lăsând comanda lui de Croy, ca să se descurce cum va putea. Iată cum autorul motivează acest lucru: „Cunoscând curajul și îndrăzneala lui Petru, nu putem vedea nici-odată în plecarea sa o fugă.“ Fără comentarii. Exemple ar fi o mulțime, dar nu înteresează.

M'a interesat mai ales faptul, dacă vecinii noștri dela Răsărit, care ne iubeau la un moment dat, ne aminteau și pe noi, scumpii lor, prin pomelnicele lor. Căci fără a exagera, începând din secolul XVI-lea, între noi și ei au fost legături destul de importante, însă pe care se vede că ei nu le cunosc. Voi încerca să arăt, unde trebuia să fim și noi amintiți, deoarece am dat și noi o contribuție destul de însemnată la faptele acestea.

Autorul amintește despre lupta dela Tannenberg din 1410 și în care Rușii și Polonii au fost învingători. Noi știm însă bine că o ceată de Moldoveni a hotărât foarte mult de soarta victoriei. Asta s'o lăsăm; însă nu-mi poate ieși din cap ideea, că noi am făcut vreodată parte din Polonia, dar Rușii se vede că știu asta; eu însă aș dori să știu, când? Moldova sub Alexandru cel Bun a fost de sine stătătoare, lucru pe care autorul nu-l știe. Legăturile cu ei au fost atât de înaintate, încât Ștefan cel Mare a fost căsătorit cu Eodochia, sora principelui de Kiev, însă nici acest lucru autorul nu-l cunoaște. Deasemenea fiica lui Ștefan cel Mare, Elena, s'a căsătorit în 1481 cu Ioan Vasilievici III; lucru mai important nici nu se poate, dar nici acest fapt nu e însemnat de autor. Trecând peste alte fapte, putem afirma că domni ca: Gheorghe Ștefan și Șerban Cantacuzino, au avut legături directe cu țarii Rusiei. Petru cel Mare a fost chiar la Iași, fiind primit de domn și boierii țării, lucru pe care autorul nu-l știa, sau nu vrea să-l știe, dar pe care cronicarii noștri l-au însemnat pe răboajele lor. Deabia în anul 1711, când are loc lupta dela Stănilești, autorul se mărginește a spune:

„El (Petru) se baza pe ajutorul Slavilor, care locuiau în Turcia, pe o alianță cu suveranii gospodari ai Moldovei și Valachiei, vasali Turciei și pe prietenia Poloniei.“ Deci ne dăm seama, că numai acolo unde nu se mai găsește nici-o portiță de scăpare, figurăm și noi. Dar autorul nu amintește nici chiar despre Dimitrie Cantemir, despre care însuși Țarul Petru a spus următoarele:

„Pot să dau Rușilor împărăția întreagă, fiindcă îmi rămâne speranța de a o recuceri; dar nu-mi pot călca nici într'un chip cuvântul și să extrădez pe un principe, care pentru mine și-a părăsit principatul, căci este cu neputință de a recâștiga onoarea odată pierdută.“

Noi, mai știm că tot din cauza alianței cu Rușii, Constantin Brâncoveanu își pierde domnia și viața. Autorul uită să vorbească despre planurile de expansiune ale împărătesei Ecaterina II-a. Dintre acestea, ne interesează planul prin care voia să facă din Principatele Române o „Dacie nouă” sub conducerea favoritului ei „Potenkim.” Nu spune despre el, căci nu s'a realizat. De abia în 1812, găsim în această carte încrustat faptul răpirii Basarabiei. Dar, ceva interesant: Basarabia nu este a noastră, căci în hărțile dela sfârșit, din secolele XIV și XV, Basarabia aparținea Marelui Principat al Lituaniei. În anul 1829, autorul, spune că ei luau prin pacea din acest an, încheiată la Adrianopol, gurile Dunării, însă dela cine, nu spune. Dar nu poate scăpa din vedere faptul că Principatele Române au fost puse sub protectoratul Rusiei, spunând despre acest fapt: „o altă condiție importantă a păcii fu aceasta.” Autorul numai trece în revistă, convenția dela Balta Liman, pentru ca după războiul Crimeii să anunțe că Rusia „renunță în profitul Moldovei, la posesiunile sale dela gura Dunării.” Desigur, le părea rău de noi.

Faptul cel mai important pentru noi, în relațiile pe cari le-am avut cu Rușii, este desigur războiul de independență din 1877. Spre surprinderea mea, am văzut că în acest capitol autorul s'a depărtat extraordinar de mult de concepția scrierii Istoriei. Autorul devine ridicol, prin subiectivitatea lui. Este o denaturare a realității. Noi știm că după ce Rușii au trecut Dunărea, Turcii au reușit să-i respingă, ba chiar îi amenințau cu aruncarea în Dunăre. Atunci marele duce Nicolae adresând domnitorului Carol o cerere telegrafică, îl rugă să intervină cât mai repede. Domnitorul Carol, trecut dincolo, a preluat comanda generală, atât a armatelor rusești, cât și a celor românești. Autorul spune că ei au cucerit Plevna, dar nici nu amintește despre ajutorul pe care l-am dat noi. Acest lucru este o mârșăvie. Însă istoria vorbește: „Generalul turc Osman-Pașa, când s'a predat, și-a înmănat sabia sa colonelului român Mihail Cerchez, pentru ca acesta s'o predea Domnitorului Carol.” Deci, dacă Rușii ar fi fost învingătorii, ei ar fi primit sabia. Însă Turcii știau cine i-a învins. În acele momente Românii păreau oștenii lui Ștefan cel Mare, sau ai lui Mihai-Viteazul.

Însă Rușii ne-au trădat, chiar din această cauză autorul nu arată contribuția noastră, căci a-l jefui pe aliatul tău e o lașitate. Ne-au trădat, luându-ne cele 3 județe din Sudul Basarabiei prin pacea dela San-Ștefan. La fel ne-au trădat și în războiul mondial.

Prin aceste lucruri am putut vedea ce importanță mare ne dau Rușii, care nu urmăresc decât profitul material. Desigur în o lucrare, care este opera unui Rus din vechiul regim și care-i o operă națională, nu dorim să se vorbească amănunțit despre noi. Însă acolo unde este

absolută nevoie, ne întrebăm de ce autorul ne trece sub tăcere? Căci noi știm că Istoria, ori de câte ori ar fi denaturată, adevărul totuși va ieși la suprafață. Câteodată vorbesc chiar faptele însăși, câteodată o greșală de tactică a adversarului l-a făcut să se descopere. Căci a denatura adevărul, înseamnă a deveni din om liber sclav.

„Conferența” 16 Octombrie 1937.

de P. Ionescu cl. VIII-a.

Din bogatul sumar al acestui număr dublu menționăm frumoasa conferință a D-lui Dr. Parhon despre „Raporturile dintre glandele eudocrine și fenomenele creșterii”.

D-l Dr. Parhon arată importanța ce o prezintă glandele cu secrețiune internă pentru creștere. Astfel ipofiza, o glandă ce cântărește la omul adult cam 60 centigrame și se află așezată la baza creierului, e considerată ca având rolul esențial în creștere.

Excesul, sau lipsa de funcțiune a acestei glande, aduce după sine o creștere exagerată sau o oprire a creșterii.

Un proces contrar creșterii îl îndeplinesc glandele sexuale, care secretă substanța ce ține în frâu și regulează secreția ipofizei. Dacă aceste glande sunt în exces, ipofiza este oprită în mersul ei normal și astfel individul suferă — creșterea încetinează.

Unele glande se pare că au un rol dublu: pe lângă acela de a ajuta creșterii, mai ajută și diferențierii organismului. O astfel de glandă este tiroida. Cu ea a făcut interesante experiențe un cercetător cu numele Guademasch. El a hrănit cu pulbere din această glandă niște mormoloci de broască și mormolocii astfel crescuți s'au metamorfozat foarte repede, putându-se obține adevărate broaște-muște.

Deasupra rinichilor, deoparte și de alta, avem două organe importante: „glandele suprarenale”, care deasemenea au un mare rol în creștere, căci copiii care au aceste glande bolnave sunt în genere mici. Un rol în creștere revine deasemeni secrețiunii interne a pancreasului, care regulează utilizarea zahărului în organism.

Copiii cu diabet zaharat cresc mai puțin decât cei normali.

În general, vorbind despre glandele cu secrețiune internă, observăm că ipofiza exercită asupra celorlalte glande un fel de suveranitate. Ea poate fi privită ca un guvern central al glandelor endocrine.

Revista Revistelor școlare*)

de Mirea Munteanu cl. VI-a.

„Curierul Liceului Sfinții Petru și Pavel“, Ploești, anul XVI No. 1—2, ne aduce un bogat material. Din partea elevilor remarcăm poeziile „M'am zăbătit“ de Dum'trache-Godenl, „Farul“, de N. Tigăș, ca și „Invitation aux rêves“, scrisă în limba franceză. Mai semnează versuri Jije Gh., Costache Nicolae, Teodor Eșianu, Rădulescu Ctin, Dâmboianu B. și E. Ghenci. Acesta din urmă semnează și în proză frumoasă schița „Nostalgie“. „Evoluția ideii de moralitate“, e un reușit studiu, semnat de Șt. Teodorescu.

E mult suflet în paginile acestei reviste, de aceea oricine o poate ceti cu folos.

* * *

„Generația de mâine“, Oravița an. I/ No. 1—2, este una din cele mai sincere reviste școlare. În ea bate adevărata inimă a elevului. Fără pretenții și exagerări, ea e o oglindă fidelă a vieții elevului. Sufletul celor ce scriu la ea vibrează atât la marile prefaceri ale neamului, cât și la micile nebunii care duc sufletul adolescentului de la disperare la extaz și viceversa.

„Scrisoare dela graniță“ de P. P. Belu, e o poezie de o înaltă ținută; „Pentru o școlăriță“ de I. I. Mioc e admirabilă prin sinceritatea ei:

„Dragostea noastră a fost înfiripată

În luna lui Florar,

Când te-am sărutat întâia dată

Contrar regulamentului școlar...“

Care dintre voi ar putea fi atât de sincer?

I. I. Mioc mai semnează în același gen „Poemul celor din urmă amintiri.“ „Primii fulgi“ de Leonid Șepitky și „Poemul începutului“ de Const. Iana sunt tot atât de reușite. Deasemenea numeroasele epigrame.

* * *

„Mlădițe“, Blaj, an I, No. 1. Rând pe rând apar noi reviste școlare. Elevii se ridică la conștiința faptului că sunt și ei ceva în această lume.

Nu suntem departe de a ne gândi la o antologie a vieții școlare, la o mare editură înființată cu puterile unite ale tuturor revistelor școlare, la o serie de șezători artistice-literare, organizate de elevii talentați și-așa mai departe...

Deocamdată, elevii din Blaj au scos o nouă revistă. Schița „Nălucire“ de Șuteu Il'e îmi pare cea mai reușită contribuție a revistei; „Disperarea e la modă“, poezia semnată de Mircea Stanciu ar fi admirabilă, dacă i s'ar fi făcut anumite retușări. Natural, e o simplă părere (autorul a generalizat prea repede: din pățania unui elev a tras concluzia că „disperarea e la modă“) „Câteva sugestii cu privire la originea colinzilor“ de Sucișu Va-

sile și „Lampa electrică și evoluția ei“ de Ioan Mitlich, sunt două articole reușite.

Sunt la nivel și celelalte articole.

Blăjenii au început frumos. Le dorim să continue și mai frumos — mereu spre perfecțiune.

* * *

„Mugurași“, Roșiorii de Vede, Anul I No. 1. Primul număr se prezintă frumos, și ca execuție tehnică, și ca material. „Amintirile Școlare“ ale dlui Prof. Radomirescu, e unul dintre acele articole care fac punte între sufletul profesorului și sufletele elevilor. E simpatică schița „La iepuri“ de Stelian Ionescu, folklorul lui Iuga I. Pavel; deasemenea versurile lui Cristea Luc'an și Epigramele lui Stoicescu I. Ioan.

Dorim noii reviste viață lungă și prosperă.

* * *

„Țara visurilor noastre“, Oradea, an I No. 3, 4, este una dintre cele mai bune reviste școlare. În afară de partea închinată lui Em. Gojdu remarcăm nuvelele „Cele două drumuri“ de Iustin Ionescu, „Minunea“ de Aurel Ghender și schița „George“ de Octavian Pop, care vădesc multă maturitate de gândire și ridică revista la apostolat.

„Poemul trecutului“ de Cătălin e o admirabilă proză; versurile lui Vladimir Drimba, ale lui Arsene Victor și ale lui Andrei Vexler sunt admirabile; sunt simpatice cele semnate de Giurgiu Alexandru și de Veturia Vășândan, ca și epigramele lui Acteon.

* * *

„De Strajă“, revista „Straiei Țării“ îi aduce tineretului românesc neprețuite comori de gând și simțire românească, în formă aleasă și plăcută. Execuția tehnică a revistei o face să stea cu mândrie alături de cele mai mari reviste străine, întrecând chiar publicațiile similare.

Ea trebuie să fie nelipsită de pe masa străjerului — un izvor de românism, un îndemn spre „Muncă și credință pentru Țară și Rege.“

* * *

„Mugurași“, Revista Lic. „N. și I. Atanasescu“ an I No. 2, cu o admirabilă copertă în linoleum, conține folklor, câteva poezioare originale, epigrame și câteva bucăți de proză, dintre care remarcăm „Un Crăciun“ de M. Cețu cl. VII-a. „Dirigenție“ de Silvia Găbreanu e o schiță (ca s'o numim așa) destul de bună. Autoarea ar putea însă să vorbească mai românește, nu cu expresii ca „s'a sunat“ (on a sonnè)... și și-ar putea scrie amintirile mai târziu, când ar fi scutite de fraze artificiale ca... „mai bine să-mi iau pedeapsa și altădată să am lucrările așa cum trebuie să le aibe o elevă“... (eu

*) Revistele au fost recensate în ordinea sevirii, fără nici un alt considerent.

cred că ar fi preferat să tragă chiulul, dar n'a putut.) Și apoi e prea multă ambiție în rândurile: „*tocmai eu, chestora...*“ (autoarea accentuiază acest cuvânt nu pentru a justifica situația, ci pentru a ne face și nouă cunoscut că e chestoră) *Colegele-mi făceau semne de părere de rău... am zâmbit cu dispreț (!) la semnele lor de compătimire...* Caut zadarnic în această frază vibrarea unui suflet nobil și nevinovat de copilă, care pare a se întrezări în poezia citată... Gâbreanu Silvia, clasa IV-a... ar putea să-și aleagă mai bine subiectele. Pentru că talent — incontestabil — există.

* * *

„**Steluța**“ revista Șc. Normale de fete „*Despina Doamna*“ Botoșani, anul V. No. 9—10, e o revistă din care ași avea prea multe citate de reprodus din mărgăritarele de simțire turnate în paginile ei.

Notez discursurile elevelor *Sabie Paraschiva* cl. VI-a și *Nimescu Eugenia* cl. VI-a. „*Satul românesc de Emilia Ignat* cl. VII-a și „*Rolul fetei în viața socială*“ sunt subiecte demne de viitoarele învățătoare.

De încheiere citez pentru frumusețea stilului doar două strofe din poeziile publicate în acest număr:

„Doritul Mai cu 'ncetul vine
Pe-un nou pământ reînviat
Lăsându-și razele senine
Pe-un ghiocel nevinovat“

(Reinviere“ de Cocotici L. cl. II-a.)

„In jurul tău cu toți ne-om strânge
Să te urmăm, Străjeri, Străjere
Ca să jertfim al nostru sânge
Atunci când țara ne va cere“ ...

(„Regelui nostru“ de Cojocaru E. cl. II-a.)

* * *

„**Primăvara literară**“, revista Liceului „*Gheorghe Lazăr*“ Sibiu, anul IV, e o revistă de înaltă ținută. „*Gândul morții la Eminescu*“ de Antohi Tr. cl. VII-a, „*Paștile la Alexandri Coșbuc și Vlahuță*“ de Cioran M. cl. III-a, „*Humorul în Pseudo-Kinegeticos*“ de Dorobanț V. cl. VII-a (Lic. de fete) și „*Balada populară de Nichituș A. cl. VII-a*, (Lic. de fete) sunt tratate cu autoritate.

„*Floricele copilărești*“, de Bucșa Emil cl. VI-a, e o admirabilă schiță. Deasemenea „*Dintr'ale lui Moș Ion*“ de Iureș Teodor cl. VI-a și „*Durerea mea*“ de T. Țiței cl. III-a, merită să fie remarcate. „*Mi-e dor*“ de Maria Cosma cl. V-a, e o poezie gingașă și armonioasă.

Revista e divizată în „pagini“ ca și a noastră.

* * *

„**Rânduri Bănățene**“ a elevilor din internatul „*Căsei Invățătorilor*“ anul I No. 4—5, e o admirabilă revistă. „*Până să adoarmă*“ de M. Șerbănescu cl. VII-a L. Com. (autorul volumului „*Cadavrul ambulant*“) dovedește un talent matur. „*Poemele*“ în proză ale lui I. Mioc am început să le așteptăm cu nerăbdare atât în „*Rânduri Bănățene*“ cât și în „*Generația de Mâine*“. Versuri semnează: *M'ky L. C. S.*, *Țiroiu N. cl. VI-a C. D. Coza*, *D. Coman cl. VIII-a C. D. Loga*, *P. Belu cl. VII-a Oravița*, *Marius Munteanu cl. V-a Șc. N. Timșoara*, *Ionel Trilfonescu Arad și Vlădeiu Gh. cl. VII-a L. D. Logă*. Din cauza abundenței — regretăm — nu ne putem ocupa mai de aproape de ele.

* * *

„**Liceul**“ revista Liceului „*Principele Carol*“ București, anul IV. No. 5—7, credem, că n'a avut o idee chiar norocoasă să se tipărească în format de ziar. Remarcăm dintre semnatari: *E. Verzea* cl. VI-a și *Chiril Baicov* cl. IV-a, *Ștefan Ștefănescu* și *M. Patulea* cl. VI-a.

* * *

„**Curierul Lic. Sf. Petru și Pavel**“, *Ploești*, anul VI. No. 3—4 cuprinde mai ales versuri. *Mar'nescu C.* cl. VII-a semnează poeme în proză, *Rădulescu C.* cl. VII-a un basm. O admirabilă proză e „*Cetatea Visului*“ de *P. Pătrașcu* cl. VI-a.

* * *

„**Generația de Mâine**“, anul II. No. 3—4 se menține pe aceeași linie — foarte apreciată — a numerelor anterioare: idealism și sinceritate.

* * *

„**Țara visurilor noastre**“, anul I. No. 5, e revistă bună, o revistă care s'a impus. Remarcăm din acest număr „*Eri și azi*“ de *Iustin Ionescu*, o schiță care prezintă o lăture delicată a societății de azi: „șlagărul“ și dansul modern.

* * *

„**Amicul Tinerimii**“, *Tg.-Jiu*, anul X numerele 1-3, 4 și 5 cuprind articole, versuri, cronici, folklor. Puțin pretențioasă, revista își menține nivelul pe care și l-a fixat.

* * *

Mlădițe an. I. No. 2 prezintă un progres față de numărul precedent. Schița „*In ore*“ de *Suciu Vasile* cl. VII-a e bine reușită. *Alex. Mircea* cl. VIII-a normală pune interesant problema *nevoilor școli*. „*Primăvara*“ de *Manole Precup* cl. VII-a este puternic influențată de *Coșbuc*. „*Biserica și știința*“ de *Rusu Mircea* cl. VII-a e tratată prea interesat.

PAGINA UMORISTICĂ

Țiganul și berea.

de: *Titi Glăvan* cl. V-a.

Intr'o zi în stomacul unui țigan se întâmplă o revoluție din cele mai groaznice ce s'a putut vedea până acum: stomacul striga... se agita... adică cerea mâncare.

— Stai mă, nerodule, că ți-oi da și ție să înfuleci ceva...

Și cum țiganul se simțea gras la chimir de pe urma unei lovituri date, intră într'un birt. Balaoacheșul se așează la o masă și se uită cam chiondorâș la vecinii lui dela celelalte mese. Ar fi vrut și el de... ca înainte de a mânca să-și ude gâtul, adică cum s'ar zice să ia o gustărică. Și de... cum era cam gras la chimir nici nu vroia să audă de „țuică“ și „vin“; voia să bea ceva mai „bun“.

— Vin și țuică se găsește și la noi în sat, așa că acum vreau să beau ceva 'ndelicat.

Când alături de masa țiganului un român își reînnoi poziția sa de lichid, țiganul trase cu urechea.

— Ia mai dă-mi un „țap“ băete!

Românul privind berea și probabil aprizându-i-se lagărele o dădu peste cap.

Țiganul se uita cu pud la berea spumoasă cum dispărea în stomacul românului și ca să vadă ce gust are, comandă un „țap“. Chelnerul servi țapul, dar dela prima înghițitură, țiganul care nu mai băuse așa ceva scuipea ca de fiere.

— Ptiu, luă te-ar dracu de țap afurisit! Ai mâncat numai pelin? Iarbă n'ai găsit?

*

Intrebare și răspuns.

T. G.

Se spune că mulți oameni fac vizite pe la penitenciarele noastre din tot cuprinsul țării, ca să vadă felul de viață al pensionarilor.

Tot așa s'a întâmplat ca un naiv să viziteze penitenciarul Văcărești și trecând pe lângă un deținut să i se facă milă de el, văzându-l în ce mizerie se găsește.

— Ce pot face pentru tine?

— Să-mi iei locul, răspunse foarte calm deținutul.

*

Judecată țigănească.

T. G.

Se știe obiceiul țiganilor de a umbla cam mult cu tot avutul lor strâns în câteva legături, în care de multe ori țin înfășurată și rațiunea lor de moment. Cam așa ceva e și cu Pepeluș cu Nanda lui, care azi aici, mâine în Poenari, ciordeau de unde puteau și se rugau de D-zeu numai la nevoi și primejdii. (Spirit modern: folosește momentul).

Ajungând într'o zi cu tot calabălăcul la marginea unei ape, peste care era așezat un pod cam putred și pe care le era frică să treacă, după multă deliberare socotesc că ar fi mai bine să se roage Pepeluș pușin la Dzeu, poate le-o ajuta, să treacă cu bine.

Doamne pupa-te-aș, ajutoră-ne să trecem podul, c'apoi ți-oi da de pomană un colac cât roata carului. ! ?

— Bine măi prăpăditule, de unde faci tu atâta colacul, îi reproșează țigancă, știindu-se săraci lipiți pământului.

— Taci fa proastă, tu crezi că-i dau, numai să trecem podul, că pe urmă... Sales bules.

*

Scuză logică.

T. G.

În fața instanței judecătorești se judecă un proces, unde sunt audiați diferiți martori.

Judele: — Câți ani ai mă?

Țiganul: — — Paș'cinci surmâna, coane judecătorule.

Judele: Bine mă, dar aici scrie 47!

Țiganul: — Nu-i adevărat coane, judecătorule!

Judele: — Cum asta, măi țigane, se răsti judecătorul la el. Tu vrei să mă minți pe mine? Uite aici documentele: ești de 47 ani.

Țiganul: — Da, pupați-as ciubotele coane judicătorule, or hi la crtiē paș'sapte ani, dar la viața mea nu, pentru că doi ani i-am zăcut în spital de o boală grea... tare am mai chinuit..

Judele: — Bine mă, dar cei doi ani tu nu vrei să-i socotești la etate, dacă i-ai zăcut în spital?

Țiganul: — Da s' trăiți și 'mnevoastră vă saru-mâna, așa cum mi i-am trăit eu în spital.

*

La crâșmă.

T. G.

Doi buni prieteni care nu se văzuseră cam de mult timp, ne mai știind unul de cusurul celuilalt, se întâlnesc după o trecere de aproape zece ani. Și ca să mai stea puțin de vorbă intrară într'o crâșmă. La un

moment dat, după ce consumaseră o cantitate considerabilă de vin; unu îl întrebă pe celălalt care se pilise Krupp:

— De ce bei dragă, până te îmbeți? E ceva rușinos!?

— Pentru mine e o necesitate, căci trebuie să beau până văd dublu; ce tu nu vezi că sunt chior?

*

Intrebare și răspuns.

de Valer Boldura cl. II-a.

Directorul unui internat surprinde pe un elev ștergând cuțitul de fața de masă.

— Bine Ionescule, așa te-ai obișnuit la voi acasă?

— Nu, Domnule Director! La noi acasă se pun cuțitele curate la masă.

La ridicarea pavilionului național al fetelor.

Defilare, în frunte cu D-ra comandantă Avram Florica.

La școala comandanților de șoimi.

Un alt grup de străjere defilând.

8 Iunie: o poziție frumoasă din exercițiile fetelor.

Activitatea elevilor noștri în sezonul de primăvară

de: G. Subulescu cl. VII-a.

Cu ocaziunea concursurilor „Tinerimii Române”, ce s’au ținut anul acesta la București, elevii noștri au ținut — ca și anul trecut — să-și măsoare forțele atletice cu juniorii bucureșteni.

Iată câteva rânduri din articolul prin care „Sportul Capitalei” ne-a prezentat cetitorilor săi:

Cei mai buni juniori ai Bucureștiului vor lupta azi cu reprezentativa liceului din Deva.

„Azi (n. n. Joi, 28 Apr. 1938) după amiază, începând de la ora 15,30, o combinată de juniori a Viforului Dacia și Venus, pe Velodrom, va înfrunta echipa athletică a liceului din Deva de sub conducerea d-lui profesor Aslău.

Întâlnirea va fi deosebit de interesantă, cunoscută fiind tradiția athletică a liceului din Deva, care a dat multe vedete atletismului românesc“.

Increderea acordată elevilor noștri a fost pe deplin meritată, la toate probele, la cari au participat, clasându-se mai mult decât onorabil. Dealtfel iată și rezultatele tehnice:

Aruncarea greutății (6 kg.)

1. Fărcașiu (Deva) 13 m. 43.
2. Gușacov (Vif. D.) 11 m. 62.
3. Cristorian (Vif. D.) 11 m. 48.

100 m. plat:

1. Drăgănescu (Venus) 12 s. 2.
2. Bujacher (Venus) 12 s. 3.
3. Stelorian (Vif. D.)
4. Gondoș (Deva).

Inălțime:

1. Yost (Vif. D.) 1 m. 60.
2. Petruț (Vif. D.) 1 m. 55.
3. Subulescu (Deva) 1 m. 55.
4. Cseh (Deva) 1 m. 50.

800 m. plat:

1. Bucșa (Deva) 2 m. 18 s.
2. Hierl (Vif. D.) 2 m. 22 s. 5.

Disc (2 kg.)

1. Romulus Popescu (Vif. D.) 37 m. 02.
2. Gușacov (Vif. D.) 29 m. 88.
3. Florea (Deva) 26 m. 34.
4. Fărcașiu (Deva) 24 m. 07.

Lungime:

1. Yost (Vif. D.) 5. m. 96.
2. Cseh (Deva) 5 m. 46.
3. Subulescu (Deva) 5 m. 33.

Suliță:

1. Fărcașiu (Deva) 40 m. 40.
2. Bujacher (Venus) 40 m. 35.
3. Petruț (Vif. D.) 39 m. 30.
4. Florea (Deva) 31 m. 74.

Rezultatele tehnice sunt extrem de favorabile pentru mișcarea athletică dela liceul nostru, dovedindu-se astfel că antrenamentele de sală, făcute în iarna aceasta sub priceputa îndrumare teoretică și practică a d-lui prof. Aslău, nu au rămas fără foloase.

Iată ce scrie „Sportul Capitalei” în numărul de după concurs:

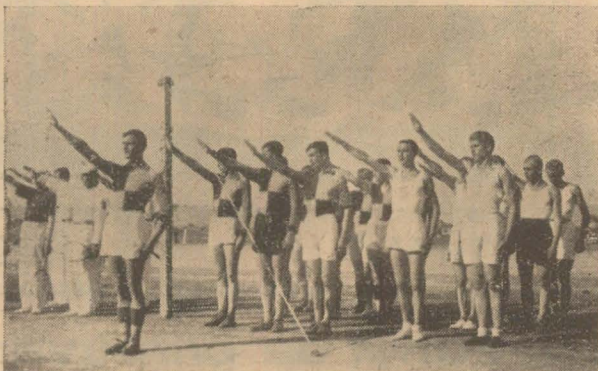
„Liceul din Deva posedă elemente înzestrate și care nu au nevoie pentru consacrarea definitivă, decât de întâlniri cât mai numeroase!”

Liceul a primit astfel o consacrare frumoasă în plus: aceea a unui liceu înzestrat cu elemente umane viguroase fizicește. Și aceasta prin educația fizică bine-făcătoare.

Fie ca succesele de azi ale celor mai mari să fie imbold celor mici, ca astfel să poată fi mâine fala liceului nostru.

* * *

In cadrul „Săptămânei Străjerești“, sub admirabila conducere a d-lor profesori Aslău și Barbu, s'au organizat în zilele de 4 și 5 Iunie a. c. pe stadionul Rg. 4 Grăniceri concursurile atletice școlare.

Atleții liceului dând onorul.

Concursurile, care au avut loc sub patronajul d-lui prefect Col. C. Bengliu, au dat următoarele rezultate:

100 m. plat.

1. Aldica (Șc. Normală) 12 s.
2. Buța (Liceu) 12 s. 2.
3. Rădulescu (Șc. Normală) 12 s. 3.
4. Gondoș (Liceu) 12 s. 5.

800 m. plat.

1. Buța (Liceu) 2 m. 8 s.
2. Rădulescu (Șc. Normală) 2 m. 13 s.
3. Morar (Șc. Normală) 2 m. 18 s.
4. Ungur (Liceu) 2 m. 20.

1500 m. plat.

1. Buța (Liceu) 5 m. 7 s.
2. Dan (Șc. Normală) 5 m. 14 s.
3. Ungur (Liceu) 5 m. 16 s.
4. Mayer (Gimn. Ind.) 5 m. 18 s.

Aruncarea greutății (5 kg.)

1. Fărcașiu (Liceu) 13 m. 07.
2. Aldica (Șc. Normală) 12 m. 44.
3. Subulescu (Liceu) 11 m. 77.
4. Morar (Șc. Normală) 11 m. 30.

Aruncarea discului. (1 kg. 50).

1. Fărcașiu (Liceu) 35 m. 93.
2. Rădulescu (Șc. Normală) 33 m. 82.
3. Morar (Șc. Normală) 32 m. 65.
4. Aldica (Șc. Normală) 32 m. 50.

Aruncarea suliței (400 gr.)

1. Cazan (Șc. Normală) 41 m. 90.
2. Florea A. (Liceu) 40 m. 90.

3. Fărcașiu (Liceu) 39 m. 60.
4. Lazăr (Liceu) 39 m. 40.

Aruncarea grenadei.

1. Cazan (Șc. Normală) 71 m. 60.
2. Mihețiu (Șc. Normală) 65 m. 40.
3. Iatan (Liceu) 63 m. 60.
4. Subulescu (Liceu) 62 m. 80.

Săritura în înălțime.

1. Medrea (Liceu) 1 m. 62.

Săritură în lungime. (Medrea cl. VII-a)

2. Mihaly (Liceu) 1 m. 58
3. Aldica (Șc. Normală) 1 m. 55.
4. Strömpel (Gimn. Ind.) 1 m. 50.

Săritura în lungime.

1. Rădulescu (Șc. Normală) 6 m. 02.
2. Strömpel (Gimn. Ind.) 5 m. 72.
3. Gondoș (Liceu) 5 m. 64.
4. Aldica (Șc. Normală) 5 m. 43.

60 m. plat copii.

1. Dumitrescu (Liceu) 8 s. 2.
2. Sescioreanu (Șc. Normală) 8 s. 3.
3. Corbeanu (Șc. Normală) 8 s. 3.
4. Dumitrescu (Șc. Normală) 8 s. 4.

Stafeta 4×100 m.

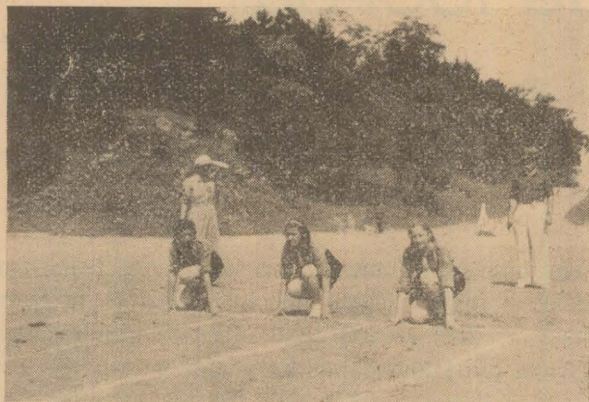
1. Școala Normală: 47 s.
2. Liceul „Decebal“: 47 s. 5.

Stafeta 4×60 m. copii.

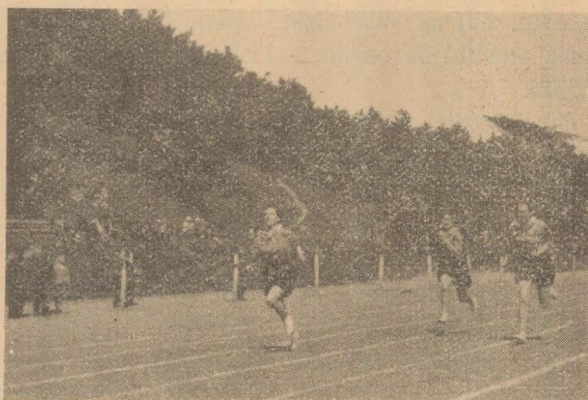
1. Școala Normală A.
2. Liceul „Decebal“ B.
3. Liceul „Decebal“ A.
4. Școala Normală B.

60 m. plat fete.

1. Serafim (Liceul „E. Văcărescu“) 9 s. 4.
2. Constantinescu (Liceul „E. Văcărescu“) 9 s. 6.
3. Botici (Liceul „E. Văcărescu“) 9 s. 8.
4. Șchiopu (Liceul „E. Văcărescu“) 10 s.

60 m. plat fete: stat.

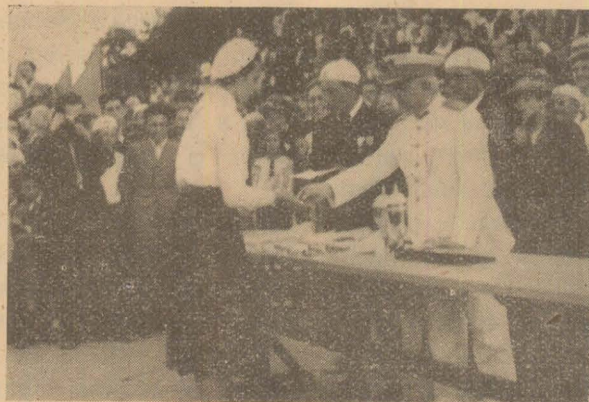

Fetele la 60 m. plat în timpul alergării.

Săritura în lungime fete.

1. Serafim (L. E. V.) 4 m.
2. Șchiopu (L. E. V.) 3 m. 86.

3. Botici (L. E. V.) 3 m. 70.
4. Constantinescu (L. E. V.) 3 m. 65.

Eleva Serafim (L. E. V.) luând premiul pentru 60 m. plat.

Stafeta 4×60 m. fete.

1. Clasa VI-a Liceul „E. Văcărescu“.
2. Clasa V-a Liceul „E. Văcărescu“.

*

La 8 Iunie o combinată a Liceului și a Șc. Normale a alergat o cursă de stafetă de 4×100 m. Echipa formată din Rădulescu, Morar, Bucșa și Aldica a câștigat detașat asupra echipei Clubului Sportiv „Corvin“.

*

La sfârșitul serbărilor străjerești din 8 Iunie, d-l prefect colonel C. Bengliu a înmănat concurenților premii, răsplata eforturilor lor, care constă în medalii, plachete și cupe, care au avut darul să-i mulțumească și să-i ambiționeze pe concurenți.

Matchul de foot-ball din 20 Martie

de: Bucșa Romulus cl. VII-a.

În ziua de 20 Martie a. c. s'a disputat pe stadionul Reg. 4 Grăniceri primul match de foot-ball interșcolar din localitate între echipele liceului nostru și a Școlii Normale.

Rezultatul a fost 2—2 (1—1). Jocul a fost de factură mediocră, din cauza slabei condiții fizice a ambelor echipe.

Jocul începe în nota de dominare a normaliștilor, din cauza liniei de mijlocași liceistă, care e foarte slabă. Încetul cu încetul liceiștii își revin și încep să domine. La o incursiune a înaintării, Moțiu pasează lui Olariu, care din poziție favorabilă înscrie. După acest punct marcat, liceiștii încetinesc alura, ceea ce permite dominarea normaliștilor. La un atac normalist în careul liceist, Berghezan faultează pe Morar și arbitrul acordă 11 m. Tot Morar transformă frumos în colțul drept, egalând astfel situația. Până la pauză nu se observă nimic mai interesant, decât câteva incursiuni periculoase pe aripa stângă liceistă, dar cari rămân nefructificate din cauza ineficienței tripletei.

La reluare, liceiștii intră decizi să termine învingători. Toate atacurile sunt sterile, din cauza aceleiași tripletei. Totuși la un atac liceist, Moțiu pasează lui Vlaiculescu și acesta înscrie din apropiere. Nu mult după aceasta însă, la un atac normalist, Fărcașiu iese din poartă, dar nu poate reține mingea care ajunge la Morar și acesta marchează în poarta goală.

Până la sfârșit nu se mai observă nici o fază demnă de remarcă.

Fluerul final găsește mingea în careul normalist.

S'au remarcat dela liceu Bucșa, Berghezan și Krauss, iar dela școala Normală: Nedelcu, Căzan, Morar și Rădulescu. A arbitrat slab Cseh.

Formațiile; Liceu: Fărcașiu-Berghezan, Subulescu-Krauss, Szentivany, Florincaș-Chirică, Vlaiculescu, Moțiu, Olariu și Bucșa. Normala: Căzan-Lăncrăjan, Nedelcu-Boboc, Rădulescu, Mihețiu-Dan, Sășciorean, Morar, Stan și Pușpurică.

Alte matchuri de foot-ball

de: Subulescu Gică cl. VII-a.

Al doilea match dintre Liceu și Școala Normală, disputat în ziua de 15 Maiu a. c. pe același teren, n'a avut darul să tranșeze rivalitatea dintre cele două școli.

Rezultatul de data aceasta a fost 0—0. Totuși, jocul a fost mult mai spectaculos și presărat cu faze mai frumoase decât primul.

Lovitura de începere o au liceiștii, care prin atacuri rezezi și bine conduse pun stăpânire pe careul normalist. Un demaraj al lui Subulescu pe aripa stângă se termină cu un shoot puternic al acestuia pe lângă bară. Puțin timp după aceasta, Chirică ia o minge de pe linia laterală a porții și o introduce în goal. Arbitrul nu acordă, pe motiv că mingea a fost scoasă din out. Înaintarea liceistă acționează foarte bine, primind mingi neconținut dela linia de mijlocași, unde excelează Bucșa.

La un atac liceist, Vlaiculescu este rănit într'o ciocnire cu fundașii adversi, rămânând astfel un simplu figurant pe teren.

După pauză, jocul continuă prin dominarea liceistă. Pentru puțin timp însă, căci liceiștii au rămas cu 10 oameni: Krauss nu a mai reintrat, făcându-i-se rău. Dar cum o nenorocire nu vine niciodată singură, tot așa și aici: Vlaiculescu, rănit, nu mai poate continua jocul și iată-i pe liceiști rămași cu 9 oameni. Acum este rândul normaliştilor să domine cu autoritate. Apărarea liceistă are mult de lucru cu atacurile normaliste, devenite tot mai insistente. Rezistă însă eroic. Toate acțiunile sunt oprite, fie de Bucșa — care e peste tot — fie de apărarea imediată. Câteva atacuri normaliste, bine conduse de Rădulescu, găsesc pe Pușpurică regulat în poziție de offside.

Acțiunile înaintării liceiste, — rămasă în 4 oameni — sunt puține, totuși destul de periculoase. O lovitură de colț, admirabil bătută de Subulescu, se termină cu un shoot peste bară al lui Olariu. Altă lovitură de colț este trasă afară, de Chirică. Apoi un shoot frumos plasat de Subulescu este respins în extremă de Căzan. Din învălmășeală Morar reușește să degajeze. Cu această fază se termină orice acțiune liceistă mai periculoasă. Normaliștii atacă încontinuu, dar toate a țjunile lor sunt stânjenite de apărarea liceistă. Fărcașiu are astfel ocazia să se releve la câteva mingi grele. Fluierul final găsește mingea în careul normalist.

S'au remarcat dela Liceu, Bucșa (care a fost cel mai bun din „22“), Subulescu, Berghezan, Moțiu și Fărcașiu. Dela Șc. Normală: Rădulescu, Nedelcu, Morar și Căzan.

Formațiile: Liceu: Fărcașiu, — Berghezan, Moțiu, — Krauss, Bucșa, Szentivany, — Hanta, Vlaiculescu, Olariu, Chirică, Subulescu.

Șc. Normală: Căzan, — Lăncrăjan, Nedelcu, —

Boboc, Rădulescu, Mihețiu, — Dan, Cordea, Morar, Stan, Pușpurică.

În fața a 300 spectatori a condus bine D-1 Prof. Barbu.

* * *

În ziua de 1 Iunie a. c. s'a disputat al 3-lea match de foot-ball între echipele liceului nostru și a Școlii Normale. De data aceasta jocul conta ca semifinală pentru „Cupa jud. Hunedoara“. Rezultatul a fost: 3-1 (1-1) în favoarea liceului. Liceul printr'un joc încheșat și presărat cu faze foarte frumoase a reușit să-și adjudece victoria prin punctele marcate de Olariu (min. 34), Subulescu (min. 65) și Vlaiculescu (min. 76). Pentru Șc. Normală punctul de onoare a fost marcat de Rădulescu (min. 22).

Jocul începe cu faze dese și periculoase la poarta Școlii Normale. Totuși dintr'o greșală a fundașilor liceiști, Rădulescu reușește printr'un shoot sec să deschidă scorul. Liceiștii însă nu se descurajează și încurând reușesc să egaleze. O acțiune pe aripa stângă se termină cu o frumoasă centrare a lui Subulescu, care este interceptată de Olariu și acesta, de aproape, egalează.

După pauză dominarea liceistă este mai evidentă. Linia de mijlocași în frunte cu Bucșa alimentează încontinuu înaintarea care însă, urmărită de ghinion, ratează ocazii peste ocazii. La o învălmășeală în fața porții normaliste mingea ajunge la Chirică, acesta o trece lui Subulescu, care printr'un shoot puternic asigură conducerea liceistă. Goalul acesta este hotărîtor pentru soarta matchului. Liceiștii, încurajați, atacă neconținut. Un demaraj frumos al lui Subulescu se termină cu o centrare a acestuia, care este reluată de Vlaiculescu, cu capul, direct în poartă. Jocul se termină cu dominarea liceistă.

Dela liceu întreaga echipă a jucat bine; dela Șc. Normală s'au remarcat: Morar, Rădulescu și Nedelcu.

D-lui Cosma, care a arbitrat excelent, i s'au aliniat formațiile:

Liceu: Fărcașiu—Berghezan, Moțiu—Ungur, Bucșa, Szentivany, — Vlaiculescu, Hanta, Olariu, Chirică și Subulescu.

Șc. Normală: Căzan—Lăncrăjan, Morar—Radu, Nedelcu, Mihețiu—Sesciorean, Dan, Rădulescu, Stan, Vesa.

* * *

În ziua de 6 Iunie a. c. pe arena Reg. 4 Gr. s'a desfășurat matchul final pentru „Cupa jud. Hunedoara“, între echipa liceului și a Gimnaziului Industrial. Echipa liceului, jucând descomplexată, nu a reușit să învingă decât cu scorul de 1—0 (1—0) deși a dominat tot timpul jocului.

În minutul 27 Bucșa trimite o minge lungă, care nu poate fi oprită de fundașii adversi. Olariu care urmărea, împinge mingea în poartă. Curând după aceasta, Acs este împiedecat nereglementar de Strömpel. Arbitrul acordă 11 m, pe care Bucșa îl trage însă afară. Matchul a fost de factură slabă și întrucâtva prea brutal. D-l Cosma, care a arbitrat însă și de data aceasta excelent, a știut să nu lase ca jocul să degeneze, sancționând prompt neregularitățile.

Echipele au jucat în următoarele formații: Liceu: Fărcașiu—Berghezan, Moțiu—Krauss, Bucșa, Szentivany, —Vlaiculescu, Hanta, Olariu, Acs, Florea A.

Gimn. Ind.: Strömpel—Stan, Lula—Schir I, Mayer, Sebu—Högye, Czernay, Krakoczky, Cosma, Schir II.

S'au remarcat dela Liceu: Hanta, Bucșa, Olariu, Moțiu și Berghezan, iar dela Gimn. Ind.: Mayer, Schir I., Schir II. și Strömpel.

* * *

În ziua de 8 Iunie s'a jucat un match de foot-ball demonstrație între o combinată școlară din localitate și Clubul Sportiv „Corvin“. Rezultatul a fost 1—0 în favoarea „Corvin“-ului. Matchul a avut într'adevăr un caracter demonstrativ, fazele frumoase abundând din ambele părți. Rutina „Corvin“-ului și-a spus cuvântul în fața elanului tineresc, dar puțin cam nehotărît al combinatei.

Matchul a fost bine condus de d-l Cosma. Formația Combinății: Cazan (Ș. N.) — Iosof (L. D.) Morar (Ș. N.)—Schir I. (G. I.), Nedelcu (Ș. N.) Szentivany (L. D.)—Schir II. (G. I.), Rădulescu (Ș. N.), Bucșa (L. D.), Mayer (G. I.), Subulescu (L. D.).

Întreaga „Combinată“ a jucat frumos și a dat dovadă de sportivitate demnă de numele de elevi.

Wolley - ball.

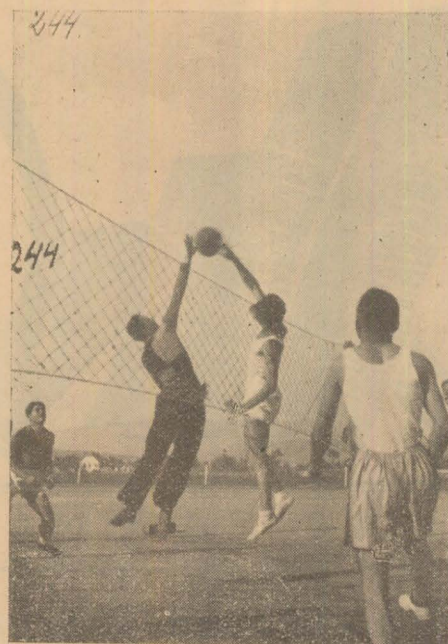
În ziua de 7 Iunie s'a disputat în curtea Școalei Normale matchul de wolley-ball pentru „Cupa Județeană“, dintre echipele liceului nostru și a Școalei Normale.

Școala Normală a reușit să-și adjucece cupa fără multă greutate în fața echipei liceului, complet neantrenată. Rezultatul final a fost 15—6 și 15—9.

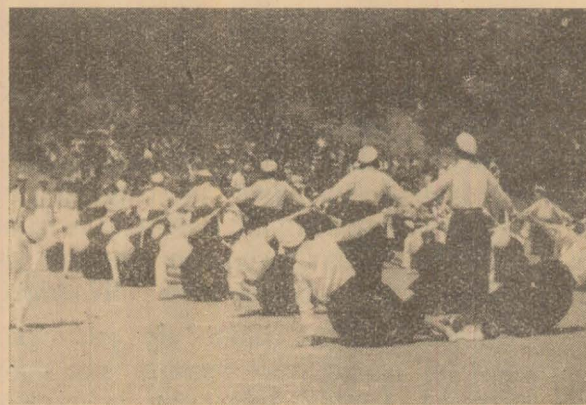
Formațiile: Liceu: Moțiu, Cercea, Danielescu, Subulescu, Bucșa, Lazăr.

Șc. Normală: Aldica, Rădulescu, Morar, Lăncrăjan, Popa, Cazan.

A arbitrat d-l prof. Barbu.

Un admirabil instantaneu dela matchul de wolley-ball.
Foto Lugojan.

8 Iunie. Altă poziție frumoasă din exercițiile fetelor.

...Și a treia și mai frumoasă.

PAGINA INFORMATIVĂ

Impresii culese dela concursurile „Tinerimii Române“.

de Bordus Cornel cl. VI-a.

Ca în toți anii, liceul nostru a ținut să fie reprezentat la concursurile „Tinerimii Române“ cu atât mai mult, cu cât în acest an merituoasa societate își serba aniversarea de 6 decenii de existență.

În consecință, a treia zi de Paști, după ultimele sfaturi ale d-lui Director, ne-am luat drumul spre București. După o noapte petrecută pe o poliță de bagaje, am ajuns în capitala țării. Acolo ne-au primit străjerii din București în frunte cu însuși d-l Nae Dumitrescu, un om care și-a închinat viața pentru promovarea „Tinerimii“.

Ni se împart insigne, bilete de participare la concursuri, și ceeace ne importă mai mult: biletele de masă. Suntem încartiruiți la cazarma gardienilor publici, unde ni se pune la dispoziție un dormitor înzestrat cu tot confortul și de o curățenie ireproșabilă.

După un somn recreator plecăm în oraș. Dar unde? „Hai la Cișmigiu!“ zise unul. Se aprobă și după o lungă plimbare pe bulevarde, iată-ne în frumosul parc al Bucureștilor. Ca orice provincial, nu trecem prin Cișmigiu fără a ne plimba cu barca pe sub frumoasele fântâni arteziene care au însă defectul de a uda până la piele pe curioșii care au imprudența să se apropie prea mult. Luăm masa la facultatea de litere și apoi plecăm acasă. O noapte nedormită își arată efectul: dormim buștean până dimineața.

A doua zi toți participanții ne-am adunat la mormântul eroului necunoscut, unde s'a depus o coroană de flori. Tineretul știe să nu-i

uite pe aceia cari și-au vărsat sângele pentru țară. S'a oficiat un serviciu divin, după care d-l Președinte Nae Dumitrescu a ținut o cuvântare în care le ura bun sosit tinerilor veniți din toate părțile țării.

După masă au loc concursurile atletice la care participă și câți-va dintre băieții noștri. Concursurile încep sub auspicii bune. În ziua III-a, sunt concursurile literare care au loc la liceul Lazăr.

Când am ajuns acolo, o mare de chipiuri și uniforme blocau ușile. În fine reușim să intrăm în curte și de acolo într'o sală de clasă. După o lungă așteptare mi se dă subiectul: „Intrucât ne-a îmbogățit sufletul lectura particulară din acest an“.

Un subiect cât se poate de frumos. Scriu liniștit, apoi dau lucrarea și plec. Din cl. VI-a, la Limba română au fost peste 200 de concurenți.

Zilele ce ne-au mai rămas până la plecare ni le-am petrecut vizitând Bucureștii.

Cine a fost acum câți-va ani la București acum nu-l mai recunoaște. Pretutindeni se dărâmă și se clădește. Impunătoare bloc-hausuri se ridică par'că din pământ.

Numai după câteva zile însă ne-am obișnuit cu ritmul rapid de viață a orașului mare; circulația tramwaelor, a autobuselor, aglomerația mare, mersul rapid al pietonilor; toate acestea te zăpăcesc în primele momente.

Penultima zi este consacrată concursurilor

de costume și dansuri naționale, la care vor concura și elevii noștri. De dimineață mergem pe stadionul ANEF, înțesat de lume, dar mai ales de elevi, unde se vor desfășura concursurile. E o plăcere să vezi băeți și fete în costume naționale jucând în ritmul viorii, fluerului sau a clarinetului.

S'au remarcat în special Piatra-Neamț și Năsăud prin frumusețea costumelor și numărul mare al participanților, precum și liceiștii noștri care au plăcut prin dansul lor simplu și prin faptul că au fost singurii care au avut cimpoiul, acel instrument original al țăranilor noștri dela munte.

În ultima zi, înainte de masă este cea din

urmă manifestație a „Tinerimii“: defilarea concurenților.

Intr'un cortegiu impunător format la Ateneu, elevii și elevele defilează în fața M. S. Regelui, părintele tineretului, îndreptându-se spre statuia lui Mihaiu Viteazul unde se depune o coroană de flori.

Intr'un uriaș careu, tot ce are tineretul român mai ales, s'a adunat în jurul aprigului erou care par'că-l conduce spre viitor cu amenințătoarea-i secure.

După cuvântarea I. P. S. S. Patriarhului Miron Cristea căruia i-a răspuns d-l Nae Dumitrescu ne-am despărțit.

Cine știe, ne vom revedea la anul?

Note și impresii dela excursia „Tinerimii Române“

de: **Popa Ionel** cl. VI-a.

Dela liceul nostru au participat doi elevi la excursia „Tinerimii“: Breazu Mircea și scriitorul acestor rânduri.

Nespus de bucuroși, cu gândul la cele ce o să vedem, plecăm în seara zilei de 20 Mai spre București. Drumul a fost comod, căci am avut loc destul și mai ales că am mers cu acceleratul. Ne-ar fi încântat mai mult drumul, dacă l-am fi făcut ziua. În tren ne împrietenim cu încă vreo câțiva camarazi, care au aceeași țintă ca și noi. Cu aceștia ne distrăm până acolo.

Dimineața la 6 suntem în capitala țării. Suntem pentru a doua oară aici, în anul acesta, așa că nu ne pare ceva nou.

Ne lăsăm bagajele la un prieten, ne aranjăm puțin și la ora 8 suntem la palatul „Tinerimii Române“, unde era anunțată adunarea. De pe toate străzile, vedem apărând elevi și eleve cu placardele în frunte, costumați în portul specific regiunii lor, care provoacă multă admirație în sufletul bucureștenilor.

Ni se anunță că programul se amână pe după masă. Nimic de zis. Mergem împreună cu fetele din Deva și luăm o gustare de dimineață. Pe urmă la plimbare în Cișmigiu, care ne pare mult mai frumos de cum era acum câteva săptămâni.

După masă pe o căldură dogoritoare ne îndreptăm spre „Ateneul Român“, unde era anunțată premiarea. Aici o înghesuială mare. În cele din urmă se începe premiarea în sala festivă a „Ateneului“. Sala e suprapopulată de publicul bucureștean, venit să vadă pe cei mai buni fii

ai țării, floarea și fala neamului, nădejdea României viitoare.

Seara vizităm „Luna Bucureștilor“, unde ne pare interesant „omul de sticlă“.

22 Mai. Ne sculăm de dimineață și somnoroși plecăm spre gară. Trenul, împodobit cu ramuri de stejar și brad, presărat cu flori, ne așteaptă. Și locomotiva poartă o coroană de flori și două fanioane mari. După ce sosește D-l Președinte, trenul șueră în semn de plecare și în cântecul famfarei militare și fluturarea câtorva sute de fanioane, ne depărtăm tot mai mult de cel mai mândru oraș al României.

Călătoria e foarte plăcută. În deosebi regiunile muntoase ne încântă.

Aproape de amiază ajungem în vechea cetate românească, în Brașov. Ni se face o primire triumfală. Toate școlile din oraș, particulari și autorități în frunte cu d-l Prefect al județului ne întâmpină cu cântece, urale și flori. D-l Prefect ne urează „Bun sosit.“ D-l N. Dumitrescu mulțumește tuturor pentru primirea făcută și trece în revistă coloana formată de elevi, care îl întâmpină cu strigăte de „Ura!“

În cântecele famfarei liceului „Andrieu Șaguna“, parcurgem drumul până în „Piața Unirii“. Aici se încinge o horă românească la care ia parte și d-l Prefect.

După aceasta plecăm la lic. „I. Meșotă“, unde luăm masa. În tovărășia a doi camarazi de școală din Brașov ne urcăm pe „Tâmpa“, de unde se poate vedea întreg orașul. Un camarad în câteva cuvinte ne dă unele lămuriri des-

pre privești ce ni se așterne în fața ochilor. Ne spune: majoritatea locuitorilor sunt Români și Sași. Românii locuiesc în partea nordică a orașului. În partea opusă nouă, sunt zidurile de apărare ale orașului. În centrul orașului se află „biserica neagră“.

Ne coborim în oraș, unde vizităm liceul „Andrei Șaguna“, cel mai vechiu liceu românesc, unde au învățat cei mai mari luptători ai neamului. Un sentiment de admirație trezește în sufletul tuturora, persoana aceluia care a luptat o viață întreagă pentru cauza românească, care a suferit atâta pentru a deschide un drum mai fericit în viitor: Andrei Șaguna.

La ora 6 seara părăsim Brașovul și ne îndreptăm spre Sf. Gheorghe. Suntem întâmpinați și aici de dl. Prefect al județului Trei-Scaune. După o scurtă cuvântare, în care d-l N. Dumitrescu explică scopul cu care s'a organizat excursia „Tinerimii“ în acest ținut, se formează coloana și pornim spre oraș, care e la o distanță de 2 km. de gară. Pe drum suntem voioși și cântăm. Cerul înnorat trimite însă o ploaie, care ne strică toată veselia.

Văd pentru prima oară Oltul, „bătrânul Olt“ cum îl numește poetul Octavian Goga în poeziile sale.

În piața orașului se face ceremonialul coborârii pavilionului național. De aici suntem repartizați la diferite școli și particulari. Noi mergem la liceul unguresc, unde luăm cina și pe urmă ne culcăm. Nu pot adormi până târziu, deși sunt mort de oboseală, căci într'una îmi apar în minte momentele mai frumoase și parcă trăesc într'o lume de vise. Deși în străini, mă simt mai bine ca acasă.

23 Mai. La ora 8 suntem adunați în jurul pavilionului, de unde plecăm la biserică. Se face o mică slujbă, după care cântăm cu toții „Hristos a înviat!“ Părintele protopop, care a oficiat slujba ne ține o cuvântare despre starea Românilor în acest ținut și din care îmi permit să notez câteva lucruri: în acest județ abia un sfert din locuitori sunt Români. Majoritatea sunt Secui. Sunt 3 categorii de locuitori: 1. Secui. 2. Locuitori care nu știu de loc românește însă sunt Români ortodocși; pentru aceștia chiar și slujba religioasă se face în românește, numai predicile în ungurește. 3. Sunt Români curați în câteva comune; aceștia și-a păstrat toate obiceiurile, portul, limba strămoșească. Între aceste comune relevează comuna Araci. Din această comună au ieșit peste 60 de intelectuali înainte de războiu. Actualul ministru al Educației naționale P. S. S. episcopul Colan

este născut tot în acest sat. Aceasta este starea destul de jalnică a județului; această stare trebuie îndreptată, iar Românii secuizați aduși la vechea lor obârșie strămoșească.

Societatea „Tinerimea Română“ prin excursia organizată în aceste părți a contribuit mult la această luptă. Părintele mai roagă pe fiecare excursionist, ca să trimită câte o cruciuliță, o revistă, o carte cu chipuri băeților acestor locuitori, pentru a rupe acea pânză, care întunecă sufletul lor și a-i trezi din amorțeala în care i-au vârît străinii.

Părintele mai mulțumește școalelor normale care au ridicat câte o troiță în mai multe sate de Români secuizați. Între aceste școli este și „Școala normală de băieți“ din orașul nostru. Dela biserică mergem la „Centrul de inițiere“, unde se țin cursuri pentru comandantii străjeri. Aici în jurul pavilionului, intonăm cântece străjerești. Pe urmă vizităm fabrica de tutun și fabrica de țesături.

După masă facem o excursie în satele de prin prejur. În Araci vizităm casa P. S. S. episcop Colan și un dig făcut de străjeri. Țăranii, mândri de vizita noastră ne primesc cu flori și cântece.

Ne întoarcem la Sf. Gheorghe și în teatrul orașenesc, „Tinerimea“ dă un matineu. S'a jucat comedia „O scrisoare perdută“ de I. L. Caragiale.

La ora 9 s'a făcut un „foc de tabără“ în piață, în jurul pavilionului, cu un program foarte bogat.

24 Mai. — Ne adunăm iarăși în piață, ne încolonăm, ne luăm rămas bun dela părintele protopop care ne întovărășise peste tot și a cărui figură o să-mi rămână întipărită în suflet și plecăm spre gară. Trenul pleacă, iar eu îmi întorc ultima privire spre orașul Sf. Gheorghe, care ne găzduise două zile.

Drumul până la Tușnad e cel mai plăcut.

În toate gările băieți de școală primară ne primesc cu flori și cântece. La Tușnad, stațiune balneară renumită, ne dăm jos. Mergem să vizităm stațiunea. După ce străbatem o pădure de brazi, dăm cu ochii de o mulțime de vile resfirate. Deși drumul a fost obositor, nu cred să fie unul care să simtă oboseala, când în fața ochilor îi sclipesc aceste tablouri fermecătoare. Încep să-mi dau seama de ce Românul a iubit și iubește atât de mult codrii. Aici în codri și la răcoarea brazilor și a izvoarelor reci, s'a putut naște poporul român, acest neam nobil și curat în simțurile sale.

Am regretat mult că după câteva ore de admirație a trebuit să părăsim aceste privești.

Ne îndreptăm spre Gheorgheni. Pretutindeni aceiași frumusețe a naturii.

La Gheorgheni ne oprim. Luăm masa în tren și tot în tren o să și dormim. Seara luăm parte la o serbare străjerească organizată de liceul „Sf. Nicolae” din această localitate.

25 Mai. — Dimineața la orele 4 plecăm spre Târgul Mureș. Aici ni se face o primire care întrece așteptările tuturor. O mulțime de elevi și fanfare ne întâmpină călduros. Dintre școli, cum era și de așteptat, mai bine se prezintă liceul militar.

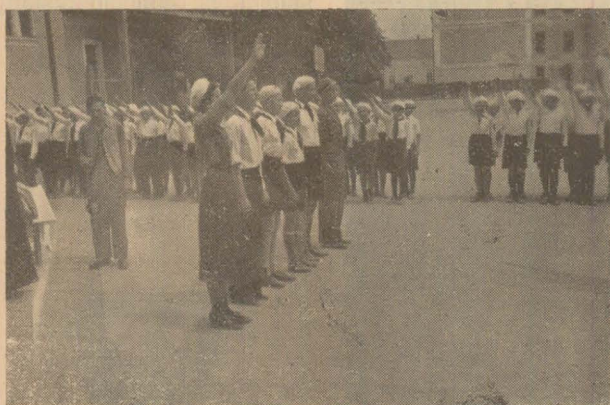
Dela gară, ne conduce un general la catedrala ortodoxă, unde se oficiază o mică slujbă. De aici mergem la „Conservatorul municipal”. D-I General, comandantul oștilor din Secuime, ne ține o cuvântare în care scoate în evidență meritele D-lui Nae Dumitrescu. Pe urmă ne arată comoara „Conservatorului”: orga, păstrată din timpurile stăpânirii ungurești și îl roagă pe un profesor dela liceul „Papiu-Ilarian” să ne cânte. Vizităm sala de pictură. După ce vizităm liceul „Al. Papiu-

Ilarian”, plecăm să luăm masa la liceul militar „Mihaiu-Viteazul”. O clădire măreață, înconjurată de o grădină de flori, este localul liceului. Elevii liceului ne primesc îmbrăcați în haine de sărbătoare. Disciplina și curățenia domnește înăuntrul localului ca și în afară. Luăm masa, apoi plecăm în oraș. Ne oprim la statuia lui Avram Iancu, unde depunem o cunună de flori în memoria aceluia care s'a ridicat contra stăpânirii maghiare ca să ceară dreptate Românilor, eroul care va rămâne întipărit pe vecie în Istoria Românilor.

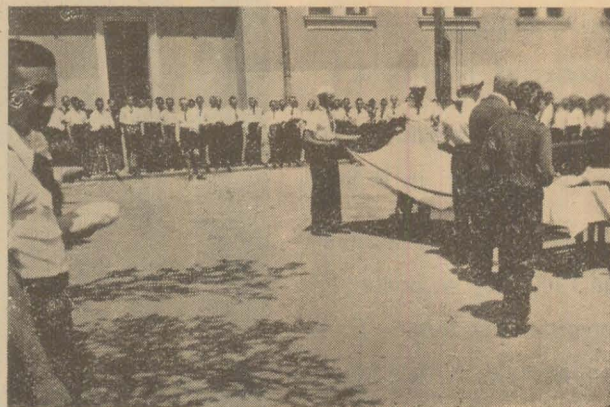
De aici plecăm la gară și pe urmă fiecare spre casa lui.

Toți regretăm că această excursie s'a terminat atât de repede. În tren stau și mă gândesc. Acum îmi dau seama cu câte cunoștințe noi mi-am îmbogățit sufletul și că „Tinerimea Română”, condusă cu atâta măiestrie de D-I Nae Dumitrescu, are un scop măreț, pe care îl realizează tocmai prin aceste excursii: scopul de a face cunoscut tinerelor vlăstare; frumusețea țării lor.

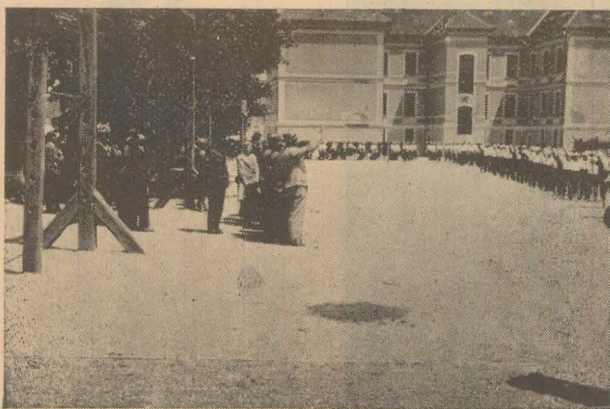
Ridicarea Pavilionului național al liceului nostru

La raport.

Sfințirea fanionului.

Defilarea.

Statul nostru major în timpul ceremonialului.

DIRECȚIUNEA LICEULUI „DECEBAL“.**Informații pentru anul școlar 1938—39**

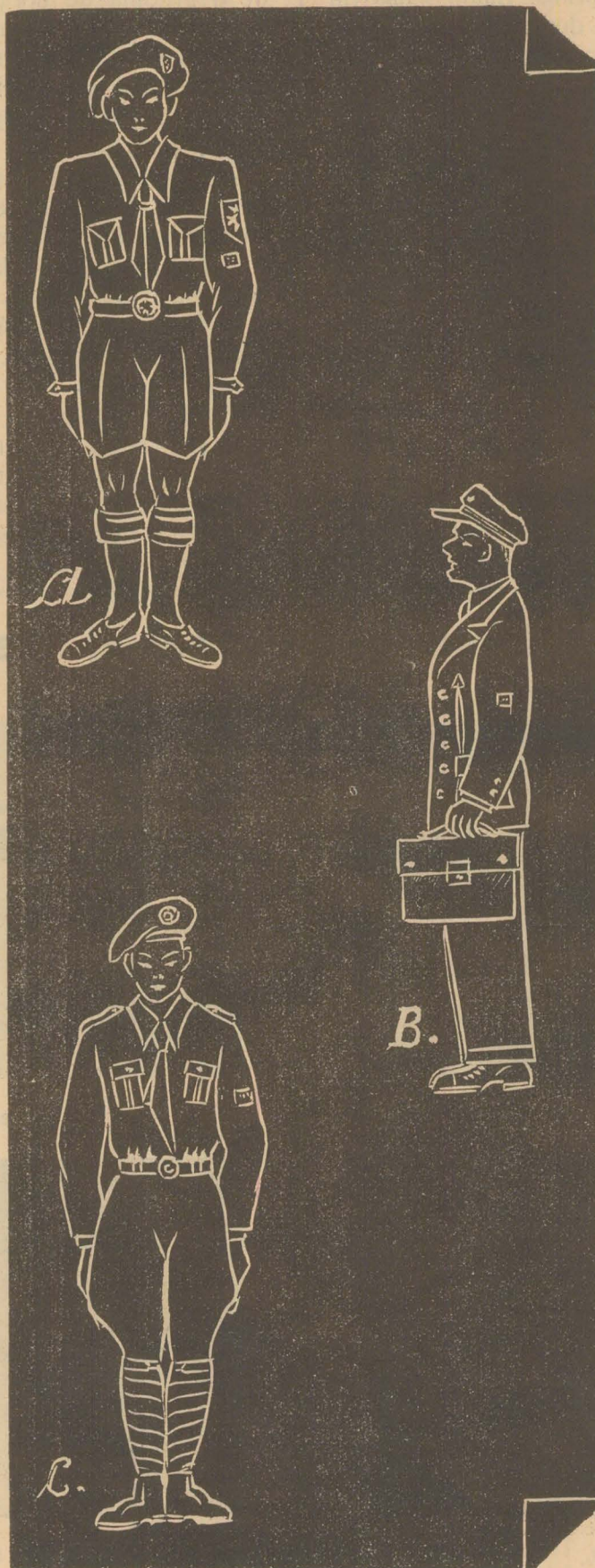
Inscrierile și reînscirerile se vor face între 25-31 August. *Taxa de frecvență* este de 2855 lei. Elevii buni la carte și purtare pot obține reduceri de taxă, depunând la direcțiune odată cu cererea de înscriere și o cerere de scutire, însoțită de certificat de paupertate.

Examenele de toamnă se vor ține după următorul program: *Examenele de admitere*: în clasa I-a 6 Sept, în clasa V-a 6 și 7 Sept. *Examen de corigență și diferență*: 1—15 Sept. *Examen particulare, finale și de corigență* 1—8 Sept.

Deschiderea anului școlar va avea loc în 9 Sept.

La Internat: taxa anuală e de 1200 lei; se poate plăti trimestrial sau lunar. *Burse vacante* sunt: 3 dela Minister, à 16 lei rația zilnică și 10 dela comitet, în suma totală de 30.000 lei. *Elevii interni* vor aduce cu ei: rufăria de corp și pat, 3 schimburi, o saltea neumplută, prevăzute cu literele inițiale ale elevului; toate cele aduse cu ei se vor înscrie într'un inventar redactat în dublu exemplar.

* * *

Uniforma de străjer (A) este obligatorie pentru toți elevii străjeri. *Uniforma de curs* pentru cl. I-a până la a VI-a inclusiv e: pantaloni lungi, tunică deschisă, chipiu după modelul dat de direcțiune, (B) iar pentru clasa VII-a și VIII-a uniforma pre-militară (C.)

Portul uniformei e obligatoriu pe tot timpul școlariității.

Numărul de ordine se poartă pe toate trei modelele de uniformă pe mâna stângă, la mijlocul distanței dintre cot și umăr.

CUVINTE INCRUCIȘATE

Propuse spre rezolvare

Probleme de matematică.

de Prof. G. Gănulescu.

I.

Să se găsească două numere, care să satisfacă următoarele condiții: Sfertul treimii celei de a cincea parte din jumătatea cincimii jumătății primului număr, să fie egală cu cincimea jumătății celei de a șaptea parte din cea de a doua parte a treimii numărului al doilea. Iar dublul treimii din dublul șeptimii, luată de trei ori din sfertul celei de a șasea parte, luată de zece ori din al doilea număr, să fie egal cu cinsprezece sferturi din șesimea celei de a treia parte, din cincimea primului număr luat de șase ori.

II.

Se dă un patrat ABCD, de latură a . Pe baza AB se construiește un semicerc. Din colțul C, opus lui A, se duce diagonala CA, care taie cercul în punctul E. S'a format un segment de cerc. Se cere să se găsească volumul corpului născut prin rotirea segmentului în jurul laturii AB și suprafața totală a corpului format.

III.

Se dă un patrat ABCD de latură a . Din punctul B, considerat ca origină, se construiește o elipsă având centrul în B, semiaxa mică egală cu jumătatea laturii patratului. Din colțul C, opus lui A, (în A este vârful elipsei) se duce diagonala CA, care va tăia elipsa în punctul E. Din punctul E, se coboară perpendiculara pe latura AB, care taie latura AB în punctul F. Se unește F cu C. S'a format triunghiul CAT. Dacă dăm acestui triunghi o mișcare de rotație în jurul lui AB, vom obține un corp, iar dacă îi dăm o mișcare de rotație în jurul lui CF, obținem alt corp. Să se găsească diferența între suprafețele totale și volumele celor două corpuri obținute.

IV.

Se dă un triunghi dreptunghi ABC, drept în A. Din A se coboară perpendiculara pe BC, adică pe a , care va cădea în punctul D. Din punctul D se coboară perpendiculara pe BA și CA. Pe AB, adică pe c , perpendiculara cade în punctul E., iar pe AC, adică pe b , perpendiculara cade în punctul F. Unind acum B cu T și CE, obținem dreptele: BF și CE. Presupunem că din acest triunghi nu cunoaștem decât aceste două lungimi: BF și CE. Să se determine lungimile laturilor triunghiului și mărimea unghiurilor.

Caz particular: $BF = 27$ cm. și $CE = 12$ cm.

* * *

Problemă de judecată

de: Titu Glăvan cl. V-a.

Un domn colonel trece cu ordonanța pe lângă grădina sa. În grădină se găsește un măr păzit de trei santinele. Dl Colonel se adresează ordonanței sale: te rog adu-mi un măr din grădină. Ordonanța ca să ajungă la măr trebuie să treacă pela cele trei santinele. Când ajunge la prima santinelă aceasta îi zice: îți dau voie să mergi la măr și să iei mere, cu condiția ca să-mi dai și mie jumătate din merele luate din pom plus o jumătate de măr. Ajungând la a doua santinelă, aceasta îi pune aceleași condițiuni ca și prima; a treia santinelă îi pune aceleași condițiuni ca prima și a doua. Ordonanța se învoește și pleacă spre măr. Câte mere a luat din măr și câte mere i-a dat fiecărei santinele, ținând seama că merele trebuie să nu fie tăiate (înjumătățite) și știind că ordonanța trebuie să iasă din grădină cu un singur măr pe care trebuie să-l înmâneze Dlui Colonel.

Pot rezolva această problemă clasele: 5, 6, 7 și 8.

* * *

Alte probleme

de Lazăr Andrei cl. V-a.

1. Să se afle numerele consecutive, ale căror diferență la patrat scăzută din diferența lor la cub, ne dă un număr egal cu diferența la patrat a două numere: 344,5 și x , care sunt tot consecutive.

2. Un om se întreabă: Cu ce viteză trebuie el să meargă călare, să străbată un drum lung de $1\frac{1}{2}$ ori drumul ce l-ar străbate un om mergând pe jos, cu o viteză de 12 km. pe oră, ca să ajungă în același timp, și el călare să plece cu zece minute în urmă.

Timpul parcurs de om este de $\frac{2}{3}$ ori mai mult ca diferența la patrat a două numere consecutive, care numere adunate ne dau un număr mai mare decât 50 și mai mic decât 100. Scăzând din 100 numărul mai mic și adunând numărul mai mare, obținem un număr mai mare cu 50, decât amândouă adunate.

* * *

Pentru fiecare problemă rezolvată se dau câte 2 premii.

Soluțiile problemelor din numărul trecut

Problema III-a de matematică

de Szentiványi Iuliu cl. VIII-a.

Să se arate că expresia:

$n^5 + 3n^4 - 2n^3 - 6n^2 + n + 3$ atunci când n este impar, este neapărat divizibilă cu 96.

Rezolvarea:

Inlocuim pe n cu $(2m-1)$, care reprezintă toate numerele pozitive impare și apoi cu $(-2m+1)$, care reprezintă toate numerele negative impare.

Inlocuind cu $(2m-1)$ pe n , vom avea expresia: $32m^5 - 32m^4 - 32m^3 + 32m^2$; această expresie pentru ori ce valoare pară și impară dată lui m , trebuie să fie divizibilă cu 96, dacă ecuația dată e divizibilă pentru valori impare.

Inlocuind cu $(-2m+1)$ pe n , vom obține încă o expresie: $-32m^5 + 128m^4 - 166m^3 + 64m^2$, care deasemenea trebuie să fie și ea divizibilă cu 96 pentru ori ce valoare dată lui m , dacă expresia dată e divizibilă cu 96 pentru ori ce valoare impară.

Adunăm aceste două expresii:

$$\begin{aligned} & (32m^5 - 32m^4 - 32m^3 + 32m^2) + \\ & (-32m^5 + 128m^4 - 166m^3 + 64m^2) \end{aligned}$$

$$06m^4 - 192m^3 + 06m^2 = 96(m^4 - 2m^3 + m^2); (4)$$

Vedem că suma lor este o altă expresie, care este divizibilă cu 96, pentru ori ce valoare dată lui m . Inșă dacă ea e divizibilă cu 96 trebuie să fie divizibilă cu 96 și cele două expresii pe cari le-am adunat, fiindcă suma a doua expresii numai atunci e divizibilă cu un număr (n), când fiecare din cele două ecuații adunate e divizibilă cu acel număr (n). Deci expresiile: $32m^5 - 32m^4 - 32m^3 + 32m^2$, și $-32m^5 + 128m^4 - 166m^3 + 64m^2$, fiind divizibile cu 96 pentru ori ce valoare dată lui m , expresia: $n^5 + 3n^4 - 2n^3 - 6n^2 + n + 3$, trebuie să fie și ea divizibilă cu 96 pentru ori ce valoare impară dată lui n .

*

Chestiuni de logică (a, dileme)

de Hanta T. cl VII-a.

Dela un ofițer din statul major a fost furat planul de luptă, care a ajuns apoi în mâinile dușmanului.

Înainte de a fi judecat, s'a adus următoarele dileme:

„Dacă ai trădat dușmanului planul de luptă, trebuie să fii pedepsit.“

„Dacă dușmanul a găsit planul de luptă prin neglijența ta, vei fi pedepsit.“

„Sau ai fost trădător sau ai fost neglijent.“

„Deci trebuie să fii pedepsit.“

* * *

O altă dilemă, pentru suprimarea grevelor studențești;

„Dacă greva studențească împiedecă progresul studiilor, trebuie să fie suprimată.“

„Dacă greva studențească tulbură liniștea publică, trebuie suprimată.“

„Grevele studențești sau împiedecă progresul studiilor, sau tulbură liniștea publică.“

Grevele studențești trebuiesc suprimate.

* * *

Chestiuni de logică (b, sorit sintetic)

de Popa Romulus cl. VIII-a.

Soritul sintetic calificat de mine ca cel mai bun, referindu-se totodată la munca noastră intelectuală:

— Suprîncărcarea intelectuală produce uneori desgust de muncă intelectuală.

— Sforțarea de a câștiga prea multe cunoștințe într'un scurt timp, aduce supraîncărcarea intelectuală.“

— Trebuința de a isprăvi studiile liceale, aduce sforțarea de a câștiga prea multe cunoștințe într'un scurt timp.

— Dorința de a căpăta o cultură generală, impune trebuința de a isprăvi studiile liceale.

Deci:

— Dorința de a căpăta o cultură generală produce uneori desgust de muncă intelectuală.

*

Toate rezolvările publicate au fost premiate.

C R O N I C A

In numărul trecut, am trecut cu vederea comemorarea lui Masaryk, la care D-l Prof. Munteanu a ținut un frumos și impresionant discurs prezentând pe Masaryk omul, gânditorul și diplomatul.

O notăm acum — deși cu întârziere.

* * *

Un cadou care desigur le va aduce bucurie tinerilor străjeri și tinerelor străjere, e apariția într-o broșură portativă, de o admirabilă execuție tehnică, a operetei „O zi la Jamboree“ de Leul Bătrân, care caută să oglindească în mod fidel spiritul plin de curățenie și veselie al vechei organizații cercetărești, spirit căruia i s'a dat astăzi cadrul specific românesc al străjeriei.

Broșura prezintă sub titlul „In tabără“, un text revăzut, corectat și adoptat unei cât mai ușoare montări scenice. Ea poartă o copertă lucrată de Suci Victor cl. VI-a și conține un portret al autorului. Faptul că această lucrare inaugurează „Biblioteca Revistei „Știu“, dovedește deplina înțelegere pe care comitetele conducătoare ale revistei i-au acordat-o și pe care sperăm că i-o va acorda și marele public.

* * *

A patra ședință literară a Societății de Lectură „Al. Vlahuță“ a avut loc în ziua de 28 Ianuarie 1938. La procesul verbal Munteanu Mircea cl. VI-a interpelează comitetul pentru nerespectarea statutelor. Berghezan cl. VIII-a arată câteva lacune ale procesului-verbal.

Se cetește apoi lucrarea „Curentul latinist“ de Kolosy P. cl. VII-a. Criticul oficial, Visirin P. cl. VIII-a propune calificativul de „primită cu bine“. Munteanu Mircea arată că autorul s'a abătut dela subiect tratând curentul numai în introducere, iar în rest făcând numai biografia autorilor, cu amănunte de prisos. Deasemenea planul, e defectuos revenind fără rost asupra

acelorași lucruri. In ce privește dicțiunea, autorul a fost monoton. Totuși a depus multă muncă. Propune calificativul de primită. Secărea cl. VIII-a și Danielescu cl. VIII-a, arată detaliat greșelile de plan și compoziție. Chirică cl. VIII-a după ce schițează planul lucrării așa cum ar fi trebuit să se prezinte, arată că autorul a muncit dezordonat. Propune calificativul de respinsă.

Trecându-se la vot, societatea dă calificativul de primită.

Urmează lucrarea „Poezia filosofică a lui Eminescu“ de Chirică cl. VIII-a. Criticul oficial Pop Oliver cl. VIII-a, făcând analiza lucrării, propune primirea cu foarte bine.

Munteanu Mircea cl. VI-a spune că lucrarea e de mare autoritate, sprijinită de citate concludente și e redată într'un stil frumos. Deasemenea dicțiunea e caldă și convingătoare. Propune primirea cu laudă. Secărea cl. VIII-a și Olaru Sabin cl. VIII-a arătând înlănțuirea logică a ideilor, precum și tratarea aleasă, se asociază părerii criticului precedent.

Trecându-se la vot, societatea dă calificativul de primită cu laudă.

La eventuale propuneri Munteanu Mircea cl. VI-a arată că se iau mereu hotărâri și se promet reforme, fără a se face nimic. Cere să se respecte timpul impus de statute pentru lucrări, iar critica să se refere la lucrare și să nu înceapă dela Potop cu... „soarta a vrut ca de-astă dată eu“... etc.; deasemenea să nu se facă rezumatul lucrării.

* * *

La 1 Febr. 1938 a avut loc ședința comitetelor de cenzură și redacție ale Revistei. S'au discutat mai multe chestiuni administrative; s'a hotărât deschiderea de noi concursuri, înființarea unei pagini de recenzii și

editarea de către Revistă a operetei „In tabără“, de Leul Bătrân.

* * *

Părintele Profesor Chiffa a fost ales protopop al Devei. Alegerea Domniei-Sale a mulțumit toate cercurile; ea constituie chezașia unui viitor de muncă rodnică și desinteresată.

* * *

D-lui Prof. A. Medrea i s'ă încredințat de către Oficiul Național de Turism executarea câtorva afișe de propagandă în străinătate. Este o frumoasă distincție acordată unui artist demn de ea.

*

Société de lecture française. Dimanche, le 6 Février 1938 a eu lieu la deuxième séance littéraire de la Société „Jean Racine“ de la VI-me classe. Le secrétaire lit le compte-rendu de la séance précédente, puis Meșiu Jean lit sa dissertation littéraire sur Racine: *Voltaire a nommé Racine „le doux et le tendre Racine“.* *Ces deux épithètes suffissent-elles à nous donner une idée de ses tragédies?*

Munteanu Mircea montre que la dissertation est trop longue. L'auteur n'a pas saisi le sujet. Les citations, trop nombreuses, l'en éloignent. Popa Ionel et Palade Emile soulignent quelques fautes de grammaire. Mr. Emanoil, professeur au gymnase d'Hunedoara, fait l'observation suivante: il ne faut pas mettre tout ce qu'on sait dans une dissertation, il ne faut mettre que ce qui se rapporte au sujet traité. La manie des longueurs vous égare.

Si l'auteur n'a pa tout à fait réussi, remarque Mr. le prof. Combi, il a beaucoup travaillé et soulevé de nombreux problèmes. La classe accorde la note Bien à Meșiu.

Bordus Corneille lit ensuite ses impressions de voyage. Munteanu Mircea admire le style coulant et varié de ces notes. On les écoute avec plaisir, sans se fatiguer; mais il y manque le sentiment. Un carnet de voyage n'est pas un pamphlet.

Mr. le prof. Emanoil observe que la génération actuelle ne sait pas sentir. Il faut creuser son sujet, il faut vivre ses impressions dans toute leur profondeur.

Puis, à propos de nos séances, il remarque qu'il n'y a pas assez de vie. Tous les élèves doivent connaître le sujet, le préparer afin d'apporter de nouvelles idées, de nouveaux points de vue. La critique officielle est chose détestable.

Mr. Combi insiste sur la netteté de la diction, sur la correction et l'élégance du style, la nécessité de la composition. Il donne à Bordus la note *très bien*.

* * *

In 10 Februarie s'a deschis seria conferințelor „Astrei“, al căror program a fost întocmit și condus și

în acest an de *D-l Prof. Sirca*. Întâiul punct l-a constituit înscenarea melodică „*Dimineața în tabără*“, compusă de *Leul Bătrân* și jucată de elevii clasei a VI-a sub conducerea autorului. Scena era aranjată în formă de tabără, cu un cort și inevitabilul triped de bastoane cu căldarea de ceaiu. *Breazu M.* avea rolul diseurului, — *Șocander C.*, cu bastonul la braț, făcea pe plantonul; *Cercea Gh.* și *Stoian Sever* au creat un admirabil rol de bucătari. Figuranții au fost și ei bine și corurile au reușit.

Alt punct al clasei a VI-a a fost un *potporiu de valsuri* și niște *arii naționale*, executate la mandolină de *Breazu M.* și *Munteanu Mircea*.

A urmat conferința „*Psihologia sexelor*“ ținută de *D-l Ionel Pitaru*, fost pedagog al liceului nostru, actual profesor la Orăștie. Conferința D-sale a fost mult apreciată.

* * *

D-l Prof. Aslău a cântat atât în cadrul șezătoriilor, cât și la serata de încheiere a conferințelor, câteva frumoase doine românești. În acest sezon Domnia-Sa s'a consacrat — cel puțin pentru orașul nostru — ca admirabil tenor liric și adânc înțelegător al doinei românești.

* * *

D-l Profesor Dănulescu a ținut o interesantă conferință astronomică în cadrele Astrei. Natural, degajat ca și în clasă, Dsa a făcut o bună impresie publicului de vean.

* * *

Părintele Profesor Chiffa a conferențiat despre „*Știință și credință*“. Conferința a avut darul de a convinge publicul că într'adevăr nu există între știință și religie conflicte. Claritatea și căldura expunerii au avut o valoare cu atât mai mare, cu cât Părintele Profesor Chiffa a conferențiat nepregătit, înlocuind pe conferențiarul anunțat, care lipsea.

* * *

D-l Profesor Ignaton a dirijat în cadrul programelor „Astrei“ câteva frumoase cântece executate de corul „*Reuniunii Meseriașilor*“. Ca întotdeauna, Maestrul Ignaton a cucerit aplauze furtunoase. Tot cu corul „*Reuniunii*“ Domnia-Sa a organizat două serate cu program, cu o deplină reușită.

* * *

In 18 Februarie s'a ținut ședința de modificare a statutelor Societății de lectură. S'a cetit vechiul statut, care s'a discutat punct cu punct, însemnându-se schimbările care trebuiesc făcute.

* * *

In 29 Februarie a avut loc a IV-a Șezătoare a „Astrei“. Dintre elevii liceului au participat: *Munteanu Mircea cl. VI-a* care a executat niște arii naționale la mandolină, împreună cu D-l Gh. Croitoru, funcționar la Tribunal. *Breazu Mircea, Munteanu Mircea, Cercea Gh. și Arieșan V.* din cl. VI-a au executat melodiile pentru dansurile clasei a IV-a dela Liceul de Fete, iar în pauză câteva cântece românești.

* * *

In 13 Martie a avut loc a VI-a șezătoare a „Astrei“. Printre altele s'a executat „La Paloma“ de Yradier și un vals de către trio-ul hawaiian compus din elevii: *Apa L. cl. IV-a* (chitară hawaiiană), *Munteanu Mircea cl. VI-a* (mandolină) și *Fekete C. cl. V-a* (pian). (Vezi fotografia la pag. 52, stânga, jos.)

A fost un punct nou pentru publicul devenit melodiile, care se schimbau de la hawaiiana cu timbru molatic și ondulat, la mandolina cu ton precis și marcat, au lăsat impresie. Punctul acesta a fost bisat.

* * *

In 26 Martie s'a serbat, cu un fast deosebit, sădirea pomilor. Toate școlile au eșit la pădure, unde după serviciul religios - și discursurile ocazionale, s'au sădit vre-o câteva sute de puieți. (Vezi fotografiile de la pag. 24, 31 și 40.)

* * *

D-l Prof. Laslău și D-l secretar Vasilevici publică în acest număr al revistei numeroase fotografii după natură (vezi pag. 24, 36, 52, 54 și 56). La pag. 56 este fotografat un pastel în culori de *Hegeđüs E. cl. V-a*, iar la pag. 60 altul de *Romanul Fl. cl. II-a*. *Clasa VII-a* are o fotografie la pagina 31.

* * *

D-l Profesor Tuzu a participat ca delegat oficial al școlii la „Săptămâna pedagogică“ din Chișinău. Dsa și-a expus constatările și părerile într'o conferință.

* * *

D-l Profesor Sirca a participat la congresul profesorilor de Filosofie, unde a ținut o comunicare pe care o publicăm în corpul revistei.

* * *

D-l Inspector de filosofie Macovei a inspectat liceul nostru. A asistat la ora de Psihologie din clasa VI-a și a controlat felul cum se face studiul individualității elevului la liceul nostru.

Intr'o elogioasă conferință Domnia-Sa a mulțumit corpului profesoral pentru modul cum a înțeles să aplice dezideratele de educație modernă ale Ministerului și a declarat că liceul „Decebal“ este pe calea cea bună, devenind o școală model.

* * *

D-l Prof. Tuzu a luat parte la școala de cadre a comandanților de șoimi (vezi fotografiile de la pag. 24 și 88.)

* * *

In 6 April s'au rulat la Deva filmele de propagandă ale „Străjii țării“. După formalitățile oficiale, șezătoarea a fost deschisă prin cuvântul D-lui *Inspector Nedelcu*. La programul care a încadrat rularea filmelor, liceul a contribuit cu două cântece executate de *corul clasei a VI-a*, dirijat de *Breazu Mircea*, un element în plină ascensiune. Elevul *Lăzăroni Gheorghe* a recitat o poezie străjerească.

* * *

Ridicarea Pavilionului național al Liceului de Fete (vezi fotografiile dela pag. 21, 75, 78, 82, 88) a fost urmată de un frumos festival la teatru.

Dragoste din alte vremuri...
Domnica Simulescu și Baby Waldhüter într'o admirabilă înscenare. — Foto Lugojan.

* * *

Un grup de ofițeri jugoslavi au trecut în primăvară prin orașul nostru. Li s'a făcut o frumoasă primire la care au luat parte autoritățile, școlile și un numeros public. (Vezi fotografiile de la pag. 40 și 70).

* * *

La serbarea zilei de 10 Maiu, corul și orchestra liceului a executat „Imnul Regal“ și admirabilul poem „Regele Munților“ de Timoteiu Popovici, executat pentru prima oară în întregime la Deva. Bucățile de solo au fost executate de *Almășan Bujor cl. III-a* (flaut) *Vlăiculescu cl. VI-a* (tenor I.) *Istrate Dumitru cl. III-a* și *Breazu Mircea cl. VI-a* (bariton). Un concurent serios la acest solo a fost *Lăzăroni Gh. cl. V-a*.

Debutul în muzica vocală a celor trei a avut mai mare succes decât se aștepta. Claritatea lui Vlăiculescu, a cărui voce mai trebuie însă mult cultivată, interpretarea justă a lui Lăzăroni, căruia îi lipsește însă articulația clară a cuvintelor, și amploarea cam neașteptată, a lui Breazu, au făcut impresie bună. Micile

defecte sunt datorită numai lipsei de exercițiu rațional și continuu, așa că pe viitor așteptăm mai mult.

* * *

Jazzul „Mircea“ al elevilor liceului nostru, a reușit să menție și să dezvolte dragostea de muzică a multora dintre elevii noștri. Fără a avea pretenții, fără a păși în fața marelui public, a depus totuși o frumoasă activitate, din care notăm contribuția la șezătoarea de ridicare a Pavilionului național al stolului Liceului de Fete, unde a executat toate ariile pentru dansuri, și la serbarea de 10 Maiu, unde au executat un marș pentru gimnastică ritmică. Jazzul se compune din: *Breazu Mircea* (prim), *Munteanu Mircea* (mandolină, benjo), *Lăzăroni Gheorghe* și *Cercea Gheorghe* (vioară secund și contra), *Arieșan Valer* (contrabas) și *Tity Glăvan* (baterie). (Vezi fotografia de la pag. 52, dreapta, sus. Fotografia fiind publicată în lipsa redactorului, sârmanul jazz a fost botezat *orchestră ad-hoc*.)

* * *

In 12 Maiu a avut loc comemorarea lui *Octavian Goga*. Prin câteva cuvinte, *Domnul Director Boteanu*, arătând personalitatea ilustrului dispărut, deschide ședința de comemorare. Se păstrează un minut de reculegere. *D-l Prof. Lupșor* face o schiță biografică, arătând și opera lui *Octavian Goga*, spiritul și sensul ei. *Olaru Sabin cl. VIII-a* citește o poezie din *Goga*; *Chirică Ionel cl. VIII-a* recită o altă poezie, clar și impresionant ca întotdeauna.

* * *

In 20 Mai Societatea de lectură a ținut ședința festivă de comemorare a lui *Coșbuc*. *Vlăduțescu cl. VII-a* a citit lucrarea „*Țăranul în poezia lui Coșbuc*“, *Secărea Horia cl. VIII-a* „*Poezia Patriotică a lui Coșbuc*“. Aceste două lucrări sunt dintre cele mai bune prezentate la Societate. A urmat „*Avant de mourir*“ de *Boulangier*, executată la vioară de *Herberger Iuliu cl. VIII-a* acompaniat la pian de *Apa L. cl. IV-a*. *Stroia Victor cl. VI-a* a citit lucrarea „*Natura în poezia lui Coșbuc*“. Se păstrează apoi un minut de reculegere.

Aceasta fiind ultima ședință a Societății, Președintele mulțumește d-lui Profesor conducător pentru dragostea cu care a condus și supravegheat Societatea. D-l Profesor conducător *N. Lupșor*, mulțumește Comitetului și membrilor pentru munca depusă. Cu aceasta, activitatea din acest an a Societății e încheiată.

* * *

La catedra de Limba Română a fost numit D-l Profesor *Coman*, venit de la Cluj, care are un frumos trecut, atât ca membru al corpului didactic, cât și ca publicist și colaborator al celor mai mari filologi români.

* * *

Stolul liceului nostru a ridicat Pavilionul național în ziua de 22 Maiu în prezența tuturor școlilor din Deva și a unui numeros public.

Serviciul religios a fost oficiat de Părintele *Jula*, care a ținut o frumoasă cuvântare.

O parte din careu în timpul serviciului divin.

Cântecul ceremonialului, bine studiate, au fost executate în gamele potrivite registrului celor prezenți, evitându-se astfel impresia urâtă pe care o face luarea tonului după urechea dirijorului improvizat, într'un registru nepotrivit (ceea ce se întâmplă de multe ori!)

Partea de solo de la „*Trei culori*“ a fost executată de promițătorul basist *Cercea Gheorghe cl. VI-a*, în *Sf. major* (cu începutul pe *fa d'ez*, sub sol de la vioară), în registru plin.

Au vorbit D-l Comandant de Legiune *Valeriu Bora* și D-l Comandant de stol *Aurelian Aslău*, arătându-le străjerilor datoria dragostei de țară și însemnătatea zilei.

A urmat apoi defilarea.

Această zi, adânc simțită, va rămâne întipărită în mintea fiecărui străjer. (Vezi fotografiile de la pag. 97).

* * *

In 30 Maiu a ridicat pavilionul național *Gimnaziul Industrial*. Din partea liceului nostru a participat D-l Comandant *Aslău* și o delegație de 6 cuiburi. La programul care a urmat ceremonialului, au dat concursul din partea liceului *Munteanu Mircea cl. VI-a*, care acompaniat la mandolină de *Apa Ludovic cl. IV-a*, a executat niște cântece rusești la balalaică și niște arii naționale la mandolină.

* * *

La concursurile „Tinerimii“ au luat parte de la liceul nostru: *Popovici Mircea cl. IV-a*, *Lazăr cl. V-a*, *Bordus Cornel cl. VI-a*, *Meșiu Ioan cl. VI-a* și *Popa Ionel cl. VI-a* la studii; *Florea cl. VII-a*, *Bucșa cl. VII-a*, *Subulescu Gh. cl. VII-a*, *Fărcaș Ioan cl. VI-a* și *Gondoș cl. IV-a* la sport; apoi o echipă de dans formată din inițiativa elevilor sub conducerea lui *Breazu Mircea cl. VI-a*, compusă din *Cercea Gh. cl. VI-a*, *Suciu Victor cl. VI-a*, *Bucșa cl. VI-a* și *Subulescu cl. VII-a*. Echipa a dansat împreună cu elevele liceului de fete.

Au obținut premii: *Popa Ionel la Religie*, *Suciu Victor*, *la Desemn* (premiul II) și *echipa de dans* (premiul II.)

Deasemenea *echipa de sport* a obținut frumoase succese, care sunt trecute la „Pagina Sportivă“.

* * *

Săptămâna Străjerească a fost prilejul celor mai frumoase manifestări străjerești.

In ziua de 1 Iunie toate unitățile din oraș s'au astrâns, la ora 8, în curtea Școlii Normale, unde s'a făcut ridicarea pavilionului. De aici elevii liceului s'au împărțit în două echipe: una sub conducerea d-lui profesor *Aslău* a lucrat la amenajarea Stadionului sportiv, a doua, sub conducerea d-lui Prof. *Barbu* a lucrat la facerea unui șanț în prelungirea străzii Eminescu.

Cu sapa, târnăcopul și lopata în mână, plini de avânt, străjerii noștri și-au făcut școala muncii.

Din echipa II-a au fost remarcați pentru sârguință: *Arieșan Valer*, *Breazu Mircea*, *Kozma Ladislau*, *Palade Emil* și *Noghiță A.* din cl. VI-a; *Arieșan Emil*, *Lădaru și Roșescu Ion* din cl. V-a; *Juța Petru* și *Râpaș* din cl. IV-a.

La amiază amândouă echipele s'au întors, cântând la liceu. După masă la ora 6 s'a făcut coborîrea fanionului.

In ziua de 2 Iunie, ca de obicei, la ora 8, ridicarea pavilionului. La ora 9 se formează cortegiul tuturor școlilor. E ziua Eroilor. Mergem în piață unde se face un mic serviciu divin, apoi plecăm în procesiune la cimitir. Cu brațele încărcate de flori, pășim încet și rar. La cimitir, din nou se face serviciul divin. Se țin câteva cuvântări, apoi, infiorați, cântăm:

...„Presărați pe-a lor morminte

Ale laurilor foi

Spre a fi mai dulce somnul

Fericiților Eroi . . .“

Se mai cântă „Imnul Regal“, „Pe-al nostru steag“ și „Imnul nostru“. Apoi ne întorcem în coloană la școlile noastre.

In ziua de 3 Iunie suntem noi de serviciu la fanion. Textul biblic îl are *Munteanu Mircea cl. VI-a*, care interpretând porunca 5-a din decalog, spune în rezumat, următoarele:

„Datorăm cea mai mare dragoste și cel mai mare respect părinților noștri. Ei ne-au dat viață, ei ne-au călăuzit primii pași în viață, ei ne îngrijesc și azi.

Nu datorăm însă dragoste și respect numai părinților noștri de sânge, ci și părinților noștri sufletești, profesori și comandanți, în care nu trebuie să vedem numai pe aceia care ne restrâng libertățile și ne cicălesc câte-odată, ci pe aceia care ne împart suflet din sufletul lor, știință din știința lor, pentru a ne da vieții întregi la corp și minte, cu un suflet curat și plin de virtuți.

Aici, în familie, în școală, în străjerie, se învață ascultarea. Cel ce e nesupus, aici va fi nesupus și în viață, un element de dezordine, pe care societatea va

trebui să-l condamne, un nenorocit care ne iubind pe nimeni, nu va fi iubit de nimeni și se va simți pretutindeni străin, lipsit de sprijin și echilibru sufletesc.

Pentru împlinirea celei mai sfinte datorii și pentru propria noastră fericire să ne iubim și să ne ascultăm întotdeauna părinții, profesorii și comandanții“.

Peste zi au loc concursuri sportive.

Seara, evocarea zilei o face *Bordus Cornel cl. VI-a*, care are ca subiect „Regina Maria“. El face o mică schiță biografică, și un reușit portret sufletesc al Mamei răniților.

Zilele de 4, 5, 6 și 7 Iunie sunt consacrate sporturilor (vezi „Pagina sportivă“), și pregătirii programului de 8 Iunie. Zilnic se face la ora 8 dimineața ridicarea, iar la ora 6 seara coborîrea fanionului.

Tot în aceste zile s'au pregătit echipele formațiilor *Apărării pasive* sub conducerea D-lui Maior *Mari-nescu*. a d-relor *Constanța Radu* și *Lăzărescu*, profesoare la L. E. V., și a d-lor *Petrișor* și *Timi Munteanu*, din comisiile orașenești și județene A. P.

Străjeri de la liceul nostru] care au urmat școala A. P. a Primăriei și fac parte din formațiile permanente (A. P.) au fost în majoritate numiți șefi de echipe.

Dăm mai jos lista străjerilor și străjerelor din formații:

Echipa de alarmă. *Munteanu M.* (F. P.) Telefonisti: *Sâncrăian S.*, *Popa M.* și 3 gorniști de la Gimn. Industrial.

Echipa de cercetare a gazelor și desinfectare a terenului: S. E.: *Bordus Cornel* (F. S.) *Kozma L.*, *Bujor Almășan*, *Csomoș Șt. Caprini E.*, *Ungur V.* Fete: *Lala Winkler* și *Mimi Simedre*.

Echipa de ridicare a bombelor și dărâmăturilor: S. E.: *Gostar* (F. P.) *Ajutor: Popovici M.* (F. P.), *Sonoc*, *Susan Trandafir*, *Dollinger*, *Laufer V.*, *Romanul N.* și 3 băeți dela Gimnaziul Industrial.

Echipa sanitară: S. E. *Breazu M.* (F. P.), *Arieșan V.* (F. P.), *Sporea R.* (F. P.) *Popa Eugen* (F. P.) și 3 băeți dela Școala Normală. Fete: *Luci Breazu*, *Tuca Piso*, *Breier Vera*.

Postul fix: *Raisa Luca*, *Wanda Dragomir*, *Domca Simulescu*, *Pița Almășan*, *Nelly Solomon*, *Ella Muntoiu*.

Echipa de pompieri: S. E.: *Drăgan V.*, *Hönig Ioan*, *Mihaly Bela*, *Ringwald Ervin*, *Stoian Sever*, *Fekete Kazimir*, *Vamos E.*

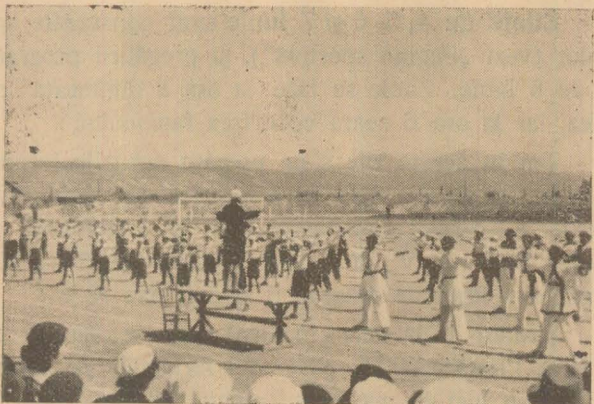
8 Iunie, aniversarea Restaurării Majestății Sale Regelui Carol al II-lea, ziua tineretului român, obiectivul tuturor pregătirilor.

La ora 8, în prezența autorităților și a unui public imens, are loc ridicarea pavilionului.

Urmează discursul plin de însuflețire al D-lui Comandant de Legiune *Valeriu Bora* și discursul răspicat și energic al D-lui *Colonel Bengliu*, Prefectul județului. Urarele „srtăjerilor către M. S. Regele“ se ridică până la cer.

Cântăm apoi câteva marșuri străjerești. Se face împărțirea premiilor străjerești. Dela liceul nostru sunt premiați, în urma expoziției de lucrări manuale *Kozma Ladislau cl. VI-a*, pentru un avion cu motor, model original și *Suciu Victor cl. VI-a*, pentru compoziția sa sculpturală „Pisica se întinde“.

Urmează exercițiile de ansamblu ale școlilor primare, exercițiile pline de grație și impresionante ale fetelor și prin faptul că sunt montate pe muzică, apoi exercițiile Liceului și ale Școlii Normale.

Scenă delă exercițiile reprizei a III-a (Liceul și Șc. Norm.)

Membrii formațiilor „Apărării pasive“, conform ordinelor, ne concentrăm la locurile fixate de 'nainte. Eu sunt în echipa de alarmă. Stau cu telefonul care mă leagă cu primăria, gata dea anunța alarma. Sunt în camera „corpului de gardă“ de la Regiment. Alături, culcat pe un pat de campanie, *Popa Mircea* ține legătura cu stadionul. Comunic alarma. Se aud sunetele stridente ale sirenei. *Sâncrăian*, telefonistul de pe teren, raportează: „Exercițiile reprizei a III-a sunt în toi. Se aude sirena. Toți se retrag de pe teren. Nu mai e nici țipenie de om. E liniște. Explodează o petardă. Se aprind șomoioagele de pae. Apar bombele. Cabanele de pe stadion s'au aprins. Totul e acoperit de fum.“

Dau încetarea alarmei. Sirena începe să sune. Telefonistul continuă să raporteze: „Ca din pământ apar echipele „Apărării“. Cercetașii de gaze, îmbrăcați în costum de yperită, intră pe teren. Urmează echipele de desinfectare. Pe o parte intră sanitarii, pe alta pompierii. Echipele speciale ridică bombele. Pompierii, recrutați tot dintre elevi, sting cabanele. Sanitarii și sanitarele sosesc cu răniții...“

Părăsesc și eu postul și intru pe teren.

Peste câteva minute începe defilarea.

Ne întoarcem apoi cu toții la casele noastre. După masă au loc concursurile sportive și împărțirea premiilor la sport.

Seara se ține șezătoarea în jurul focului. Se începe târziu. Băieții noștri trebuie să meargă după lemne pentru foc și se cam codesc.

Defilarea străjeleror.

Fetele sar de colo: „Foaie verde castraveți

Dați mai repede, băeți!...“

la care noi răspundem instantaneu:

„Foaie verde de trifoi

Ați putea lucra și voi...“

după o mică gândire ele: „Foaie verde lemn câinesc

Ăsta-i lucru băețesc!...“

iar noi, prompt:

„Foaie verde toporaș

Atunci mergeți la rântaș!...“

...și așa mai departe, vremea trece ușor.

În program, Liceul are două puncte: romanețe și cântece românești, executate la mandoline de *Munteanu Mircea și Breazu Mircea cl. VI-a* și un duet de voci de *Vlădulescu și Bucșa cl. VII-a*.

S'a făcut apoi retragerea cu torțe, după care, pe la orele 12, toți s'au întors la casele lor.

Străjerii ridică bombele neexplodate.

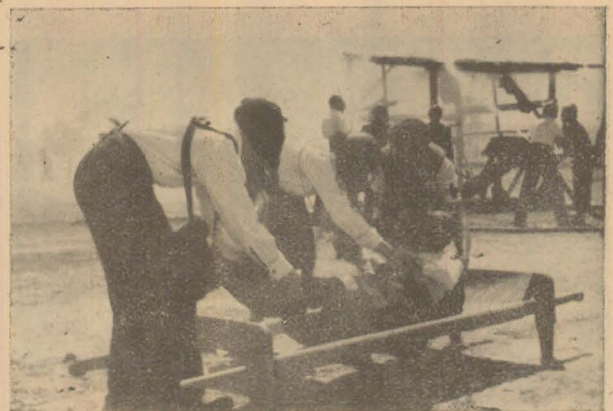
Demonstrația de Apărare Pasivă de la 8 Iunie

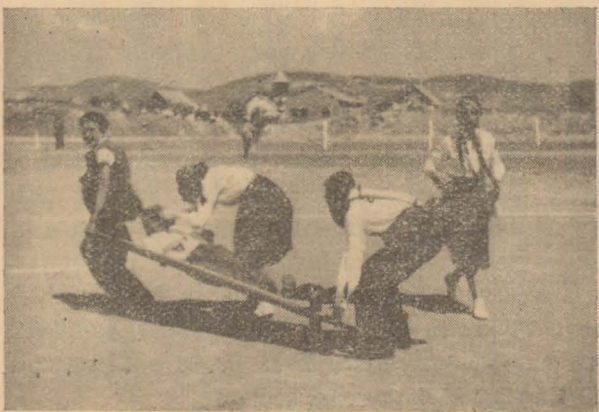
Grup de străjere și străjeri din formațiile A. P.

Pompierii străjeri la lucru.

În timp ce pompierii sting focul, sanitarii ridică răniții.

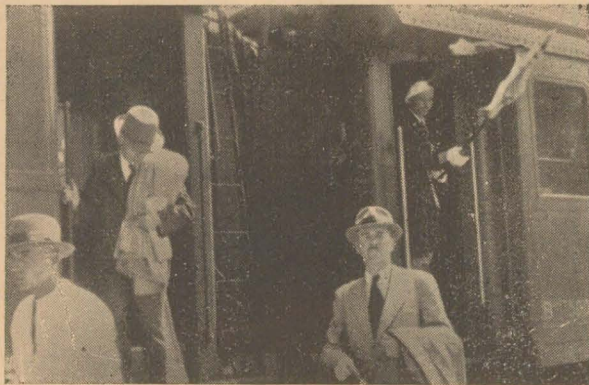

Transportul răniților.

Defilarea echipei sanitare.

D-1 Profesor Aslău a fost numit *Comandant al Cohortei „Decebal“* a orașului Deva. În ziua de 9 Iunie Domnia-Sa s'a întors dela București aducând drapelul cohorței.

D-1 Comandant de cohortă Aslău coborind din tren cu drapelul.

La gară i s'a făcut primirea de câte trei cuiburi din fiecare stol, iar restul cohorței a așteptat în fața liceului unde s'a dat onorul.

Străjerii au luat drapelul în primire

În 24 Iunie a avut loc încheierea festivă a anului școlar 1937—38 la liceul nostru. Sărbarea s'a deschis cu „Imnul Regal“ executat de cor și orchestră. A urmat „Străjerul“ de C. Răuleș, recitată de Gh. Lăzăroni cl. V-a. Un punct de senzație a fost „*Reverie de Soir*“ din „*Suite Algérienne*“ de Saint-Saëns, executată de orchestră. *Vlaiculescu* a recitat „*Balada chirișului grăbit*“ de Topârceanu. Corul și orchestra au executat a doua oară Poemul „*Regele Munților*“; deastădată publicul a putut pătrunde mai bine această operă — grea de înțeles — și bucată a fost bisată. „*Menuetul în Sol Major*“ de Beethoven, executat în duet de *M. Munteanu cl. VI-a* la mandolină și *Lăzăroni Gh. cl. V-a*, la vioară a fost o noutate pentru Deveni: prima bucată clasică executată la mandolină pe scena Devei.

Olaru Sabin cl. VIII-a a rostit cuvântarea de adio.

Programul s'a încheiat cu Marșul străjeresc „*Purtăm în suflet bărbăția*“. Apoi Dl director *Boteanu*, după o scurtă cuvântare referitoare la educația tineretului, a făcut darea de seamă asupra activității anului și premiarea elevilor.

* * *

Au fost premiați pe anul școlar 1937—38 următorii elevi:

Cl. I-a Schäffer Eugen pr. I studii med. 8,54, *Dumitrescu Virgil* pr. II. la studii med. 8,37, *Suciu Iuliu* pr. III studii med. 8,15.

Cl. II-a Groza Liviu pr. I la studii; med. 9,72, pr. cea mai mare medie pe liceu, pr. istorie și străjerie. *Mârza I.* pr. II. studii; med. 8,89, *Mogoșan V.* pr. III. studii, med. 8,23.

Cl. II'-a Romanul N. pr. I. la studii; med. 8,44, premiat la muzică și străjerie, *Machold Robert* pr. II studii med. 8,43 pr. la Muzică, *Almășan Bujor* pr. III studii med. 8,25 pr. la Muzică, *Ignaton Ion* pr. la Muzică, *Istrate Dumitru* premiat la Muzică.

Cl. IV-a Duminecă Alexandru pr. I la studii; med. 8,67 pr. la Istorie, *Popovici Mircea* pr. I; Studii med. 8,67 *Lauffer Pavel* pr. II; Studii med. 8,30; pr. la Muzică, *Groza Octavian* pr. III; Studii med. 8,09; pr. la Muzică și străjerie, *Brândușa Ioan* pr. lucrări de Fizică, pr. la Religie, *Iatan Gh.* pr. la lucrări de Fizică, *Cl. V-a: Drăgan V.* pr. I, Studii med. 8,34, *Lazar Andrei* pr. II; Studii med. 8,15, pr. pt. bună purtare la internat; pr. străjerie, *Meșiu Gh.* pr. III Studii med. 7,83, *Aibel Iuliu* pr. Muzică, *Hodoșiu Iustin* pr. la lucrări de Fizică, *Lăzăroni Gh.* pr. la Muzică, străjerie, *Mihaly Bela* pr. la Muzică, *Olaru Viorel* cea mai bună purtare pe școală, *Lădaru Laurențiu* pr. la străjerie.

Cl. VI-a Meșiu Ioan pr. I; la studii med. 9,02, pr. lucrări de Fizică, *Bordus Cornel* pr. II; Studii med. 8,44, pr. la Istorie, pr. la Muzică, *Kozma Ladislau* pr. II Studii med. 8,44, pr. lucrări de fizică, *Munteanu Mircea* pr. III studii med. 8,43, pr. la Latină, pr. la Istorie, pr. la Muzică, pr. pt. colaborare la Revistă (1000 lei), pr. pt. cele mai frumoase sentimente românești de „*Liga Antirevizionistă*“, pr. la străjerie, *Breazu Mircea* pr. la Muzică și străjerie, *Popa Ionel* pr. la Religie și colaborare la Revistă (500 lei), *Sâncrăian Silveriu* pr. la Muzică, *Suciu Victor* pr. cel mai bun la Desemn pe școală (300 lei) și străjerie; *Groza Petru* la străjerie.

Cl. VII-a Hanta Traian pr. I; studii med. 8,14, *Kolossy Pavel* pr. II; studii med. 8,00, *Malasz Otto* pr. III studii med. 7,67, *Bușca Romulus* pr. la muzică, *Diniș Ioan* pr. la muzică, *Guga Silvia* pr. pt. bună purtare la internat, *Rotmann Ladislau* pr. la muzică, *Roescu Constantin* pr. ca bun ductor la internat, *Subulescu Gh.* pr. la muzică, *Vlaiculescu Pret.* pr. la muzică, pr. pt. activitate depusă la serbări școlare.

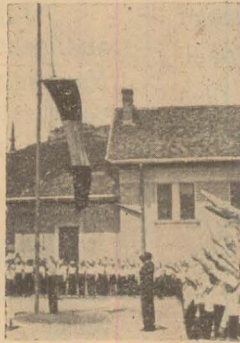
Cl. VIII-a Olaru Sabin pr. I; Studii med. 9,18, pr. la Istorie, pr. la Muzică pr. pt. activitate la Soc. de lectură,

INSTANTANEE DIN VIAȚA STRĂJERILOR.

RIDICAREA

Serviceul divin

Pavilionul se ridică.....

PAVILIONULUI.

La rugăciune

M. Muzescu dirijând la ceremonial.

Domnii: Eqm. Bora, Directorul Spornu, Movăcescu, Boteanzu.

Di. Com. A. Aslan, văzându-și curiașii săi

8 Iunie.

Stolul Cc. noastre la defilație

A.P. Cereșor de gază renunțând la uzul ei.

A.P. Săvătăruși vîndîc vîntuții.

PRIMIREA DRAPELULUI COHORTEI.

Di. Com. de Cohortă Aslan aducînd drapelul.

Coloana în marș.

Coloana cu domnii Comandant Aslan și Bora.

pr. pt. concurs dat la mențiunea ordinei la internat, *Popp Oliver* pr. II la studii med. 8,75, pr. la Latină, *Moțiu Traian* pr. III la studii; med. 8,45, pr. la Latină, pr. pt. activitate la Revistă (500 lei). *Chirică Ionel* pr. pt. act. la Soc. de lectură, *Herberger Iuliu* pr. la Muzică,

La Franceză A) Laureați la Concursul Misiunii: (au participat cl. IV-a, VII-a și VIII-a) *Olaru Sabin* cl. VIII-a pr. IV (f. b.), *Tănăsescu C.-tin* cl. IV-a pr. III (f. b.), *Popovici Mircea* cl. IV-a mențiune II-a (f. b.).

B) Participanți la Concursul Misiunii: *Rotmann Ladislau* cl. VII-a nota bine (14,50/20), *Visirin Petru* cl. VII-a nota bine (14,50/20), *Duminecă Alexandru* cl. IV-a nota „bine“ (13,50/20, *Laufer Pavel* cl. IV-a nota „bine“ (14,50/20).

C) Premiați pe baza mediilor anuale: *Schäffer Egon* cl. I med. 8, *Ferenczi Emil* cl. II-a med. 7,66, *Izsak Victor* cl. I-a med. 6,66, *Logojan Alcxandru* cl. I-a med. 6,66, *Stein Kurt* cl. I-a med. 6,66, *Suciu Victor* cl. I-a med. 6,66, *Groza Liviu* cl. II-a med. 9,08, *Mârza Ioan* cl. II-a med. 8,42, *Lörincz Pavel* cl. II-a med. 8,32, *Crainic Romanul* cl. II-a med. 7,66, *Izsák Adalbert* cl. III-a med. 7,75, *Romanul Nerva* cl. III-a med. 7,66, *Drăgan Voicu* cl. V-a med. 7,83, *Mihaly Bela* cl. VI-a med. 6,33, *Munteanu Mircea* cl. VI-a med. 8,33, *Mețiu Ioan* cl. VI-a med. 7,66, *Kozma Ladislau* cl. VI-a 7,33, *Bordus Cornel* cl. VI-a med. 7,00, *Pop Oliver* cl. VIII-a med. 7,50.

* * *

In anul școlar 1937—38 efectivul liceului nostru a fost următorul: înscriși: 321 ordinari, 46 particulari. Dintre ordinari: retrași din motive familiare sau de boală 23, transferați 6, eliminați 9, mort 1, amânați pt. toamnă din motive de boală 4. Calificați la sfârșitul anului 284.

* * *

Toți regretă, desigur, plecarea dela liceul nostru a *D-lui Prof. Munteanu*, care a deținut trei ani catedra de Istorie, căreia i-a închinat toată munca sa, și mai presus de toate întregul său suflet. Nu vom uita nici odată orele ținute cu convingere, dragoste și căldură, ore care ni s'au întipărit adânc în minte.

Clasa VI-a pierde în Domnia-Sa nu numai un profesor, ci pe acela, care doi ani de zile i-a fost conducător, în calitate de diriginte. Intotdeauna drept, întotdeauna înțelegător al nebuniilor vârstei, D-l Profesor

Munteanu ne-a fost un adevărat părinte sufletesc. Zâmbetul senin al dirigintelui nostru, care ne-a pătruns în suflet, plutește și va pluti și în lipsa lui deasupra clasei pe care a condus-o cu toată dragostea.

El pleacă departe, — pe plaiurile basarabene, dar cu promisiunea că ne vom revedea după absolvire, — promisiune mângâitoare și dădătoare de speranță, care îi va ține imaginea și mai vie în mijlocul nostru.

* * *

O jertfă pentru reușita elevilor noștri la bacalaureat, sunt orele suplimentare de latină pe care *D-l Prof. Karácsonyi* le-a ținut cu atâta dragoste și perseverență pentru elevii clasei a VIII-a, jefindu-și și puținul timp liber pe altarul școlii.

* * *

Toți promovații clasei a VIII-a din acest an au candidat la bacalaureat în sesiunea Iunie și toți au reușit.

Noii bacalaureați sunt: *Chirică Ionel*, *Herberger Iuliu*, *Ionescu Paraschiv*, *Kozma Iosif*, *Mogoșan Ionel*, *Moțiu Traian*, *Olaru Sabin*, *Pop Oliver*, *Popa Romulus*, *Radu Horațiu* și *Szentivanyi Iuliu*.

* * *

D-l Victor Stanciu, președintele comisiei de bacalaureat, a apreciat mult Revista noastră. La Matematică s'au dat chiar candidaților spre rezolvare probleme propuse la „*Cuvinte încrucișate*“. Faptul a produs multă satisfacție pentru cei care au înțeles să lucreze la Revista.

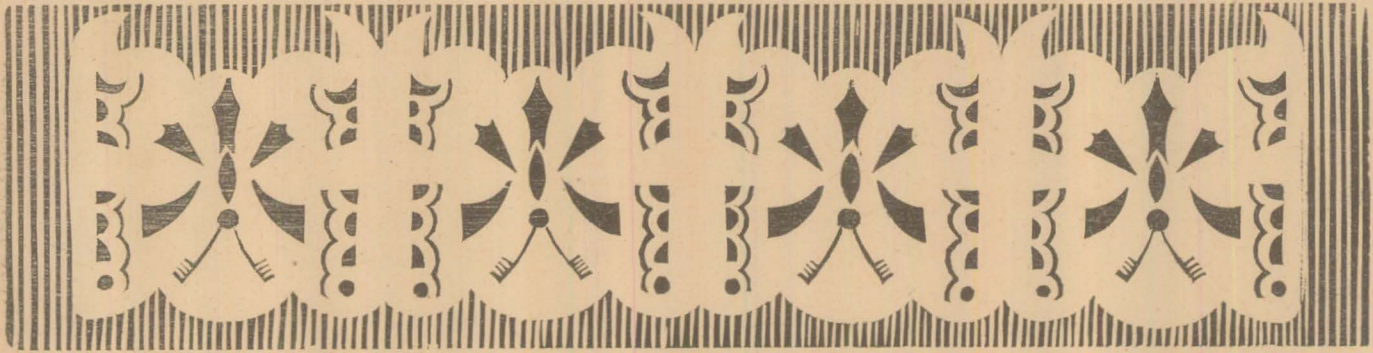
* * *

In luna August Liceul organizează o tabără de 15 zile la Carmen—Sylva, sub conducerea dlui profesor *Emil Laslău*.

Munteanu Mircea cl. VI-a.

POȘTA REDACȚIEI

Abonamentul la Revista noastră se face trimițând înainte abonamentul anual (60 lei) pe adresa Administratorului revistei (la Liceul „Decebal”) Odată cu primul număr se trimite chitanța.

* * *

E ultima dată când publicăm lucrări sau poezii trimise prin poștă și semnate cu pseudonim.

* * *

Revista „Știu“ este a elevilor dela Liceul „Decebal”; în mod excepțional primim poezii, schițe, nuvele *bune* (nu cele respinse acasă) și dela elevii (sau elevele) altor școli; ele trebuie însă să fie semnate cu adevăratul nume al autorului, cu indicația clasei și a școlii, și să poarte viza profesorului de specialitate. Credem că nu e de loc supărător, ci din contră. Controlul îi supără numai pe cei care se tem de el.

* * *

Impărțirea revistelor cade în sarcina administratorului. Nu tachinați personalul redacției cu asemenea lucruri.

* * *

Pentru viitorul an școlar toți cei care doresc să aibă vre-un titlu în comitetele revistei trebuie să urmeze cursul de *corectori*. Fiecare va avea în grijă sa o pagină de a cărei corectare va fi direct răspunzător.

Redacția.

* * *

Din lipsă de spațiu răspundem la „Poșta redacției” simpaticele epigrame de la „Pagina Liceului de Fete” :

Elevei Stela Fericeanu

— care la o epigramă îmi răspunde cu două —

Ți-am scris și eu o epigramă;

Cu două tu răspunsu-mi dai.

— Bine că nu ți-am scris vre-o odă

Căci c'un roman îmi răspundeai!...

M. M. cl. VI-a.

Errata.

Pag. 65, col. stânga, rândul 21, cetiți: *Se sont succédé.*

Pag. 65, col. dreapta, rândul 17, puneți virgulă după *la vieille.*

Pag. 66, col. stânga, rândul 40, cetiți: *chaussures.*

Pag. 66, col. dreapta, rândul 31, cetiți: *une seconde fois.*

Pag. 67, col. stânga, rândul 28, cetiți: *depuis.*

Pag. 67, col. dreapta, rândul 23, cetiți: *chaussé.*

Pag. 67, col. dreapta, rândul 26, cetiți: *maï gres et pâles fantômes.*

Pag. 69, col. dreapta, rândul 37, cetiți: *définis.*

Pag. 70, col. stânga, rândul 3, cetiți: *de la poésïe sont l'ouïe, la vue...*

Prof. Louis Combi.